319.

319

Postilla in D. Paulum

N. Ipne. 319

Atx
5

[illegible]

geri legis legit ꝛ pl'r cũ legerim' legeritis lege
rint pterito plusq pfecto cũ legissē legisses legisset
ꝛ pl'r cũ legissem' legissetis legissent Futuro cũ
legero legeris legerit ꝛ pl'r cũ legerim' legeritis lege
rint Infinitiuo mõ sine nũis ꝛ psonis tpe pñti
ꝛ pterito in pfecto legere pterito pfecto ꝛ plusq pfecto legiſ
se Futuro lcm ire ul' lcm eē Ex eo impsona
li mõ tpe pñti legit' pterito in pfecto legebat' pte
rito pfecto lcm est ul' lcm fuit pterito plusq pfecto lcm
erat ul' lcm fuerat Futuro leget' Impatiuo modo
tpe pñti legat' Futuro legito' Optatiuo mõ
tpe pñti ꝛ pterito in pfecto ut leger' pterito pfecto ꝛ
plusq pfecto ut lcm eēt ul' ut lcm fuisset Futuro ut
legat' Coniũctiuo mõ tpe pñti cũ legat' pterito in
pfecto cũ leger' pterito pfecto cũ lcm sit ul' cũ lcm
fuit pterito plusq pfecto cũ lcm eēt ul' cũ lcm fuiſ
set Futuro cũ lcm erit ul' cũ lcm fuit Infinitiuo
mõ sine nũis ꝛ psonis tpe pñti ꝛ pterito in pfecto
legi pterito pfecto ꝛ plusq pfecto lcm eē ul' lcm fuisse
Futuro lcm iri Gerundia ul' pticipialia uba sunt
hec legendi legendo legendum Supina lcm lcu Duo
pticipia trahuntur a uerbo actiuo pñs ꝛ futuri pñs ut
Legens Futuri ut lecturus

Legor legeris ul' legere legit' ꝛ pl'r legim' legimini
legunt' pterito in pfecto legebar legebaris ul' le

[illegible]
as docuisset Futuro cũ docuero docueris do
pl'r cũ docuerim' docueritis docuerint
Infinitiuo mõ sine nũis ꝛ psonis tpe pñti
in pfecto docere pterito pfecto ꝛ plusq pfecto
docuisse Futuro doctum ire ul' doctum eē Ex eo im
psonali mõ tpe pñti docet' pterito in pfecto docebat'
pterito pfecto doctum est ul' doctum fuit pterito plusq
pfecto doctum erat ul' doctum fuerat Futuro do
cebit' Impatiuo mõ tpe pñti doceat' Futuro do
ceto' Optatiuo mõ tpe pñti ꝛ pterito in pfecto ut do
ceret' pterito pfecto ꝛ plusq pfecto ut doctum eēt ul' ut do
ctum fuisset Futuro ut doceat' Coniũctiuo mõ tpe pñti
cũ doceat' pterito in pfecto cũ doceret' pterito pfecto
sit ul' cũ doctum fuit pterito plusq pfecto cũ doctum
doctum fuisset Futuro cũ doctum erit ul' cũ doctum
fuit Infinitiuo mõ sine nũis ꝛ psonis
ꝛ pterito in pfecto doceri pterito pfecto ꝛ plusq pfecto
doctum eē ul' doctum fuisse Futuro doctum iri
ul' pticipialia uba sunt hec docendi docendo docen
dum Supina doctum doctu Duo pticipia
a uerbo actiuo pñs ꝛ futuri pñs ut docens

Doceor doceris ul' docere docet' ꝛ pl'r docemur
docemini docent' pterito in pfecto docebar do
cebaris ul' docebare docebat' ꝛ pl'r docebamur

ptito pfco doctus sum ul' fui doctus es ul' fui
fuit 7 plr docti sum9 ul' fuim9 estis
ul' fuistis sunt fuerunt ul' fuere ptito plqpfco doc
ul' fueram eras ul' fueras erat ul' fuerat 7
[illegible]m9 ul' [illegible]m9 eratis ul' fueratis erant
r futuro docebor doceberis ul' docebere do
bitur docebimur docebimini docebuntur Impe
pnti ad scdam 7 tciā psonā docere doce
tur doceamur doceamini doceantur futuro doce
tor ille 7 plr doceamur doceminor do
ptatiuo mo tpe pnti 7 ptito ipfco ut
ceris ul' docerere doceretur 7 plr ut docerem
doceremini ptito pfco 7 plqpfco ut doct
fuisse esses ul' fuisses esset ul' fuisset
docti essem9 ul' fuissem9 essetis ul' fuis
sent ul' fuisset futuro ut docear doceari
s docear 7 plr doceamur doceamini do
ceantur mo tpe pnti cū docear docear
doceatur 7 plr cū doceamur doceamini
ptito ipfco cū docerer docereris ul' doce
7 plr cū doceremur doceremini docerent ptito
doctus sim ul' fuerim sis ul' fueris sit l'
r cū docti sim9 ul' [illegible] fuim9 sitis ul'
t ul' fuint ptito [illegible] plqpfco cum
essem ul' fuisse [illegible] esses ul' fuisses
fuisset 7 plr cū docti essem9 l' fuisse

essetis ul' fuissetis essent ul' fuisset futuro cum
doctus ero ul' fuero eris ul' fueris erit ul' fuerit 7 plr
cū docti erim9 ul' fuerim9 eritis ul' fueritis erunt l'
fuerint Infinitiuo mo sine nūis 7 psonis tpe
pnti 7 ptito ipfco doceri ptito pfco 7 plqpfco
doctū ee ul' doctū fuisse futuro doctū iri Duo
pticipia trahūt a vbo passiuo ptiti 7 futuri ut p
Lego legis [illegible] ut doctus futurus ut docēd9
legit 7 plr legim9 legitis legunt ptito
ipfco legebam legebas legebat 7 plr legeba
m9 legebatis legebant ptito pfco legi legisti
legit 7 plr legimus legistis legerunt ul' legere
ptito plqpfco legeram legeras legerat 7 plr le
geram9 legeratis legerant futuro legam leges
leget 7 plr legem9 legetis leget Impatiuo
mo tpe pnti ad scdam 7 tciā psonā lege legat
7 plr legam9 legite legant futuro legito tu le
gito ille 7 plr legam9 legitote legunto ul' le
guntote Optatiuo mo tpe pnti 7 ptito ipfco
ut legerem legeres legeret 7 plr ut legerem9 lege
legeretis legerent ptito pfco 7 plqpfco ut legis
se legisses legisset 7 plr ut legissem9 legisse
tis legissent futuro ut legam legas legat 7 plr
ut legam9 legatis legant Cōiūctiuo mo tpe pn
ti cū legam legas legat 7 plr cū legam9 lega
tis legant ptito ipfco cū legerem legeres legeret

Cramit wyczonisel

Romani sunt contra iudeos qui gentilibus qui crediderant christo superba contentione
volebant se alterutrum superponere. Nam iudei dicebant: Nos sumus populus dei quem
ab initio dilexit et fovit. Nos circumcisi ex genere abrahe ex stirpe sancta descen-
dimus. Et notus retro apud iudeam tantum deus. Nos de egipto signis dei et virtutibus
liberati mare sicco transivimus pede. Cum inimicos nostros gravissimi fluctus involverent
nobis manna pluit dominus in deserto et quasi filiis suis celeste pabulum ministra-
vit. Nos die nocteque in columna nubis et ignis precessit ut nobis
in invio iter ostenderet. Atque ut cetera circa nos immensa beneficia ta-
ceamus. Nos soli digni fuimus legem dei accipere et vocem dei loquentis audire eius-
que cognoscere voluntatem. In qua lege nobis promissus est christus, ad quem etiam ipse venisse
testatus est dicens: Non veni nisi ad oves que perierant domus israel. Cum vos canes pocius
quam homines appellavit. Equum ergo est ut hodie ydola deserentes quibus ab initio
deservistis nobis comparemini et non pocius in proselitorum loco ex legis auctoritate et con-
suetudine deputamini. Et hoc ipsum non mereremini nisi quia larga dei semper clemen-
cia voluit vos ad nostram imitacionem admittere. Gentiles autem econtrario respondebant:
Quanto enim maiora erga vos dei beneficia narraveritis, tanto amplius vos criminis
esse monstrabitis. Semper enim his omnibus extitistis ingrati. Nam ipsis pedibus quibus aridum
mare transistis ludebatis circa ydola que fecistis, et ipso ore quo paulo ante
ob necem adversariorum domino cantaveratis simulacra vobis fieri poposcistis. Illis
etiam oculis veneranda dominum quem in nube vel igni conspicere solebatis si-
mulacra contuebamini. Manna quoque vobis fastidio fuit et semper in deserto contra dominum
murmurastis ad egiptum, unde vos manu valida eduxerat, redire cupiebatis. Quid
plura? Itaque patres vestri crebra provocacione dominum provocaverunt ut omnes more-
rentur in heremo, nec plus ex senioribus eorum quam duo terram repromissionis intrarent.
Sed quid antiqua replicamus cum etiam si illa minime fecissetis de hoc so-
lo vos nemo dignos venia iudicaret quod dominum prophetarum vocibus
repromissum non solum suscipere noluistis sed etiam morte pessima
peremistis. Quem nos ut cognovimus statim credidimus cum nobis de eo antea non fuit

predictum non receperunt ex quo (?) universi nos obstitisse nec (?) sed ignorantie
deputandum. Statim ut agnovimus illum secuti sumus. Olim utique secuti fuissemus si ante
eum cognovissemus. Si autem vos dicitis nobilitate iactatis que non moribus
mutatur magis quam carnali, sed natalitas filios nos faciet Abrahe. Denique
Esau et Ismahel cum sint de Abrahe stirpe, non tamen in
filios reputantur. His ergo altercantibus apostolus se medium interponens
ita partes dirimit questionis ut neutrum eorum sua iustitia salutem me-
ruisse confirmet, ambos vero populos et scientes et ignorantes deliquisse:
Iudeos quia per prevaricationem legis deum inhonoraverunt; gentes vero quia cum
cognitum de creatura creatorem debuerint venerari, gloriam eius in manufacta mu-
taverunt simulacra. Utrosque etiam per veniam consecutos equales esse veris-
sima ratione demonstrat, presertim cum in eadem lege predictum et iudeos et gentes
ad Christi fidem vocandos ostendat. Quamobrem vicissim eos humilians ad pacem et
concordiam cohortatur. Alius prologus

Paulus ex tribu Beniamin et o-
pido (?) Iudee egressus quo capto a Romanis Tarsum Cilicie commigravit,
a parentibus missus Hierusalem ad pedes Gamalielis legem didicit.
Sanctorum persecutor effectus et cum epistolis Damascum pergens in via captus est a domino
et ab Anania baptizatus Christum predicat. Et apostolus gentium ab apostolis
cum Barnaba constitutus, insequentibus iudeis Cesaream appellavit
et Romam vinctus Neronis secundo anno a Felice mittitur et duo-
bus aliis annis in libera custodia quotidie cum iudeis disputa-
bat. Post quae dimissus duobus annis in libera custodia predicans. Item Ro-
mam rediit et xiiii Neronis anno et ipse capite truncatur xxxvi° anno
post passionem domini sepultus. Alius prologus

illius regionis · scilicet Romani · corrupti · a falsis apostolis · sub demonstratione (?)

Romani sunt inter partes Italie. Hi preventi sunt a falsis apostolis et sub nomine Ihesu Christi

scilicet hi Romani · ad observantiam legalia scilicet circumcisionem carnale · Paulus · scilicet Romanos ... · ad evangelicam

in legem et prophetas erant inducti. Hos revocat apostolus ad veram
evangelicam fidem, scribens eis a Corintho per Thimotheum

[illegible]

Paulus servus Ihesu Christi vocatus apostolus segregatus [illegible]

in evangelium dei quod ante promiserat per prophetas suos [illegible]

Filio suo qui factus est ei ex semine

David secundum carnem qui predestinatus est filius dei

in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione

mortuorum Ihesu Christi domini nostri per quem accepimus gratiam [illegible]

et apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius

in quibus estis et vos vocati Ihesu Christi omnibus qui

sunt rome dilectis dei vocatis sanctis gratia vobis et pax

a deo patre nostro et domino Ihesu Christo. Primum quidem gratias

ago deo meo per Ihesum Christum pro omnibus vobis quia fides

vestra annunciatur in universo mundo. Testis enim michi deus

[illegible]

est / cui servio / in spiritu meo / in evangelio filii eius / quod sine

intermissione / memoriam vestri facio semper / in orationibus meis obsecrans

si quomodo tandem aliquando / prosperum iter habeam / in

voluntate dei veniendi ad vos / Desidero enim videre vos

ut aliquid impartiar vobis gratie spiritualis / ad confirmandos vos

vos id est simul consolari in vobis per eam que invicem est

fidem vestram atque meam / Nolo autem vos ignorare fratres

quia sepe proposui venire ad vos et prohibitus sum / usque adhuc

ut aliquem fructum habeam et in vobis / sicut et in ceteris gentibus

Grecis / ac barbaris / sapientibus et insipientibus debitor

sum / Ita quod in me promptum est / et vobis qui Rome estis

evangelizare / Non enim erubesco evangelium / Virtus enim dei est

in salutem omni credenti iudeo primum et greco iustitia enim

dei in eo revelatur ex fide in fidem sicut scriptum est iustus

autem ex fide vivit. Revelatur enim ira dei de celo super omnem

impietatem et iniustitiam hominum eorum qui veritatem dei in iniustitia detinent

Quia quod notum est dei manifestum est

illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius

a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur

sempiterna quoque eius virtus et divinitas ut sint inexcusabiles

quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt

aut gratias egerunt sed evanuerunt in cogitationibus suis

et obscuratum est insipiens cor eorum dicentes enim se esse sapientes

stulti facti sunt et mutaverunt gloriam incorruptibilis

dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis

ut aliud ... [illegible] ...

et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod tradidit

illos deus in desideria cordis eorum in immundiciam ut contumeliis

afficiant corpora sua in semetipsis, qui commutaverunt

veritatem dei in mendacium et coluerunt et servierunt creature

potius quam creatori qui est benedictus in secula seculorum amen.

Propterea tradidit illos deus in passiones

ignominie. Nam femine eorum immutaverunt naturalem usum

in eum usum qui est contra naturam. Similiter et masculi relicto

naturali usu femine exarserunt in desideriis suis in invicem

masculi in masculos turpitudinem operantes et mercedem

quam oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut

non probaverunt deum habere in noticia tradidit illos deus in re-

probum sensum ut faciant ea que non conveniunt repletos

[illegible]

omni iniquitate, malicia, fornicacione, avaricia, nequicia, ple-

[illegible]

nos invidia, homicidijs, contencione, dolo, malignitate, susurro-

[illegible]

nes, detractores, deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos,

[illegible]

inventores malorum, parentibus non obedientes, insipientes, incompo-

[illegible]

sitos, sine affectione, absque federe, sine misericordia. Qui cum

[illegible]

iusticiam dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia

[illegible]

agunt digni sunt morte; non solum qui faciunt ea, sed etiam

[illegible]

qui consentiunt facientibus. Propter quod inexcusabilis es

[illegible]

o homo omnis qui iudicas; in quo enim alterum iudicas, te ipsum

[illegible]

condempnas; eadem enim agis que iudicas. Scimus enim quoniam

[illegible]

iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existi-

[illegible]

mas autem hoc, o homo, qui iudicas eos qui talia agunt

[illegible]

et facis ea, quia tu effugies iudicium dei? An divicias bo-

[illegible]

[illegible interlinear glosses]

cie et pacie*n*tie et longanimitatis contemnis ignoras q*uonia*m

[illegible interlinear glosses]

benignitas dei ad p*enitentia*m te adducit. s*ecundu*m autem duriciam

[illegible]

tuam et impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire et

[illegible interlinear glosses]

revelacionis iusti iudicii dei qui reddet unicuique s*ecundu*m

[illegible interlinear glosses]

opa sua. hiis quidem qui s*ecundu*m paci*enti*am boni op*er*is gl*ori*am

[illegible interlinear glosses]

et honorem et incorrupcionem querentibus vitam eternam.

[illegible interlinear glosses]

hiis aut*em* qui ex contencione et qui non adquiescunt veritati credunt

[illegible interlinear glosses]

aut*em* iniquitati ira et indignacio. Tribulacio et angustia

[illegible]

in om*n*em a*nima*m ho*min*is op*er*antis malum iudei primum et g*re*ci.

[illegible interlinear glosses]

Gl*ori*a aut*em* et honor et pax omni op*er*anti bonum

[illegible]

iudeo primum et g*re*co. Non est enim p*er*sonar*um* accepcio ap*u*d deum.

[illegible interlinear glosses]

Quicumq*ue* enim sine lege peccaverunt sine lege p*er*ibunt

[illegible interlinear glosses]

Et quicumq*ue* in lege peccaverunt p*er* legem iudicabuntur.

[illegible marginal glosses]

Non enim auditores legis iusti sunt apud deum sed factores legis

iustificabuntur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter

ea que legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi

sunt lex qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis

testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se invicem

cogitationum accusantium aut etiam defendentium in die cum iudicabit

deus occulta hominum secundum evangelium meum per Iesum Christum. Si

autem tu iudeus cognominaris et requiescis

in lege et gloriaris in deo et nosti voluntatem eius et probas

utiliora instructus per legem confidis teipsum ducem esse cecorum

et lumen eorum qui in tenebris sunt eruditorem insipientium

magistrum infantium habentem formam scientie et

veritatis in lege. Qui ergo alium doces teipsum non doces. Qui

doces

predicas non furandum, furaris; qui dicis non mechandum, mecharis;

qui abhominaris ydola, sacrilegium facis; qui in lege

gloriaris, per prevaricationem legis deum inhonoras. Nomen enim dei

per vos blasphematur inter gentes, sicut scriptum est. Circumcisio quidem

prodest, si legem observes; si autem prevaricator legis sis, circumcisio

tua preputium facta est. Si igitur preputium iusticias legis

custodiat, nonne preputium illius in circumcisionem reputabitur?

Et iudicabit id quod ex natura est preputium, legem consummans te qui

per litteram et circumcisionem prevaricator legis es? Non enim qui

in manifesto iudeus est, neque que in manifesto in carne est

circumcisio; sed qui in abscondito iudeus est, et circumcisio cordis

in spiritu non littera, cuius laus non ex hominibus sed ex deo.

Ca^m terciu^m

Quid ergo amplius est iudeo, aut que utilitas est

in nomine domini amen. dic quid scis tenebit

Ad romanos iii°

6

[illegible]

[multum per omnem] modum. Primum quidem quia credita sunt

illis eloquia dei. Quid enim si quidam eorum non crediderunt? Numquid

incredulitas illorum fidem dei evacuavit? Absit. Est enim deus

verax, omnis autem homo mendax, sicut scriptum est: ut iustificeris

in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra

dei iustitiam commendat, quid dicemus? numquid iniquus est deus

qui infert iram? secundum hominem dico. Absit. Alioquin

quomodo iudicabit deus hunc mundum? Si enim veritas dei in meo

mendacio abundavit in gloriam ipsius, quid adhuc et ego tamquam

peccator iudicor? et non sicut blasphemamur et sicut aiunt nos quidam

dicere: faciamus mala ut veniant bona, quorum damnatio

iusta est. Quid ergo? praecellimus eos? Nequaquam. Causati

enim sumus iudeos et grecos omnes sub ~~precepto~~ peccato esse, sicut

[illegible]

[illegible] scriptura loquitur [illegible] / [illegible] intelligit [illegible] verum deum
[illegible] / et sic de sua culpa [illegible]
[illegible] in incredulitate [illegible]

Scriptum est / Quia non est iustus quisquam / non est intelligens
[illegible] deum [illegible] / [illegible]
cum possent querere et invenire / [illegible]
[illegible]

non est requirens deum / Omnes declinaverunt / simul inutiles facti sunt
[illegible] bonum opus / [illegible] tenebras
[illegible]

Non est qui faciat bonum non est usque ad unum / Sepulcrum
[illegible] malis apte corrumpendo / [illegible]
[illegible]
[illegible]

patens est guttur eorum / linguis suis dolose agebant
[illegible] / [illegible] maledictio [illegible]
[illegible] et venenum [illegible] / [illegible]

Venenum aspidum sub labiis eorum / Quorum os maledictione / et
[illegible] / [illegible]
[illegible] / veloces [illegible]

amaritudine plenum est / Veloces pedes eorum ad effundendum
[illegible]

sanguinem / Contritio / et infelicitas / in viis eorum / Et viam pacis
[illegible]
[illegible]

non cognoverunt / Non est timor dei ante oculos eorum / Scimus
[illegible] lege [illegible]
[illegible]

autem quoniam quecumque lex loquitur / hiis qui in lege sunt loquitur
[illegible]
[illegible]

Ut omne os obstruatur / et subditus fiat omnis mundus deo / Quia
[illegible] / [illegible] legis [illegible] non iustificabit
[illegible] / [illegible]

ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo / Per legem
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible] legem [illegible]
[illegible]

enim cognitio peccati / Nunc autem sine lege / iustitia dei / manifestata
[illegible] / [illegible] legis et prophetarum
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Manifestata est / et testificata a lege et prophetis / Iustitia autem / [illegible]

[illegible] / [illegible] / [illegible]

[illegible]

Dei est per fidem ihesu christi in omnes et super omnes qui credunt [illegible gloss]

in eum non enim est distinctio omnes enim peccaverunt et egent [illegible gloss]

et volens [illegible] gloria dei iustificati gratis per gratiam ipsius et redemptionem que est in christo ihesu [illegible gloss]

[illegible marginal gloss] quem proposuit deus propiciatorem per fidem in sanguine [illegible gloss]

ipsius ad ostensionem iusticie sue propter remissionem precedentium [illegible gloss]

delictorum in sustentacione dei ad ostensionem iusticie eius in [illegible gloss]

hoc tempore ut sit ipse iustus et iustificans eum qui est ex fide [illegible gloss]

Ubi est ergo gloriatio tua exclusa est per [illegible gloss]

[illegible marginal gloss] quam legem factorum non sed per legem fidei arbitramur enim [illegible gloss]

iustificari hominem per fidem sine operibus legis an iudeorum deus tantum [illegible gloss]

nonne et gentium immo et gentium quoniam quidem unus est deus qui [illegible gloss]

iustificat circumcisionem ex fide et preputium per fidem legem ergo [illegible gloss]

destruimus per fidem absit sed legem statuimus [illegible gloss]

Capitulum iiij Quid ergo dicemus invenisse abraham patrem nostrum etc. iiij

[illegible gloss]

secundum carnem. Si enim abraham ex operibus legis iustificatus est

[illegible gloss]

habet gloriam, sed non apud deum. Quid enim scriptura dicit? Credidit

[illegible gloss]

abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam. Ei autem

[illegible gloss]

qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam sed secundum debitum.

[illegible gloss]

Ei autem qui non operatur, credenti autem in eum qui

[illegible gloss]

iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam secundum propositum

[illegible gloss]

gratie dei. Sicut et david dicit beatitudinem hominis cui

[illegible gloss]

deus accepto fert iustitiam sine operibus. Beati quorum

[illegible gloss]

remisse sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir

[illegible gloss]

cui non imputavit dominus peccatum. Beatitudo ergo hec in circumcisione

[illegible gloss]

tantum manet, an et in preputio? Dicimus enim quia reputata

[illegible gloss]

est abrahe fides ad iustitiam. Quomodo ergo reputata est? in circumcisione

[illegible gloss]

an in preputio? Non in circumcisione sed in preputio.

[illegible gloss]

Et signum accepit circumcisionis, signaculum iustitie fidei

[fidei] [illegible] abrahe [illegible] [illegible] ut sit [illegible]
non iustitia [illegible] ut [illegible] et exemplar [illegible]

que / est in preputio ut sit pater / omnium credentium / per preputium / ut re-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et illis [illegible]

putetur illis ad iustitiam / et sit pater circumcisionis / non his
[illegible]

tantum qui sunt ex circumcisione sed et his / qui sectantur vestigia fi-
[illegible] lex [illegible] quadringentos [illegible]

dei / que / est in preputio fidei patris nostri abrahe / Non enim per legem [illegible] fuit [illegible] data
[illegible] semini eius [illegible] [illegible] lex [illegible] abrahe

promissio / abrahe / aut semini eius ut heres esset mundi sed per iusti-
[illegible] per iustitiam que ex fide est [illegible] lege [illegible] exinanita est fides [illegible] promissio [illegible] fides [illegible]

tia fidei / Si enim qui ex lege / heredes sunt / exinanita est fides
[illegible] [illegible] lex [illegible]

et abolita est / promissio / Lex enim iram operatur / Ubi enim non est
[illegible] lex [illegible] [illegible] fidei [illegible] legalium [illegible]

lex nec prevaricatio / Ideo ex fide ut secundum gratiam firma sit / pro-
[illegible] abrahe [illegible] ex fide [illegible] abrahe [illegible]

missio / omni semini / non ei qui ex lege est / sed et / qui [illegible]
[illegible]

ex fide est abrahe / qui / est pater / omnium nostrum / sicut scriptum est
[illegible] [illegible] [illegible]

Quia patrem multarum gentium posui te / ante deum / cui credidit
[illegible] [illegible] gentiles paganos [illegible] [illegible]

/ qui vivificat mortuos / et vocat ea que non sunt tamquam
[illegible] abrahe [illegible] [illegible] [illegible] mortui [illegible]

ea que sunt / qui contra spem in spem / credidit / ut fieret pater

i. promissum Genesis xxij — scilicet non solum carnale sed spirituale

scilicet fideles innumerabiles et sicut arena ad bonos illuminandos

multarum gentium secundum quod dictum est ei: Sic erit semen tuum sicut stelle celi

sicut arena que est in littore maris et non est infirmatus hesitavit

in fide nec consideravit corpus suum iam emortuum cum iam

scilicet non fuit vetula et quia concipere et parere non poterat

fere centum esset annorum et emortuam vulvam Sare in repromissione etiam

Dei non hesitavit diffidentia sed confortatus est fide dans

gloriam Deo plenissime sciens quia quecumque promisit Deus potens est et facere

et ideo et reputatum est illi ad iustitiam. Non est autem scriptum

tantum propter ipsum quia reputatum est illi ad iustitiam sed et propter nos

quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit Iesum Christum

Dominum nostrum a mortuis qui traditus est propter delicta nostra et

resurrexit propter iustificationem nostram. Capitulum quintum

Iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad Deum per Dominum

nostrum Iesum Christum per quem et accessum habemus per fidem in gratiam

aut gerebat gladium

... clamare ... celeste qui aperit et nemo claudit ... sicut ... ut vera ... ut per hanc dantur ... xxxij° ... Sic pax ... semper fuit eis

spem gr[ati]e ... [illegible] ... ei[us] cu[m] ergo ... gloriari

sp[em] x in qua stam[us] et gloriam[ur] in spe filior[um] dei / non solu[m] a[utem]

sed et gl[or]ia[mur] / in t[ri]bulac[i]onib[us] x scient[es] / quia t[ri]bulac[i]o paci[enti]am op[er]at[ur]

op[er]atur / paciencia aut[em] p[ro]bac[i]o[n]em x p[ro]bac[i]o v[er]o spem / spes aut[em]

non co[n]fundit / quia caritas dei diffusa est in cordib[us] n[ost]ris

p[er] sp[iritu]m s[an]c[tu]m / qui dat[us] est nob[is] / ut quid en[im] xp[istu]s / cu[m] adhuc

infirmi ess[em]us / s[e]c[un]d[u]m t[em]p[u]s p[ro] impiis mortu[us] est / vix en[im] p[ro] iusto

quis morit[ur] / nam p[ro] bono forsitan quis audeat mori / comme[n]dat

aut[em] / caritate[m] sua[m] deus in nob[is] / q[uonia]m si cu[m] adhuc p[e]cc[at]ores ess[em]us

xp[istu]s p[ro] nob[is] mortu[us] e[st] / multo igit[ur] magis nu[n]c

iustificati nu[n]c / i[n] sa[n]g[ui]ne ip[s]i[us] / salvi erim[us] ab ira p[er] ip[su]m

Si en[im] cu[m] i[n]imici essem[us] reco[n]ciliati sum[us] deo p[er] morte[m] filii

ei[us] / multo magis reco[n]ciliati / salvi erim[us] in vita ip[s]i[us] / non so[lum]

s[ed] aut[em] et gl[or]iam[ur] in deo / p[er] d[omi]n[u]m n[ost]r[u]m i[es]u[m] xp[istu]m / p[er] que[m] nu[n]c reco[n]c[iliationem] ...

[illegible]

nunc reconciliationem accepimus. Propterea sicut per unum hominem peccatum

[illegible glosses]

in hunc mundum intravit, et per peccatum

[illegible glosses]

mors, et ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt. Usque ad legem enim peccatum

[illegible glosses]

erat in mundo; peccatum autem non imputabatur cum lex non esset.

[illegible glosses]

Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in

[illegible glosses]

eos qui non peccaverunt in similitudinem prevaricationis Ade, qui est

[illegible glosses]

forma futuri. Sed non sicut delictum ita et donum. Si enim unius

[illegible glosses]

delicto mortui multi sunt, multo magis gratia Dei et donum

[illegible glosses]

in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit. Et

[illegible glosses]

non sicut per unum peccatum ita et donum. Nam iudicium quidem ex uno

[illegible glosses]

in condempnacionem, gratia autem in iustificacionem ex multis delictis.

[illegible glosses]

Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo

[illegible glosses]

magis habundanciam gratie et donacionis et iusticie accipientes

[Left margin notes:]
Nota 1 causa data ē legis
1a ... bonorum ...
2a ... et ...
3a iudicium et ...
4a ... delictorum ...
5a ... quando ...
6o propter testificationem ...
7o propter ...

In eternam [illegible] ... [illegible] ... regnabunt per unum Iesum Christum [illegible]

Igitur sicut per unius delictum [illegible] in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae [illegible]

Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius obeditionem iusti constituentur multi [illegible]

Lex autem subintravit ut abundaret delictum [illegible]

Ubi autem abundavit delictum superabundavit et gratia [illegible]

Ut sicut regnavit peccatum in mortem, ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam [illegible]

per Iesum Christum dominum nostrum. Amen. Capitulum VI

Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet? [illegible]

Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? [illegible]

An ignoratis fratres quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? [illegible]

Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo surrexit Christus [illegible]

[illegible interlinear gloss] gloria patris [illegible]

a mortuis per gloriam patris ita et nos in novitate vite ambulemus [illegible gloss]

[illegible gloss] complantati

lemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius [illegible gloss]

simul et resurrectionis erimus. Hoc scientes quia vetus homo noster [illegible gloss]

crucifixus est ut destruatur corpus peccati ut ultra non serviamus [illegible gloss]

peccato. Qui enim mortuus est peccato iustificatus est a peccato [illegible gloss]

Si autem mortui sumus cum christo credimus quia simul vivemus [illegible gloss]

scientes quod christus resurgens a mortuis iam non moritur [illegible gloss]

non moritur mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mor- [illegible gloss]

tuus est peccato mortuus est semel quod autem vivit vivit [illegible gloss]

deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato [illegible gloss]

viventes autem deo in christo ihesu domino nostro. Non ergo regnet peccatum [illegible gloss]

in vestro mortali corpore ut obediatis concupiscentiis eius [illegible gloss]

~~Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis~~

[illegible marginal notes]

scilicet vos liberos a peccato | a morte peccati | vita ... et vivendo

Peto igitur exhibete vos deo tanquam ex mortuis viventes et

[illegible]

membra vestra arma iusticie deo / Peccatum enim vobis non dominabitur

[illegible]

Non enim sub lege estis / sed sub gratia / Quid ergo peccabimus

[illegible]

quia non sub lege sumus / sed sub gratia / Absit / Nescitis quoniam cui

[illegible]

exhibetis vos servos ad obediendum / servi estis eius cui obeditis

[illegible]

sive peccati ad mortem / sive obeditionis / ad iusticiam / Gratias

[illegible]

autem deo / quod fuistis servi peccati / obedistis autem ex

[illegible]

corde / in eam formam doctrine / in qua traditi estis / Liberati

[illegible]

autem a peccato servi facti estis iusticie / Humanum dico propter

[illegible]

infirmitatem carnis vestre / Sicut enim exhibuistis membra vestra

[illegible]

immundicie et iniquitati ad iniquitatem / ita nunc

[illegible]

exhibete membra vestra servire iusticie in sanctificationem / Cum enim

[illegible]

essetis servi peccati / liberi fuistis iusticie / Quem ergo fructum habuistis

estis

tunc in illis in quibus nunc erubescitis nam finis illorum mors est

est nunc vero liberati a peccato servi autem facti deo habetis fructum

vestrum in sanctificationem finem vero vitam eternam. Stipendia enim peccati mors

est. Gratia autem dei vita eterna in Christo Iesu domino nostro

vij

An ignoratis fratres scientibus enim legem loquor. Capitulum vij

quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit. Nam que sub

viro est mulier vivente viro alligata est legi. Si autem mor

tuus fuerit vir eius soluta est a lege viri. Igitur vivente

viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit

vir eius liberata est a lege viri ut non sit adul

tera si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei et vos

mortificati estis legi per corpus Christi ut sitis alterius qui

ex mortuis resurrexit ut fructificetis deo. Cum enim

[illegible]

Cum enim essemus in carne passiones peccatorum que per legem erant operabantur [illegible]

[illegible]

in membris nostris ut fructificarent morti. Nunc autem ab-

[illegible]

soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur ita ut serviamus

[illegible]

in novitate spiritus et non in vetustate littere. Quid ergo

[illegible]

dicemus? lex peccatum est? absit. Sed peccatum non cognovi nisi per legem [illegible]

[illegible]

Nam concupiscentiam nesciebam esse peccatum nisi lex diceret: non concupisces.

[illegible]

Occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem [illegible]

[illegible]

concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. Ego [illegible]

[illegible]

autem vivebam sine lege aliquando. Sed cum venisset mandatum peccatum

[illegible]

revixit. Ego autem mortuus sum et inventum est mihi mandatum

[illegible]

quod erat ad vitam hoc esse ad mortem. Nam peccatum occasione accepta [illegible]

[illegible]

per mandatum seduxit me et per illud occidit me. Itaque lex [illegible]

[illegible]

sancta et mandatum sanctum et iustum et bonum. Quod ergo bonum

scilicet paulus ... tam et culpa ... mortis

... est mihi factum est mors? absit. Sed peccatum ut appareat peccatum

per bonum operatum est mihi mortem ut fiat supra modum peccans

peccatum per mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est; ego autem

carnalis sum venumdatus sub peccato. Quod enim operor non intelligo.

Non enim quod volo bonum hoc ago, sed quod odi malum

illud facio. Si autem quod nolo illud facio, consentio legi quoniam

bona est. Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat

in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est

in carne mea, bonum. Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum

non invenio. Non enim quod volo bonum hoc facio, sed quod nolo malum

hoc ago. Si autem quod nolo facere illud, iam non ego operor

illud, sed quod habitat in me peccatum. Invenio igitur legem

volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet. Condelector ...

[illegible] ... vita ... [illegible]

bonum, lex in voluntate / bona est / condelector enim legi secundum interiorem hominem [illegible]

Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivantem me in lege peccati / que est [illegible]

in membris meis / Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius / gratia dei per Iesum Christum dominum nostrum / [illegible]

Igitur ego ipse mente servio legi dei / carne autem legi peccati [illegible]

Capitulum viii

Nihil ergo nunc damnationis est his [illegible] qui non secundum carnem ambulant. Lex enim [illegible]

spiritus vite in Christo Iesu liberavit me a lege peccati et mortis. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem, deus filium suum mittens in similitudine carnis peccati et de peccato damnavit peccatum in carne, ut iustificatio legis impleretur in nobis qui non secundum carnem [illegible]

[Left margin: ubi libertas [illegible] viii]

[illegible interlinear glosses]

secundum spiritum ambulamus. Qui enim secundum carnem sunt, que carnis sunt

[illegible glosses]

sapiunt. Qui vero secundum spiritum sunt, que sunt spiritus sentiunt.

[illegible glosses]

Nam prudentia carnis mors est; prudentia autem spiritus

[illegible glosses]

vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica est Deo; legi enim

[illegible glosses]

Dei non est subiecta, nec enim potest. Qui autem in carne sunt,

[illegible glosses]

Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis sed

[illegible glosses]

in spiritu, si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem spiritum

[illegible glosses]

Christi non habet, hic non est eius. Si autem in vobis Christus

a morte est

[illegible glosses]

est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vivit propter

[illegible glosses]

iustificationem. Quod si spiritus eius qui suscitavit Jesum

[illegible glosses]

a mortuis habitat in vobis, ~~qui suscitavit Jesum Christum a~~

[illegible glosses]

~~mortuis~~ vivificabit et mortalia corpora vestra

[illegible glosses]

~~in vobis~~ propter inhabitantem spiritum eius in vobis. Ergo fratres debitores

[illegible glosses]

[illegible left-margin gloss block]

i. secundum carnis desideria [illegible] debitores sumus ut ei [illegible] desideria [illegible]

i. secundum voluptatem carnis vitam ducitis

non carni ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis

s. morte spirituali [illegible] et eterna [illegible]

moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis vivetis.

[illegible]

Quicumque enim spiritu dei aguntur hii filii sunt dei. Non enim accepistis

[illegible] ad fidem per timorem

spiritum servitutis iterum in timore sed accepistis spiritum adoptionis

[illegible] voce amicitie [illegible] et latine

filiorum dei in quo clamamus abba pater. Ipse enim spiritus testimonium

[illegible]

reddit spiritui nostro quod sumus filii dei. Si autem filii et heredes

[illegible]

heredes quidem dei coheredes autem Christi. Si tamen compatimur ut et conglorificemur.

[illegible]

Existimo enim quod non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Nam expectatio

[illegible]

creature revelationem filiorum dei expectat. Vanitati enim creatura

[illegible]

subiecta est non volens sed propter eum qui subiecit eam in spe. Quia

[illegible]

et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem

[illegible]

[illegible] nullum bonum [illegible]

[illegible] filiorum dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit et parturit

usque adhuc. Non solum autem illa sed et nos ipsi primitias spiritus habentes

[illegible] meditatio [illegible]

et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum dei expectantes

redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus.

Spes autem que videtur non est spes. Nam quod videt quis quid sperat

Si autem quod non videmus speramus per patientiam expectamus

Similiter et spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Nam quid oremus

[illegible] corporis

sicut oportet nescimus sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus

[illegible] spiritus [illegible]

inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda scit quid

desideret spiritus quia secundum deum postulat pro sanctis. Scimus autem

ut [illegible]

quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum his qui secundum

propositum vocati sunt sancti. Nam quos prescivit hos et

i. secundum gratiam conformes, filio suo qui est imago dei — scilicet filii
et gloria conformes per resurrectionem ad caritatem, id est imagine invisibilis dei
vocavit

Predestinavit conformes fieri imaginis filii sui ut sit ipse
i. ab eterno ad gratiam elegit disposuit — scilicet ad fidem ad gratiam
primogenitus in multis fratribus. Quos autem predestinavit hos et
scilicet per predicacionem — scilicet peccatorum remissionem et bona operacionem — scilicet peccata remittendo
vocavit. Et quos vocavit hos et iustificavit. Quos autem iusti
scilicet virtutibus amplificando — i. gratia nunc addita scilicet bona
gloria exaltando
ficavit, illos et magnificavit. Quid ergo dicemus ad hec? Si
deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio filio suo non pepercit
scilicet usque ad mortem — scilicet nobis donando
sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo
scilicet qui accusator sit efficax
omnia nobis donavit. Quis accusabit adversus electos dei?
Deus qui iustificat. Quis est qui condempnet? Christus Jhesus
qui mortuus est, immo qui et resurrexit, qui est ad dexteram dei qui
etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separa
bit a caritate Christi? Tribulatio an angustia an fames
an nuditas an persecucio an periculum an gladius sicut scriptum est
dum vivimus — an periculum, scilicet separabit — an gladius — scilicet martirium

"Abdigitatus ... per peccata natus"
"Vocavit et ... ad vitam"
"Utrum pater audit utrum filius ... Item non separabit ... vbi sit ... insignia"
An fames, i. defectus alimentorum ...

[illegible] tenuatum:

Quia propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis. Sed in hiis omnibus superamus propter eum qui dilexit nos.

[illegible]

Certus sum enim quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque virtutes neque potestates neque instancia neque [illegible] neque fortitudo neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei que est in christo iesu domino nostro.

[illegible glosses: id est ierarchie et archangeli … scilicet qua diligimus deum … vel qua deus dilexit nos …]

ix

Veritatem dico in christo, non mentior, testimonium perhibente michi consciencia mea in spiritu sancto, quoniam tristicia michi est magna et continuus dolor cordi meo.

[illegible glosses: id est cordis angustia … pro iudeorum infidelitate …]

Optabam enim ego ipse anathema esse a christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt israelite, quorum adoptio est filiorum dei et gloria et testamentum et legis

[illegible]

neque mors neque vita [illegible]

ordo sive ierarchie [illegible]

neque virtutes [illegible] ordo angelorum ierarchie [illegible]

difficultate [illegible]

x [illegible] dolor [illegible]

affinitas [illegible]

anathema [illegible]

[illegible] ut Abraham [illegible] Isaac Iacob [illegible]

et obsequium et promissa quorum patres et ex quibus est Christus [illegible]

[illegible] carne [illegible]

[illegible] ecclesia [illegible]

[illegible] bonus dictus [illegible] bonus [illegible]

secundum carnem qui est super omnia deus benedictus in secula amen.

[illegible] carne

[illegible] promissio ut evacuabit verbum dei [illegible]

non autem quod exciderit verbum dei / non enim omnes qui sunt ex Israel [illegible]

[illegible] carne — [illegible] Abrahe [illegible] ut filii [illegible]

[illegible] promissio dei [illegible]

hii sunt Israel / neque semen / sunt Abrahe / omnes filii sed

ut Ismael [illegible] carne nati [illegible]

[illegible] Isaac [illegible] Ismael [illegible] filius [illegible]

Abrahe / sed in Isaac vocabitur tibi semen / id est non qui filii

[illegible] promissionum [illegible] promissio [illegible]

[illegible] Isaac [illegible] promissorum [illegible]

carnis / hii filii dei / sed qui filii sunt promissionis / estimantur

[illegible] semen Abrahe [illegible]

[illegible] promissio [illegible] Isaac [illegible] filius promissionis

in semine promissionis enim verbum hoc est / secundum hoc

[illegible] Abraham [illegible] Sara [illegible] promissionis dei

[illegible] filius [illegible] Isaac [illegible] gen. xviii

[illegible] Isaac [illegible] filius promissionis [illegible] electionis

tempus veniam et erit Sare filius / non solum autem illa / sed et

[illegible] duos filios [illegible] Esau [illegible] Iacob [illegible]

[illegible] volumus [illegible]

[illegible] bonus [illegible] malus

Rebecca / ex uno concubitu / habens geminos filios / Isaac patris nostri

[illegible] ad Iacob [illegible]

gen. xxv° [illegible] Esau [illegible] Iacob [illegible]

cum enim nondum nati fuissent / aut aliquid boni egissent

[illegible] Esau [illegible] promissio dei [illegible] promissionum

aut mali / ut secundum electionem propositum dei maneret non ex operibus sed

[illegible] Esau [illegible]

[illegible] gratia dei vocante [illegible]

[illegible] gen. xxv°

ex vocante deo / dictum est ei / quia maior serviet

[illegible] Iacob [illegible] malachie i° [illegible] Esau [illegible] odio [illegible]

[illegible] Iacob [illegible] malorum [illegible]

minori / sicut scriptum est / Iacob dilexi / Esau autem odio

[illegible]

Quid ergo dicemus numquid iniquitas apud deum? Absit.

Moysi enim dicit: Miserebor cui misereor, et misericordiam prestabo cui miserebor. Igitur non volentis neque currentis sed miserentis est dei. Dicit enim scriptura pharaoni quia in hoc ipsum excitavi te ut ostendam in te virtutem meam et ut annunciet nomen meum in universa terra. Ergo cuius vult miseretur et quem vult indurat. Dicis itaque michi quid adhuc queritur? voluntati enim eius quis resistit? O homo tu quis es qui respondeas deo? Numquid dicit figmentum ei qui se finxit quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero in contumeliam? Quod si deus volens ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa

malas quos ad potuisset salvare indicat

Qui preparavit ut eius vasa ostenderet gracie | scilicet pro futuro per gradus operum

scilicet proveniendas

| scilicet damnacionis est ... quorum ...

perfecta deo in iusta | scilicet depingit per misericordiam suam qua facit operibus

pena ... vasa ire

... gloriam dei ... sine gratia ... vasa super que

Pacia | vasa ire | apta in interitum | ut ostenderet | divitias glorie effundens ira dei ...

copiosa et gloriosa | ... et electos ... et malorum ... effunde iram tuam

misericordiam suam ... | scilicet vasa | scilicet eterna ... ad ... electos

electos | ad eternam elegit | scilicet electos ...

glorie sue in vasa misericordie que preparavit | in gloriam | et quos vocavit

non ... ex ... | ex gentibus ... | scilicet ... ad fidem et ad graciam

de lege mosaica ... ydolatrie ...

non solum ex iudeis | sed etiam ex gentibus | sicut in osee dicit | vocabo

a gentilitate legibus iudeis non subdita ... plebem meam

... fidei ... lege ... plebem meam

...

eos non plebem meam | plebem meam | et non dilectam | meam dilectam ...

scilicet ...

dilectam meam | et non misericordiam consecutam | misericordiam consecutam | et

... scilicet novi testamenti ...

erit in loco | ubi dictum est eis | non plebs mea vos | ibi

... a iudeis ... et publice predicat ... filii dei

vocabuntur | filii dei vivi | ysaias autem clamat pro israel

... tanquam arena maris ... boni operis

Si fuerit numerus filiorum israel | tanquam arena maris | reliquie

... patriarcharum ...

et est sic colligere ... salvabuntur

Salve fient | verbum enim consummans et abbrevians in equitate | ...

scilicet verbum evangelii ... | scilicet ...

abbreviatum ... lege ...

ad galatas ...

te | quia verbum abbreviatum faciet | dominus super terram

scilicet ysaia ... | ... evangelii ...

Et sicut predixit ysaias | nisi dominus sabaoth | reliquisset

... ad confessionem fidei ... laudem dei ...

nobis semen | sicut sodoma facti essemus | et sicut gomor

...

ra | similes fuissemus | quid ergo dicemus | quod gentes que

non sectabantur iusticiam / apprehenderunt iusticiam / iusticiam autem que ex fide est. Israel vero sectando legem iusticie / in legem iusticie non pervenit / quare / quia non ex fide / sed quasi ex operibus offenderunt enim in lapidem offensionis / sicut scriptum est / Ecce pono in syon lapidem offensionis et petram scandali / et omnis qui credit in eum non confundetur.

Capitulum decimum

Fratres voluntas quidem cordis mei et obsecracio ad deum fit pro illis in salutem / testimonium enim perhibeo illis quod emulacionem dei habent / sed non secundum scienciam / ignorantes enim dei iusticiam et suam querentes statuere / iusticie dei non sunt subiecti / finis enim legis christus ad iusticiam omni credenti / Moyses enim scripsit quia iusticiam que ex lege est

[illegible]

iustitia dicit sic. Ne dixeris in corde tuo quis ascendit in celum [illegible]

id est Xpm deducere. aut quis descendet in abissum hoc est

Xpm a mortuis revocare. Sed quid dicit scriptura prope est

verbum in ore tuo et in corde tuo hoc est verbum fidei quod

predicamus. Quia si confitearis in ore tuo dominum Ihesum et in

corde tuo credideris quod deus illum suscitavit a mortuis salvus

eris. Corde enim creditur ad iustitiam ore autem confessio fit

ad salutem. Dicit enim scriptura omnis qui credit in eum non

confundetur. Non enim est distinctio iudei et greci nam idem dominus

omnium dives in omnes qui invocant illum. Omnis enim quicumque

invocaverit nomen domini salvus erit. Quomodo ergo invocabunt

in quem non crediderunt aut quomodo credent ei quem

non audierunt. quomodo autem audient sine predicante. quomodo

[illegible]

[illegible]

Quomodo vero predicabunt nisi mittantur / Sicut scriptum est quam speciosi pe-
des / evangelizantium pacem / evangelizantium bona / Sed non om-
nes obediunt evangelio / Ysaias enim dicit / Domine quis credidit au-
ditui nostro / Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi
Sed dico numquid non audierunt / Et quidem in omnem terram exivit
sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum / Sed dico numquid
Israel non cognovit / Primus Moyses dicit / Ego ad emula-
tionem vos adducam in non gentem / in gentem insipientem in
iram vos mittam / Ysaias autem audet et dicit / Inventus sum
a non querentibus me, palam / apparui hiis qui me non inter-
rogabant / Ad Israel autem dicit / Tota die expandi manus meas
ad populum non credentem sed contradicentem / Dico ergo
numquid Deus repulit populum suum / Absit / Nam et ego

xi

Cap. xi

[illegible]

Israhelita sum / ex semine abrahe / de tribu beniamin. Non repulit

deus / plebem suam quam prescivit. / An nescitis in helia / quid

dicit scriptura quemadmodum interpellat / deum adversus israel

Domine prophetas tuos occiderunt / altaria tua suffoderunt et ego

relictus sum solus et querunt animam meam. Sed quid dicit illi divinum

responsum? Reliqui mihi septem milia virorum qui non curvaverunt genua

ante baal. Sic ergo et in hoc tempore / reliquie secundum electionem gratie

salve facte sunt. Si autem gratia, iam non ex operibus; alioquin

gratia iam non est gratia. Quid ergo? quod querebat israel hoc non

est consecutus; electio autem consecuta est; ceteri vero excecati sunt

sicut scriptum est. Dedit illis deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant

et aures ut non audiant / usque in hodiernum diem. / Et david dicit

Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in captionem, et in

[illegible]

[illegible]

Dico ergo numquid sic offenderunt ut caderent? absit. [illegible]

illorum delicto salus gentibus ut illos emulentur. [illegible]

illorum divitie sunt mundi, et diminutio eorum divitie gentium, [illegible]

quanto magis plenitudo eorum? Vobis enim dico gentibus, quamdiu [illegible]

quidem ego sum gentium apostolus ministerium meum honorificabo, si quo [illegible]

ad emulandum provocem carnem meam et salvos faciam aliquos ex [illegible]

Si enim amissio eorum reconciliatio est mundi, que assumptio [illegible]

nisi vita ex mortuis? Quod si delibatio sancta est et massa, [illegible]

Et si radix sancta et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt [illegible]

Tu autem cum oleaster esses insertus es in illis et socius radicis [illegible]

et pinguedinis olive factus es. Noli gloriari adversus ramos. [illegible]

[illegible] ramos [illegible]

[illegible]

Quod si gloriaris, non tu radicem portas sed radix te. Dices ergo: Fra-

[illegible]

cti sunt rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti

[illegible]

sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere sed time. Si enim Deus

[illegible]

naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat. Vide ergo

[illegible]

bonitatem et severitatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt severitatem,

[illegible]

tem; in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate. Alioquin:

[illegible]

et tu excideris. Sed et illi, si non permanserint in incredulitate,

[illegible]

inserentur. Potens est enim Deus iterum inserere illos. Nam si tu

[illegible]

ex naturali excisus es oleastro, et contra naturam insertus es in bonam

[illegible]

olivam, quanto magis hi qui secundum naturam inserentur suae olivae.

[illegible]

Nolo autem vos ignorare fratres mysterium hoc, ut non sitis vobis

[illegible]

ipsis sapientes, quia caecitas ex parte contigit in Israel donec ple-

[illegible]

nitudo gentium subintraret, et sic omnis Israel salvus fieret. Sicut

...pletum est. Veniet ex Syon qui eripiat et avertat impietatem
ab Iacob. Et hoc illis a me testamentum cum abstulero peccata
eorum. Secundum evangelium quidem inimici propter vos, secundum electionem autem
karissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt dona et vocatio Dei.
Sicut enim et vos aliquando non credidistis Deo, nunc autem miseri-
cordiam consecuti estis propter incredulitatem eorum, ita et isti nunc non
crediderunt in vestram misericordiam ut et ipsi consequantur. Conclusit enim
Deus omnia in incredulitate ut omnium misereatur. O altitudo
divitiarum sapientie et scientie Dei, quam incomprehensibilia
sunt iudicia eius et investigabiles vie eius. Quis enim
cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit. Aut
quis prior dedit illi et retribuetur ei. Quoniam ex ipso et
per ipsum et in ipso sunt omnia. Ipsi honor et gloria in secula.

Obsecro vos itaque fratres per misericordiam dei — Romanorum Capitulum xii

ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem

rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic [seculo]

sed reformamini in novitate sensus vestri ut probetis que

sit voluntas dei bona et beneplacens et perfecta. Dico enim

per gratiam que data est michi omnibus qui sunt inter vos non

plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem

et unicuique sicut deus divisit mensuram fidei. Sicut enim in

uno corpore multa membra habemus omnia autem membra non eundem

actum habent ita multi unum corpus sumus in Christo singuli

autem alter alterius membra. Habentes autem donationes secundum gratiam

que data est nobis differentes sive prophetiam secundum rationem

[illegible]

fidei / vnus / misterium / in gaudendo / vnus / qui dat / in dat

ma / qui exhortat / in exhortando / qui tribuit / in simplicitate

qui prest / in sollicitudine / qui miseretur / in hylaritate

[illegible] / in simulacione / odientes malum / adherentes bono /

karitate fraternitatis / invicem diligentes / honore invicem / prevenientes

mentes / necessitatibus sanctorum / communicantes

hospitalitatem / sectantes / benedicite persequentibus vos / benedicite

et nolite maledicere / gaudere cum gaudentibus / flere cum flentibus / idipsum invicem / sentientes / non alta

sapientes / sed humilibus consentientes / nolite esse prudentes / apud vosmetipsos / nulli malum pro malo reddentes / providentes

bona / non tantum coram deo / sed etiam coram omnibus hominibus

[illegible] / non vosmetipsos / defendentes / sed date locum ire

[illegible]

[illegible]

Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. Non

[illegible]

vosmetipsos defendentes carissimi sed date locum ire. Scriptum

[illegible]

est enim mihi vindicta et ego retribuam dicit dominus. Sed

[illegible]

si esurierit inimicus tuus ciba illum; si sitit potum da illi. Hoc

[illegible]

enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Noli

[illegible]

vinci a malo, sed vince in bono malum.

[illegible]

Cap xiii

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non

[illegible]

enim est potestas nisi a deo; que autem sunt a deo ordinata

[illegible]

sunt. Itaque qui resistit potestati dei ordinationi resistit.

[illegible]

Qui autem resistunt ipsi sibi dampnationem acquirunt. Nam

[illegible]

principes non sunt timori boni operis sed mali. Vis autem

[illegible]

non timere potestatem? Bonum fac et habebis laudem ex illa

[illegible]

Dei autem minister est tibi in bonum. Si autem male feceris, time:
non enim sine causa gladium portat. Dei autem minister est, vindex
in iram, ei qui malum facit. Ideo necessitate subditi estote,
non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideo enim et tributa prestatis:
ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergo
omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui
timorem, timorem: cui honorem, honorem. Nemini quidquam debeatis,
nisi ut invicem diligatis: qui enim diligit proximum, legem im-
plevit. Nam non adulterabis, non occides, non furaberis, non
falsum testimonium dices, non concupisces: et si quod
est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: Diliges pro-
ximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi malum non operatur.

plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes quia hora est
iam nos de sompno surgere. Nunc enim propior est nostra salus quam
cum credidimus. Nox precessit, dies autem appropinquavit. Abi-
ciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis. Sicut in
die honeste ambulemus, non in comessacionibus et ebrietatibus,
non in cubilibus et impudiciciis, non in contencione et emulacione.
Sed induimini dominum Ihesum Xpistum et carnis curam ne feceritis in
desideriis.

Ca^m xiiij^m

Infirmum autem in fide assumite, non in disceptacionibus
cogitacionum. Alius enim credit se manducare omnia. Alius autem
infirmus est, olus manducet. Is qui manducat non manducan-
tem non spernat. Et qui non manducat manducantem non iudi-
cet. Deus enim illum assumpsit. Tu quis es qui iudicas alienum servum?

[illegible]

[illegible]

suo d(omi)no stat aut cadit / stabit aut(em) / potens est eni(m) deus

[illegible interlinear glosses]

statuere illu(m) / Nam alius iudicat diem int(er) diem / alius

[illegible interlinear glosses]

aut(em) iudicat om(n)em diem / unusquisq(ue) in suo sensu habundet / Qui

[illegible interlinear glosses]

sapit diem / d(omi)no sapit / Et qui manducat / d(omi)no manducat /

[illegible interlinear glosses]

Gra(tia)s eni(m) agit deo / Et qui non manducat / d(omi)no non

[illegible interlinear glosses]

manducat / et gra(tia)s agit deo / Nemo eni(m) n(ost)r(u)m sibi vivit / et

[illegible interlinear glosses]

nemo sibi morit(ur) / Sive eni(m) vivim(us) d(omi)no / vivim(us) / sive

[illegible interlinear glosses]

morim(ur) d(omi)no morim(ur) / Sive eni(m) vivim(us) sive morim(ur)

[illegible interlinear glosses]

d(omi)ni sum(us) / In hoc eni(m) et (christu)s mortuus est et resurrexit

[illegible interlinear glosses]

ut et vivor(um) et mortuor(um) d(omi)net(ur) / Tu aut(em) quid iudicas

[illegible interlinear glosses]

fr(atr)em tuu(m) / aut tu quare spernis fr(atr)em tuu(m) / Omnes eni(m)

[illegible interlinear glosses]

stabim(us) an(te) tribunal (christ)i / Scriptu(m) est eni(m) / Vivo ego dicit d(omi)n(u)s

[illegible marginal glosses]

[illegible]

dns / quoniam michi flectetur omne genu flectetur / et omnis lingua

[illegible]

confitebitur deo / Itaque unusquisque nostrum pro se / rationem reddet

[illegible]

deo / non ergo amplius / invicem iudicemus / Sed hoc iudicate

mine mortale — mine venale

magis / ne ponatis offendiculum fratri suo / vel scandalum

[illegible]

Scio enim et confido in domino ihesu / quia nil commune est per

[illegible]

ipsum / nisi ei qui existimat quid / commune esse illi

[illegible]

est. Si enim propter cibum frater tuus scandalizatur aut contristatur / iam

[illegible]

non secundum caritatem ambulas / Noli cibo tuo illum perdere / pro

[illegible]

quo xpistus mortuus est / Non ergo blasphemetur bonum

[illegible]

[illegible]

Non est enim regnum dei / esca et potus / sed

[illegible]

iustitia / et pax / et gaudium in spiritu sancto / Qui enim in

[illegible]

qui servit xpisto placet deo / et probatus est hominibus / Itaque

[illegible]

[illegible]

que pacis sunt sectemur. Et que edificationis sunt invicem

[illegible]

custodiamus. Noli propter escam destruere opus dei. Omnia quidem munda

[illegible]

sunt. Sed malum est homini qui per offendiculum manducat.

[illegible]

Bonum est non manducare carnem et non bibere vinum neque

[illegible]

in quo frater tuus offenditur aut scandalizatur aut infirmatur. aut

[illegible]

Tu qui fidem habes penes temetipsum habe coram

[illegible]

deo. Beatus qui non iudicat semetipsum in eo quod probat. Qui

[illegible]

autem discernit si manducaverit dampnatus est quia non

[illegible]

Omne autem quod non est ex fide, peccatum est. Capitulum xv

[illegible]

xv

Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere

[illegible]

et non nobis placere. Unusquisque vestrum proximo suo placeat

[illegible]

in bonum ad edificationem. Etenim christus non sibi placuit sed

[illegible]

[illegible]

scriptum est / Improperia / improperantium tibi ceciderunt super me. Quecumque

[illegible]

enim scripta sunt / ad nostram doctrinam scripta sunt / ut per

[illegible]

paciam et consolacionem scripturarum / spem habeamus / Deus autem paciencie

[illegible]

et solacii / det vobis / id ipsum sapere / in alterutrum / secundum Iesum

[illegible]

Christum / ut unanimes / uno ore / honorificetis Deum / et patrem

[illegible]

domini nostri Iesu Christi. Propter quod / suscipite invicem / sicut et Christus

[illegible]

suscepit vos / in honorem Dei. Dico enim Christum Iesum ministrum

[illegible]

circumcisionis / propter veritatem Dei / ad confirmandas

[illegible]

promissiones patrum / Gentes autem super misericordia honorare Deum

[illegible]

sicut scriptum est / Propterea confitebor tibi in gentibus domine et

[illegible]

nomini tuo cantabo / Et iterum dicit / Letamini gentes cum plebe

[illegible]

eius / Et iterum / Laudate omnes gentes dominum / et magnificate

[illegible]

scilicet capitulo xi° in ... qui et ipsi ... per david ...

cum audis. Et rursus ysaias ait. Erit radix yesse

scilicet de qua ... a sepulcro surget ... scilicet et ideo ... que erit ... gentium

a morte et ... super fidem ... ad eum fidem

et qui exsurget regere gentes in eum gentes sperabunt. Deus

scilicet dator ... spirituali ... scilicet dator et largitor

gaudium ... futuri gaudii ad ... scilicet tranquilitate

... gaudere ... fide gaudio ... gaudio de ... re insensibili ... fide ...

autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo

scilicet ... fortitudine hec ... qua dat spiritus sanctus ... in fide

ut habundetis in spe et virtute spiritus sancti. Certus sum autem

in fide ... scilicet qui sum ita loquor scilicet et vos non plene scilicet ... et diligitis deum

fratres mei et ego ipse de vobis quoniam et ipsi pleni estis

... in qua ... nisi ... ad fidem ... valeatis ... invicem ...

dilectione repleti omni scientia. Ita ut possitis alterutrum monere

... audacia ... in ... scilicet cum ... gentibus ... vos ... monere ...

Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tanquam in memoriam

in ... scilicet ... ad ... ad ...

vos reducens propter gratiam que data est mihi a deo ut sim

... a christo ... scilicet ... ut ... et ... fidem

minister christi Jhesu in gentibus sanctificans evangelium dei ut fiat ob-

... in fide ... ego ...

latio gentium accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo autem

... digniorem gloriam ... non audeo loqui ... ad ... efficiebat

gloriam in christo Jhesu ad deum. Non enim audeo aliquid loqui

... in me ... ut gentes obediant ... efficiat ... evangelica veritate

eorum que per me non efficit christus in obedientiam gentium verbo

christus

Left margin glosses:

desperare ...

... credere ...

quia ... ignorat ... ut ... et ...

... ad ... ronas

scilicet hoc operando in miraculis minorum et miraculis maiorum et factis et dictis
sicut Petrus et Stephanus ...

et in signis / in virtute signorum / et prodigiorum / et virtute Spiritus

scilicet / ita ut ab Jerusalem / per circuitum / usque ad Illiricum / ma[gnam] / reple[verim]

verim evangelium Christi / Sic autem / praedicavi evangelium hoc / non ubi

nominatus est Christus / ne super alienum fundamentum / edificarem /

Sed / sicut scriptum est / quibus / non est annunciatum / de eo / videbunt

videbunt / et qui non audierunt / de eo / intelligent / Propter quod

impediebar plurimum venire ad vos / et prohibitus sum usque

ad huc / Nunc vero ulterius locum non habens / in his regionibus

habens / cupiditatem autem habens / veniendi ad vos / ex multis iam

praecedentibus annis / cum in Hispaniam / proficisci cepero / spero /

quod praeteriens / videam vos / et a vobis / deducar illuc / si

vobis primum / ex parte / fruitus fuero / Nunc igitur proficiscar Jerusalem

ministrare sanctis / Probaverunt autem / Macedonia et Achaia /

Glosses (partial reading):

... et per circuitum ... ut Illiricum ... usque ad ... ecclesie / ... evangelium ... predicavi ...

... propter quod ... impediebar plurimum venire ad vos et prohibitus sum usque ad huc ...

... in Macedonia ... Philippi et Thessalonica ... Achaia ... Corinthus ...

collationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in Jerusalem. Placuit enim eis, et debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles, debent et in carnalibus ministrare eis. Hoc igitur cum consummavero, et assignavero eis fructum hunc, per vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam. Obsecro ergo vos fratres per dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem sancti spiritus, ut adiuvetis me in orationibus vestris pro me ad deum, ut liberer ab infidelibus qui sunt in Iudaea, et obsequii mei oblatio accepta fiat in Jerusalem sanctis, ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei, et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Capitulum xvi

Commendo autem vobis Phoeben sororem nostram, quae est in ministerio

[illegible] vbi phebe eccl[es]ie [illegible] ... ad romanos ... [illegible]
et ipsi dei ministrat de suis facultatib[us] / [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
ecclesie que est in Cencris / ut eam suscipiatis in domino digne
ut dignum est sanctis suscipere / [illegible] ad fide[m] rome [illegible] de familia [illegible]
vel apostolos suscipi / [illegible]

sanctis / et assistatis ei in quocumque negotio vestri indiguerit
[illegible] / sc[ilicet] phebe / [illegible] sc[ilicet] sanctis / sc[ilicet] necessaria / sc[ilicet] mulier ... actus xviii [illegible]
auxilium [illegible] / [illegible] / [illegible]

Etenim ipsa quoque astitit multis et mihi ipsi. Salutate Priscam
[illegible] / [illegible] salutate / [illegible] / [illegible]
[illegible]

et aquilam adiutores meos in Christo Ihesu / qui pro anima mea
[illegible] / [illegible] / [illegible]

suas cervices supposuerunt / quibus non solus ego gratias ago
[illegible] ... familia eorum Roma[e] [illegible]
[illegible] / salutate [illegible]

sed et cuncte ecclesie gentium / et domesticam eorum ecclesiam. Salutate
[illegible] / [illegible] ... [illegible]

Epenetum dilectum mihi et domesticum / qui est primitivus Asie
[illegible] ... [illegible]

in Christo Ihesu. Salutate Mariam que multum laboravit in vobis
[illegible] ... [illegible]

vos. Salutate Andronicum et Iuliam cognatos et concaptivos
[illegible] ... [illegible]

meos qui sunt nobiles in apostolis qui et ante me fuerunt in Christo
[illegible] ... [illegible]

Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in domino. Salutate Urbanum
salutate
[illegible]

adiutorem nostrum in Christo Ihesu et Stachyn dilectum meum
[illegible] / [illegible]
[illegible]

Salutate Apellen probum in Christo. Salutate eos qui sunt ex
[illegible] ... [illegible]

Aristoboli domo. Salutate Herodionem cognatum meum. Sa-
lutate

[Left margin glosses:]
[illegible] ... auxilium [illegible]
[illegible] ... [illegible]

[illegible]
eos qui sunt ex Narcissi domo qui sunt in domino Salutate
[illegible]

Tryfenam et Tryfosam que laborant in domino / Salutate
[illegible]

Persidam karissimam que multum laboravit in domino / Salutate Rufum
[illegible]

electum in domino et matrem eius et meam / Salutate Asincritum
[illegible]

Et Flegontem Hermen Patrobam Hermam et qui cum eis
[illegible]

sunt fratres Salutate Philologum et Iuliam et Nereum
[illegible]

et sororem eius et Olimpiadem et omnes qui cum eis sunt
[illegible]

sanctos / Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos
[illegible]

omnes ecclesie Christi / Rogo autem vos fratres
[illegible]

ut observetis eos / qui dissensiones / et offendicula / preter do-
[illegible]

ctrinam / quam vos didicistis faciunt / et declinate ab illis / Huius-
[illegible]

modi enim Christo domino nostro non serviunt sed / ventri suo / Et
[illegible]

per dulces sermones et benedictiones seducunt / corda innocentium
[illegible]

Vestra / enim obedientia / in omnem locum divulgata est
[illegible]

xvjᵒ

[illegible]

Gaudeo ergo in vobis / sed volo vos sapientes esse in bono et

[illegible]

simplices in malo / Deus autem pacis / conterat / sathanam [illegible]

[illegible]

sub pedibus vestris velociter / Gratia domini nostri ihesu christi vobiscum

[illegible]

Salutat vos / thimotheus adiutor meus / et lucius et

[illegible]

Iason et sosipater / cognati mei / Saluto vos ego tercius qui

[illegible]

scripsi epistolam in domino / Salutat vos gaius hospes meus et

[illegible]

universa ecclesia / Salutat vos erastus / archarius / civitatis [illegible]

[illegible]

et quartus frater / Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis

[illegible]

amen / Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium

[illegible]

meum et predicacionem ihesu christi / secundum revelacionem misterii

[illegible]

temporibus eternis taciti / quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum preceptum

[illegible]

eterni dei / ad obedicionem fidei in cunctis gentibus

[illegible]

cognito soli sapienti deo per ihesum christum / cui honor et gloria in secula seculorum

[illegible]

amen

Corinthi sunt achaici et hi similiter ab apostolo au- Sequitur prologus

dierunt verbum veritatis et subversi sunt multipharie a falsis apostolis

quidam a philosophie verbosa eloquentia alii a secta

legis iudaice inducti fuerant. Hos revocat apostolus ad ve-

ram fidem et ad evangelicam sapientiam scribens eis ab epheso per

thimotheum discipulum suum. Sequitur prima capitulum prime Cor

Paulus vocatus apostolus ihesu christi per voluntatem dei

et sostenes frater ecclesie dei que est chorinthi

sanctificatis in christo ihesu vocatis sanctis cum omnibus qui invocant

nomen domini nostri ihesu christi in omni loco ipsorum et nostro. Gratia

vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago

deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in christo ihesu

quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et

[illegible]

in quo facti estis testimonium christi confirmatum est in vobis

[illegible]

ita ut nichil vobis desit in ulla gratia expectantibus revelationem

[illegible]

domini nostri iesu christi qui et confirmabit vos usque

[illegible]

in finem sine crimine in die adventus domini nostri iesu christi

[illegible]

fidelis autem deus per quem vocati estis in societatem filii eius

[illegible]

iesu christi domini nostri. Obsecro autem vos fratres per nomen domini

[illegible]

nostri iesu christi ut idipsum dicatis omnes et non sint in vobis

[illegible]

scismata. sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia

[illegible]

Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab hiis qui sunt

[illegible]

chloes quia contentiones sunt inter vos. hoc autem dico quod unusquisque

[illegible]

vestrum dicit ego quidem sum pauli ego autem apollo

[illegible]

ego vero cephe ego autem christi. divisus est christus? numquid

[illegible]

paulus crucifixus est pro vobis aut in nomine pauli

Baptizati estis. Gratias ago deo quod neminem vestrum baptizavi nisi

Crispum et Gaium ne quis dicat quod in nomine meo baptizati

estis. Baptizavi autem et Stephane domum. Ceterum nescio si quem

alium baptizaverim. Non enim misit me Christus baptizare sed

evangelizare non in sapientia verbi ut non evacuetur crux Christi. Verbum

enim crucis pereuntibus quidem stultitia est. his autem qui salvi fiunt

id est nobis virtus dei est. Scriptum est enim perdam sapientiam sapientium et prudentiam

prudentium reprobabo. Ubi sapiens ubi scriba ubi

conquisitor huius seculi. Nonne stultam fecit deus sapientiam huius

mundi. Nam quia in dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam

deum placuit deo per stultitiam predicationis salvos facere

credentes. Quoniam et iudei signa petunt et greci sapientiam querunt.

Nos autem predicamus Christum crucifixum iudeis quidem scandalum

sapientia predicantis (margin)

libuit deo fabricatori ordinatori (margin)

Gentibus aut(em) stulticiam | ipsis aut(em) vocatis iudeis atq(ue) grecis xpm
dei virtutem et dei sapientiam | quia quod stultum est dei | sapientius
est hominibus | et quod infirmum est dei fortius est hominibus | videte
enim vocationem vestram fratres | quia non multi sapientes secundum carnem
non multi potentes | non multi nobiles | sed que stulta sunt mundi
elegit deus | ut confundat sapientes | et infirma mundi elegit
deus ut confundat fortia | et ignobilia mundi | et contemptibilia
elegit deus | et ea que non sunt ut ea que sunt destrueret | ut
ne glorietur omnis caro in conspectu eius | Ex ipso autem vos estis in xpo
ihu qui factus est nobis sapientia a deo | et iusticia et
sanctificacio | et redemptio ut quemadmodum scriptum est qui
gloriatur in domino glorietur. Capitulum secundum

Et ego cum venissem ad vos fratres veni non in

sublimitate sermonis aut sapie annuncians vobis testimonium

xpi. Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos nisi ihesum

xpm et hunc crucifixum. Et ego in infirmitate et timore et

tremore multo fui apud vos. Et sermo meus et predicacio

mea non in persuasibilibus humane sapie verbis sed in osten-

sione spus et virtutis ut fides vra non sit in sapia homi-

num sed in virtute dei. Sapiam autem loquimur inter perfectos sa-

piam vero non huius seculi neque principum huius seculi qui de-

struuntur. Sed loquimur dei sapiam in misterio que abscondita

est quam predestinauit deus ante secula in gloriam nram

quam nemo principum huius seculi cognouit. Si enim cognouissent

numquam dominum glorie crucifixissent. Sed sicut scriptum est quod oculus

non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que p[re]parauit

parauit deus hys qui diligunt illum | Nobis autem revelauit

deus per spiritum suum spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda dei |

Quis enim scit hominum que sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est |

est. Ita et que dei sunt nemo cognouit nisi spiritus dei

Nos autem non spiritum huius mundi accepimus | sed spiritum qui

ex deo est ut sciamus que a deo donata sunt nobis |

Que et loquimur non in doctis humane sapientie verbis | sed in doctrina

spiritus spiritualibus spiritualia comparantes | Animalis autem

homo non percipit ea que spiritus dei sunt | stultitia enim est

illi | et non potest intelligere quia spiritualiter examinatur | Spiritualis

autem homo iudicat omnia | et ipse a nemine iudicatur

| Sic scriptum est | Quis enim cognouit sensum domini qui instruat

eum | autem hoc misterium est | Nos autem sensum Christi habemus Ca[pitulum] iii

iij

[illegible] paul[us] [illegible] — ꝑdicac̄ audiat — [illegible] ſp̄ualib[us]

ET ego fr̄es n̄o potui vob[is] loqui q̄ſi ſp̄ualib[us]

ſed q̄ſi carnalib[us] T[an]q[uam] ꝑvulis ī xp̄o lac vob[is] potu[m]

dedi n̄o escā / n̄o[n]du[m] en[im] poteratis / ſed nec nūc

q[ui]d[em] poteſtis / adhuc en[im] carnales eſtis / Cu[m] en[im] ſit int[er]

vos zel[us] et cōtēcio / nōne carnales eſtis / et ſc[ds]m hoīe[m]

ambulatis / Cu[m] en[im] q[ui]s dicat / Ego q[ui]dē ſu[m] pauli

Ali[us] aut[em] ego ſu[m] apollo / nōne hoīes eſtis / Quid i[gitur]

eſt apollo / q[ui]d paul[us] / miſtri ei[us] cui c[re]didiſtis / Et

vnicuiq[ue] ſic[ut] de[us] dedit / Ego plātaui apollo rigauit /

Sed de[us] īcrem[en]tu[m] dedit / Itaq[ue] neq[ue] q[ui] plātat ē aliq[ui]d

neq[ue] q[ui] rigat / ſed q[ui] incremētu[m] dat / deus / Q[ui] pla-

tat aut[em] et q[ui] rigat vnu[m] ſūt / Vnuſq[ui]ſq[ue] aut[em] ꝓp[ri]am

mercedē accipiet ſc[ds]m ſuu[m] laborē / Dei en[im] ſum[us] adiutores

ambulac̄ [illegible] ad p[ri]ma

iij°

[illegible interlinear glosses]

adiutores Dei agricultura estis Dei edificatio estis. Secundum g-

tiam Dei que data est mihi ut sapiens architectus fundamen-

tum posui alius autem superedificat. Unusquisque autem vi-

deat quomodo superedificet. fundamentum aliud nemo pot-

est ponere preter id quod positum est quod est Christus Iesus. Si quis aut

superedificat super fundamentum hoc aurum et argentum lapides pretiosos

ligna fenum stipulam uniuscuiusque opus manifestum

erit. dies autem Domini declarabit quia in igne revelabitur

et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Si cuius o-

pus manserit quod superedificavit mercedem accipiet. Si

cuius opus arserit detrimentum patietur. ipse autem sal-

vus erit sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum Dei estis

vos. nemo se seducat. Si quis inter vos videtur sapiens

Et spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem templum Dei violaverit

disperdet illum Deus. templum Dei sanctum est quod estis vos

[illegible marginal glosses]

esse in hoc seculo stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim
huius mundi stultitia est apud deum. Scriptum est enim comprehendam
sapientes in astutia eorum. Et iterum dominus novit cogitationes
sapientium quoniam vane sunt. Nemo itaque glorietur in hominibus. Omnia
enim vestra sunt sive paulus sive apollo sive cephas sive mundus sive
vita sive mors sive presentia sive futura omnia enim vestra
sunt vos autem christi christus autem dei. Capitulum iiii

iiii Sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores
misteriorum dei. Hic iam queritur inter dispensatores ut fidelis
quis inveniatur. Michi autem pro minimo est ut a vobis
iudicer aut ab humano die. Sed neque meipsum iudico. Nichil
enim michi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem
iudicat me dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare quo

ad usque veniat dominus | qui et illuminabit abscondita tenebrarum

et manifestabit consilia cordium | et tunc laus erit unicuique a

deo | Hec autem fratres transfiguravi in me et apollo propter vos | ut

in nobis discatis ne supra quam scriptum est | unus adversus alium

infletur pro alio | Quis enim te discernit | Quid autem habes quod

non accepisti | Si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis

Iam saturati estis | iam divites facti estis | sine nobis regnatis et

utinam regnetis ut et nos vobiscum regnemus | Puto enim

quod deus nos apostolos novissimos ostendit tamquam morti de-

stinatos | quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et homini-

bus | nos stulti propter Christum | vos autem prudentes in Christo | nos infirmi

vos autem fortes | vos nobiles nos autem ignobiles | usque in hanc

horam et esurimus et sitimus | et nudi sumus et colaphis

sedimus et instabiles sumus et laboramus operantes manibus

Maledicimur et benedicimus persecutionem patimur et sustinemus

blasphemamur et obsecramus tamquam purgamenta huius mundi

facti sumus omnium peripsima usque adhuc non ut confundam vos

hec scribo sed ut filios meos karissimos moneo Nam si de-

cem milia pedagogorum habeatis in Christo sed non multos patres

Nam in Christo Iesu per evangelium ego vos genui Rogo ergo vos

imitatores mei estote sicut et ego Christi Ideo misi ad vos

thimotheum qui est filius meus karissimus et fidelis in domino qui

vos commonefaciat vias meas que sunt in Christo Iesu

sicut ubique in omni ecclesia doceo Tamquam non venturus sim ad

vos sic inflati sunt quidam Veniam ad vos cito si dominus vo-

luerit et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed

virtute ... [illegible] ... et bona operatione [illegible] papabra et verba ... [illegible]

Virtute. Non enim in sermone est regnum dei sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos an in caritate et spiritu mansuetudinis?

[illegible interlinear glosses]

Omnino auditur inter vos fornicatio et talis fornicatio qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis et non magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit. Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu, iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est, in nomine domini nostri Ihesu Christi, congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute domini nostri Ihesu, tradere huiusmodi satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die domini nostri Ihesu Christi. Non bona est gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate vetus fermentum

ut sitis nova conspersio sicut estis azimi. Et enim pascha
nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur non in fermento
veteri neque in fermento malicie et nequicie sed in azimis
sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in epistola ne commisceamini
fornicariis non utique fornicariis huius mundi aut avaris
aut rapacibus aut idolis servientibus alioquin debueratis
de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri
si is qui frater nominatur inter vos est fornicator aut
avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut
rapax cum huiusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de his
qui foris sunt iudicare? Nonne de his qui intus sunt vos
iudicatis? Nam eos qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malum ex vobis

Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum — Capitulum sextum

iudicare apud iniquos et non apud sanctos?

An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si

in vobis iudicabitur mundus indigni estis qui de minimis

iudicetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus quanto magis secularia?

Secularia igitur iudicia si habueritis contemptibiles qui sunt

in ecclesia illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam vestram dico.

Sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare

inter fratrem suum? Sed frater cum fratre iudicio contendit et

hoc apud infideles. Iam quidem omnino delictum est in vobis

quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam

accipitis quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam

ffacitis et defraudatis et hoc fratribus. An nescitis quia ini-

qui regnum dei non possidebunt. Nolite errare neque fornicarii

neque ydolis servientes neque adulteri neque molles neque concubi-

masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi ne-

que maledici neque rapaces regnum dei possidebunt. Et hec

aliquando fuistis quidem sed abluti estis sed sanctificati estis in nomine et domini

Ihesu Christi et in spiritu dei nostri. Omnia mihi licent sed non omnia

expediunt. Omnia mihi licent sed ego sub nullius redigar potestate.

redigar. Esca ventri et venter escis. Deus autem et hunc et

has destruet. Corpus autem non fornicationi sed domino et

dominus corpori. Deus vero et dominum suscitavit et nos suscitabit

per virtutem suam. Nescitis quia corpora vestra membra sunt

[illegible]

xpi Tollens ergo membra xpi faciam membra meretricis Absit

[illegible]

An nescitis quoniam qui adheret meretrici unum corpus efficitur Erunt

[illegible]

enim inquit duo in carne una Qui autem adheret domino unus

[illegible]

spiritus est. Fugite fornicationem Omne peccatum quodcumque fecerit homo

[illegible]

extra corpus est Qui autem fornicatur in corpus suum peccat An

[illegible]

nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis

[illegible]

est quem habetis a deo et non estis vestri Empti enim estis

[illegible]

pretio magno Glorificate et portate deum in corpore vestro Capitulum VII

[illegible]

De quibus autem scripsistis bonum est homini mulierem

[illegible]

non tangere Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat

[illegible]

et unaquaeque suum virum habeat Uxori vir debitum reddat Similiter

[illegible]

autem et uxor viro Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir

Similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier. No-
lite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis ora-
ni. Et iterum revertimini in idipsum ne temptet vos sathanas propter
incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum
imperium. Volo autem omnes homines esse sicut meipsum sed unusquisque
proprium donum habet ex deo alius quidem sic alius vero sic. Dico
autem non nuptis et viduis bonum est illis si sic permaneant
sicut et ego. Quod si non continent nubant. Melius est enim nu-
bere quam uri. Hiis autem qui in matrimonio iuncti sunt precipio
non ego sed dominus uxorem a viro non discedere. Quod si discesserit
manere innuptam aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem
suam non dimittat. Nam ceteris ego dico, non dominus. Si quis

sc. fide … vel iudeus vel paganus … non cogit

Quisquis uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo, non

dimittat illam. Et si qua mulier habet virum infidelem et hic

consentit habitare cum illa, non dimittet virum. Sanctificatus est

enim vir infidelis per mulierem fidelem. Alioquin filii vestri immundi essent,

nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit, discedat.

Non est enim servituti subiectus frater aut soror in huiusmodi. In pace

autem vocavit vos Deus. Unde enim scis mulier, si virum salvum ~~infidelem~~

facies? Aut unde scis vir, si mulierem salvam facies? Nisi

unicuique sicut divisit Dominus, et unumquemque sicut vocavit Deus,

ita ambulet, et sicut in omnibus doceo ecclesiis. Circumcisus aliquis

vocatus est? non adducat praeputium. In praeputio aliquis vocatus

est? non circumcidatur. Circumcisio nihil est, et praeputium nihil est.

Sed absolutum mandatorum dei. Unusquisque in qua vocatione vo-

tus est in ea permaneat. Servus vocatus es non sit tibi cure

sed si potes fieri liber magis utere. Qui enim in domino vocatus

est servus libertus est domini. Similiter qui liber vocatus est servus est

Christi. Pretio empti estis nolite fieri servi hominum. Unusquisque

in quo vocatus est fratres in hoc permaneat apud deum.

De virginibus autem preceptum domini non habeo consilium autem do ta-

mquam misericordiam consecutus a domino ut sim fidelis. Existimo ergo hoc

bonum esse propter instantem necessitatem quoniam bonum est homini

sic esse. Alligatus es uxori noli querere solutionem. Solutus

es ab uxore noli querere uxorem. Si autem acceperis uxo-

rem non peccasti et si nupserit virgo non peccavit. Tribula-

tionem

tribulationem carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque

dico fratres tempus breve est. Reliquum est ut qui habent uxores

tamquam non habentes sint. Et qui flent tamquam non

flentes. Et qui gaudent tamquam non gaudentes. Et qui

emunt tamquam non possidentes. Et qui utuntur hoc mundo tamquam

non utantur. Preterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine

sollicitudine esse. Qui sine uxore est sollicitus est que Domini sunt

quomodo placeat Deo. Qui autem cum uxore est

est sollicitus que sunt mundi quomodo placeat uxori

et divisus est. Et mulier innupta et virgo

cogitat que Domini sunt ut sit sancta et corpore et spiritu. Que

autem nupta est cogitat que sunt mundi quomodo placeat

xxxij

a Appropinquabat aut dies festus azimor qui dr pas-
cha Et querebat principes sacerdotu et scribe quo Jhesum inte
ficerent / timebat vero plebem Intravit aut sathanas i
Judam qui cognominabat Scarioth vnu de duodecim
Et abijt et locutus est principibus sacerdotu et magist-
tibus quemadmodum illum tr eis / Et gavisi sut et pacti
sut pecuniam illi dare Et spopondit Et querebat oportunita-
tem ut traderet illum sine turbis Venit aut dies azimor i q
erat necesse occidi pa

et sepe et ipse dicit et locus dicit solo — vbi est dies ista ut etiam
virgine perlucida — dedicatio vnde dimitto

vid vero hec ad vtili(tatem) vrā dico nō ut laqueum vob
— et ad — et vtile et proximo — vtili(tatem)
vos ad vtiliter ambo
magis tantum ad
non vobis esse

Inicia sed ad illud qd honestum est et qd facultate
pro se et quo — ad fuit vdit — et alio — ini ali —
dei — vos iniqua
tuto — ope

beat sine impedimento dno obsecrandi qui aut turpe

Si videtur existimat super virgine sua / quod sit superadulta / et
ita oportet fieri quod vult faciat / non peccat si nubat / qui
statuit in corde suo firmus / non habens necessitatem / potestatem autem
habens sue voluntatis / et hoc iudicavit in corde suo servare virgi-
nem suam bene facit / Igitur et qui matrimonio iungit virginem
suam bene facit / et qui non iungit melius facit / Mulier alligata
est legi quanto tempore vir eius vivit / quod si dormierit vir eius
liberata est a lege / cui vult nubat tantum in domino / Beatior autem
erit si sic permanserit secundum meum consilium / puto autem et ego
spiritum dei habeam.

viij

De quo capitulo octavum

De his autem que ydolis ymmolantur scimus quia omnes
scientiam habemus / Scientia inflat caritas vero edificat / Si quis
autem existimat se aliquid scire nondum cognovit quemadmodum

[illegible]

Si quis autem diligit deum hic cognitus est

[illegible]

ab eo. De escis autem que idolis immolantur scimus quia nichil

[illegible]

est idolum in mundo et quod nullus deus est nisi unus. Nam et si sunt

[illegible]

qui dicantur dii sive in celo sive in terra. Siquidem sunt dii multi

[illegible]

et domini multi, nobis autem unus deus pater ex quo omnia, et nos in illum

[illegible]

et unus dominus ihesus christus per quem omnia et nos per ipsum.

[illegible]

Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscientia usque nunc

[illegible]

idoli quasi idolothitum manducant, et conscientia ipsorum cum sit infirma

[illegible]

polluitur. Esca autem nos non commendat deo. Neque enim si manducaverimus

[illegible]

abundabimus, neque si non manducaverimus deficiemus.

[illegible]

Videte autem ne forte hec licentia vestra offendiculum fiat infirmis.

[illegible]

Si enim quis viderit eum qui habet scientiam in idolio recumbentem,

[illegible]

nonne conscientia eius cum sit infirma edificabitur ad manducandum

[illegible]

idolatrica, et peribit infirmus in tua scientia frater tuus propter quem Christus mortuus est.

Sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum

infirmam, in Christum peccatis. Propter quod si esca scandalizat

fratrem meum non manducabo carnem in eternum ne fratrem meum scandalizem.

Non sum liber? non sum apostolus? nonne Christum Iesum dominum nostrum vidi? Non opus meum vos estis in

domino? Et si aliis non sum apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum

apostolatus mei vos estis in domino. Mea defensio apud eos qui me

interrogant hec est. Numquid non habemus potestatem manducandi et

bibendi? Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi sicut

et ceteri apostoli et fratres domini et Cephas? Aut solus ego

et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi?

Capitulum ixm ix

[illegible] q. d. nulla / sed omnia [illegible] [illegible] q. d. nulla

Quis stipendiis suis umquam | Quis plantat vineam et de fructu eius
[illegible] quasi diceret et de bonis eius non comedit q. d. nullus

non edit | Quis pascit gregem et de lacte gregis non manducat
[illegible] loquar [illegible] in vulgata [illegible]

Numquid secundum hominem haec dico | An et lex haec non dicit | Scriptum est enim in lege
[illegible]

Moysi Non alligabis os bovi trituranti | Numquid de bobus cura est
[illegible]

Deo | an propter nos utique hoc dicit | Nam propter nos scripta
[illegible]

sunt | quoniam debet in spe qui arat arare et qui triturat in spe
[illegible]

fructus percipiendi | Si nos vobis spiritualia seminavimus magnum est
[illegible]

si nos vestra carnalia metamus | Si alii
[illegible]

potestatis vestrae participes sunt | quare non potius nos | Sed non
[illegible]

usi sumus hac potestate sed omnia sustinemus ne quod offendiculum
[illegible]

demus evangelio Christi | Nescitis quoniam qui in sacrario operantur quae
[illegible]

de sacrario sunt edunt | et qui altari deserviunt cum altari participant.

tipant. Ita et dominus ordinavit his qui evangelium annunciant
de evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum. Non scripsi
autem hec ut ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis
mori quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero
non est mihi gloria. Necessitas enim mihi incumbit. Ve enim mihi
est si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago mercedem
habeo. Si autem invitus dispensatio mihi credita est. Que est ergo
merces mea? ut evangelium predicans sine sumptu ponam evangelium ut
non abutar potestate mea in evangelio. Nam cum liber essem ex omnibus
omnium me servum feci ut plures lucri facerem. Et factus sum
iudeis tamquam iudeus ut iudeos lucrarer. His qui sub lege
sunt quasi sub lege essem ut eos qui sub lege erant tamquam
sub lege lucrifacerem. His qui sine lege erant tamquam sine lege

Cum sine lege dei non essem sed in lege essem christi ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter evangelium ut particeps eius efficiar. Nescitis quod hii qui in stadio currunt omnes quidem currunt sed unus accipit bravium. Sic currite ut comprehendatis. Omnis enim qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro non quasi in incertum sic pugno non quasi aerem verberans sed castigo corpus meum et in servitutem redigo ne forte cum aliis predicaverim ipse reprobus efficiar.

Capitulum decimum

Nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt et omnes in moyse

baptizati sunt in nube et in mari et omnes eandem escam spiritualem

manducaverunt / et omnes eundem potum spiritualem biberunt / bibebant

autem de spirituali consequente eos petra / petra autem erat Christus

Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo / nam prostrati sunt in deserto

Hec autem facta sunt in figura nostri / ut non simus concupiscentes

res malorum sicut et illi concupierunt / neque idolatre efficiamini

sicut quidam eorum quemadmodum scriptum est Sedit populus manducare

et et bibere et surrexerunt ludere / neque fornicemur sicut quidam

eorum fornicati sunt et ceciderunt una die viginti tria milia

hominum / neque temptemus Christum sicut quidam eorum temptaverunt / et

a serpentibus perierunt / neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmura-

verunt et perierunt ab exterminatore / Hec autem omnia in figura contin-

gebant illis / scripta autem sunt ad correptionem nostram in quos fines

periculum devenerit. Itaque qui se existimat stare videat ne ca-
dat. Tentatio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis autem
deus est qui non patietur vos tentari supra id quod potestis sed fa-
ciet cum tentatione etiam proventum ut possitis sustinere. Propter quod carissimi
mei fugite ab ydolorum cultura. Ut prudentibus loquor vos
ipsi ita iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus nonne
vide de corpore Christi — communicatio sanguinis Christi est? Et panis quem frangimus nonne parti-
cipatio corporis domini est? Quoniam unus panis et unum corpus multi
sumus omnes qui de uno pane et de uno calice
participamus. Videte Israel secundum carnem nonne qui edunt hostias participes sunt
altaris? Quid ergo dico quod ydolis immolatum sit aliquid aut quod
ydolum sit aliquid? Sed que immolant gentes demoniis immolant
et non deo. Nolo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis

[illegible]

lestis calicem domini bibere et calicem demoniorum. Non potestis men-
[illegible]

se domini participes esse et mense demoniorum. An emulamur dominum/
[illegible]

numquid fortiores illo sumus? Omnia michi licent sed non omnia expe-
[illegible]

diunt. Omnia michi licent sed non omnia edificant. Nemo quod suum
[illegible]

est querat, sed quod alterius. Omne quod in macello venit manducate
[illegible]

te nichil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius.
[illegible]

Si quis autem infidelium vocat vos ad cenam et vultis ire, omne
[illegible]

quod vobis apponitur manducate nichil interrogantes propter conscientiam/
[illegible]

Si quis autem dixerit hoc ymmolatum est ydolis, nolite manducare:
[illegible]

propter illum qui indicavit et propter conscientiam. Conscientiam autem
[illegible]

dico non tuam sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur
[illegible]

ab aliena conscientia? Si ego cum gratia participo quid blasphemor
[illegible]

pro eo quod gratias ago? Sive ergo manducatis sive bibitis vel aliud quid

facitis

[illegible] necessitate ut deus glorificetur [illegible]

sed in gloriam facite dei. Sine offensione estote iudeis et gentibus
[illegible]

et ecclesie dei. Sicut et ego per omnia omnibus placeo / non querens quod mihi
[illegible]

utile est sed quod multis ut salvi fiant. // Capitulum undecimum
[illegible]

xi Imitatores mei estote sicut et ego christi / Laudo autem vos
[illegible]

quod per omnia mei memores estis / et sicut tradidi vobis precepta tenetis
[illegible]

Volo autem vos scire quod omnis viri caput christus est / caput autem
[illegible]

mulieris vir / caput vero christi deus est / omnis autem vir orans
[illegible]

aut prophetans velato capite deturpat caput suum. Omnis autem
[illegible]

mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput
[illegible]

suum / unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier ton-
[illegible]

deatur. Si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari ve-
[illegible]

let caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum cum sit
[illegible]

imago et gloria dei est / mulier autem viri gloria est. Non enim vir

sed prima eva / i. decepta latere / eius — i. factus sed adam / i. damnarium mulieris

mulier est. Non enim vir ex muliere est sed mulier ex viro
i. ad auxilium viri factura est cum nobilior eorum q sit ad finem — sed ut cognoscat se esse per ipsum viri

est. Sed mulier propter virum. Ideo debet mulier velamen habere supra
i. propter sacerdotes qui angeli quia nuntii ... illos debet arcere ... et quia ... — sed consequenter creatione / sed creatione

caput propter angelos. Verum tamen neque vir sine muliere neque
se esse a viro habet et gloriam et gloriam quam sit domino / sed prima eva fuerit i. decepta adam facta est / sed christus sed gubernat

mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier de viro ita et vir per
sed quantum ad corpora ... sed viri et mulieris / sed tamen ... de principio effectus / sed coniunctim / i. differentie quod dictum sit ... — sed quod ... non ... ne ... compositione ... habeat ... sed qui ...

mulierem. Omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate decet mulierem
... at et quod liceat et quod expediat / i. respectu ... vel ... ... mobili / hic quod mulierem non velatam orare ... / i. deus ... sit

non velatam orare deum. Nec ipsa natura docet vos quod vir quidem
i. ... suos ... ut ... / i. ... illi ... hoc sit muliebris et effeminati / sed ... sit / i. ... suos ...

si comam nutriat ignominia est illi. Mulier vero si comam nutriat
i. laudabile est dicta / sed capitis eius / sed ... ... ut illi ... velata ... cum cognoscit se esse ...

gloria est illi quoniam capilli pro velamine dati sunt ei. Si quis autem
... vero ... sed apostolus ... ad ... / sed quod ... ... ut ... / sed ... ...

videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia
i. ... / sed ... contentiosus ... / i. ad ipsum ... ut ... debet

dei. Hoc autem precipio non laudans quod non in melius est
i. debet ... / sed ... / i. ... ... convenitis ad ecclesiam sive ad ... sive ad sumendum corpus christi

sed in deterius convenitis. Primum quidem convenientibus vobis in ecclesiam
sed ... / i. dissensiones ... / ... sed ... / sed ... ut audio / i. ... est / sed ... ... scissuras ... ut ...

audio scissuras esse inter vos et ex parte credo. Nam oportet et hereses
sed ... et ... ... / sed ... ... / i. ... vos ...

esse ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Capitulum ad placitum

Convenientibus ergo vobis in unum, iam non est dominicam
cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducan-
dum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Numquid domos non
habetis ad manducandum et bibendum? aut ecclesiam dei contempnitis
et confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? laudo vos? In
hoc non laudo. Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis,
quoniam dominus Ihesus in qua nocte tradebatur accepit pa-
nem et gratias agens fregit et dixit: Accipite et manducate; hoc
est corpus meum quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemo-
rationem. Similiter et calicem postquam cenavit, dicens: Hic calix
novum testamentum est in sanguine meo. Hoc facite quotienscumque
bibetis in meam commemorationem. Quotienscumque enim manduca-
bitis panem et calicem bibetis, mortem domini annunciabitis.

donec veniat. Itaque quicumque manducaverit panem vel biberit cali-
cem domini indigne reus erit corporis et sanguinis domini. Probet autem
seipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui e-
nim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et
bibit non diiudicans corpus domini. Ideo inter vos multi infirmi et
imbecilles et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos diiudicaremus
non utique iudicaremur. Dum iudicamur autem a domino corripimur ut
non cum hoc mundo damnemur. Itaque fratres mei cum convenitis ad man-
ducandum invicem expectate. Si quis autem esurit, domi manducet
ut non in iudicium conveniatis. Cetera autem cum venero disponam. Capitulum xii

De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres. Scitis
quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta prout ducebamini euntes. Ideo
notum vobis facio quod nemo in spiritu dei loquens dicit anathema Iesu.

[illegible]

[...] nemo potest dicere dominus Ihesus nisi in spiritu sancto Diuisiones vero

[illegible]

graciarum sunt idem autem spiritus // et diuisiones ministracionum sunt idem autem

[illegible]

dominus et diuisiones operacionum sunt idem vero deus qui operatur omnia

[illegible]

in omnibus vnicuique autem datur manifestacio spiritus ad vtilitatem

[illegible]

Alii quidem per spiritum datur sermo sapiencie alii autem sermo sciencie se-

[illegible]

cundum eundem spiritum Alii fides in eodem spiritu Alii gracia sanitatum

[illegible]

in vno spiritu Alii operacio virtutum Alii prophecia Alii discrecio

[illegible]

spirituum Alii genera linguarum Alii interpretacio sermonum Hec autem

[illegible]

omnia operatur vnus atque idem spiritus diuidens singulis prout vult

[illegible]

Sicut enim corpus vnum est et membra habet multa omnia autem

[illegible]

membra corporis cum sint multa vnum tamen corpus sunt ita et Christus

[illegible]

Etenim in vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati su-

[illegible]

mus siue iudei siue gentiles siue serui siue liberi et omnes

[illegible gloss: ... sed multa ...]

unus spiritu potati sumus | Nam et corpus non est unum membrum

sed multa | Si dixerit pes quoniam non sum manus non sum de corpore

non ideo non est de corpore | Et si dixerit auris quoniam non sum oculus

non sum de corpore non ideo non est de corpore | Si totum corpus oculus ubi

auditus | Et si totum auditus ubi odoratus | Nunc autem posuit deus

membra et unumquodque eorum in corpore sicut voluit | Quod si essent omnia

unum membrum ubi corpus | Nunc autem multa quidem membra unum autem

corpus | Non potest autem dicere oculus manui opera tua non indigeo

aut iterum caput pedibus non estis mihi necessarii | Sed multo magis

que videntur membra corporis infirmiora esse necessariora

sunt | Et que putamus ignobiliora membra esse corporis

hiis honorem habundantiorem circumdamus | Et que inhonesta

sunt membra habundantiorem honorem habent | Honesta autem nostra

nullum eget. Sed deus temperavit corpus ei cui deerat habundantiorem

tribuendo honorem ut non sit scisma in corpore sed idipsum

pro invicem sollicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum

compatiuntur omnia membra. sive gloriatur unum membrum congaudent

omnia membra. Vos autem estis corpus christi et membra de membro.

Et quosdam quidem posuit in ecclesia deus primum apostolos secundo

prophetas tertio doctores. deinde virtutes. exinde gratias curationum

opitulationes gubernationes genera linguarum interpretationes sermonum.

Numquid omnes apostoli. numquid omnes prophete. numquid omnes

doctores. numquid omnes virtutes. numquid omnes gratiam habent curationum.

numquid omnes linguis loquuntur. numquid omnes interpretantur.

Emulamini autem karismata meliora. Et adhuc excellentiorem

viam vobis demonstrabo. Capitulum Tredecimum

Si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non
habeam factus sum velut es sonans aut cimbalum tinniens. Et si
habuero prophetiam et noverim misteria omnia et omnem scientiam et
si habuero omnem fidem ita ut montes transferam caritatem autem
non habuero nichil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes
facultates meas et si tradidero corpus meum ita ut ardeam cari-
tatem autem non habuero nichil michi prodest. Caritas paciens est
benigna est caritas non emulatur non inflatur non agit
perperam non est ambiciosa non querit que sua sunt non irri-
tatur non cogitat malum non gaudet super iniquitate congaudet
autem veritati omnia suffert omnia credit omnia
sperat omnia sustinet caritas numquam excidit sive
prophetie evacuabuntur sive lingue cessabunt sive scientia destruetur

ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfec-

tum est, evacuabitur quod ex parte est. Quando eram parvulus loquebar

ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando

autem factus sum vir, evacuavi que erant parvuli. Videmus nunc

per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco

ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autem ma-

nent fides, spes, caritas, tria hec; maior autem horum est caritas.

Sectamini caritatem, et emulamini spiritualia. Ca. xiiii ad placitu

magis autem ut prophetetis. Qui enim loquitur lingua, non

hominibus loquitur sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem loquitur

misteria. Nam qui prophetat hominibus loquitur ad edificationem et

exhortationem et consolationem. Qui loquitur lingua semetipsum edi-

ficat. Qui autem prophetat ecclesiam dei edificat. Volo autem omnes

vos loqui linguis magis autem prophetare nam maior est qui prophetat
quam qui loquitur linguis nisi forte interpretetur ut ecclesia edificationem
accipiat Nunc autem fratres si venero ad vos linguis lo-
quens quid vobis prodero nisi vobis loquar aut in revelatione
aut in scientia aut in prophetia aut in doctrina Tamen que
sine anima sunt vocem dantia sive tibia sive cithara nisi distinctionem
sonituum dederint quomodo scietur quod canitur aut quod citharizatur
Etenim si incertam vocem det tuba quis parabit se ad bel-
lum Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem dede-
ritis quomodo scietur id quod dicitur Eritis enim in aera loquentes Tam mul-
ta ut puta genera linguarum sunt in hoc mundo et nichil
sine voce est Si ergo nesciero virtutem vocis ero ei cui lo-
quar barbarus et qui loquitur michi barbarus Sic et

Vos quoniam emulatores estis spirituum ad edificacionem ecclesie querite
ut habundetis. Et ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur.
Nam si orem lingua spiritus meus orat mens autem mea sine fructu
est. Quid ergo est? orabo spiritu orabo et mente psallam
spiritu psallam et mente. Ceterum si benedixeris spiritu qui
supplet locum ydiote quomodo dicet amen super tuam benediccionem? quoniam quid dicas nescit. Nam
tu quidem bene gratias agis sed alter non edificatur. Gratias ago deo
quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ecclesia volo quinque verba
sensu meo loqui ut alios instruam quam decem
milia verborum in lingua. Capitulum quartumdecimum

Fratres nolite effici pueri sensibus sed malicia parvuli
estote; sensibus autem perfecti estote. In lege enim scriptum est:
quoniam in aliis linguis et in labiis aliis loquar populo huic

hinc / et ut sit signum dicit non credentibus / Itaque lingue in signum
sunt non fidelibus sed infidelibus / prophetie autem non infideli-
bus sed fidelibus / Si ergo conveniat universa ecclesia in unum
et omnes loquantur linguis / intrent autem idiote aut infide-
les nonne dicent quod insanitis / Si autem omnes prophetent /
intret autem quis infidelis vel idiota convincitur ab omnibus
diiudicatur ab omnibus / occulta enim cordis eius manifesta fiunt
et ita cadens in faciem suam adorabit deum pronuncians quod vere
deus in vobis sit / Quid ergo est fratres / cum convenitis unusquisque
vestrum psalmum habet / linguam habet / doctrinam habet / apocalipsim
habet / interpretationem habet / omnia ad edificationem fiant / Sive lingua
quis loquitur secundum duos aut ut multum tres et per partes et
unus interpretetur / Si autem non fuerit interpres / taceat in ecclesia

[illegible gloss]

sibi autem loquatur et deo. Prophete autem duo aut tres dicant et ceteri

[illegible gloss]

diiudicent. Quod si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Potestis

[illegible gloss]

enim omnes per singulos prophetare ut omnes discant et omnes

[illegible gloss]

exhortentur. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. Non enim dissensionis

[illegible gloss]

est deus sed pacis, sicut et in omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres

[illegible gloss]

in ecclesiis taceant. Non enim permittitur eis loqui sed subditas esse

[illegible gloss]

sicut et lex dicit. Si quid autem volunt discere domi viros

[illegible gloss]

suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. An

[illegible gloss]

a vobis verbum dei processit aut in vos solos pervenit? Si quis

[illegible gloss]

videtur propheta esse aut spiritualis, cognoscat que scribo vobis

[illegible gloss]

quia domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur.

[illegible gloss]

Itaque fratres mei, emulamini prophetare et loqui linguis nolite

[illegible gloss]

prohibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem in vobis fiant. Salutat xvi

xv

Notum autem vobis facio fratres evangelium quod predicavi vobis quod

et accepistis in quo et statis per quod et salvamini qua ratione

predicaverim vobis si tenetis nisi frustra credidistis. Tradidi

enim vobis in primis quod et accepi quoniam Christus mortuus est pro

peccatis nostris secundum scripturas et quia sepultus est et quia resurrexit

tertia die secundum scripturas et quia visus est Cephe et post hoc

undecim. Deinde visus est plus quam quinquaginta fratribus simul ex quibus

multi manent usque adhuc quidam autem dormierunt. Deinde

visus est et Iacobo deinde apostolis omnibus. Novissime autem omnium

tamquam abortivo visus est et mihi. Ego enim sum minimus

apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus quoniam persecutus sum

ecclesiam Dei. Gratia autem Dei sum id quod sum et gratia eius in me

vacua non fuit sed habundantius illis omnibus laboravi non ego.

aut prius / sed gratia dei mecum Siue enim ego siue illi sic p

dicamus sic credidistis Si aut xpus p'dicat' q resurrexit

a mortuis quomodo quidam dicunt in vobis / quia resurrectio mortuorum

non est Si aut resurrectio mortuorum non est neque xpus re=

surrexit Si aut xpus non resurrexit inanis est p'dicatio

nostra inanis est et fides vestra Inuenimur aut et falsi testes

dei quoniam testimonium diximus aduersus deum q suscitauit x=

quem non suscitauit / Nam si mortui non resurgunt neque

xpus resurrexit Quod si xpus non resurrexit vana est fi=

des vestra Adhuc enim estis in peccatis vestris Ergo et qui dor=

mierunt in xpo perierunt Si in hac vita tantum in xpo sperantes su=

mus miserabiliores sumus omnibus hominibus / Nunc aut xpus

resurrexit a mortuis / primicie dormientium / quia per hominem mors

niam mors et per hominem resurrectio mortuorum Et sicut in A-

dam omnes moriuntur / ita et in Christo omnes vivificabuntur

Unusquisque autem in suo ordine / primitiae Christus / deinde

hii qui sunt Christi qui in adventu eius crediderunt / deinde finis

cum tradiderit regnum Deo et Patri cum evacuaverit omnem principa-

tum / et potestatem / et virtutem / Oportet autem illum regnare donec

ponat inimicos / sub pedibus eius / novissime autem inimica de-

struetur mors / omnia enim subiecit / sub pedibus eius / Cum autem dicat

omnia sunt subiecta ei / sine dubio preter eum qui subiecit ei

omnia / Cum autem subiecta fuerint illi omnia / tunc et ipse filius

subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia / ut sit Deus omnia

in omnibus / Alioquin quid facient / qui baptizantur pro mortuis

si omnino mortui non resurgunt ut quid baptizantur

illis / ut quid et nos periclitamur omni hora / quotidie mo-
rior per gloriam vestram fratres quam habeo in christo ihesu domino no-
stro. si secundum hominem ad bestias pugnavi ephesi / quid mihi prodest si
mortui non resurgunt / manducemus et bibamus / cras enim
moriemur / nolite seduci / corrumpunt bonos mores colloquia
mala / evigilate iusti et nolite peccare / ignorantiam enim
dei quidam habent / ad reverentiam vobis loquor / sed dicet aliquis
quomodo resurgent mortui / quali autem corpore venient / in-
sipiens tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur / et quod
seminas non corpus quod futurum est seminas / sed nudum granum
ut puta tritici / aut alicuius ceterorum / deus autem dat illi corpus
sicut voluit / et unicuique seminum proprium corpus / non enim omnis
caro eadem caro / sed alia quidem hominum / alia pecorum / alia autem

volucrum. Alia autem piscium. Et corpora celestia et corpora terrestria.

Sed alia quidem celestium gloria, alia autem terrestrium. Alia claritas solis,

Alia claritas lune, et alia claritas stellarum. Stella enim a stella

differt in claritate. Sic et resurrectio mortuorum. Seminatur corrupti-

one, surgit in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surgit in

gloria. Seminatur in infirmitate, surgit in virtute. Seminatur corpus animale,

surgit corpus spirituale. Si est corpus animale, est et spirituale, sic

scriptum est: Factus est primus homo Adam in animam viventem, novis-

simus Adam in spiritum vivificantem. Sed non prius quod spirituale, sed quod

animale, deinde quod spirituale. Primus homo de terra terrenus, secundus homo

de celo celestis. Qualis terrenus, tales et terreni; et qualis celestis, tales

et celestes. Igitur sicut portavimus imaginem terreni, portemus et

imaginem celestis. Hoc autem dico, fratres, quia caro et sanguis

[illegible gloss]

regnum dei non possidebunt / neque corruptio incorruptelam possi-

[illegible gloss]

debit. Ecce misterium vobis dico. omnes quidem resurgemus sed non

[illegible gloss]

omnes immutabimur ~~oportet enim corruptibile hoc induere immor-~~

[illegible gloss]

~~[illegible]~~ In momento in ictu oculi in novissima tuba. canet enim

[illegible gloss]

tuba et mortui qui [illegible] resurgent incorrupti et nos

[illegible gloss]

immutabimur / oportet enim corruptibile hoc induere incorrupti-

[illegible gloss]

onem et mortale hoc induere [immortalitatem]. Cum autem mortale hoc

[illegible gloss]

induerit immortalitatem tunc fiet sermo qui scriptus est absor-

[illegible gloss]

pta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua / ubi est

[illegible gloss]

mors aculeus tuus. stimulus autem mortis peccatum est / virtus vero pec-

[illegible gloss]

cati lex. Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per dominum

[illegible gloss]

nostrum Jesum Christum. Itaque fratres mei dilecti stabiles estote et

[illegible gloss]

immobiles abundantes in opere domini semper scientes quod labor vester non

[illegible gloss]

est inanis in domino.

De collectis autem que fiunt in sanctos sicut ordinavi ecclesiis
Galathie ita et vos facite per unam sabbati unusquisque apud se
reponat recondens quod sibi placuerit ut non cum venero tunc
collecte fiant Cum autem presens fuero quos probaveritis per epistolas hos
mittam perferre gratiam vestram in Ierusalem quod si dignum fuerit ut et ego
eam mecum ibunt Veniam autem ad vos cum Macedoniam pertransiero
nam Macedoniam pertransibo Apud vos autem forsitan manebo vel
etiam hiemabo ut et vos me deducatis quocumque iero Nolo enim
vos modo in transitu videre Spero enim me aliquantulum temporis manere
apud vos si dominus permiserit Permanebo autem Ephesi
usque ad pentecosten Hostium enim mihi magnum apertum est et evidens
et adversarii multi Si autem venerit Timotheus videte ut sine timore
sit apud vos Opus enim domini operatur sicut et ego Ne quis ergo
illum spernat Deducite autem illum in pace ut veniat ad me expecto

cum fratribus [illegible] — [illegible] apollo a paulo [illegible]

Illud autem fratribus meis de apollo autem fratre nostro notum vobis facio [illegible]
[illegible] a paulo noluit [illegible]

quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus utique non
[illegible]

fuit voluntas eius ut nunc veniret / veniet autem cum ei vacuum
[illegible]

fuit / vigilate et state in fide / viriliter agite et confortamini
[illegible]

omnia vestra in caritate fiant / obsecro autem vos fratres
[illegible]

nostis domum stephane et fortunati et achaici / quoniam sunt
[illegible]

primitie achaie et in ministerium sanctorum ordinaverunt seipsos ut
[illegible]

et vos subditi sitis huiusmodi et omni cooperanti et laboranti /
[illegible]

Gaudeo autem in presentia / stephane / et fortunati / et achaici
[illegible]

quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt / refecerunt enim et meum spiritum
[illegible]

meum et vestrum cognoscite ergo qui huiusmodi sunt / salutant
[illegible]

vos omnes ecclesie asie / salutant vos in domino multum aqui
[illegible]

la / et priscilla apud quos ego hospitor cum domestica sua ecclesia
[illegible]

Salutant vos omnes fratres / Salutate invicem in osculo sancto. Ra:

Salutatio mea manu pauli. Si quis non amat dominum nostrum Jesum Christum sit anathema maranatha. Gratia domini nostri Jesu Christi vobiscum. Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Jesu. Amen.

Post pacta prima scribit eis consolatoriam epistolam ob de- collaudans eos et ortans ad meliora. Consolatos vos et com..

Paulus apostolus Jesu Christi per voluntatem dei et Timotheus frater ecclesie dei que est Corinthi cum sanctis omnibus qui sunt in universa Achaia. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Jesu Christo. Benedictus deus et pater domini nostri Jesu Christi pater misericordiarum et deus totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur et ipsi a deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis ita et per Christum abundat

consolacio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortacione et sa-
pro eterna — lute, sive consolamur pro vestra consolacione et salute, sive autem
et salute — exhortamur pro vestra exhortacione, que operatur tolleranciam earum
passionum quas et nos patimur, ut spes nostra firma sit
pro vobis: scientes quoniam sicut socii passionum estis, sic eritis et consolacionis.

Non enim volumus vos ignorare fratres de tribulacione nostra que
facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus et supra virtu-
tem, ita ut tederet nos eciam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis re-
sponsum mortis habuimus, ut simus fidentes in nobis sed in deo
qui suscitat mortuos; qui de tantis periculis eripuit nos et
eruit, in quem speramus quoniam adhuc eripiet, adiuvantibus
et vobis in oracione pro nobis, ut ex multorum personis faciei eius
que in nobis est donacionis per multos gracie agantur pro nobis.

Nam gloria nostra hec est, testimonium consciencie nostre, quod in simplicitate

[illegible]

et in sinceritate dei et non in sapientia carnali sed in gratia dei cu

[illegible]

sati sumus in hoc mundo abundantius autem ad vos non enim alia

[illegible]

scribimus vobis quam que legistis et cognovistis spero autem quod

[illegible]

usque in finem cognoscetis sicut et cognovistis vos ex parte quia

[illegible]

gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die domini nostri ihesu christi

[illegible]

Et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam

[illegible]

haberetis et per vos transire in macedoniam et iterum a macedonia ve-

[illegible]

nire ad vos et a vobis deduci in iudeam cum ergo hoc voluissem

[illegible]

numquid levitate usus sum aut que cogito secundum carnem cogito

[illegible]

ut sit apud me est et non fidelis autem deus quia sermo noster

[illegible]

qui fuit apud vos non est in illo est et non sed est in illo

[illegible]

est dei enim filius ihesus christus qui in vobis per nos predicatus est per me

[illegible]

et silvanum et thimotheum non fuit in illo est et non sed

[illegible interlinear glosses]

est in illo fuit. Quotquot enim promissiones dei sunt in illo

est. Ideo et per ipsum amen deo ad gloriam nostram. Qui autem

confirmat nos vobiscum in christo et qui unxit nos deus est

qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris.

Ego autem testem deum invoco in animam meam quod parcens vobis non

veni ultra Corinthum. Non quia dominamur fidei vestre sed

adiutores sumus gaudii vestri nam fide statis. Capitulum secundum

Statui autem hoc ipse apud me ne iterum in tristicia

venirem ad vos. Si enim ego contristo vos et quis est qui me

letificet nisi qui contristatur ex me. Et hoc ipsum scripsi vobis

~~letificet nisi~~ ut non cum venero tristiciam super tristiciam habeam

de quibus oportuerat me gaudere confidens in omnibus vobis quia

meum gaudium omnium vestrum est. Nam ex multa tribulatione et

[illegible]

angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas ut non contriste-

(id est quibus scripsi ... correctionis [illegible])

mini sed ut sciatis quam caritatem habeam abundantius autem in

([illegible] qui uxorem patris accepit [illegible])

vos. si quis autem contristavit me non me contristavit sed

(scilicet corrigendo et [illegible] | scilicet fornicator | scilicet qui uxorem patris accepit)

ex parte ut non onerem omnes vos. sufficit illi qui eiusmodi

([illegible] | id est sufficit illi ad penitentiam [illegible] correctio et obiurgatio [illegible] | id est eiusmodi [illegible] correctio)

est obiurgatio hec que fit a pluribus ita ut e contrario ma-

(scilicet [illegible] | scilicet [illegible] a vobis | id est ne forte [illegible] sufficeret [illegible])

gis condonetis et consolemini ne forte abundantiori tristicia ab-

(id est qui uxorem patris sui [illegible] | scilicet vos [illegible] | id est ut illum [illegible])

sorbeatur qui eiusmodi est. propter quod obsecro vos ut confirmetis

(id est [illegible] illius [illegible] | id est [illegible])

in illum caritatem. ideo enim et scripsi vobis ut cognoscam

(id est [illegible] obedientes [illegible] scilicet [illegible])

experimentum vestrum an in omnibus obedientes sitis. si cui autem

(id est [illegible] | scilicet [illegible] et donavi | scilicet apostolus scilicet [illegible] illi)

aliquid donastis et ego. nam et ego quod donavi si quid

(scilicet [illegible] et ego | id est ut non deciperemur non fraudemur)

donavi propter vos in persona Christi et ut non circumveniamur a

([illegible] | id est non ignoramus sed scimus astucias et dolos et fraudes eius diaboli)

sathana. non enim ignoramus cogitationes eius. Cum venisse

([illegible] | id est ad [illegible] | id est [illegible])

autem troadem propter evangelium Christi et ostium mihi esset apertum in

non habui requiem spiritui meo / eo quod non invenerim Ti-
tum fratrem meum / sed valefaciens eis / profectus sum in Macedo-
niam / Deo autem gratias qui semper triumphat nos in Christo Jesu
et odorem notitie sue manifestat per nos in omni loco / quia Christi
bonus odor sumus deo in his qui salvi fiunt / et in his
qui pereunt / aliis quidem odor mortis in mortem / aliis autem
odor vite in vitam / et ad hec quis tam idoneus / non enim
sumus sicut plurimi verbum dei / adulterantes sed ex sinceri-
tate sed sicut ex deo coram deo in Christo loquimur

Cap. iii

Incipimus iterum nosmetipsos commendare aut numquid egemus
sicut quidam commendaticiis epistolis ad vos aut ex vobis
Epistola nostra vos estis scripta in cordibus nostris / que scitur
et legitur ab omnibus hominibus manifestati quod epistola estis Christi

ta

a nobis / et scripta non atramento sed spiritu dei vivi / non in ta-
bulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus / Fiduciam
autem talem habemus per christum ad deum / non quod sufficientes simus co-
gitare aliquid a nobis quasi ex nobis / sed sufficientia nostra ex
deo est / qui et ydoneos nos fecit ministros novi testa-
menti / non littera sed spiritu / littera enim occidit / spiritus autem vi-
vificat / Quod si ministratio mortis litteris deformata in la-
pidibus fuit in gloria ita ut non possent intendere / filii israel
in faciem moysi propter gloriam vultus eius que evacuatur
quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria / Nam si
ministratio damnationis in gloria est / multo magis abundat mi-
nisterium iusticie in gloria / nam nec glorificatum est quod claruit in
hac parte propter excellentem gloriam / Si enim quod evacuatur per gloriam
est / multo magis quod manet in gloria est / habentes igitur talem

spem multa fiducia utimur / et non sicut Moyses ponebat

velamen super faciem suam / ut non intenderent filii Israel in

faciem eius quod evacuatur / sed obtusi sunt sensus eorum / usque in hodiernum

enim diem / id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet

non revelatum / quoniam in Christo evacuatur / sed usque in hodiernum

diem cum legitur Moyses / velamen positum est super cor

eorum / cum autem conversus fuerit ad dominum auferetur velamen / Dominus

enim autem spiritus est / ubi autem spiritus domini ibi libertas

Nos vero omnes revelata facie gloriam domini speculantes in

eandem imaginem transformamur / a claritate in claritatem tamquam

Ideo habentes hanc administrationem / a spiritu domini — Capitulum iiii

iuxta quod misericordiam consecuti sumus / non deficimus / sed abdicamus

occulta dedecoris / non ambulantes in astutia / neque adulterantes

verbum dei sed in manifestatione veritatis commendantes

vos metipsos / ad omnem conscientiam hominum coram deo / quod si et opertum

est evangelium nostrum in his qui pereunt / est opertum / in quibus

deus huius seculi excecavit mentes infidelium ut non luceat

fulgeat illuminatio evangelii / glorie christi qui est imago dei

invisibilis / non enim nos metipsos predicamus / sed ihesum

christum dominum nostrum / nos autem servos vestros per ihesum / quoniam

fiat lux et factum est lux

deus qui dixit de tenebris lumen splendescere / ipse illuxit

ut nos illuminaret

in cordibus nostris / ad illuminationem scientie claritatis dei / in

filii dei

facie christi ihesu / habemus autem thesaurum istum in vasis fictili-

ut appareat virtus dei

bus ut sublimitas sit virtutis dei et non ex nobis

in omnibus tribulationem patimur / sed non derelinquimur / dei-

cimur sed non perimus / humiliamur sed non confundimur / semper

mortificationem ihesu in corpore nostro circumferentes ut et vita ihesu

christi in corporibus nostris manifestetur / semper enim nos qui

non angustiamur / aporiamur sed non destituimur / persecutionem patimur

sed

[illegible]

vivimus in mortem tradimur propter ihesum ut et vita ihesu manifestetur

[illegible]

in carne nostra mortali ergo mors in nobis operatur

[illegible]

vita autem in vobis habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est

[illegible]

credidi propter quod locutus sum et nos credimus propter quod et loquimur

[illegible]

scientes quoniam qui suscitavit ihesum et nos cum

[illegible]

ihesu suscitabit et constituet vobiscum omnia enim propter vos

[illegible]

ut gratia habundans per multos in gratiarum actione habundet in

[illegible]

gloriam dei propter quod non deficimus sed licet is qui foris

[illegible]

est noster homo corrumpitur tamen is qui intus est renovatur

[illegible]

de die in diem id enim quod in presenti est momentaneum

[illegible]

et leve tribulationis nostre supra modum in sublimitate

[illegible]

eternum glorie pondus operatur in nobis non contemplantibus

[illegible]

nobis que videntur sed que non videntur que enim videntur

[illegible]

temporalia sunt que autem non videntur eterna sunt Capitulum quintum

Sanctus cui in tu ... domus Maria sancti
tatis displicuit quia castitatem adeo decuit domus non
manu factam sed etiam in ea ... et hoc ingeniis
cium castitatem miram que de celo est stupendum Su-
predicto sue vestiti et non nisi ornavit ... et qui
sunt dei tabernaclo ... quanti eo quod non
lumen spoliavit sed ... ut absorbeat ... mors
Et est a vita qui autem efficit nos ... deum
qui dedit nobis vigorem spiritus ... ergo ...
sancte qui ... in corpore regnante a deo rex
fidem cum ambulamus et non ... qui
et bona voluntatem ... magis regnare a ...
Rex et ... ad dominum et ... abstractus
puer ... placa illi ... cum nobis manifestans ...

~~tam iudicandum stabit i. oportebit adesse~~

ante tribunal Christi ut referat unusquisque propria corporis prout gessit

sive bonum sive malum. Scientes ergo timorem Dei [Domini]

suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero autem et in conscientiis

vestris manifestos nos esse. Non iterum nos commendamus vobis,

sed occasionem damus vobis gaudium gloriandi

pro nobis, ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et

non in corde. Sive enim mente excedimus Deo, sive so-

brii sumus vobis. Caritas enim Christi urget nos, aesti-

mantes hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes

et mortuus est pro omnibus pro peccatis eorum

mortui sunt, et pro omnibus mortuus est ut et qui vivunt

iam non sibi vivant sed ei qui pro eis mortuus

est et resurrexit. Itaque et nos ex hoc neminem novimus

cognovimus secundum carnem. Et si cognovimus secundum carnem

~~Christum, sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo nova~~

nova creatura vetera transierunt ecce facta sunt nova

nova. Omnia autem ex deo qui reconciliavit nos sibi per

Christum et dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem deus

erat in Christo mundum reconcilians sibi non reputans illis delic-

ta illorum et posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo

ergo legatione fungimur tamquam deo exhortante per nos. Obsecra-

mus pro Christo reconciliamini deo. Eum qui non nove-

rat peccatum pro nobis peccatum fecit deus ut nos effice-

remur iustitia dei in ipso. Capitulum VI

Adiuvantes autem exhortamur ne in vacuum gratiam dei

recipiatis. Ait enim: Tempore accepto exaudivi te et in die salu-

tis adiuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc di-

es salutis. Nemini dantes ullam offensionem ut non vitupere-

per vos et omnibus et Deo | per voluntatem offerentes Deo

ministerium nostrum, sed in omnibus exhibeamus nos metipsos sicut

apud et martires

Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessi-

tatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus,

in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia,

in longanimitate, in suavitate, in spiritu sancto, in caritate non

ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitie a dextris

et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et

bonam famam, ut seductores et veraces, sicut qui ignoti

et cogniti, quasi morientes et ecce vivimus, ut castigati

et non mortificati, quasi tristes semper autem gaudentes, sicut

egentes, multos autem locupletantes, tamquam nihil habentes

et omnia possidentes. Os nostrum patet ad vos, o Corinthii,

cor nostrum dilatatum est, non angustiamini in nobis, angusti-

eandem autem habentes remuneracionem tamquam
filiis dico dilatamini et vos nolite iugum ducere cum
infidelibus quae enim participacio iusticiae cum iniquitate
aut quae societas luci ad tenebras quae autem conventio
Christi ad Belial aut quae pars fideli cum infideli qui autem
consensus templo dei cum ydolis vos enim estis templum dei
vivi sicut dicit dominus quoniam inhabitabo in illis et inambulabo
et ero eorum deus et ipsi erunt mihi populus propter quod exite de
medio eorum et separamini dicit dominus et immundum ne tetigeritis
et ego recipiam vos et ero vobis in patrem et vos eritis mihi in
filios et filias dicit dominus omnipotens. Capitulum septimum

Has igitur habentes promissiones karissimi mundemus nos
ab omni inquinamento carnis et spiritus perficientes sancti-
ficacionem in timore dei. Capite nos. Neminem lesimus neminem

corripuimus / neminem circumvenimus / non ad condempnationem dico

et convivendum — vestram / predixi enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et

fiducia mihi est apud vos / multa gloriatio pro vobis / repletus

sum consolatione / superabundo gaudio in omni tribulatione nostra nam

et cum venissemus Macedoniam / nullam requiem habuit caro nostra

sed omnem tribulationem passi sumus foris pugne intus timores / sed

qui consolatur humiles consolatus est et nos deus in adventu Titi

non solum autem in adventu eius sed et in consolatione qua consolatus

est in vobis referens nobis vestrum desiderium / vestrum fletum ve-

stram emulationem / pro me ita ut magis gauderem / quoniam et si

contristavi vos in epistola non me penitet et si peniteret videns

quod epistola illa et si ad horam vos contristavit / nunc gaudeo non

quia contristati estis / sed quia contristati estis ad penitentiam / contristati enim

estis secundum deum ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis etc.

Que enim secundum deum tristicia est penitenciam in salutem stabilem operatur

seculi autem tristicia mortem operatur / Ecce enim hoc ipsum secundum deum

contristari vos quantam in vobis operatur sollicitudinem / sed de-

fensionem sed indignacionem / sed timorem / sed desiderium / sed

emulacionem / sed vindictam / in omnibus exhibuistis vos metipsos

incontaminatos esse negocio / Igitur et si scripsi vobis non propter eum

qui fecit iniuriam / nec propter eum qui passus est / sed ad manifestan-

/quam, dam sollicitudinem nostram pro vobis coram deo / Ideo consolati

sumus / In consolacione autem nostra habundancius magis gavisi

sumus super gaudio Titi / quia refectus est spiritus eius ab omnibus

vobis / Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum / non sum confu-

sus / sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus / ita et gloria-

cio / que fuit ad Titum / veritas facta est / Et viscera eius habun-

dancius in vobis sunt reminiscentis omnium vestrum / obedienciam quomodo cum

timore et tremore excepistis eum. Gaudeo quod in omnibus confido in vobis.

viij Notam autem vobis facimus fratres gratiam dei in vobis Capitulum viij

que data est in ecclesiis Macedonie quia in multo experimento tribu-

lationis abundantia gaudii ipsorum fuit et altissima paupertas

eorum abundavit in divitias simplicitatis eorum quia secundum virtutem te-

stimonium illis reddo et supra virtutem voluntarii fu-

erunt cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam

et communicationem ministerii quod fit in sanctos et non sicut speravimus

sed semetipsos dederunt primum domino deinde nobis per voluntatem

dei ita ut rogaremus Titum ut quemadmodum cepit ita et perfi-

ciat in vos etiam gratiam istam. Sed sicut in omnibus abundatis fide

et sermone et scientia et omni sollicitudine insuper et caritate

vestra in nos ut et in hac gratia abundetis. Non quasi imperans di-

co sed per aliorum sollicitudinem etiam vestre caritatis ingenium

Scitis enim gratiam domini nostri ihesu christi / quoniam propter vos egenus
factus est / cum esset dives ut illius inopia vos divites esse-
tis. Et consilium in hoc do / hoc enim vobis utile est qui non
solum facere sed et velle / cepistis ab anno priori / nunc vero
et facto perficite ut quemadmodum promptus est animus voluntatis
ita sit et perficiendi ex eo quod habetis / Si enim voluntas prompta
est secundum id quod habet accepta est / non secundum id
quod non habet / Non enim ut aliis sit remissio / vobis autem
tribulatio sed ex equalitate in presenti tempore vestra habundantia illorum
inopiam suppleat ut et illorum habundantia vestre inopie sit
supplementum ut fiat equalitas / sicut scriptum est / Qui multum
habuit non habundavit et qui modicum non minoravit / Gratias
autem deo qui dedit hanc sollicitudinem pro vobis in corde Titi
quoniam exhortationem quidem suscepit / Sed cum sollicitior esset

pria voluntate profectus est ad vos / misimus etiam cum illo fratrem
cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias / non solum autem
sed et ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostre in hanc
gratiam que ministratur a nobis ad domini gloriam et destinatam vo
luntatem nostram devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac
plenitudine que ministratur a nobis / providemus enim
bona non solum coram deo / sed etiam coram hominibus / misimus autem
cum illis et fratrem nostrum quem probavimus in multis sepe sollicitum
esse / nunc autem multo sollicitiorem / confidentia multa in vos sive
pro tito qui est socius meus / et in vos adiutor / sive fratres nostri
apostoli ecclesiarum gloria christi / ostensionem ergo que est
caritatis vestre et nostre glorie pro vobis / in illos ostendite in faciem ecclesiarum

IXo Nam de ministerio quod fit in sanctos Cap. IXm
ex abundanti est mihi scribere vobis. Scio enim promptum

animum vestrum / pro quo de vobis glorior apud Macedones quoniam Achaia parata

est ab anno preterito et vestra emulatio provocavit plurimos / misi

autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte ut

quemadmodum dixi parati sitis ne cum venerint mecum Macedones

et invenerint vos imparatos erubescamus nos / ut non dicam

vos in hac substantia / necessarium ergo existimavi rogare fratres / ut

preveniant ad vos et preparent repromissam benedictionem hanc paratam

esse sic quasi benedictionem non quasi avariciam / hoc autem dico / qui parce

seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus de

benedictionibus et metet / unusquisque prout destinavit in corde

suo non ex tristicia aut ex necessitate / hilarem enim datorem diligit

deus / potens est autem deus omnem gratiam abundare facere in

vobis / ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis

in omne opus bonum / sicut scriptum est dispersit dedit paupe-
ribus iusticia eius manet in seculum seculi. Qui autem admi-
nistrat semen seminanti / et panem ad manducandum prestabit et
multiplicabit semen vestrum et augebit incrementa frugum
iusticie vestre / ut in omnibus locupletati habundetis in omnem sim-
plicitatem que operatur per nos graciarum actionem deo. Quia mi-
nisterium huius officii non solum supplet ea que desunt sanctis
sed et habundat per multas graciarum actiones domino / per probacionem
ministerii huius / glorificantes deum in obediencia confessionis vestre
in evangelio Christi / et simplicitate communicacionis in illos et
in omnes et in ipsorum obsecracione pro vobis desiderancium vos / propter
eminentem graciam dei in vobis. Gracias deo super inenarrabili do-
no eius.

Ipse autem ego paulus obsecro vos per m[ansuetudinem] Ca. x

[illegible]

mansuetudinem et modestiam Christi qui in facie quidem humilis sum inter vos

[illegible]

absens autem confido in vobis. Rogo autem vos ne presens audeam

[illegible]

per eam confidentiam qua existimor audere in quosdam qui arbi-

[illegible]

trantur nos tanquam secundum carnem ambulemus. In carne enim

[illegible]

ambulantes non secundum carnem militamus. Nam arma militie nostre

[illegible]

sunt non carnalia sed potentia a Deo ad destructionem mu-

[illegible]

nitionum consilia destruentes et omnem altitudinem extollentem

[illegible]

se adversus scientiam Dei et in captivitatem redigentes

[illegible]

omnem intellectum in obsequium Christi et in promptu habentes ulcisci

[illegible]

omnem inobedientiam cum impleta fuerit vestra obedientia.

[illegible]

Que secundum faciem sunt videte. Si quis confidit sibi Christi se esse

[illegible]

hoc cogitet iterum apud se quia sicut ipse Christi est ita et nos

[illegible]

Nam et si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra quam nobis

dedit dominus in edificationem et non in destructionem vestram non erubescam.

Ut autem non existimer tanquam terrere vos per epistolas.

quoniam quidem epistole inquiunt graves sunt et fortes, presentia

autem corporis infirma et sermo contemptibilis. Hoc cogitet

qui huiusmodi est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes

tales et presentes in facto. Non enim audemus inserere

aut comparare nos quibusdam qui seipsos commendant, sed ipsi

in nobis metipsos metientes et comparantes nosmetipsos

nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur, sed secundum mensuram

regule qua mensus est nobis Deus mensuram

pertingendi usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos; usque ad vos

enim pervenimus in evangelio Christi. Non in immensum gloriantes in alienis

laboribus, spem autem habentes crescentis fidei vestre in vobis

magnificari secundum regulam nostram in abundantiam, etiam in illa que

ultra vos sunt evangelizare, non in aliena regula in his que

preparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur, in domino glorietur. Non enim

qui seipsum commendat ille probatus est, sed quem deus commendat.

Utinam sustineretis modicum quid insipientie mee, sed et supportate

me. Emulor enim vos dei emulatione. Despondi enim

vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Capitulum undecimum

Timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua,

ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate que est

in Christo. Nam et si is qui venit alium Christum predicat

quem non predicavimus, aut alium spiritum accipitis quem non

accepistis, aut aliud evangelium quod non recepistis, recte pateremini.

Existimo enim nichil me minus fecisse a magnis

apostolis. Nam et si imperitus sermone, sed non scientia

In omnibus autem manifestus sum vobis. aut numquid peccatum feci me
ipsum humilians ut vos exaltemini. quoniam gratis evangelium dei
evangelizavi vobis. alias ecclesias expoliavi accipiens stipendium
ad ministerium vestrum. Et cum essem apud vos et egerem nulli one-
rosus fui. nam quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt
a macedonia. et in omnibus sine onere me vobis servavi et
servabo. Est veritas christi in me quoniam hec gloriatio non infrin-
getur in me in regionibus achaie. Quare quia non di-
ligo vos. deus scit. Quod autem facio et faciam ut amputem
occasionem eorum qui volunt occasionem ut in quo gloriantur
inveniantur sicut et nos. Nam eiusmodi pseudo apostoli
operarii subdoli transfigurantes se in apostolos christi. Et non
mirum. Ipse enim sathanas transfigurat se in angelum lucis.
Non est ergo magnum si ministri eius transfigurantur velut mi-

sed in insipiencia / quorum finis erit secundum opera eorum / iterum dico

ne quis me putet insipientem esse / alioquin velud insipientem

accipite me ut et ego modicum quid glorier / quod

loquor non secundum deum loquor / sed quasi in insipiencia in

hac substantia glorie / quoniam multi gloriantur secundum carnem et ego

gloriabor / libenter enim suffertis insipientes cum sitis ipsi

sapientes / sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit

si quis devorat / si quis accipit / si quis extollitur

si quis in faciem vos cedit / secundum ignobilitatem dico / quasi

nos infirmi fuerimus in hac parte / in quo quis audet

in insipiencia dico audeo et ego / Hebrei sunt et ego

Israelite sunt et ego / semen Abrahe sunt et ego / ministri

Christi sunt et ego / ut minus sapiens dico plus ego

in laboribus plurimis / in carceribus abundancius / in plagis

[illegible interlinear glosses]

in mortibus frequenter. A Iudeis quinquies

quadragenas una minus accepi. Ter virgis cesus sum, semel

lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte et die in profundo

maris fui, in itineribus sepe, periculis fluminum,

periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus,

periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in

falsis fratribus, in labore et erumna, in vigiliis multis,

in fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore et

nuditate, preter illa que extrinsecus sunt, instantia mea

quotidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur et

ego non infirmor? quis scandalizatur et ego non uror?

Si gloriari oportet, que infirmitatis mee sunt gloriabor.

Deus et pater domini nostri Ihesu Christi, qui est benedictus in

secula, scit quod non mentior. Damasci prepositus gentis Arethe regis

[illegible]

[illegible interlinear gloss]

regis custodiebat civitatem Damascenorum ut me comprehenderet

[illegible interlinear gloss]

et per fenestram in sporta dimissus sum per murum et sic effugi

[illegible interlinear gloss]

Si gloriari oportet non expedit quidem // manus eius Ca(pitulum) xij

[illegible interlinear gloss]

Scio | veniam autem ad visiones et revelaciones domini

[illegible interlinear gloss]

hominem in Christo ante annos quatuordecim sive in corpore | nescio

[illegible interlinear gloss]

sive extra corpus nescio deus scit | raptum huiusmodi usque ad tertium

[illegible interlinear gloss]

celum Et scio huiusmodi hominem sive in corpore sive extra corpus

[illegible interlinear gloss]

nescio deus scit | quoniam raptus est in paradisum et audivit

[illegible interlinear gloss]

archana verba que non licet homini loqui | pro huiusmodi gloriabor

[illegible interlinear gloss]

pro me autem nichil | nisi in infirmitatibus meis | Nam

[illegible interlinear gloss]

et si voluero gloriari non ero insipiens | veritatem enim dicam

[illegible interlinear gloss]

Parco autem ne quis me existimet supra id quod videt

[illegible interlinear gloss]

in me aut audit aliquid ex me Et ne magnitudo revelacionum

xij

i. moveat me contra proculit de Christo ... | pro a Deo | i. ardor libidinis et motus animal(is) | i. angelus malignus missus a Sathana ad me ... ad similitudinem ...

extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angelus Sathane ad similitudinem ...
i. affligat ... [illegible] ... | i. ... quando afficitur libidinis ... p(ro)bum Deum

Sathane qui me colaphizet propter quod ter dominum rogavi ut
pro stimulus ille | i. ... non ... [illegible] ... a te discederet ... carnal(is)

discederet a me et dixit mihi sufficit tibi gratia mea / nam
pro [illegible] ... | ... et non ... | relevabor ... confortabor

virtus in infirmitate perficitur. libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis
ut ... angustiis | ... perfecti ... | i. gratia ...

meis ut inhabitet in me virtus Christi. propter quod
i. magis delectum et non ... | i. ... | i. ... | i. ... et ...

placeo mihi in infirmitatibus meis in contumeliis in necessitatibus
i. ... | pro ... et ... et non ... | pro illatis et toleratis ... divine

tionibus meis in persecutionibus in angustiis pro Christo. cum enim
i. ... | pro ... divine | i. ... | ...

cum infirmor tunc fortior sum / et potens sum. Factus sum insipiens
pro ... | ... | pro ... | laudando ...

vos vos me coegistis. ego enim debui a vobis commendari
pro ... | i. ... Jacobo et ... et ... a meis ... | ... magis ...

nihil enim minus feci ab his qui sunt supra modum apostoli tamen
i. ... | i. ... | ... et nihil ... mee ...

et si nihil sum signa tamen apostolatus mei facta sunt super vos
pro ... | i. ... | i. ... | pro ... et ...

in omni patientia signis et prodigiis et virtutibus. quid enim est
pro ... | [illegible]

quod minus habuistis pre ceteris ecclesiis nisi quod ego ipse non gravavi
... | ...

xiij vos / donate mihi hanc iniuriam. Capitulum xiij

scilicet non tantum verbis sed [illegible] fuit venire ad eos — scilicet accipiendo munera
non quod bis venisset ad eos sed semel — sicut faciunt pseudo apostoli

Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos et non ero gravis
[illegible] vestras dampnando et arguendo — scilicet [illegible] salute — scilicet spirituales — non [illegible]

vobis / Non enim quero que vestra sunt sed vos / Nec enim filii debent
[illegible] sicut [illegible] — scilicet spirituales [illegible] thesaurizare — scilicet vos quia [illegible]
[illegible] necessaria [illegible] — scilicet spiritualibus — [illegible]
scilicet spiritualibus

thesaurizare parentibus sed parentes filiis / Ego autem libentissime
i. [illegible] — scilicet ego [illegible] — [illegible] pseudo apostoli
[illegible]
[illegible]

impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris licet plus
scilicet a vobis — i. et si [illegible] diligar a vobis
i. non [illegible]

[illegible]
vos diligens minus diligar / Sed esto ego ipse non gravavi
i. [illegible] callidus et ingeniosus — [illegible] — scilicet [illegible]
[illegible] et fraude — scilicet [illegible]
[illegible]
[illegible] vos ad fidem

vos / Sed cum essem astutus dolo vos cepi / Numquid per aliquem eorum
i. [illegible] — scilicet [illegible] — scilicet [illegible] — scilicet venire ad vos
[illegible]

quos misi ad vos circumveni vos / Rogavi Titum / et misi
scilicet [illegible] / [illegible] — i. [illegible] — i. [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]

cum illo fratrem / Numquid Titus vos circumvenit / nonne eodem spiritu
scilicet [illegible] — i. [illegible] — i. per vestigia [illegible] ambulavimus — i. [illegible]

ambulavimus / non eisdem vestigiis / Loquimur / Olim
estimatis [illegible] — scilicet [illegible] — scilicet [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible]
[illegible]

putatis quod excusemus nos apud vos / coram deo in christo lo-
scilicet [illegible] — i. [illegible] — [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]

quimur / omnia autem carissimi propter vestram edificationem / Timeo enim
scilicet — scilicet [illegible]

ne forte cum venero ad vos non quales volo inveniam
scilicet [illegible] — scilicet [illegible]

vos / et ego inveniar a vobis qualem non vultis / ne forte
i. [illegible] — i. [illegible] — scilicet [illegible] — [illegible] — [illegible]
[illegible] et [illegible] — [illegible] — et [illegible] — [illegible] — [illegible]
[illegible]

contentiones et emulationes animositates dissensiones detractiones

susurraciones / inflaciones / sediciones sint inter vos / ne iterum cum
venero humiliet me deus apud vos et lugeam multos ex hiis
qui ante peccaverunt et non egerunt penitenciam super immundicia et
fornicacione et impudicicia quam gesserunt / Ecce tercio hoc
venio ad vos ut in ore duorum vel trium testium stabit omne

i. quando presens fui apud vos

ut prius vobis dixi

verbum / predixi et predico ut presens bis et nunc absens / hiis
qui ante peccaverunt et ceteris omnibus / quoniam si venero iterum non
parcam / an experimentum eius queritis qui in me loquitur
christus / qui in vos non infirmatur sed potens est in vobis
nam et si crucifixus est ex infirmitate nostra / sed vivit ex
virtute dei / nam et nos infirmi sumus in illo / sed vivemus
cum illo ex virtute dei in vobis / vos metipsos temptate si

Bona et fides sine operibus mortua est Jacobi ij°

estis in fide / ipsi vos probate / an non cognoscitis vos
metipsos / quia christus iesus in vobis est / nisi forte reprobi

xiii°

Oramus autem deum ut nihil mali faciatis, non ut nos probati appareamus,
sed ut vos quod bonum est faciatis, nos autem ut reprobi simus.
Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate.
Gaudemus enim quando nos infirmi sumus, vos autem potentes estis.
Hoc et oramus vestram consummationem. Ideo haec absens scribo ut
non praesens durius agam secundum potestatem quam dominus dedit mihi
in aedificationem et non in destructionem. De cetero fratres gaudete,
et perfecti estote, et exhortamini, idem sapite, pacem habete, et
deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Salutate invicem in osculo sancto.
Salutant vos omnes sancti. Gratia domini nostri Iesu Christi
et caritas dei et communicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Galathae sunt Graeci. Hi verbum veritatis primum ab apostolo acceperunt,
sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis ut in legem et circumcisionem
verterentur. Hos apostolus revocat ad fidem veritatis scribens eis ab Epheso.

Explicit prologus

Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem sed
per Iesum Christum et Deum Patrem qui suscitavit
eum a mortuis et qui mecum sunt omnes fratres ecclesiis
Galathie gratia vobis et pax a Deo Patre et Domino nostro Iesu
Christo qui dedit semetipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos
de presenti seculo nequam secundum voluntatem Dei et Patris nostri cui est
honor et gloria in secula seculorum amen Miror quod sic tam cito
transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud
evangelium quod non est aliud nisi sunt aliqui qui vos con-
turbant et volunt convertere evangelium Christi sed licet nos aut angelus
de celo evangelizet vobis preter quam quod evangelizavimus vobis
anathema sit sicut predixi et nunc iterum dico si quis
vos evangelizaverit preter id quod accepistis anathema sit
Modo enim hominibus suadeo an Deo aut quero hominibus placere

Si adhuc hominibus placerem Christi servus non essem. Notum enim vobis facio

fratres evangelium quod evangelizatum est a me quia non est secundum hominem

Neque enim ego ab homine accepi illud neque didici, sed per revelationem

Iesu Christi. Audistis enim conversationem meam aliquando in

Iudaismo quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei, et

expugnabam illam et proficiebam in Iudaismo supra multos coaetaneos

meos in genere meo abundantius aemulator existens paternarum

mearum traditionum. Cum autem placuit ei qui me

segregavit de utero matris meae et vocavit per gratiam suam

ut revelaret Filium suum in me ut evangelizarem illum

in gentibus, continuo non acquievi carni et sanguini, neque

veni Ierosolimam ad antecessores meos apostolos sed abii

in Arabiam et iterum reversus sum Damascum. Deinde post

annos tres veni Ierosolimam videre Petrum et mansi apud illum di-
ebus quindecim Alium autem apostolorum neminem vidi nisi Iacobum fratrem
domini Que autem scribo vobis ecce coram deo quia non mentior
Deinde veni in partes Syrie et Cilicie Eram autem ignotus facie
ecclesiis Iudee que erant in Christo Tantum autem auditum habebant
quoniam qui persequebatur nos aliquando nunc evangelizat fidem quam
aliquando expugnabat Et in me clarificabant deum

D einde post annos quatuordecim iterum ascendi Ierosoli- Cap. ii
mam cum Barnaba assumpto et Tito Ascendi autem secundum revelatio-
nem et contuli cum illis evangelium quod predico in gentibus Se-
orsum autem his qui videbantur aliquid esse ne forte in vacuum
currerem aut cucurrissem Sed neque Titus qui mecum erat cum esset
gentilis compulsus est circumcidi sed propter subintroductos

[illegible]

ffos fres | qui subintroierunt explorare libertatem nram q̄ hēm

in xpo ihu ut nos in servitutem redigerent | q̄bꝫ

neq̄ ad horam cessimus subiectioni | ut veritas evangelii pmaneat

apud vos | ab hiis aūt qui videbantur esse aliquid quales

aliquando fuerint nichil mea interest | deus aūt psonam hoīs

non accipit | michi enim qui videbantur esse aliquid nichil con:

tulerunt | sed e contra cum vidissent quod creditum est michi evangelium

pputii sicut et petro circumcisionis | qui enim operatus est petro in ap:

ostolatum circumcisionis | operatus est et michi inter gentes | et cum

cognovissent gratiam dei que data est michi | iacobus et cephas

et iohannes qui videbantur columpne esse dextras dederunt michi

et barnabe societatis ut nos in gentes | ipsi aūt in circumcisionem

tantum ut pauperum memores essemus quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere:

ubi

non cognoscimus | [quod] habe[n]t adsp[er]itatem | [et] ceteri apostoli | [in] illa om[n]ia q[uod] ille legis

fui[t] q[uod] ip[s]um fac[er]e | Cu[m] aut[em] venisset Cephas in Antiochia[m] | in fa[ciem]

ei restiti q[uia] rep[re]hensibilis erat | Prius e[nim] q[uam] quida[m] venirent a Iacobo

cu[m] gentibus edebat | Cu[m] aut[em] venissent subt[ra]hebat et

segregabat se timens eos | qui ex circu[m]cisione erant | Et simulatio[ni]

et non solos q[uia] non mod[us] se[d] modus se[d] cu[m] oi[mn]i[bus] (margin)

collapsos [et] quasi peccatores (margin)

eius co[n]senserunt ceteri iudei | ita ut Barnabas duceret[ur] ab eis

in illa[m] simulatio[n]em | S[ed] cu[m] vidisse[m] q[uod] no[n] recte ambularent

ad veritate[m] eva[n]g[e]lii | dixi Cephe cora[m] o[mn]ibus | Si tu cu[m] iudeus

sis gentilit[er] vivis | et no[n] iudaice | q[uo]m[odo] gentes cogis iu-

daizare | Nos na[tur]a iudei | et no[n] ex gentib[us] peccatores

Scie[n]tes aut[em] q[uod] no[n] iustificat[ur] ho[mo] ex op[er]ib[us] legis | n[isi] p[er] fide[m] Iesu

Christi | et nos in Chr[ist]o Iesu credimus | ut iustificem[ur] ex fide

Chr[ist]i | et no[n] ex op[er]ib[us] legis | p[ro]pt[er] q[uod] ex op[er]ib[us] legis

no[n] iustificabit[ur] o[mn]is caro | q[uia] s[ed] credentes iustificat Deus

operibus legis [illegible] omnis & ipsi peccatores numquid christus peccati
minister est / absit / Si enim que destruxi iterum hec edifico prevari-
catorem me constituo / Ego enim per legem legi mortuus
sum ut deo vivam / christo confixus sum cruci / vivo autem iam non
ego vivit vero in me christus / quod autem nunc vivo in carne
in fide vivo filii dei / qui dilexit me et tradidit
semetipsum pro me / non abicio gratiam dei Si enim per legem iusti-
tia ergo christus gratis mortuus est.

Capitulum tertium

iij

O Insensati galathe quis vos fascinavit veritati
non obedire ante quorum oculos christus proscriptus est et
crucifixus / hoc solum volo a vobis discere ex operibus legis spiritum
accepistis an ex auditu fidei / sic stulti estis ut cum
spiritu ceperitis nunc carne consumamini / Tanta passi estis

sine causa si tamen sine causa. Qui ergo tribuit vobis spiritum et operatur v-

tutes in vobis ex operibus legis an ex auditu fidei. sicut scriptum est

sicut abraham credidit deo et reputatum est illi ad iusticiam.

Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt hii sunt filii abrahe.

Providens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes deus pre-

nunciavit abrahe quia benedicentur omnes gentes. Igitur

qui ex fide sunt benedicentur cum fideli abraham. Quicum-

que enim ex operibus legis sunt sub maledicto sunt. Scriptum

est enim Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus que

scripta sunt in libro legis ut faciat ea. Quoniam autem in lege

nemo iustificatur apud deum manifestum est quia iustus ex

fide vivit. Lex autem non est ex fide sed qui fecerit ea

vivet in illis. Christus nos redemit de maledicto

legis ipsarum sunt sub maledicto sunt scriptum est enim maledictus omnis qui non permanserit in omnibus que scripta sunt in libro legis ut faciat ea. quoniam autem in lege nemo iustificatur apud deum manifestum est quia iustus ex fide vivit. lex autem non est ex fide sed qui fecerit ea vivet in illis. christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum quia scriptum est

maledictus omnis qui pendet in ligno ut in gentibus benedictio

abrahe fieret in christo jhesu ut pollicitationem spiritus accipi-

amus per fidem. fratres secundum hominem dico tamen hominis

confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat. abrahe

dicte sunt promissiones et semini eius non dicit et seminibus

quasi in multis sed quasi in uno et semini tuo qui est christus

hoc autem dico testamentum confirmatum a deo quae post quadringentos

et triginta annos facta est lex non irritum facit

ad evacuandam promissionem. nam si ex lege hereditas

iam non ex promissione. abrahe autem per repromissionem do-

navit deus. quid igitur lex? propter transgressiones posita

est donec veniret semen cui promiserat ordinata

per angelos in manu mediatoris. mediator autem unius

[illegible]

non est. Deus autem unus est. lex ergo adversus promissa dei? Absit.
Si enim data esset lex que posset vivificare, vere ex lege esset iu-
sticia. Sed conclusit scriptura omnia sub peccato ut promissio ex fide
Ihesu christi daretur credentibus. Prius autem quam veniret fides sub
lege custodiebamur conclusi in eam fidem que revelanda
erat. Itaque lex pedagogus noster fuit in christo ut ex fide iustificemur.
At ubi venit fides et ubi venit fides iam non sumus sub pe-
dagogo. Omnes enim filii dei estis per fidem que est in christo
Ihesu. Quicumque enim in christo baptizati estis, christum
induistis. Non est iudeus neque grecus, non est servus neque
liber, non est masculus neque femina. Omnes
enim vos unum estis in christo Ihesu. Si autem vos christi
ergo semen abrahe estis secundum promissionem heredes. Capitulum iiij

iiij Dico autem quanto tempore heres parvulus est nihil differt a

[...] sub tutoribus et actoribus est usque ad
prefinitum tempus a patre ita et nos cum essemus parvuli sub elementis
mundi eramus servientes At ubi venit plenitudo temporis
misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege erant
redimeret ut adoptionem filiorum dei reciperemus
Quoniam autem estis filii dei misit deus spiritum filii sui
in corda vestra clamantem abba pater Itaque iam non est servus
sed filius quod si filius et heres per deum Sed tunc quidem ignorantes deum
hiis qui natura non sunt dii serviebatis Nunc autem cum cognoveritis
deum immo cogniti sitis a deo quomodo convertimini iterum ad
infirma et egena elementa quibus denuo servire vultis Dies
observatis et menses et tempora et annos Timeo vos ne
forte sine causa laboraverim in vobis Estote sicut ego quia et ego
sicut vos fratres obsecro vos Nihil me lesistis Scitis autem

quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iam pridem et ten-
tacionem vestram in carne mea non sprevistis neque respuistis sed
sicut angelum dei excepistis me sicut christum ihesum ubi est ergo beatitu-
do vestra testimonium enim perhibeo vobis quia si fieri posset
oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi ergo inimicus factus
sum vobis verum dicens vobis emulantur vos non bene sed excludere
vos volunt ut illos emulemini bonum autem emulamini
in bono semper et non tantum cum presens sum apud vos filioli mei
quos iterum parturio donec formetur christus in vobis vellem autem esse
apud vos modo et mutare vocem meam quoniam confundor in vobis dicite mihi qui
sub lege vultis esse legem non legistis scriptum est enim quoniam abraham
duos filios habuit unum de ancilla et unum de libera
sed qui de ancilla secundum carnem natus est qui autem
de libera per repromissionem que sunt per allegoriam dicta

Hec enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte Syna in servitutem generans,

que est Agar. Syna enim mons est in Arabia,

qui coniunctus est ei que nunc est Jerusalem et servit cum filiis

suis. Illa autem que sursum est Jerusalem libera est, que est

mater nostra. Scriptum est enim: Letare sterilis que non paris,

erumpe et clama que non parturis, quia multi filii deserte

magis quam eius que habet virum. Nos autem fratres secundum Ysaac

promissionis filii sumus. Sed quomodo tunc is qui secundum carnem

natus fuerat persequebatur eum qui secundum spiritum, ita et

nunc. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam et filium eius;

non enim heres erit filius ancille cum filio libere. Itaque fratres

non sumus ancille filii sed libere, qua libertate Christus nos

liberavit. State ergo et nolite iterum iugo servitutis

contineri. Sequitur capitulum. Capitulum quintum

Ecce ego paulus dico vobis quoniam si circumcidamini christus
vobis nihil proderit. Testificor autem rursum omni homini circumcidenti se
quoniam debitor est universe legis faciende. Evacuati estis
a christo qui in lege iustificamini a gratia excidistis. Nos autem
spiritu ex fide spem iustitie expectamus. Nam in christo iesu neque
circumcisio aliquid valet neque preputium sed fides que per caritatem
operatur. Currebatis bene quis vos impedivit veritati
non obedire? Nemini consenseritis. Persuasio hec non est ex
eo qui vocat vos. Modicum fermentum totam massam corrum-
pit. Ego confido in vobis in domino quod nihil aliud sapi-
etis. Qui autem conturbat vos portabit iudicium quicumque est
ille. Ego autem fratres si circumcisionem adhuc predico quid adhuc perse-
cutionem patior? Ergo evacuatum est scandalum crucis. Utinam
et abscidantur qui vos conturbant. Vos enim in libertate vocati

estis fratres mei / ne tm libertate in occasionem carnis detis

sed per caritatem spiritus servite invicem / omnis enim lex in uno sermone im-

plet[ur] / diliges proximum tuum sicut teipsum / quod si invicem

mordetis et comeditis / videte ne ab invicem consumamini / di-

co autem spiritu ambulate et desideria carnis non perficie-

tis / caro enim concupiscit adversus spiritum / spiritus autem adversus car-

nem / hec enim sibi invicem adversantur / ut non quecumque vultis

illa faciatis / quod si spiritu ducimini non estis sub lege / manifesta

sunt opera carnis que sunt fornicatio / immunditia / impudicitia

luxuria / idolorum servitus / veneficia / inimicitie / contentiones

emulationes / ire / rixe / dissensiones / secte / invidie / homicidia / ebrietates

comessationes et his similia que predico vobis sicut pre-

dixi / quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur / fru-

ctus autem spiritus est caritas / gaudium / pax / patientia / longani-

mitas

bonitas mansuetudo benignitas fides modestia castitas contin-
tia. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum
vitiis et concupiscentiis. Capitulum sextum

Si spiritu vivimus spiritu et ambulemus non efficiamur in-
anis glorie cupidi invicem provocantes invicem invidentes. Fratres
et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales
estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis considerans teipsum
ne et tu tenteris. Alter alterius onera portate et sic im-
plebitis legem Christi. Nam si quis existimat se aliquid esse
cum nihil sit ipse se seducit. Opus autem suum probet unusquisque et
sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in altero.
Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is
qui catechizatur verbo ei qui se catechizat in omnibus bo-
nis. Nolite errare Deus non irridetur. Que enim seminaverit

vi

[illegible]

Hec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de car-
ne et metet corruptionem; qui autem seminat in spiritu, de spi-
ritu et metet vitam eternam. Bonum autem facientes non defi-
ciamus; tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum
tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad do-
mesticos fidei. Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu.
Quicumque enim volunt placere in carne, hi cogunt vos
circumcidi, ut crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim
qui circumciduntur legem custodiunt, sed volunt vos circumcidi, ut
in carne vestra glorientur. Mihi autem absit gloriari nisi in cruce
Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et
ego mundo. In Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet neque
preputium, sed nova creatura. Et quicumque hanc regulam secuti fuerint,
pax super illos et misericordia, et super Israel Dei. De cetero nemo mihi

[illegible]

[illegible interlinear gloss]

molestus sit. Ego enim stigmata domini nostri ihesu christi in corpore meo porto.

Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu vestro fratres amen.

Ephesii sunt asiani. Hii accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. Hos collaudat apostolus scribens eis ab urbe roma de carcere per tychicum diaconum.

De Ephesios

Paulus apostolus ihesu christi per voluntatem dei sanctis omnibus qui sunt ephesi et fidelibus in christo ihesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in christo sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate. Qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per ihesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis sue.

in laudem glorie gratie sue in qua gratificavit nos in dilecto filio
suo in quo habemus redemptionem et per sanguinem eius remissionem
peccatorum secundum divitias glorie sue que superhabundavit in no-
bis in omni sapientia et prudentia ut notum faceret nobis sacramentum
voluntatis sue secundum bonum placitum eius quod proposuit
in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in
Christo que in celis et que in terris sunt in ipso in quo etiam nos
sorte vocati sumus predestinati secundum propositum eius qui
omnia operatur secundum consilium voluntatis sue ut simus
in laudem glorie eius qui ante speravimus in Christo in quo
et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestre in
quo et credentes signati estis spiritu promissionis sancto qui est
pignus hereditatis nostre in redemptionem adquisitionis in laudem
glorie ipsius propterea et ego audiens fidem vestram que est in domino

et dilectionem in omnes sanctos / non cesso gratias agens pro vobis / me-
moriam vestri faciens in orationibus meis / ut deus domini nostri Ihesu Christi
pater glorie det vobis spiritum sapientie / et revelationis in agnitione eius
illuminatos oculos cordis vestri ut sciatis que sit spes vocationis
eius / et que divitie hereditatis glorie eius in sanctis / et que sit super-
eminens magnitudo virtutis eius in nos / qui credimus secundum
operationem potentie virtutis eius quam operatus est in Christo / suscitans
illum a mortuis / et constituens eum ad dexteram suam in celestibus
supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem
et omne nomen quod nominatur / non solum in hoc seculo / sed et in futuro
et omnia subiecit sub pedibus eius / et ipsum dedit caput supra omnem
ecclesiam / que est corpus ipsius / et plenitudo eius / qui omnia in omnibus

Cap^m ij

Et vos cum essetis mortui / delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum seculum

[illegible interlinear gloss]

modo [illegible] et secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae in quibus et nos omnes conversati sumus aliquando in desideriis carnis nostrae facientes voluntatem carnis et cogitationum et eramus natura filii irae sicut et ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos et cum essemus mortui peccatis convivificavit nos Christo cuius gratia estis salvati et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes divitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu. Gratia enim estis salvati per fidem et hoc non ex vobis Dei enim donum est non ex operibus ut ne quis glorietur. Ipsius enim sumus factura creati in Christo Iesu in operibus bonis quae praeparavit Deus ut in illis ambulemus. [illegible]

[illegible interlinear glosses]

[illegible]

Estote quod aliquando vos gentes eratis in carne qui dicebamini pre-

[illegible]

putium ab ea que dicitur circumcisio in carne manu facta quia eratis illo

[illegible]

tempore sine Christo alienati a conversatione Israel et hospites testamentorum:

[illegible]

torum promissionis spem non habentes et sine deo in mundo

[illegible]

Nunc autem in Christo Ihesu vos qui aliquando eratis longe facti estis

[illegible]

prope in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit

[illegible]

utraque unum et medium parietem maceriae solvens inimicitias in

[illegible]

carne sua legem mandatorum decretis evacuans ut duos condat

[illegible]

in semetipso in unum novum hominem faciens pacem et reconci-

[illegible]

liet ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitiam

[illegible]

in semetipso et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe

[illegible]

fuistis et pacem hiis qui prope quoniam per ipsum habemus accessum

[illegible]

ambo in uno spiritu ad patrem ergo iam non estis hospites

et advene sed estis cives sanctorum et domestici dei superedificati

super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari

lapide Christo Ihesu in quo omnis edificatio constructa crescit in

templum sanctum in domino in quo et vos coedificamini in habitaculum

dei in spiritu sancto.

Sequitur capitulum tertium ad ephesios

iij

Huius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Ihesu pro vobis

gentibus si tamen audistis dispensationem gratie dei que data est mihi

in vos quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum

sicut supra scripsi in brevi prout potestis legentes intelligere prudentiam

meam in misterio Christi quod aliis generationibus non est agnitum

filiis hominum sicut nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis

in spiritu esse gentes coheredes et concorporales et comparticipes

promissionis eius in Christo Ihesu per evangelium cuius factus sum minister

secundum donum gratie dei que data est michi secundum operationem v[irtutis eius]
Michi omnium sanctorum minimo data est gratia
hec in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi et
illuminare omnes que sit dispensatio sacramenti absconditi a s[eculis]
in deo qui omnia creavit ut innotescat principibus
et potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei secundum
prefinitionem seculorum quam fecit in Christo Iesu domino nostro in
quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem eius
Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis
que est gloria vestra huius rei gratia flecto genua mea
ad patrem domini nostri Iesu Christi ex quo omnis paternitas in celis
et in terra nominatur ut det vobis secundum divitias glorie sue
virtute corroborari per spiritum eius in interiorem hominem habitare Christum
per fidem in cordibus vestris in caritate radicati et fundati

valeatis ...

ut possit comprehendere cum omnibus sanctis que sit longitudo latitudo sublimitas et profundum

Scire etiam supereminentem scientie caritatem xpi ut

impleamini in omnem plenitudinem dei. Ei autem qui potens est

omnia facere superhabundanter quam petimus aut intelligimus

secundum virtutem que operatur in nobis ipsi gloria in ecclesia et in xpo iesu

in omnes generationes seculi seculorum amen

Obsecro itaque vos ego vinctus in domino ut digne Ca. iiii

ambuletis vocatione qua vocati estis cum omni humilitate et

mansuetudine cum patientia supportantes invicem in caritate solliciti

servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus et unus

spiritus sicut vocati estis in una spe vocationis vestre. Unus dominus una

fides unum baptisma unus deus et pater omnium qui super

omnes et per omnia et in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum

data est gratia secundum mensuram donationis xpi

iiii

[illegible]

in altum captivam duxit captivitatem / dedit dona hominibus. Quod autem

ascendit / quid est nisi quia et descendit / primum in inferiores

partes terre. Qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos

ut impleret omnia / Et ipse dedit quosdam / quidem apostolos

quosdam autem prophetas / alios vero evangelistas / alios vero pastores / et

[illegible] doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in edificationem

corporis Christi / donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis

filii dei in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis Christi

ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur

omni vento doctrine / in nequitia hominum / et astutia / ad circumventionem

[illegible] erroris / veritatem autem facientes / in caritate crescamus in illo per omnia

qui est caput Christus / ex quo totum corpus compactum et connexum

per omnem juncturam subministrationis secundum operationem in mensuram

unius cuiusque membri / augmentum corporis facit in edificationem

…i in caritate. Hoc autem dico et testificor in Domino ut iam non
ambuletis sicut et gentes ambulant in vanitate sensus sui tene-
bris obscuratum habentes intellectum alienati a vita Dei per ignoran-
tiam que est in illis propter cecitatem cordis ipsorum qui desperan-
tes semetipsos tradiderunt impudicicie in operationem immundi-
cie omnis et in avaricia. Vos autem non ita didicistis Christum si
tamen illum audistis et in ipso edocti estis sicut est veritas in Jhesu.
Deponite vos secundum pristinam conversationem veterem hominem qui cor-
rumpitur secundum desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis
vestre et induite novum hominem qui secundum Deum creatus est in
iusticia et sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium
loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo quoniam sumus invicem
membra. Irascimini autem et nolite peccare. Sol non
occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare dyabolo.

qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando
manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem
patienti. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat,
sed si quis bonus est ad edificationem fidei, ut det gratiam au-
dientibus. Et nolite contristare spiritum sanctum dei, in quo signati estis
in diem redemptionis. Omnis amaritudo et ira et indignatio
et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia.

Estote autem invicem benigni misericordes, Ca^m
donantes invicem sicut et deus in christo donavit vobis. Estote ergo
imitatores dei sicut filii karissimi, et ambulate in dilectione sicut
et christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem
et hostiam deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem et
omnis immunditia aut avaritia nec nominetur in vobis sicut
decet sanctos, aut turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas

que ad rem non pertinet sed magis gratiarum actio. Hoc autem scitote
intelligentes quod omnis fornicator aut immundus aut ava-
rus quod est ydolorum servitus non habet hereditatem in regno Christi
et dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. Propter hec enim venit
ira dei in filios diffidencie. Nolite ergo effici parti-
pes eorum. Eratis enim aliquando tenebre, nunc autem lux in domino
ut filii lucis ambulate. Fructus enim lucis est in omni bo-
nitate et iusticia et veritate, probantes quid sit beneplacitum
deo. Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum ma-
gis autem redarguite. Que enim in occulto fiunt ab ipsis, tur-
pe est et dicere. Omnia autem que arguuntur a lumine mani-
festantur. Omne enim quod manifestatur lumen est. Propter quod dicit: Sur-
ge qui dormis et exsurge a mortuis et illu-
minabit te Christus. Videte itaque fratres quomodo caute ambu-
letis.

non quasi insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus, quoniam dies

mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes

que sit voluntas dei. Et nolite inebriari vino, in quo est

luxuria: sed implemini spiritu sancto, loquentes vobismetipsis

in psalmis, et hymnis, et canticis spiritualibus, cantantes et

psallentes in cordibus vestris domino: gratias agentes semper pro omnibus

in nomine domini nostri Ihesu Christi, deo et patri. Subiecti invicem

in timore Christi. Mulieres viris suis subdite sint, sicut domino:

quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est ecclesie:

ipse est salvator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est

Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri, di-

ligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit ecclesiam, et se-

ipsum tradidit pro ea, ut eam sanctificaret, mundans eam

lavacro aque in verbo vite, ut exhiberet ipse sibi glo-

sibi ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid
huiusmodi, sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri debent
diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem
diligit, seipsum diligit. Nemo enim umquam
carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam,
sicut et Christus ecclesiam, quia membra sumus corporis eius, de carne
eius et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem
suum et matrem suam, et adherebit uxori suae, et erunt
duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est, ego
autem dico in Christo et in ecclesia. Verumtamen et vos singuli,
unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat, uxor
autem ut timeat virum suum. Capitulum VI VI

Filii, obedite parentibus vestris in Domino, hoc enim
iustum est. Honora patrem tuum et matrem tuam, quod est manda-
tum

qui addita est promisso | i. ut super veniat tibi [illegible] | i. ut sis longaevus in terra [illegible]

primum in promissione / ut bene sit tibi et longevus sis

super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam provocare / filios

vestros sed educate illos in disciplina et correptione Domini. Servi obedite

dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate

cordis vestri sicut Christo non ad oculum servientes quasi hominibus

placentes sed ut servi Christi facientes voluntatem

Dei ex animo cum bona voluntate servientes sicut Domino et non hominibus

scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc percipiet a Domino sive servus

sive liber. Et vos domini eadem facite illis remittentes

minas scientes quia et illorum et vester Dominus est in caelis

et personarum acceptio non est apud eum. De cetero fratres mei

confortamini in Domino et in potentia virtutis eius. Induite

vos armaturam Dei ut possitis stare contra insidias

diaboli quia non est nobis colluctatio adversus

i. virgam / etc. Qui diligit filium assiduat illi flagella / et correptione Domini

pro respectu / pro bono

sed Deo et non hominibus / i. intelligentes [illegible]

Quos sermo Dei pugnabit et vos [illegible]

carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates et
adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia
nequitie in celestibus / Propterea accipite armaturam dei ut
possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare / State
ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti lori-
cam iusticie, et calciati pedibus vestros in preparacione
evangelii pacis / In omnibus sumentes scutum fidei in quo
possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere / Et galeam
salutis assumite / et gladium spiritus quod est verbum dei
per omnem orationem et obsecracionem orantes omni tempore / in
spiritu et in ipso vigilantes in omni instancia et obsecracione
pro omnibus sanctis / et pro me ut detur michi sermo in apercione
oris mei cum fiducia, notum facere misterium evangelii
pro quo legacione fungor / in cathena ita ut

ipso audeam prout oportet me loqui. Ut autem et
vos sciatis que circa me sunt quid agam omnia nota
vobis faciet Tychicus karissimus frater et fidelis minister
in Domino quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis
que circa nos sunt et consoletur corda vestra. Pax fratri-
bus et caritas cum fide a Deo patre et Domino Iesu Christo.
Gratia cum omnibus qui diligunt Dominum nostrum Iesum Christum
in incorruptione amen. Sequitur prologus ad Philippenses

Philippenses sunt Macedones. Hii accepto verbo ve-
ritatis perstiterunt in fide nec receperunt falsos apostolos.
Hos apostolus collaudat scribens eis a Roma de carcere per

Paulus et Timotheus servi
Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu
qui sunt Philippis cum episcopis et diaconibus. Gratia et

[illegible]

Vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago

[illegible]

deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus me-

[illegible]

is pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens super commu-

[illegible]

nicatione vestra in evangelio christi a prima die usque nunc confidens

[illegible]

hoc ipsum quia qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in

[illegible]

diem ihesu christi. Sicut est michi iustum hoc sentire pro

[illegible]

omnibus vobis eo quod habeam vos in corde et in vinculis meis

[illegible]

in defensione et confirmatione evangelii socios gaudii mei

[illegible]

omnes vos esse. Testis est enim michi deus quomodo cupiam

[illegible]

vos omnes in visceribus ihesu christi. Et hoc oro ut cari-

[illegible]

tas vestra magis ac magis abundet in scientia et omni sensu

[illegible]

ut probetis potiora ut sitis sinceres et sine offensa in diem christi

[illegible]

Repleti fructu iustitie per ihesum christum in gloriam et laudem

[illegible]

dei. Scire autem volo vos fratres quia que circa me sunt

magis ad profectum evangelii provenerit, ita ut vincula mea manifesta

fierent in Christo in omni praetorio et in ceteris omnibus, et plu-

res e fratribus in Domino confidentes in vinculis meis abundantius

auderent sine timore verbum Dei loqui. Quidam quidem et

propter invidiam et contentionem, quidam autem et propter bonam voluntatem

Christum praedicant. Quidam ex caritate, scientes quoniam in de-

fensionem evangelii positus sum. Quidam autem ex contentione

Christum annuntiant non sincere, existimantes pressuram se suscitare

vinculis meis. Quid enim? dum omni modo sive per occasionem

sive per veritatem Christus annuntietur: et in hoc gaudeo,

sed et gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem

per vestram orationem et subministrationem spiritus Jesu Christi, secundum

exspectationem et spem meam, quia in nullo confundar, sed

in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur Christus

In corpore meo sive per vitam sive per mortem. Mihi enim vivere Christus est et mori lucrum. Quod si vivere in carne, hic mihi fructus operis est, et quid eligam ignoro. Coartor autem e duobus desiderium habens dissolvi et esse cum Christo, multo magis melius. Permanere autem in carne necessarium est propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei, ut gratulatio vestra abundet in Christo Jesu in me per meum adventum iterum ad vos. Tantum digne evangelio Christi conversamini, ut sive cum venero et videro vos, sive absens audiam de vobis, quia statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei evangelii, et in nullo terreamini ab adversariis, que illis est causa perditionis, vobis autem salutis, et hoc a Deo. Quia vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum credatis, sed et

ut pro illo paciamini | idem certamen habentes | quale et vidi-
stis in me et nunc audistis de me. Capitulum secundum

Si qua ergo consolatio in Christo si quod solacium cari-
tatis si qua societas spiritus si qua viscera miserationis im-
plete gaudium meum ut idem sapiatis | eandem caritatem habentes
tes unanimes id ipsum sentientes | nichil per contentionem neque
per inanem gloriam | sed in humilitate superiores si-
bi invicem arbitrantes | non que sua sunt singuli conside-
rantes sed et que aliorum | hoc enim sentite in vobis quod
et in Christo Ihesu | qui cum in forma dei esset | non rapi-
nam arbitratus est esse se equalem deo | sed semetipsum exi-
nanivit formam servi accipiens | in similitudinem hominum
factus | et habitu inventus ut homo | humiliavit semet-
ipsum factus obediens usque ad mortem | mortem autem

[illegible interlinear gloss]

… ipse quod et deus exaltavit illud et donavit illi no-
men quod est super omne nomen ut in nomine Iesu omne
genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis
lingua confiteatur quia dominus Iesus Christus in gloria est dei
patris. Itaque karissimi sicut semper obedistis non ut in presentia
mea tantum sed multo magis nunc in absentia mea cum me-
tu et tremore vestram salutem operamini. Deus enim est
qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate.
Omnia autem facite sine murmurationibus et hesitationibus ut
sitis sine querela et simplices filii dei sine reprehensione
in medio nationis prave et perverse inter quos lucetis
sicut luminaria in mundo verbum vite continentes ad gloriam
meam in die Christi quia non in vacuum cucurri neque in vacu-
um laboravi. Sed et si immolor supra sacrificium et ob-
sequium fidei vestre gaudeo et congratulor omnibus vobis

Id ipsum aut et vos gaudete et congratulamini michi. Spero aut
in dno ihu Thimotheum me cito mittere ad vos, ut et ego
bono animo sim cognitis que circa vos sunt. Neminem enim
habeo tam unanimem qui sincera affectione pro vobis sollicitus
sit. Omnes enim que sua sunt querunt non que sunt ihu xpi.
Experimentum aut eius cognoscite quia sicut patri filius mecum
servivit in evangelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos
mox ut videro que circa me sunt. Confido aut in domino
quoniam et ipse veniam ad vos cito. Necessarium aut existimavi
Epaphroditum fratrem et cooperatorem et commilitonem meum, vestrum
aut apostolum et ministrum necessitatis mee mittere ad vos
quoniam quidem omnes vos desiderabat et mestus erat, propterea
quod audieratis illum infirmatum. Nam infirmatus est usque
ad mortem, sed deus misertus est eius. Non solum aut eius

pro missis a ... (interlinear gloss)

rem meam et mei ne tristitiam super tristitiam haberem. Festinantius

ergo misi illum ut viso eo iterum gaudeatis et ego sine

tristitia sim. Excipite itaque illum cum omni gaudio in Domino

et huiusmodi cum honore habetote. Quoniam propter opus Christi usque

ad mortem accessit, tradens animam suam, ut impleret id quod

ex vobis deerat erga meum obsequium. Capitulum tertium. iii

De cetero fratres mei gaudete in Domino. Eadem vobis scribere

mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium. Videte ca-

nes, videte malos operarios, videte concisionem. Nos enim

sumus circumcisio, qui spiritu Deo servimus et gloriamur in Christo

Iesu, et non in carne fiduciam habentes, quamquam ego

habeam confidentiam in carne. Si quis alius videtur

confidere in carne, ego magis: circumcisus octava die, ex

genere Israel, de tribu Beniamin, Hebraeus ex Hebraeis, secundum legem

phariseus secundum emulationem persequens ecclesiam dei secundum

iusticiam que in lege est conversatus sine querela sed que michi

fuerunt lucra hec arbitratus sum propter christum detrimenta

verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scienciam

ihesu christi domini mei propter quem omnia detrimentum feci et

arbitror ut stercora ut christum lucrifaciam et inveniar

in illo non habens meam iusticiam que ex lege

est sed illam que ex fide christi est que ex deo est in

fide ad cognoscendum illum et virtutem resurrectionis

eius et societatem passionum illius configuratus

morti eius si quomodo occurram ad resurrectionem que est ex

mortuis non quod iam acceperim aut iam perfectus sim se-

quor autem si quo modo comprehendam in quo et comprehensus sum

a christo ihesu fratres ego me non arbitror comprehendisse unum

autem | que quidem retro sunt obliviscens | ad ea vero que sunt priora | exten-
dens meipsum | ad destinatum persequor | ad bravium | superne vo-
cationis dei in Christo Jhesu | quicumque ergo perfecti sumus hoc sen-
tiamus | et si quid aliter sapitis et hoc vobis deus revelabit
verumtamen ad quod pervenimus ut idem sapiamus
et in eadem permaneamus regula | imitatores mei estote fratres
et observate eos | qui ita ambulant | sicut habetis formam
nostram | multi enim ambulant | quos sepe dicebam vobis | nunc
autem et flens dico | inimicos crucis Christi | quorum finis interitus
quorum deus venter est | et gloria in confusione ipsorum | qui terrena
sapiunt | nostra autem conversatio in celis est | unde et salvatorem
expectamus dominum nostrum Jhesum Christum | qui reformabit
corpus humilitatis nostre | configuratum corpori claritatis sue
secundum operationem | qua possit etiam subicere sibi omnia | Ca[pitulu]m iiij

[illegible]

ca. iiii

Itaque fratres mei karissimi et desideratissimi gaudium meum et corona

[illegible]

mea sic state in domino karissimi. Euchodiam rogo et Sinticen

[illegible]

deprecor idipsum sapere in domino. Etiam et te rogo germane compar

[illegible]

adiuva illas que mecum laboraverunt in evangelio cum Clemente et

[illegible]

ceteris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro vite. Gaudete

[illegible]

in domino semper iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit

[illegible]

omnibus hominibus dominus prope est. Nichil soliciti sitis sed

[illegible]

in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestre

[illegible]

innotescant apud deum. Et pax dei que exsuperat omnem

[illegible]

sensum custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu.

[illegible]

De cetero fratres quecumque sunt vera quecumque pudica

[illegible]

quecumque iusta quecumque sancta quecumque amabilia quecumque bone

[illegible]

fame si qua virtus si qua laus discipline hec cogitate

[illegible]

Que et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me hec agite

de bonitate philippensium et de fide eorum vide in pagina ultima

et dilectionis — pacis et vobiscum. Gavisus sum autem in domino vehementer quoniam tandem

aliquando refloruistis pro me sentire sicut et sentiebatis occupati

autem eratis. Non quasi propter penuriam dico ego enim didici in quibus

sum sufficiens esse. Scio et humiliari scio et abundare ubique et in

omnibus institutus sum et satiari et esurire et abundare et penuriam

pati. Omnia possum in eo qui me confortat. Verumtamen bene

fecistis communicantes tribulationi mee. Scitis autem et vos philippenses

quod in principio evangelii quando profectus sum a macedonia nulla

mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos soli

quia et thessalonicam et semel et bis in usum mihi misistis. Non quia

quero datum sed requiro fructum abundantem in ratione vestra. Habeo

autem omnia et abundo repletus sum acceptis ab epaphrodito

que misistis odorem suavitatis hostiam acceptam placentem deo.

Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias

[illegible]

suas in gloria in Christo Iesu. Deo autem et patri nostro gloria in secula
seculorum amen. Salutant vos omnes sancti. Maxime autem qui sunt de
Cesaris domo. Salutate omnem sanctum in Christo Iesu. Gratia domini
nostri Iesu Christi cum spiritu vestro amen.

Salutant vos qui mecum sunt fratres

Sequitur Prologus

Colocenses et hii sicut Laodicenses sunt Asiani. Et ipsi
preventi erant a pseudoapostolis. Nec ad hos accessit ipse apostolus
sed et hos per epistolam corrigit. Audierant enim verbum ab Archippo
qui et ministerium in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus
scribit eis ab Epheso per Tychicum diaconum et Onesimum acolitum.

Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei
et Timotheus frater: his qui sunt Colossis sanctis
et fidelibus fratribus in Christo Iesu. Gratia vobis
et pax a Deo patre nostro et domino Iesu Christo.

Agimus Deo et patri domini nostri Iesu Christi

[illegible]

orantes. Audientes fidem vestram in Christo Ihesu et dilectionem quam habetis

in sanctos omnes, propter spem que reposita est vobis in celis quam

audistis in verbo veritatis evangelii quod pervenit ad vos sicut et in

universo mundo est et fructificat et crescit sicut in vobis, ex

ea die qua audistis et cognovistis gratiam dei in veritate sicut

didicistis ab Epaphra carissimo conservo nostro qui est fidelis pro vobis

minister Christi Ihesu qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu.

Ideo et nos ex qua die audivimus non cessamus pro vobis

orantes et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis

eius in omni sapientia et intellectu spirituali ut ambuletis digne deo

per omnia placentes in omni opere bono fructificantes

et crescentes in scientia dei in omni virtute confortati secundum potentiam

claritatis eius in omni paciencia et longanimitate cum gaudio

gratias agentes deo et patri qui dignos nos fecit in partem

sortis sanctorum in lumine qui eripuit nos de potestate tenebrarum
et transtulit in regnum filii dilectionis sue in quo habemus re-
demptionem et remissionem peccatorum qui est imago dei invi-
sibilis primogenitus omnis creature quia in ipso condita sunt universa
in celis et in terra visibilia et invisibilia sive domi-
nationes sive throni sive principatus sive potestates omnia per ipsum
et in ipso creata sunt et ipse est ante omnes et omnia in ipso
constant et ipse est caput corporis ecclesie qui est principium
primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus ipse primatum
tenens quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabita-
re et per eum reconciliare omnia in ipsum pacifica-
ns per sanguinem crucis eius sive que in celis sive que
in terris sunt et vos cum essetis aliquando alienati et inimici
sensu in operibus malis nunc autem reconciliavit nos in

et eius precepta

corpe carnis eius per mortem ut exhibeat vos sanctos et im-
maculatos et irreprehensibiles coram ipso. Si tamen permanetis
in fide fundati et stabiles et immobiles a spe evangelii
quod audistis quod predicatum est in universa creatura que
sub celo est. cuius factus sum ego paulus minister. Qui nunc
gaudeo in passionibus pro vobis et adimpleo ea que desunt
passionum christi in carne mea pro corpore eius quod est
ecclesia. cuius factus sum ego paulus minister secundum dispensationem
dei que data est mihi in vobis ut impleam verbum dei. misterium
quod absconditum fuit a seculis et generationibus. nunc autem
manifestum est sanctis eius quibus voluit deus notas facere divitias
glorie sacramenti huius in gentibus quod est christus in vobis spes glorie
quem nos annunciamus corripientes omnem hominem et
docentes omnem hominem in omni sapientia ut exhibeamus omnem

hominē pfectū in xpo ihu / in quo et laboro certando scd̄m

operac̄oem̄ eius quā operat' in me in virtute xpi ihu. Ca^m scd̄m

ij

Volo aūt vos scire qualē sollicitudinē habeā p vobis

et p hiis qui sunt laodicie / et quicūq; nō viderunt fa-

ciē meā in carne / ut consolent' corda ipsoꝝ instructi in

caritate / et in omnes divicias plenitudinis intellectus / in agni-

cionē misterii dei patris / et xpi ihu / in quo sunt

omnes thesauri sapiencie et sciencie absconditi / Hoc aūt di-

co vobis ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonū /

nam et si corpore absens sum / sed spū vobiscū sum gaudens

et videns ordinē vr̄m / et firmamentū eius que in xpo

est fidei vr̄e / Sicut ergo accepistis ihm̄ xpm̄ dn̄m / in ipso

ambulate radicati / et superedificati in ipso / et con-

firmati fide / sicut et didicistis habundantes in illo / et

ꝑ gram adam | Videte ne quis vos seducat p philozophiam

am et inane fallacia | scd̄m tradicionem hominum scd̄m elem̄ta

ta mundi | et non scd̄m xp̄m | qr̄ in ipso habitat

omnis plenitudo diuinitatis corꝑaliter | et estis in illo repleti

ti qui est caput omnis principatus et potestatis in quo et

circumcisi estis circumcisione non manu facta | in expoliatione

corporis carnis in circumcisione xp̄i | consepulti ei in illo

in baptismo | in quo et resurrexistis per fidem operationis

dei | qui suscitauit illud a mortuis et vos cum mor

tui essetis in delictis et preputio carnis vre | conuiuificauit

delicta vos deus cum illo | donans vobis omnia delicta delens quod adu

sus nos erat cirographum decreti | quod erat contrarium nob

Et ipsum tulit de medio affigens ipsum cruci | expolians

principatus et potestates | traduxit | confidenter palam triumphans

illos in semetipso | Nemo ergo vos iudicet in cibo aut
in potu aut in parte diei festi aut neomenie aut
sabbatorum | que sunt umbra futurorum corpus autem Christi | Nemo
vos seducat volens in humilitate et religione angelorum
que non vidit ambulans frustra inflatus sensu
carnis sue et non tenens caput | ex quo totum corpus
per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in
augmentum dei | Si ergo mortui estis cum Christo ab
elementis quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis
Ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis
que omnia sunt in interitu ipso usu secundum precepta
et doctrinas hominum | que sunt rationem quidem habentia
sapientie in superstitione et humilitate et non ad parcendum
corpori | non in honore aliquo ad saturitatem carnis

Igitur si consurrexistis cum Christo // Capitulum tercium
que sursum sunt querite ubi Christus est sedens in dextera
dei. que sursum sunt sapite non que super terram. Mor
tui enim estis et vita vestra abscondita est cum Christo
in deo. Cum Christus apparuerit vita vestra tunc et vos
apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra
vestra que sunt super terram fornicacionem inmundiciam
libidinem concupiscenciam malam et avariciam que est simulacrorum
servitus. propter que venit ira dei super filios
incredulitatis. in quibus et vos ambulastis aliquando
cum viveretis in illis. Nunc autem deponite et vos omnia
iram indignacionem maliciam blasphemiam turpem
sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem expo
liantes vos veterem hominem cum actibus eius et indu
entes

[illegible]

novum hominem qui renovatur in agnitionem dei secundum imaginem

[illegible]

eius qui creavit eum. ubi non est masculus et

[illegible]

femina gentilis et iudeus circumcisio et preputium barbarus

[illegible]

Barbarus

servus et scita liber et liber sed omnia et omnibus christus.

[illegible]

Induite ergo vos sicut electi dei sancti et dilecti viscera

[illegible]

misericordie benignitatem humilitatem modestiam patientiam supportantes

[illegible]

invicem et donantes vobismetipsis si quis

[illegible]

adversus aliquem habet querelam sicut et dominus donavit

[illegible]

vobis ita et vos super omnia autem hec caritatem

[illegible]

habete quod est vinculum perfectionis et pax christi exultet

[illegible]

in cordibus vestris in qua et vocati estis in uno corpore

[illegible]

et grati estote verbum christi habitet in vobis habundanter

[illegible]

in omni sapientia docentes et commonentes vosmetipsos

[illegible]

psalmis hymnis et canticis spiritualibus

[illegible]

in gratia cantantes in cordibus vestris deo. Omne quodcumque

[illegible]

facitis in verbo et in opere, omnia in nomine domini

[illegible]

ihesu christi gratias agentes deo et patri per ipsum. Mulieres

[illegible]

subditae estote viris sicut oportet in domino. Viri diligite

[illegible]

uxores vestras et nolite amari esse ad illas. Filii

[illegible]

obedite parentibus per omnia; hoc enim placitum est

[illegible]

in domino. Patres nolite ad indignationem provocare filios vestros

[illegible]

ut non pusillo animo fiant. Servi obedite

[illegible]

per omnia dominis carnalibus non ad oculum servientes

[illegible]

quasi hominibus placentes sed in simplicitate cordis

[illegible]

timentes deum. Quodcumque facitis ex animo operamini

[illegible]

sicut domino et non hominibus scientes quod a domino accipietis

[illegible]

retributionem hereditatis. Domino christo servite.

[illegible]

Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique

[illegible]

Et non est personarum acceptio apud deum. Domini quod iustum est et equum

[illegible]

servis prestate scientes quod et vos dominum habetis in

[illegible]

celo. Orationi instate vigilantes in ea in gratiarum actione oran-

[illegible]

tes simul et pro nobis ut deus aperiat nobis hostium sermonis

[illegible]

ad loquendum misterium christi propter quod et vinctus sum ut ma-

[illegible]

nifestem illud ita ut oportet me loqui. In sapientia am-

[illegible]

bulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes. Ser-

[illegible]

mo vester semper in gratia sale sit conditus ut sciatis quomodo

[illegible]

oporteat vos unicuique respondere. Que circa me sunt omnia

[illegible]

vobis nota faciet tichicus karissimus frater et fidelis minister et conservus

[illegible]

in domino quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat que

[illegible]

[illegible]

circa vos sunt et consoletur corda vestra cum onesimo karissimo fra-

[illegible]

tre et fideli qui est ex vobis. Omnia que hic

[illegible]

aguntur hic nota facient vobis. Salutat vos aristar-

chus

concaptivus meus et Marcus consobrinus Barnabe de quo acce-
pistis mandata si venerit ad vos excipite illum et Ihesus
qui dicitur iustus qui sunt ex circumcisione hii soli sunt adiuto-
res mei in regno dei qui mihi fuerunt solacio. Salu-
tat vos Epafras qui ex vobis est servus Christi Ihesu sem-
per sollicitus pro vobis in orationibus ut stetis perfecti et pleni in
omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo quod habet
multum laborem pro vobis et pro hiis qui sunt Laodicie et qui
sunt Ierapolim. Salutat vos Lucas medicus karissimus
et Demas. Salutate fratres qui sunt Laodicie et Nym-
pham et que in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit
apud vos hec epistola facite ut et in Laodicensium ecclesia
legatur et eam que Laodicensium est vos legatis. Et
dicite Archippo Vide quod accepisti a domino ut illud

[illegible commentary, four lines]

impleas. Salutatio mea manu pauli. Memores estote vinculorum.

Gratia domini nostri ihesu christi vobiscum amen.

Explicit ad colocenses

Thessalonicenses sunt macedones. hii accepto verbo

veritatis perstiterunt in fide etiam in persecutione civium suorum. preterea

nec receperunt falsos apostolos nec ea que a falsis apostolis

dicebantur. Hos collaudat apostolus scribens eis ab athenis

~~scribens eis~~ per tychicum et onesimum.

Capitulum primum

Paulus et silvanus et thimotheus ecclesie

thessalonicensium in deo patre et domino

nostro ihesu christo. gratia vobis et pax.

Agimus gratias deo semper pro omnibus vobis memoriam vestri facientes

sine intermissione in orationibus nostris sine intermissione me-

mores operis fidei vestre et laboris et caritatis et sus-

tinentie spei domini nostri ihesu christi ante deum et patrem

vestrum scientes fratres dilectissimi a deo electionem vestram quia
evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute
et in spiritu sancto et in plenitudine multa sicut scitis quales
fuimus in vobis propter vos et vos imitatores nostri facti
estis et domini excipientes verbum in tribulacione multa
cum gaudio spiritus sancti ita ut facti sitis forma omnibus cre-
dentibus in Macedonia et in Achaia. A vobis enim diffa-
matus est sermo domini non solum in Macedonia et
in Achaia sed in omni loco fides vestra que est ad deum pro-
fecta est ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui.
Ipsi enim de nobis annunciant qualem introitum habuerimus ad
vos et quomodo conversi estis ad deum a simulacris servire deo
vivo et vero et expectare filium eius de celis quem suscitavit
a mortuis Ihesum qui eripuit nos ab ira ventura.

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos quia non ...

inanis fuit / sed ante passi et contumeliis affecti sicut scitis

Fiduciam habuimus in deo nostro in Philippis ceterum ad placitum

loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. Exhortatio

enim nostra non de errore / neque de immunditia / neque in dolo

sed sicut probati sumus a deo / ut crederetur nobis evangelium / ita

loquimur non quasi hominibus placentes / sed deo / qui probat cor-

da nostra / neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis

sicut scitis / neque in occasione avaritie / deus testis est / nec

querentes ab hominibus gloriam / neque a vobis / neque ab aliis cum

possemus oneri esse ut Christi apostoli / sed facti sumus parvu-

li in medio vestrum tamquam si nutrix foveat filios suos /

ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis / non

solum evangelium dei / sed etiam animas nostras / quoniam karissimi facti estis

et estis memores enim estis fratres laboris nostri / et fatig-

acionis / nocte et die operantes / ne quem vestrum gravaremus

predicavimus vobis evangelium dei / vos testes estis et deus quam
sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis affuimus sicut
scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos
deprecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambula-
retis digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam
Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione quoniam cum
accepissetis a nobis verbum auditus dei accepistis illud non
ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei qui operatur in
vobis qui credidistis / vos enim imitatores facti estis
fratres ecclesiarum dei que sunt in iudea in christo ihesu quia
eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi
a iudeis qui et dominum occiderunt ihesum et prophetas et
nos persecuti sunt et deo non placent et omnibus hominibus ad-
versantur prohibentes nos gentibus loqui ut salve fiant

ut impleant peccata sua semper. pervenit enim ira dei super illos usque
in finem. Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus hore aspectu
non corde, habundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo
desiderio. quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem paulus
et semel et iterum, sed impedivit nos sathanas. Que est
enim spes nostra aut gaudium aut corona glorie? nonne vos
ante dominum nostrum Jhesum christum estis in adventu eius? vos enim
estis gloria nostra et gaudium. Capitulum tertium

iij Propter quod non sustinentes amplius placuit nobis re-
manere athenis solis, et misimus thimotheum fratrem nostrum
et ministrum dei in evangelio christi ad confirmandos vos et exhor-
tandos pro fide vestra, ut nemo moveatur in tribulacionibus istis.
ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Nam et cum apud vos
essemus, predicebamus vobis passuros nos tribulaciones, sicut

et ferum est / Et sic / Attea / Et ego amplius non sustinens misi

ad cognoscendam fidem vestram / Ne forte temptaverit vos

qui temptat et inanis fiat labor noster / Nunc autem veniente

Thimotheo ad nos a vobis et annunciante nobis fidem et

caritatem vestram / et quia memoriam nostri habetis bonam semper

desiderantes nos videre / sicut et nos quoque vos / ideo consolati sumus

fratres in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per fidem

vestram / quoniam nunc vivimus si vos statis in domino / Quam enim

gratiarum actionem possumus deo retribuere / pro vobis in omni gaudio quo

gaudemus / propter vos ante deum nostrum nocte et die habundantius

orantes / ut videamus faciem vestram / et compleamus ea que de-

sunt fidei vestre / Ipse autem deus et pater noster / et dominus Ihesus Christus

dirigat viam nostram ad vos / Vos autem dominus multiplicet / et habun-

dare faciat caritatem vestram / in invicem / et in omnes / quemadmodum

Et nos vos ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate

ante deum et patrem nostrum in adventu domini nostri Iesu Christi cum

iiii De cetero ergo fratres ... omnibus sanctis eius Amen capitulum quartum

rogamus vos et obsecramus in domino Iesu ut quemadmodum accepi-

stis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere deo sic

et ambuletis ut abundetis magis. Scitis enim quae praecepta

dederim vobis per dominum Iesum. Haec est enim voluntas dei sanctificatio

vestra ut abstineatis vos a fornicatione ut sciat unusquisque

vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore non in passione

desiderii sicut et gentes quae ignorant deum et ne quis

supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum quoniam

vindex est dominus de his omnibus sicut praediximus vobis et te-

stificati sumus. Non enim vocavit nos deus in immunditiam

sed in sanctificationem. Vnde qui haec spernit non hominem

Frater, sed dum qui cor dedit sensum suum scienti in vobis De cari-

tate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis; ipsi enim

vos a Deo didicistis, ut diligatis invicem. Etenim facitis illud

in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos fratres

ut abundetis magis, et operam detis ut quieti sitis, et ut vestrum

negotium agatis, et operemini manibus vestris, sicut praecepimus

vobis, ut et honeste ambuletis ad eos qui foris sunt, et nullius

aliquid desideretis. Nolumus autem ignorare vos fratres

de dormientibus, ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non

habent. Si enim credimus quod Ihesus mortuus est, et resurrexit;

ita et Deus eos qui dormierunt per Ihesum adducet cum eo.

Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus,

qui residui sumus in adventum Domini, non praeveniemus eos qui

dormierunt. Quoniam ipse Dominus in iussu, et in voce archangeli,

et in tuba Dei descendet de caelo, et mortui qui in Christo

sunt resurgent primi Deinde nos qui vivimus qui relinquimur

simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in

aera et sic semper cum domino erimus Itaque consolamini invicem in

verbis istis.

Capitulum quintum

De temporibus autem et momentis fratres non indigetis

ut scribamus vobis ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur

ita in nocte veniet Cum enim dixerint pax et securitas

tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor

in utero habenti et non effugient Vos autem fratres non estis in

tenebris ut vos dies illa tamquam fur comprehendat Omnes

enim vos filii lucis estis et filii diei Non sumus noctis neque te-

nebrarum Igitur non dormiamus sicut et ceteri sed vigilemus

et sobrii simus qui enim dormiunt nocte dormiunt et

qui ebrii sunt nocte ebrii sunt Nos autem qui diei sumus

sobrij sumus induti loricam fidei et caritatis et galeam spem sa-

lutis quia non posuit nos deus in iram sed in acquisitionem salu-

tis per dominum nostrum Iesum Christum qui mortuus est pro nobis ut

sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus. Propter

quod consolamini invicem et edificate alterutrum sicut et facitis. Ro-

gamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter

vos et presunt vobis in domino et monent vos ut habeatis eos

habundancius in caritate propter opus illorum pacem habete cum eis. Ro-

gamus autem vos fratres corripite inquietos consolamini pusilla-

nimes suscipite infirmos pacientes estote ad omnes. Vide-

te ne quis malum pro malo alicui reddat sed semper quod bonum

est sectamini invicem et in omnes. Semper gaudete sine intermissione

orate in omnibus gratias agite hec est enim voluntas dei

in Christo Iesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias

nolite spernere omnia autem probate quod bonum est tenete.

[illegible]

Ab omni specie mala | abstinete vos | Ipse autem deus pacis

[illegible]

sanctificet vos per omnia | ut integer spiritus vester et anima et cor-

[illegible]

pus sine querela | in adventu domini nostri Jesu christi servetur

[illegible]

Fidelis est deus | qui vocavit vos | qui etiam faciet | Fratres

[illegible]

orate pro nobis | Salutate fratres omnes | in osculo sancto | Adiuro 2

[illegible]

vos per dominum | ut legatur epistola hec | omnibus sanctis fratribus

[illegible]

Gratia domini nostri Jesu christi | vobiscum | amen | Prologus 2e ad thessa[lonicenses]

[illegible]

Ad thessalonicenses secundam scribit epistolam apostolus et no-

[illegible]

tum facit eis de temporibus novissimis et de adversarii detectione

[illegible]

scribit autem hanc epistolam ab athenis per titum diaconum et ono-

[illegible]

simum acolitum

[illegible]

Paulus et Silvanus | et thimotheus ecclesie thessalonicensium in

[illegible]

deo patre nostro et domino Jesu christo | Gratia

[illegible]

vobis et pax a deo patre nostro et domino Jesu christo

[illegible]

Gratias agere debemus deo semper pro vobis | ita ut dignum

est / quam supercrescit fides vestra et abundat caritas / uniuscuiusque
vestrum in invicem / ita ut nos ipsi / in vobis gloriemur in ecclesiis
dei / pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus vestris et
tribulationibus quas sustinetis / in exemplum iusti iudicii dei
ut digni habeamini regno dei / pro quo et patimini / si tamen
iustum est apud deum / retribuere tribulationem / hiis qui vos
tribulant et vobis / qui tribulamini / requiem nobiscum / in revelatione
domini iesu christi / de celo / cum angelis virtutis eius
in flamma ignis / dantis vindictam / hiis qui non noverunt
deum / et qui non obediunt evangelio / domini nostri iesu christi
qui penas dabunt / in interitu eternas / a facie domini
et a gloria virtutis eius / cum venerit glorificari in sanctis suis
et admirabilis fieri / in omnibus / qui crediderunt / quia creditum
est testimonium nostrum super vos / in die illo / [illegible]

oramus semper pro vobis ut dignetur vos vocatione sua deus noster

et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in

virtute ut clarificetur nomen domini nostri Iesu Christi in vobis et

vos in illo secundum gratiam dei nostri et domini Iesu Christi. Salutacio

Rogamus autem vos fratres per adventum domini nostri Iesu

Christi et nostre congregationis in ipsum ut non cito moveamini a

vestro sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque

per epistolam tamquam per nos missam quasi instet dies domini ne

quis vos seducat ullo modo quoniam nisi venerit discessio

primum et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis qui

adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod

colitur ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus

Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos hec dicebam

vobis et nunc quid detineat scitis ut reveletur in suo

[illegible interlinear gloss]

re iam mysterium operatur iniquitatis. tantum ut qui te-

net nunc teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur

ille iniquus quem dominus Iesus interficiet spiritu oris sui

et destruet illustratione adventus sui eum cuius est adven-

tum secundum operationem satane in omni virtute et signis et pro-

digiis mendacibus et in omni seductione iniquitatis hiis qui

pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fi-

erent. Et ideo mittet illis deus operationem erroris ut credant

mendacio et iudicentur omnes qui non crediderunt veritati

sed consenserunt iniquitati. Nos autem gratias debemus agere

deo semper pro vobis fratres dilecti a deo quod elegerit vos deus

primicias in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis

in qua et vocavit vos per evangelium nostrum in adquisitionem glorie

domini nostri Iesu Christi. Itaque fratres state et tenete tradicio-

nes

quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram

Ipse autem dominus noster Iesus Christus et deus pater noster qui dilexit

nos et dedit consolationem eternam et spem bonam in gratia

exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone

iij De cetero fratres orate pro nobis ut sermo dei currat (Capitulum tercium)

per predicacionem ||

et clarificetur sicut et apud vos

2 ut liberemur ab importunis et malis hominibus non enim

omnium est fides Fidelis autem dominus est qui confirmabit

vos et custodiet a malo Confidimus autem de vobis

in domino quoniam ea que precipimus et facitis et facie-

tis Dominus autem dirigat corda vestra in caritate dei et

flagella in pacientia etc. || pacientia Christi Denunciamus autem vobis fratres in nomine do-

mini nostri Iesu Christi ut subtrahatis vos ab omni fratre ambu-

lante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt

apud vos. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari

nos: quoniam non inquieti fuimus inter vos: neque gratis

panem manducavimus ab aliquo, sed in labore et fatigatione,

nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus.

Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos

formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam et cum essemus

apud vos, hoc denuntiabamus vobis: quoniam si quis non

vult operari, nec manducet. Audivimus enim inter vos quosdam

ambulare inquiete, nihil operantes, sed curiose agentes.

Iis autem qui eiusmodi sunt, denuntiamus, et obsecramus

in Domino Iesu Christo, ut cum silentio operantes, suum

panem manducent. Vos autem fratres, nolite deficere benefacientes.

Quod si quis non obedit verbo nostro per epistolam,

hunc notate, et ne commisceamini cum illo, ut confundatur:

et nolite quasi inimicum existimare illum, sed

[illegible]

eripite ut fratrem. Ipse autem dominus pacis det vobis pacem

sempiternam in omni loco. Dominus cum omnibus vobis. Salutatio

mea manu Pauli, quod est signum in omni epistola. Ita

scribo. Gratia domini nostri Ihesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Thimotheum instruit et docet de ordinatione episcopi

Paulus et dyaconum et omnis ecclesiastice disciplina [illegible]

Paulus apostolus Ihesu Christi secundum imperium

dei et salvatoris nostri et Christi Ihesu spei nostre

Thimotheo dilecto filio in fide

Gratia et misericordia et pax a deo patre et Christo Ihesu domino

nostro. Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi

cum irem in Macedoniam, ut denunciares quibusdam ne

aliter docerent, neque intenderent fabulis et genealogiis

interminatis, que questiones prestant magis quam edificationem

dei que est in fide. [illegible]

de corde puro et consciencia bona et fide non ficta. A
quibus quidam aberrantes conversi sunt in vaniloquium vole-
ntes esse legis doctores, non intelligentes neque ea que lo-
cuntur neque de quibus affirmant. Scimus autem quia bona est
lex si quis ea legitime utatur, sciens hoc
quia iusto lex non est posita, sed iniustis et non sub-
ditis, impiis et peccatoribus, sceleratis et contaminatis, patr-
icidis et matricidis, homicidis et fornicariis et
masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, periuris,
et si quid aliud sane doctrine adversatur, que est secundum
evangelium glorie beati dei quod creditum est michi. Gratias ago ei
qui me confortavit Christo Ihesu domino nostro quia fidelem
me existimavit, ponens in ministerio, qui prius fui
blasphemus et persecutor et contumeliosus, sed misericordiam
dei consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate. Super-

Habundavit autem gra sua in nobis in Xpo, cum fide et dile-

ctione que est in Xpo ihu. fidelis sermo et omni accep-

tione dignus, quod Xpus ihus venit in mundum peccatores

salvos facere, quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus

sum ut in me primo ostenderet Xpus ihus omnem patientiam

ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam

eternam. Regi autem seculorum immortali invisibili soli deo

honor et gloria in secula seculorum amen. Hoc preceptum commendo tibi

fili thimothee secundum precedentes in te prophetias, ut

milites in illis bonam militiam habens fidem et bonam

conscientiam quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt

ex quibus est hymeneus et allexander quos tradidi sathane

ut discant non blasphemare. Capitulum secundum

Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes orationes

postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus pro regibus et

omnibus qui in sublimitate sunt ut quietam et tranquillam

vitam agamus in omni pietate et castitate. Hoc enim

bonum est et acceptum coram salvatore nostro Deo qui omnes

homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire.

Unus enim Deus unus et mediator Dei et hominum homo

Christus Iesus qui dedit redemptionem semetipsum pro

omnibus testimonium temporibus suis confirmatum, in

quo positus sum ego praedicator et apostolus veritatem dico

non mentior doctor gentium in fide et veritate. Volo ergo

viros orare in omni loco levantes puras manus sine

ira et disceptatione. Similiter et mulieres in habitu ornato

cum verecundia et sobrietate ornantes se non in tortis

crinibus aut auro aut margaritis vel veste pretiosa

~~sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera~~

bona / mulier in silencio discat / cum omni subiectione / Docere
autem mulieri non permitto / neque dominari in virum / sed esse
in silencio / Adam enim primus formatus est / deinde eva / et
adam non est seductus / mulier autem seducta in prevari-
catione fuit / salvabitur autem per filiorum generationem / si perman-
serit in fide et dilectione et sanctificatione / cum sobrietate.
Fidelis sermo / si quis episcopatum desiderat bonum opus
desiderat / oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse / unius
uxoris virum / sobrium / prudentem / ornatum / pudicum / hospita-
lem / doctorem / non vinolentum / non percussorem / sed mo-
destum / non litigiosum / non cupidum / sue domui bene
iii prepositum / filios habentem subditos / cum omni castitate. Calu
Si quis autem domui sue / nescit preesse / quomodo ecclesie
dei diligentiam habebit / non neophitum / ne in superbiam elatus

in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum et testimonium
habere bonum ab his qui foris sunt, ut non in opprobrium in-
cidat et in laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos, non
bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectan-
tes, habentes misterium fidei in conscientia pura. Et hii autem
probentur primum, et sic ministrent, nullum crimen habentes. Mu-
lieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in
omnibus. Diaconi sint unius uxoris viri, qui filiis suis
bene presint et suis domibus. Qui enim bene ministraverint,
gradum sibi bonum acquirent, et multam fiduciam in fide
que est in Christo Ihesu. Hec tibi scribo, sperans me ve-
nire ad te cito. Si autem tardavero, ut scias
quomodo oporteat te in domo Dei conversari, que est ecclesia
Dei vivi, columpna et firmamentum veritatis. Et manifeste

Magnum est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne
iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, predicatum est gen-
iiij tibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. Capitulum quartum

Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis tem-
poribus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erro-
ris et doctrinis demoniorum in ypocrisi loquentium mendacium
et cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nube-
re, abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum
gratiarum actione fidelibus et hiis qui cognoverunt veri-
tatem. Quia omnis creatura dei bona est, et nichil re-
iciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim
per verbum dei et orationem. Hec proponens fratribus bonus eris
minister Christi Ihesu, enutritus verbis fidei et bone doc-
trine quam assecutus es. Ineptas autem et aniles fa-

fabulas devita. exercete autem teipsum ad pietatem. nam
corporalis exercitatio ad modicum utilis est. pietas autem
ad omnia utilis est, promissionem habens vite que nunc est
et future. fidelis sermo et omni acceptione dignus. in hoc
enim laboramus et maledicimur quia speramus in deum vi-
vum qui est salvator omnium hominum et maxime fidelium.
precipe hec et doce. nemo adolescentiam tuam contemnat
sed exemplum esto fidelium in verbo in conversatione et in
caritate in fide in castitate. dum venio attende lecti-
oni exhortationi et doctrine. noli negligere gratiam
que in te est que data est tibi per prophetiam cum impo-
sitione manuum presbiterii. hec meditare. in his esto ut
profectus tuus manifestus sit omnibus. attende tibi et do-
ctrine. insta in illis. hoc enim faciens et teipsum sal-
vum facies et eos qui te audiunt. Capitulum quintum

Seniorem ne increpaveris sed obsecra ut patrem iuvenes
ut fratres anus ut matres iuveniores ut sorores in omni
castitate viduas honora que vere vidue sunt si qua autem
vidua filios aut nepotes habet discat primum do-
mum suam regere et mutuam vicem reddere paren-
tibus hoc enim acceptum est coram deo que autem vere vidua
est et desolata speret in deum et instet obsecrationibus
et orationibus nocte et die nam que in deliciis est
vivens mortua est et hoc precipe ut irreprehensibi-
les sint si quis autem suorum et maxime domesticorum
curam non habet fidem negavit et est infide-
li deterior vidua eligatur non minus sexaginta an-
norum que fuerit unius viri uxor in operibus bonis testi-
monium habens si filios educavit si hospicio recepit

recepit si pedes sanctorum lavit si tribulacionem pa-

tientibus subministravit si omne opus bonum subsecuta est.

Adolescentiores autem viduas devita. Cum enim luxuriate

fuerint in Christo nubere volunt habentes damnacionem

quia primam fidem irritam fecerunt. Simul autem et ociose

discunt circuire domos non solum ociose

~~ad mulieres adoptatas~~ sed et verbose et curiose loquentes

que non oportet. Volo ergo iuniores nubere fili-

os procreare matres familias esse nullam occasionem dare

adversario maledicti gracia. Iam enim quedam conversae sunt re-

tro post sathanam. Si quis fidelis habet viduas sub-

ministret illis et non gravetur ecclesia ut hiis que ve-

re vidue sunt sufficiat. Qui bene presunt presbiteri du-

plici honore digni habeantur maxime qui laborant

[illegible]

in verbo et doctrina / dicit enim scriptura / non alligabis =

[illegible]

bovi trituranti / Et dignus est operarius mercede

[illegible]

sua / Adversus presbiterum accusationem noli recipere / nisi

[illegible]

sub duobus vel tribus testibus / peccantes autem coram omnibus

[illegible]

argue / ut et ceteri timorem habeant / Testor / coram

[illegible]

deo / et christo ihesu / et electis angelis / ut hec custo =

[illegible]

dias sine preiudicio / nihil faciens in alteram partem declina =

[illegible]

ndo / Manus cito nemini imposueris / neque commu =

[illegible]

nicaveris peccatis alienis / Teipsum castum custodi / Noli

[illegible]

adhuc / bibere aquam sed modico vino utere / propter

[illegible]

stomachum / et frequentes tuas infirmitates / Quo =

[illegible]

rundam hominum manifesta peccata sunt / precedentia ad iu =

[illegible]

dicium / quosdam autem et subsequuntur / Similiter et facta

[illegible]

bona / manifesta sunt / et que aliter se habent / abs =
condi

[illegible]

non sunt | Quicumque sunt sub iugo servi dominos suos

omni honore dignos arbitrentur | ne nomen domini et doctrina

blasphemetur | Qui autem fideles habent dominos non

contemnant quia fratres sunt | sed magis serviant | quia fideles

sunt | et dilecti qui beneficii participes sunt | Hec doce et

Si quis aliter docet | et non | exhortare Capitulum vi vi

acquiescit sanis sermonibus | domini nostri ihesu christi | et ei

qui secundum pietatem est doctrine | superbus est nihil sciens | sed

languens circa questiones | et pugnas verborum ex quibus

oriuntur invidie | contentiones | blasphemie | suspiciones male

conflictationes hominum | mente corruptorum | et

qui a veritate privati sunt existimantium | questum esse pietatem

Est autem questus magnus pietas | cum sufficientia

Nihil enim intulimus in hunc mundum | haud dubium

quia nec auferre quid possumus. habentes autem alimenta et quibus
tegamur his contenti simus. nam qui volunt divites fieri incidunt
in temptacionem et laqueum diaboli et desideria multa et
inutilia et nociva que mergunt homines in interitum et
perdicionem. radix enim omnium malorum est cupiditas. quam quidam appetentes
erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus
multis. Tu autem o homo dei hec fuge. sectare vero iusticiam pi-
etatem fidem caritatem pacienciam mansuetudinem. Certa bonum
certamen fidei. apprehende vitam eternam in qua vocatus es et confessus
es bonam confessionem coram multis testibus. precipio tibi coram
deo qui vivificat omnia et christo ihesu qui testimonium reddi-
dit sub poncio pilato bonam confessionem ut serves mandatum
sine macula irreprehensibile usque in adventum domini nostri ihesu
christi. quem suis temporibus ostendet beatus et potens rex regum

et sui quadam qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem quam nullus hominum vidit sed nec videre potest cui honor et imperium sempiternum amen. Divitibus huius seculi precipe non sublime sapere neque sperare in incerto divitiarum sed in deo vivo qui prestat nobis omnia abunde ad fruendum, bene agere divites fieri in operibus bonis, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant veram vitam. O thimothee depositum custodi devitans prophanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientie quam quidam promittentes circa fidem exciderunt. Gratia dei tecum.

Item apostolus thimotheo scribit — Prologus — de exhortatione martirii et omnis regule et quid futurum sit temporibus novissimis et de sua passione scribens ab urbe roma.

Paulus — Capitulum primum

Paulus apostolus Ihesu Christi per voluntatem dei

secundum promissionem vite que est in Christo Ihesu

Thimotheo filio carissimo gratia misericordia

et pax a deo patre et Christo Ihesu domino nostro

Gratias ago deo cui servio a progenitoribus in conscientia

pura quod sine intermissione habeam tui memoriam

in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre memor

lacrimarum tuarum ut gaudio implear recordationem accipiens

eius fidei que est in te non ficta que et habitavit primum in avia

tua Loide et matre tua Eunice certus sum autem quod et in

te. Propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam dei que

est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deus

spiritum timoris sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli

itaque erubescere testimonium domini nostri Ihesu Christi neque me

[illegible]

vinctus sum sed collaboravi in evangelio secundum virtutem dei qui nos

liberavit et vocavit vocatione sua sancta non secundum opera nostra

sed secundum propositum suum et gratiam que data est nobis in Christo

Iesu ante tempora secularia manifesta est autem nunc per illuminationem

salvatoris nostri Iesu Christi qui destruxit quidem mortem

inluminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium in quo

positus sum ego predicator et apostolus et magister gentium ob quam

causam etiam hec patior sed non confundor scio enim cui credidi

et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum

diem Formam habe sanorum verborum que a me audisti in

fide et dilectione in Christo Iesu bonum depositum custodi per

Spiritum sanctum qui habitat in nobis Scis hoc quod aversi sunt

a me omnes qui in Asia sunt ex quibus est Phigelus et

Hermogenes Det misericordiam Dominus Onesifori domui

[illegible]

ſepe me refrigeravit / et cathenam meam non erubuit / ſed

cum romam venisset / sollicite me quesivit / et invenit / det

illi dominus / invenire / misericordiam a domino / in illa / die / et quanta ephesi

ministravit michi / tu melius nosti /

Capitulum secundum

Tu ergo fili mi / confortare / in gratia que est in christo

ihesu / et que audisti a me / per multos testes / hec commenda

fidelibus hominibus / qui idonei erunt / et alios docere / labora

sicut bonus miles christi ihesu / nemo militans deo implicat

se negotiis secularibus / ut ei placeat / cui se probavit / nam

et qui certat in agone / non coronabitur / nisi qui legitime

certaverit / laborantem agricolam / oportet primum de fructibus

accipere / intellige que dico / dabit enim tibi dominus intellectum

In omnibus / memor esto dominum ihesum christum resurrexisse a mor-

tuis / ex semine david / secundum evangelium meum / in quo laboro

usque ad vincula quasi male operans sed verbum dei non est alli-
gatum. Ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem con-
sequantur quae est in christo ihesu cum gloria celesti. Fidelis sermo
nam si commortui sumus et convivemus si sustinemus et con-
regnabimus si negaverimus et ille negabit nos si
non credimus ille fidelis manet negare se ipsum non
potest. Hec commone testificans coram deo. Noli verbis
contendere ad nichilum enim utile est nisi ad subversionem audi-
entium. Sollicite cura te ipsum probabilem exhibere deo
operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis. Profana
autem et vaniloquia devita multum enim proficiunt ad im-
pietatem et sermo eorum ut cancer serpit ex quibus est
Himeneus et Philetus qui a veritate exciderunt dicentes

resurrectionem iam factam et subverterunt quorundam fidem. Sed firmum

fundamentum dei stat habens signaculum hoc cognovit

dominus qui sunt eius et discedat ab iniquitate omnis qui

nominat nomen domini. In magna autem domo non solum sunt

vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia et quedam

quidem in honorem et quedam in contumeliam. Si quis ergo emundaverit

se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile

domino ad omne opus bonum paratum. Iuvenilia autem desideria

fuge, sectare vero iustitiam fidem caritatem pacem

cum hiis qui invocant dominum de corde puro. Stultas autem

et sine disciplina questiones devita sciens quia generant

lites. Servum autem domini non oportet litigare sed man-

suetum esse ad omnes docibilem pacientem cum modestia

corripientem eos qui resistunt veritati nequando det

illis deus penitentiam ad cognoscendam veritatem et resipiscant

a dyaboli laqueis a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem iiij

Hoc autem scito quod in novissimis diebus // Capitulum tertium

instabunt tempora periculosa et erunt homines seipsos amantes

cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedi-

entes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores

incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, pro-

tervi, tumidi, voluptatum amatores magis quam dei

habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius ab-

negantes. et hos devita. Ex his enim sunt qui penetrant

domos et captivas ducunt mulierculas onera-

tas peccatis que ducuntur variis desideriis, semper discen-

tes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemadmodum

autem Iannes et Mambres restiterunt Moysi, ita

et hii resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem

[illegible]

sed ultra non proficient, insipientia enim eorum manifesta erit

[illegible]

omnibus, sicut et illorum fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam,

[illegible]

institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, di-

[illegible]

lectionem, patientiam, persecutiones, passiones, qualia mihi facta

[illegible]

sunt Antiochie, Yconii, Listris, quales persecutiones sustinui,

[illegible]

et ex omnibus eripuit me Dominus. Et omnes qui volunt pie vi-

[illegible]

vere in Christo Ihesu persecutionem patientur. Mali autem homines

[illegible]

et seductores proficient in peius, errantes et in errorem

[illegible]

mittentes. Tu vero permane in hiis que didicisti et

[illegible]

credita sunt tibi, sciens a quo didiceris, et quia ab in-

[illegible]

fantia sacras litteras nosti, que te possunt instruere ad

[illegible]

salutem per fidem que est in Christo Ihesu. Omnis scriptura di-

[illegible]

vinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad

[illegible]

corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne

[illegible]

opus bonum instructus

iiii

Testificor coram deo et christo ihesu Salus gentium
qui iudicaturus est vivos et mortuos et adventum ipsius et regnum eius
predica verbum insta oportune importune
argue obsecra increpa in omni paciencia et doctrina. Erit
enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt sed
ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes
auribus et a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem
convertentur. Tu vero vigila in omnibus labora opus fac evangeliste
ministerium tuum imple sobrius esto. Ego enim iam
delibor et tempus mee resolucionis instat. Bonum certamen
certavi cursum consummavi fidem servavi in reliquo reposita
est michi corona iusticie quam reddet michi dominus in illa
die iustus iudex non solum autem michi sed et hiis
qui diligunt adventum eius Festina ad me venire cito
Demas enim me dereliquit diligens hoc seculum

civitas macedonie ... abiit ... a me ...

et abiit thessalonicam / Crescens in galatiam / Titus in dalmatiam / Lu-

cas est mecum solus / Marcum assume et adduc tecum / Est enim

michi utilis in ministerium / Tithicum autem misi ephesum

penulam quam reliqui troade apud carpum veniens affer

tecum / et libros maxime autem membranas / Alexander erarius

multa mala michi ostendit / reddet ei dominus secundum opera eius

Quem et tu devita / valde enim restitit verbis nostris / In prima

mea defensione / nemo michi affuit / sed omnes me de-

reliquerunt / non illis imputetur / Dominus autem michi astitit

et confortavit me / ut per me predicatio impleatur / et au-

diant omnes gentes / et liberatus sum de ore leonis / Libe-

ravit me dominus ab omni opere malo / et salvum faciet

in regnum suum celeste / cui gloria in secula seculorum amen / Salu-

ta priscam / et aquilam / et onesiphori domum / Erastus remansit co-

rinthi / Trophimum autem reliqui infirmum mileti

[illegible gloss: ... ymbres et frigora ...]

Festina autem ante hyemem venire. Salutat vos Eubolus et
[illegible gloss]
Pudens et Linus et Claudia et fratres omnes. Dominus Ihesus
[illegible gloss]
Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum amen.
[illegible gloss]

Prologus ad titum

Titum commonefacit et instruit de constitutione presbiterii et
de spirituali conversatione et hereticis vitandis qui in scripturis iudaicis
credunt scribens ei a Nicopoli.

Capitulum primum

[illegible gloss]
Paulus servus dei apostolus autem Ihesu Christi
[illegible gloss]
secundum fidem electorum dei et agnitionem veritatis
[illegible gloss]
que secundum pietatem est in spem vite eterne
[illegible gloss]
quam promisit deus qui non mentitur ante tempora secularia
[illegible gloss]
Manifestavit autem temporibus suis verbum suum
[illegible gloss]
in predicatione que credita est mihi secundum preceptum salvatoris nostri
[illegible gloss]
dei. Tito dilecto filio secundum communem fidem
[illegible gloss]
Gratia et pax a deo patre et Christo Ihesu salvatore nostro
[illegible gloss]
Huius rei gratia reliqui te Crete ut ea que desunt corrigas

et ut constituas per civitates presbiteros sicut et ego disposui tibi. Si quis
sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accu-
satione luxurie aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse
sicut dei dispensatorem, non superbum, non iracundum,
non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed
hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, conti-
nentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est fide-
lem sermonem, ut potens sit et exhortari in doctrina sana et
eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi inobedientes,
vaniloqui et seductores, maxime qui de circumcisione sunt,
quos oportet redargui, qui universas domos subvertunt,
docentes que non oportet turpis lucri gratia. Di-
xit quidam ex illis proprius ipsorum propheta
Cretenses semper mendaces, male bestie, ventres pigri.
Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos

[illegible]

dure ut sani sint in fide / non intendentes iudai-

[illegible]

cis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate / Omnia

[illegible]

munda mundis / coinquinatis autem et infidelibus nihil est

[illegible]

mundum / sed inquinate sunt eorum et mens et conscientia / Confitentur

[illegible]

se nosse deum / factis autem negant / cum sint abominati

[illegible]

et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi / Capitulum secundum

[illegible]

Tu autem loquere que decent sanam doctrinam / Senes

[illegible]

ut sobrii sint / pudici / prudentes / sani in fide / dilectione /

[illegible]

in patientia / Anus similiter in habitu sancto / non c-

[illegible]

riminatrices / non multo vino servientes / bene docentes / ut

[illegible]

prudentiam doceant / adolescentulas / ut viros suos diligant

[illegible]

filios suos ament / prudentes / castas / sobrias / domus curam

[illegible]

habentes / benignas / subditas viris suis / ut non blasphemetur

[illegible]

verbum dei / Juvenes similiter hortare / ut sobrii

[illegible]

sint / in omnibus / teipsum / prebe exemplum / bonorum operum

in doctrina in integritate in castitate in gravitate verbum sanum irre-
prehensibile ut is qui ex adverso est vereatur nihil habens dicere malum
de nobis servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contra-
dicentes non fraudantes sed in omnibus fidem bonam ostendentes ut
doctrinam salvatoris nostri dei ornent in omnibus apparuit enim
gratia dei salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos ut abne-
gantes impietatem et secularia desideria sobrie et iuste et pie
vivamus in hoc seculo expectantes beatam spem et adventum
glorie magni dei et salvatoris nostri ihesu christi qui dedit
semet ipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate
et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum
hec loquere et exhortare et argue cum omni imperio
Nemo te contemnat admone illos principibus Capitulum iii
et potestatibus subditos esse dicto obedire ad omne opus bonum
paratos esse neminem blasphemare non litigiosos esse sed

modestos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.

Eramus enim et nos aliquando insipientes et increduli, errantes,

servientes desideriis et voluptatibus variis, in malitia et

invidia agentes, odibiles, odientes invicem. Cum autem benigni-

tas apparuit salvatoris nostri Dei, non ex operibus iustitie

que fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit

per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus Sancti, quem effu-

dit in nos habunde per Iesum Christum salvatorem nostrum, ut

iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vite eterne.

Fidelis sermo est, et de his te volo confirmare, ut curent

bonis operibus preesse qui credunt Deo. Hec sunt bona et utilia

hominibus. Stultas autem questiones et genealogias et conten-

tiones et pugnas legis devita; sunt enim inutiles et va-

ne. Hereticum hominem post unam et secundam correptionem devita,

sciens quia subversus est qui huiusmodi est et delinquit, ...

uobis cognita. Cum misero ad te arthemam aut ti-
chicum festina ad me venire nicopolim ibi enim statui hiemare.
Zenam legisperitum et apollo sollicite premitte ut nil illis
desit. Discant autem et nostri bonis operibus preesse ad usus neces-
sarios ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt
omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus

Philemoni familiares litteras facit pro onesimo servo eius. Scribit autem ei ab
urbe Rome de carcere per predictum onesimum.

Paulus vinctus Christi Ihesu et Timotheus fra-
ter philemoni dilecto et adiutori
nostro et Apie sorori karissime et Archippo
commilitoni nostro et ecclesie que in domo tua est. Gratia
vobis et pax a deo patre nostro et domino Ihesu Christo. Gratias
ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis

Audiens karitatem tuam et fidem quam habes in domino Ihesu et
in omnes sanctos ut communicatio fidei tue evidens fiat in agnitione
omnis boni in christo Ihesu. Gaudium enim magnum habui et consola-
tionem in caritate tua quia viscera sanctorum requieverunt per te frater.
Propter quod multam fiduciam habens in christo Ihesu imperandi tibi quod
ad rem pertinet propter caritatem magis obsecro cum sis talis ut
Paulus senex nunc autem et vinctus Ihesu christi obsecro te pro meo
filio quem genui in vinculis Onesimo qui tibi aliquando inutilis
fuit nunc autem et mihi et tibi utilis quem remisi tibi. Tu
autem illum id est viscera mea suscipe quem ego volueram
mecum detinere ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii.
Sine consilio autem tuo nihil volui facere uti ne velud ex ne-
cessitate bonum tuum esset sed voluntarium. Forsitan enim
ideo discessit ad horam a te ut eternum illum reciperes iam
non ut servum sed pro servo karissimum fratrem maxime michi

quanto autem magis tibi et in carne et in domino. Si ergo

habes me socium, suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit

aut debet, hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi

mea manu, ego reddam, ut non dicam tibi quod et te ipsum

mihi debes. Ita frater, ego te fruar in domino. Refice viscera

mea in Christo. Confidens in obedientia tua scripsi tibi, sciens

quoniam et super id quod dico facies. Simul autem et para mihi

hospitium, nam spero per orationes vestras donari me vobis.

Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Iesu, Mar-

cus, Aristarchus, Demas, Lucas adiutores mei. Gratia domini

nostri Iesu Christi cum spiritu vestro amen. Sequitur prologus ad hebreos

In primis dicendum est cur apostolus Paulus in hac epistola

scribenda non servaverit morem suum, ut vocabulum

nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est quod ad eos scribens

qui ex circumcisione crediderant quasi gentium apostolus et non

hebreorum sciens quoque eorum superbiam suamque humilitatem ipse demonstrans

ad ebreos [illegible]

meritum officii sui noluit anteferre | Nam simili modo Johannes apostolus propter hu-
militatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non pretulit | Hanc
ergo epistolam fertur apostolus ad Hebreos conscriptam Hebraica lingua mi-
sisse | cuius sensum et ordinem retinens Lucas evangelista post excessum
beati Pauli apostoli Greco sermone composuit

Sequitur textus primi

Multifariam | multisque modis | olim | deus loquens patri-
bus prophetis | novissime | diebus istis | locutus est nobis in
filio | quem constituit heredem universorum | per quem fecit et se-
cula | qui cum sit splendor glorie | et figura substantie eius
portansque omnia | verbo virtutis sue | purgationem peccatorum fa-
ciens | sedet ad dexteram maiestatis | in excelsis | tanto me-
lior | angelis effectus | quanto differentius pre illis nomen hereditavit
Cui enim dixit aliquando angelorum filius meus es tu
Ego hodie | genui te | Et rursum | ego ero illi in patrem
et ipse erit mihi in filium | Et cum iterum introducit primo-
genitum | in orbem terre dicit | et adorent eum omnes angeli

dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus

et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus

deus in seculum seculi. virga equitatis virga regni tui.

Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem. propterea unxit te deus

deus tuus oleo leticie pre participibus tuis. Et tu in

principio domine terram fundasti. et opera manuum tuarum sunt

celi. Ipsi peribunt. tu autem permanebis. et omnes ut vesti-

mentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos et mu-

tabuntur. Tu autem idem ipse es. et anni tui non deficient.

Ad quem autem angelorum dixit aliquando. Sede a dextris meis.

quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne

omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos

qui hereditatem capiunt salutis. Capitulum secundum

Propterea habundancius oportet observare nos ea que audivimus

ne forte pereffluamus. Si enim qui per angelos dictus est

sermo factus est firmus et omnis prevaricatio et

in obedientia accepit iustam retributionem mercedis quomodo nos
effugiemus si tantam neglexerimus salutem quae cum initium
accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt in
nos confirmata est contestante deo signis et prodigiis et
portentis et variis virtutibus et spiritus sancti distributionibus
secundum suam voluntatem non enim angelis subiecit deus orbem
terrae futurum de quo loquimur testatus est autem in quodam
loco quis dicens quid est homo quod memor es eius aut fi-
lius hominis quoniam visitas eum minuisti eum paulominus
ab angelis gloria et honore coronasti eum et constituisti
eum super opera manuum tuarum omnia subiecisti sub pedi-
bus eius ~~oves et boves universas insuper et pecora~~
~~campi~~ in eo enim quod ei omnia subiecit nihil dimi-
sit non subiectum ei nunc autem nec dum videmus omnia
subiecta esse ei eum autem qui modico quam angelis

minoratus est videmus Ihesum propter passionem mortis gloria et
honore coronatum ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. De-
cebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui multos filios
in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passionem consumma-
ri. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes.
Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens Nuncia-
bo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesie laudabo
te. Et iterum Ego ero fidens in eum. Et iterum Ecce ego et
pueri quos mihi dedit deus. Quia ergo pueri communicaverunt
carni et sanguini et ipse similiter participavit eis-
dem ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis
imperium id est diabolum et liberaret eos qui timore
mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Nusquam
enim angelos apprehendit sed semen Unde debuit per omnia fratribus as-
similari ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum

ut repropiciaret delicta populi. In eo enim in quo passus est ipse

et temptatus, potens est et eis qui temptantur auxiliari.

Unde fratres sancti vocationis celestis participes con-

siderate apostolum et pontificem confessionis nostre Ihesum, qui fidelis est

ei qui fecit illum, sicut et Moyses in omni domo eius.

Amplioris enim glorie iste pre Moyse dignus habitus est, quanto

ampliorem honorem habet domus qui fabricavit illam.

Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia creavit

Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius

tamquam famulus in testimonium eorum que dicenda erant,

Christus vero tamquam filius in domo sua. Que domus su-

mus nos, si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam

retineamus. Quapropter sicut dicit Spiritus Sanctus: Hodie si

vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra sicut

in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto.

Ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera
mea quadraginta annis. Proximus fui generationi huic
et dixi semper hi errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vi-
as meas quibus iuravi in ira mea si introibunt in re-
quiem meam. Videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum
cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo. Sed
adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie
cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fal-
lacia peccati. Participes enim christi effecti sumus si tamen
initium substantie eius usque ad finem firmum retineamus. Dum
dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare
corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione. Quidam
enim audientes exacerbaverunt sed non universi qui profecti
sunt ab egypto per moysen. Quibus autem offensus est xl annis
nonne illis qui peccaverunt quorum cadavera prostrata sunt

in deserto. quibus aut iuravit non introire in requiem
ipsius nisi illis qui increduli fuerunt. Et videmus quia
non potuerunt introire in requiem ipsius propter incredulitatem.
Timeamus ergo ne forte relicta // Capitulum iiii
pollicitatione introeundi in requiem ipsius quam omnibus de-
dit sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem ipsius.
Existimetur aliquis ex vobis deesse. Etenim et nobis nunciatum
est quemadmodum et illis. sed non profuit illis sermo au-
ditus non admixtus fidei ex his que audierunt. Ingre-
dimur enim in requiem qui credidimus quemadmodum
dixit sicut iuravi in ira mea si introibunt in
requiem meam. Et quidem operibus ab institutione mundi
perfectis. dixit enim in quodam loco de die septima sic. Requie-
vit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rur-
sus. si introibunt in requiem meam. Quoniam ergo superest intro-
ire

quosdam introire in illam. Et hii quibus prioribus nuntiatum est non intr-

ierunt propter incredulitatem. Iterum terminat diem quendam

Hodie dicendo in David post tantum temporis sicut supra dictum est.

Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra

quemadmodum in illa exacerbatione. Nam si eis Jesus requiem

prestitisset numquam de alia loqueretur post hac die. Itaque relinqui-

tur sabbatismus populo dei. Qui enim ingressus est in requiem

eius, etiam ipse requievit ab operibus suis sicut a suis

deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem ut ne in idip-

sum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus est

enim sermo dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio

ancipiti et pertingens usque ad divisionem anime et spiritus

compagum quoque ac medullarum et discretor cogitationum et in-

tentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspec-

tu eius. Omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius ad quem

nobis habentes ergo pontificem magnum qui penetravit
celos Iesum filium dei teneamus spei nostre confessionem.
Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmi-
tatibus nostris temptatum autem per omnia pro similitudine absque
peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratie eius ut
misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno.

Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus pro Ca. v capitulum
hominibus constituitur in his que sunt ad deum ut offe-
rat dona et sacrificia pro peccatis qui condolere possit his
qui ignorant et errant quoniam et ipse circumdatus est infirmi-
tate et propter eam debet quemadmodum et pro populo ita et etiam
pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem
sed qui vocatur a deo tamquam Aaron. Sic et Christus
non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret sed qui

[illegible gloss]

locutus est ad eum filius meus es tu ego hodie genui te. Quemadmodum

[illegible gloss]

et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in eternum secundum

[illegible gloss]

ordinem melchisedech. Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque

[illegible gloss]

ad eum qui posset salvum illum a morte facere cum

[illegible gloss]

clamore valido et lacrimis offerens exauditus est pro sua reverentia.

Et quidem cum esset filius dei didicit ex hiis que passus

[illegible gloss]

est obedientiam et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi

[illegible gloss]

causa salutis eterne appellatus est a deo pontifex iuxta ordinem

[illegible gloss]

melchisedech. De quo nobis grandis sermo et ininterpretabilis

[illegible gloss]

ad dicendum quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Etenim

[illegible gloss]

cum deberetis magistri esse propter tempus rursum indigetis ut

[illegible gloss]

vos doceamini que sint elementa exordii sermonum dei et

[illegible gloss]

facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo. Omnis enim

[illegible gloss]

qui lactis est particeps expers est sermonis iusticie parvulus

[illegible]

Cum est perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro consuetudine

[illegible]

exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali. Capitulum VI

[illegible]

Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad

[illegible]

perfectionem feramur, non rursum iacientes fundamentum penitentie

[illegible]

ab operibus mortuis, et fidei ad Deum, baptismatum doctrine,

[illegible]

impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, et iudicii

[illegible]

eterni. Et hoc faciemus, siquidem permiserit Deus. Impossibile

[illegible]

est enim eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam do-

[illegible]

num celeste, et participes facti sunt Spiritus Sancti, gustaverunt nichilominus

[illegible]

bonum Dei verbum, virtutesque seculi venturi, et prolapsi sunt,

[illegible]

renovari rursus ad penitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis

[illegible]

et ostentui habentes Filium Dei. Terra enim sepe venientem super se

[illegible]

bibens imbrem, et generans herbam opportunam illis a quibus colitur,

[illegible]

accipit benedictionem a Deo. Proferens autem spinas et tribulos, reproba

[illegible]

est et maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem.

[illegible]

Confidimus autem / de vobis dilectissimi meliora et vicinio-
ra saluti / tametsi ita loquimur / non enim iniustus est deus
ut obliviscatur operis vestri / et dilectionis / quam ostendistis / in no-
mine ipsius quia ministrastis sanctis et ministratis / Cupimus
autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad ex-
pletionem spei usque in finem / ut non segnes efficiamini / verum
imitatores eorum qui fide et patientia / hereditabunt promissiones :
Abrahe / namque promittens deus quoniam neminem habuit per
quem iuraret maiorem / iuravit per semetipsum / dicens / Nisi
benedicens benedicam te et multiplicans multiplicabo te / Et
sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem / Homines
enim per maiorem sui iurant / et omnis controversie eorum finis
ad confirmationem est iuramentum / in quo abundantius / deus vo-
lens ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui
interposuit iusiurandum / ut per duas res immobiles quibus

impossibile est mentiri deum / fortissimum solacium habeamus

qui confugimus ad tenendam propositam spem quam sicut anchoram

habemus anime tutam ac firmam et incedentem usque ad interiora

velaminis / ubi precursor pro nobis introivit Ihesus secundum ordinem

Melchisedech pontifex in eternum. Capitulum septimum vij

Hic enim Melchisedech rex Salem sacerdos dei summi / qui

obviavit Abrahe regresso a cede regum / et benedixit ei / cui

et decimas omnium divisit Abraham / primum quidem qui interpretatur rex

iusticie / deinde autem et rex Salem quod est rex pacis / sine

matre / sine genealogia / neque initium dierum neque finem vite

habens / assimilatus autem filio dei / manet sacerdos in perpetuum /

Intuemini autem / quantus sit hic cui et decimas dedit de precipuis

Abraham patriarcha / et quidem de filiis Levi / sacerdotium

accipientes / mandatum habent decimas sumere / a populo secundum legem /

id est a fratribus suis quamquam et ipsi exierint de lumbis Abrahe /

Cuius autem generacio non enumeratur in eis / decimas sumpsit
ab abraham / et hunc qui habebat repromissiones benedixit
Sine autem ulla contradictione quod minus est a maiori benedicitur
Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt / ibi autem
contestatur quia vivit / et ut ita dictum sit per abraham
et levi qui decimas accepit / decimatus est / adhuc enim in
lumbis patris erat quando obviavit illi melchisedech / si ergo
consummacio per sacerdocium leviticum erat / populus enim sub ipso
accepit legem / quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem mel-
chisedech alium surgere sacerdotem / et non secundum ordinem aa-
ron dici / translato enim sacerdocio necesse est ut et legis
translacio fiat / in quo enim hec dicuntur / de alia tribu est / de qua nullus
altario presto fuit / manifestum est enim quod ex iuda / ortus sit dominus
in qua tribu / nihil de sacerdotibus moyses locutus est
Et amplius adhuc manifestum est / si secundum similitudinem

[illegible]

Melchisedech qui ingreditur alius sacerdos qui non secundum legem [illegible]

mandati carnalis factus est sed secundum virtutem vite insolubilis [illegible]

Contestatur enim quoniam tu es sacerdos in eternum secundum ordinem [illegible]

Melchisedech. Reprobatio quidem fit precedentis mandati propter [illegible]

infirmitatem eius et inutilitatem. nichil enim ad perfectum [illegible]

adduxit lex. introductio vero melioris spei per quam [illegible]

proximamus ad deum. Et quantum est non sine iurisiurando [illegible]

Alii quidem sine iurisiurando sacerdotes facti sunt. hic autem [illegible]

cum iurisiurando per eum qui dixit ad illum. Iuravit dominus [illegible]

et non penitebit eum. tu es sacerdos in eternum secundum [illegible]

ordinem Melchisedech. In tantum melioris testamenti sponsor [illegible]

factus est Ihesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes id [illegible]

eo quod morte prohiberentur permanere. hic autem eo [illegible]

quod maneat in eternum sempiternum habet sacerdotium. Unde [illegible]

et salvare in perpetuum potest accedentes per ipsum ad deum

[illegible]

semper vivens ad interpellandum pro nobis Talis enim decebat

[illegible]

ut nobis esset pontifex sanctus et innocens impollutus

[illegible]

segregatus a peccatoribus et excelsior celis factus qui non

[illegible]

habet quotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes prius

[illegible]

pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi hoc enim fecit

[illegible]

semel seipsum offerendo lex enim homines constituit sacerdotes

[illegible]

infirmitatem habentes sermo autem iurisiurandi qui post legem

[illegible]

est filium in eternum perfectum deo gratias. Capitulum octavum

[illegible]

viii Capitulum autem super ea que dicuntur hec est pontifice

[illegible]

qui consedit in dextera sedis magnitudinis in celis sanctorum

[illegible]

minister tabernaculi veri quod fixit deus et non homo omnis

[illegible]

enim pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur

[illegible]

unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat si ergo

[illegible]

esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offerrent

munera secundum legem qui exemplari et umbre deserviunt
celestium sicut responsum est Moysi cum consummaret tabernaculum
Vide inquit facito omnia secundum exemplar quod tibi ostensum est in
monte. Nunc autem sortitus est melius ministerium quanto
et melioris testamenti mediator est quod in melioribus re-
promissionibus sancitum est. Nam si illud prius culpa vacasset
non utique secundi locus inquireretur. Vituperans enim eos dicit
Ecce dies veniunt dicit dominus et consummabo super domum Israel
et super domum Iuda testamentum novum non secundum testa-
mentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi ma-
num illorum ut educerem eos de terra Egypti. Quoniam ipsi
non permanserunt in testamento meo et ego neglexi
eos dicit dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam
domui Israel post dies illos dicit dominus. Dando leges

meas in mentes eorum et in corda eorum superscribam eas / et
ero eis in deum / et ipsi erunt mihi in populum. Et non docebit unus-
quisque proximum suum dicens / cognosce dominum / quia omnes
scient me / a minore usque ad maiorem / et propitius ero ini-
quitatibus eorum / et peccatorum eorum / iam non memorabor / Di-
cendo autem novum / veteravit prius / quod autem antiquatur et

Capitulum ix

Habuit quidem et prius / iustificationes culture
et sanctum seculare. Tabernaculum enim
factum est primum / in quo erant candelabra / et mensa et
propositio panum que dicitur sancta / post velamentum autem secundum ta-
bernaculum quod dicitur sancta sanctorum / aureum habens thuribulum
et archam testamenti circumtectam ex omni parte auro / in qua
urna aurea habens manna / et virga aaron que frondu-
erat / et tabule testamenti / super quam erant cherubim glorie

obumbrantia propitiatorium de quibus non est dicendum per singula.
His vero ita compositis in priori quidem tabernaculo semper intro-
ibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes in secundo autem
semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro
sua et populi ignorantia hoc significante spiritu sancto nondum propalatam
esse sanctorum viam adhuc priore tabernaculo habente statum que
parabola est temporis instantis iuxta quam munera et hostie
offeruntur que non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servien-
tem solummodo in cibis et in potibus et variis baptisma-
tibus et iusticiis carnis usque ad tempus correctionis impositis
Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum per amplius
et perfectius tabernaculum non manufactum id est non huius creationis
neque per sanguinem hircorum et vitulorum

[illegible]

sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta eterna inventa re-

demptione. Si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vi-

tule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis

quanto magis sanguis Christi qui per spiritum sanctum semetipsum

obtulit immaculatum deo, emundabit conscientiam nostram

ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Et ideo no-

vi testamenti mediator est, ut morte intercedente, in

redemptionem earum prevaricationum que sub priori erant testamen-

to repromissionem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis

Ubi enim testamentum est mors necesse est intercedat testato-

ris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est; alioquin

nondum valet dum vivit qui testatus est. Unde nec primum

quidem dedicatum est sine sanguine. Lecto enim omni mandato

[illegible]

legis a moyse universo populo accipiens sanguinem vitulorum
et hircorum cum aqua et lana coccinea et ysopo ipsum li-
brum et omnem populum aspersit dicens hic est sanguis testa-
menti quod mandavit ad vos deus. Etiam et tabernaculum
et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia
pene in sanguine mundantur secundum legem. et sine sanguinis
effusione non fit remissio peccatorum. Necesse est ergo exem-
plaria quidem celestium his mundari. ipsa autem celestia me-
lioribus hostiis quam istis. Non enim in manufacta sancta
ihesus introivit exemplaria verorum sed in ipsum celum ut
appareat vultui dei pro nobis. Neque ut sepe offe-
rat semetipsum. quemadmodum pontifex intrat sancta
per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin opor-
tebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem

pruncel in confusionem peccatorum ad restitutionem vetus hostia

prima aperuit et quemadmodum statutum est hominibus semel mori

Post hec autem iudicium, sed et Christus semel oblatus

est ad exhaurienda peccata multorum, non secundo sine peccato ap-

La lu decima — parebit expectantibus se in salutem. Umbra enim habens lex

futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, per singulos an-

nos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter

nunquam potest accedentes perfectos facere. Alioquin cessa-

sent offerri, ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cul-

tores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per

singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine

taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum

dicit: hostiam et oblationem noluisti, corpus autem apta-

ti michi holocaustomata et pro peccato non tibi placue-

runt. Tunc dixi ecce venio. In capite libri scriptum est

de me ut faciam deus voluntatem tuam. Superius dicens quia

hostias et oblaciones et holocaustomata et pro peccato noluisti

nec placita sunt tibi que secundum legem offeruntur. Tunc dixi

ecce venio ut faciam deus voluntatem tuam. Aufert pri-

mum ut sequens statuat. In qua voluntate sanctificati

sumus per oblacionem corporis iesu christi semel. Et omnis quidem

sacerdos presto est cotidie ministrans et easdem sepe

offerens hostias que numquam possunt auferre peccata. Hic

autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet

in dextera dei. De cetero expectans donec ponantur

inimici eius scabellum pedum eius. Una enim oblacione co-

consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos
et spiritus sanctus. postquam enim dixit. Hoc autem est testa-
mentum quod testabor ad illos post dies illos dicit dominus
dando leges meas in cordibus eorum et in mentibus eorum
superscribam eas. et peccatorum et iniquitatum eorum iam non re-
cordabor amplius. Ubi autem horum remissio est iam non
oblatio pro peccato. Habentes itaque fratres fiduciam in introitu
sanctorum in sanguine christi quam initiavit nobis viam novam et
viventem per velamen id est carnem suam et sacerdotem
magnum super domum dei accedamus cum vero corde
in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala
et abluti corpus aqua munda teneamus spei nostre con-
fessionem indeclinabilem. fidelis enim est qui repromisit

Et consideremus invicem et provocationem caritatis et bonorum operum
non deserentes collectionem nostram sicut est consuetudinis quibus=
dam sed consolantes et tanto magis quanto videritis
appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis post
acceptam notitiam veritatis iam non relinquitur pro peccatis ho=
stia. Terribilis autem quaedam expectatio iudicii et ignis
aemulatio quae consumptura est adversarios. Irritam quis
faciens legem Moysi sine ulla miseratione duobus vel
tribus testibus moritur quanto magis putatis deteriora me=
reri supplicia qui filium Dei conculcaverit et sanguinem testa=
menti pollutum duxerit in quo sanctificatus est et spiritui
gratiae contumeliam fecerit. Scimus enim eum qui dixit mihi vindi=
cta et ego retribuam dicit Dominus. Et iterum quia iudi=
cabit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei.

Vincet / Rememoramini autem pristinos dies / in quibus illuminati ma-

gnum certamen passionum sustinuistis / et in altero quidem op-

probriis et tribulationibus spectaculum facti / in altero autem so-

cii talium conversantium effecti / nam et vinctis compassi estis

rapina = et / rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis / cognoscentes

vos habere meliorem et manentem substantiam / nolite itaque

amittere confidentiam vestram / que magnam habet remunerationem /

Patientia enim vobis necessaria est / ut voluntatem dei fa-

cientes / reportetis / promissionem / Adhuc enim modicum aliquan-

tulum / qui venturus est veniet / et non tardabit /

Iustus autem meus ex fide vivit / quod si subtraxerit se non

placebit anime mee / Nos autem non sumus subtractionis

filii in perditionem sed fidei / in acquisitionem anime. Capitulum xi

Est autem fides sperandarum substantia rerum argumentum

non apparentium. In hac enim testimonium consecuti sunt se-
nes. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei, ut
ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam
Abel quam Cain obtulit deo, per quam consecutus est
esse iustus testimonium perhibente muneribus eius deo, Enoch translatus est
et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide Enoch transla-
tus est ne videret mortem, et non inveniebatur
quia transtulit eum deus. Ante translationem enim testimonium habuit te-
stimonium placuisse deo. Sine fide autem impossibile est
placere deo. Credere enim oportet accedentem ad deum quia
est et inquirentibus se remunerator fit. Fide Noe
responso accepto de his que adhuc non videbantur me-
tuens aptavit arcam in salutem domus sue, per quam
damnavit mundum, et iustitie que per fidem est heres

[illegible] fide qui vocatur abraham obedivit in locum exi-
re quem accepturus erat in hereditatem et exiit nesciens quo
iret. Fide demoratus est in terra repromissionis tamquam in alie-
na in casulis habitando cum ysaac et iacob coheredibus
repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta haben-
tem civitatem cuius artifex et conditor deus. Fide et ipsa
sarra sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit etiam pre-
ter tempus etatis peperit quoniam fidelem credidit esse eum qui
repromiserat. Propter quod et ab uno orti sunt et hoc emor-
tuo tamquam sidera celi in multitudinem et sicut arena que
maris = est ad oram innumerabilis. Iuxta fidem defuncti sunt
omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe eas
aspicientes et salutantes et confitentes quia peregrini et ho-
spites sunt super terram. Qui enim hec dicunt significant se.

patriam inquirere. Et si quidem illius meminissent de qua exierunt
habebant utique tempus revertendi; nunc autem meliorem appetunt, id
est caelestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum; paravit
enim illis civitatem. Fide obtulit Abraham Isaac cum temp-
taretur, et unigenitum offerebat, qui susceperat repromissiones,
ad quem dictum est: quia in Isaac vocabitur tibi semen, ar-
bitrans quia et a mortuis potens est eum Deus suscitare; unde
eum et in parabolam accepit. Fide et de futuris benedixit Isaac
Jacob et Esau. Fide Jacob moriens singulos filiorum Joseph
benedixit, et adoravit super fastigium virge eius. Fide Joseph
moriens de profectione filiorum Israel memoratus est, et de ossi-
bus suis mandavit. Fide Moyses natus occultatus est
mensibus tribus a parentibus suis, eo quod vidissent elegantem

infante et non timuerunt regis edictum. Fide Moyses gr-
andis factus negavit se esse filium filie pharaonis, magis
eligens affligi cum populo dei quam temporalis peccati habere iocundi-
tatem, maiores divitias estimans thesauro egyptiorum improperium
christi. Aspiciebat enim in remuneracionem. Fide reliquit
egyptum, non veritus animositatem regis. Invisibilem enim tam-
quam videns sustinuit. Fide celebravit pascha et sanguinis
effusionem, ne qui vastabat primitiva egyptiorum tangeret
eos. Fide transierunt mare rubrum tamquam per aridam ter-
ram, quod experti egyptii devorati sunt. Fide muri iericho cor-
ruerunt circuitu dierum septem. Fide raab meretrix non
periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et
quid adhuc dicam? deficiet enim me tempus enarrantem

de gedeon barac et sampson iepte david et samuele

aliis prophetis qui per fidem vicerunt regna operati sunt iusticiam

adepti sunt repromissiones obturaverunt ora leonum extinxerunt

vim ignis effugaverunt aciem gladii convaluerunt

de infirmitate fortes facti sunt in bello castra verterunt

exterorum acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos

alii autem distenti sunt non suscipientes redemptionem ut meliorem

invenirent resurrectionem alii vero ludibria et

verbera experti insuper et vincula et carceres lapidati sunt

secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui sunt

circuierunt in melotis et in pellibus caprinis egentes an-

gustiati afflicti quibus dignus non erat mundus in solitudinibus

errantes et in montibus et speluncis et cavernis

terre

[illegible interlinear gloss]

Et hii omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromis-

[illegible interlinear gloss]

sionem deo pro nobis aliquid melius providente ut non

[illegible interlinear gloss]

xii Ideo que et nos tantam habentes nubem ... capitulum xii

[illegible interlinear gloss]

quam habentes impositam nubem testium deponentes omne

[illegible interlinear gloss]

pondus et circumstans nos peccatum per patientiam curramus

[illegible interlinear gloss]

ad propositum nobis certamen aspicientes in auctorem fidei et

[illegible interlinear gloss]

consummatorem Jesum qui proposito sibi gaudio sustinuit

[illegible interlinear gloss]

crucem confusione contempta atque in dextera sedis dei sedet

[illegible interlinear gloss]

Recogitate enim eum qui talem sustinuit a peccatoribus contra semetipsum

[illegible interlinear gloss]

contradictionem ut ne fatigemini animis vestris deficientes nondum

[illegible interlinear gloss]

enim usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum repugnantes et

[illegible interlinear gloss]

obliti estis consolationis que vobis tamquam filiis loquitur dicens fili

[illegible interlinear gloss]

mi noli negligere disciplinam domini neque fatigeris dum

[illegible marginal glosses]

ab eo argueris. Quem enim dominus diligit castigat; fla-
gellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina perseve-
rate. Tamquam filiis vobis offert se deus. Quis enim filius
quem non corripit pater? Quod si extra disciplinam estis cuius
participes facti sunt omnes, ergo adulteri et non filii estis.
Deinde patres quidem carnis nostre habuimus eruditores et
reverebamur eos; non multo magis obtemperabimus patri
spirituum et vivemus? Et illi quidem in tempore paucorum dierum
secundum voluntatem suam erudiebant nos; hic autem ad id
quod utile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem
disciplina in presenti quidem videtur non esse gaudii sed me-
roris; postea autem fructum pacatissimum exercitatis per
eam reddit iusticie. Propter quod remissas manus et solu-
ta genua erigite, et gressus rectos facite pedibus vestris.

Ut non claudicans quis erret / magis autem sanetur. Pacem se-
quimini cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit
deum contemplantes / ne quis desit gratie dei / ne qua ra-
dix amaritudinis sursum germinans impediat et per
illam inquinentur multi / Ne quis fornicator aut pro-
fanus ut esau qui propter escam vendidit primogenita sua
Scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem
reprobatus est / Non enim invenit penitentie locum quamquam cum
lacrimis inquisisset eam / Non enim accessistis ad tracta-
bilem et accensibilem ignem et turbinem / et caliginem et
procellam / et tube sonum et vocem verborum / quam qui audi-
erunt excusaverunt se ne eis fieret verbum / Non enim por-
tabant quod dicebatur / et si bestia tetigerit montem la-
pidabitur / et ita terribile erat quod videbatur / Moyses dixit

Dystributum et tremebundum. Sed accessistis ad syon mon-
tem et civitatem dei viventis ierosolimam celestem et
multorum milium angelorum frequenciam et ecclesiam primitivorum
qui conscripti sunt in celis et iudicem omnium deum et spiritus
iustorum perfectorum et testamenti novi mediatorem Iesum
et sanguinis aspersionem melius loquentem quam abel. Vi-
dete ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugi-
erunt recusantes eum qui super terram loquebatur multo
magis nos qui de celis loquentem nos avertimus.
Cuius vox movit terram tunc. Nunc autem re-
promittit dicens adhuc semel et ego movebo non
solum terram sed et celum. Quod autem adhuc semel
dicit declarat mobilium translationem tamquam factorum ut

maneant ea que sunt immobilia. Itaque regnum immobile
suscipientes habemus gratiam per quam serviamus placentes deo cum me-
tu et reverencia. Etenim deus noster ignis consumens est. Capitulum xiii

xiii Caritas fraternitatis maneat in vobis et hospitalitatem
nolite oblivisci. per hanc enim quidam placuerunt angelis hospi-
cio receptis. Mementote vinctorum tanquam simul vincti, et labo-
rancium tanquam et ipsi in corpore morantes. Honorabile
connubium in omnibus et thorus immaculatus. fornicatores
et adulteros iudicabit deus. Sint mores sine avaricia
contenti presentibus. ipse enim dixit Non te deseram neque de-
relinquam. Ita ut confidenter dicamus. Dominus michi adiutor est
non timebo quid faciat michi homo. Mementote prepositorum vestrorum
qui vobis locuti sunt verbum dei. quorum intuentes exitum

conversacionis imitamini fidem Iesus cristus heri et hodie
ipse et in secula Doctrinis variis et peregrinis nolite
abduci Optimum est enim gratia stabilire cor non escis
que non profuerunt ambulantibus in eis Habemus altare de
quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt
Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in
sancta per pontificem horum corpora cremantur extra castra pro-
pter quod et Iesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum extra portam
passus est Exeamus igitur ad eum extra castra improperium
eius portantes Non enim habemus hic manentem civitatem
sed futuram inquirimus Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis sem-
per deo id est fructum labiorum confitencium nomini eius Benefi-
cencie autem et communionis nolite oblivisci talibus enim

[illegible]

hostijs promeretur deus / Obedite prepositis vestris et eis sub-

[illegible]

iacete / ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris

[illegible]

reddituri / ut cum gaudio hoc faciant / et non gementes

[illegible]

Hoc enim non expedit vobis / Orate pro nobis / Confidimus enim

[illegible]

quia bonam conscientiam habemus in omnibus / volentes bene conversari

[illegible]

Amplius autem deprecor vos hoc facere quo celerius resti-

[illegible]

tuar vobis / Deus autem pacis qui eduxit de mortu-

[illegible]

is ~~[struck through]~~ pastorem magnum ovium / in sanguine testamenti

[illegible]

eterni dominum nostrum iesum christum / aptet vos in omni

[illegible]

bono / ut faciatis voluntatem eius / faciens in vobis quod

[illegible]

placeat coram se per iesum christum / cui est gloria in secula

[illegible]

seculorum amen / Rogo autem vos fratres ut sufferatis verbum

[illegible]

solacii / etenim perpaucis scripsi vobis / Cognoscite fratrem

nam Timotheum dimissum cum quo si celerius venerit videbo
vos. Salutate omnes prepositos vestros et omnes sanctos. Sa-
lutant vos de Italia fratres. Gratia dei cum omnibus vobis amen.

Prolog. apoc.

Omnes qui pie vivere volunt in Christo sicut ait apostolus persecuciones paci-
entur. Ideo presens opus filii accedens ad servitutem dei sta in iu-
sticia et timore dei et prepara animam tuam ad temptationem. Temptatio namque
vita hominis super terram. Ne autem fideles in his deficiant consolatur eos dicens
atque confirmat dicens: vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Nolite igitur ti-
mere pusillus grex. Itaque videns deus tribulationes quas passura erat
ecclesia ab apostolis fundata super petram Christum, ut minus timeat disposuit
una cum filio et spiritu sancto eas revelare. Revelat ergo tota trinitas
Christo, Christus vero Iohanni per angelum, Iohannes vero ecclesie. De hac
revelatione quem librum composuit, unde et liber iste apocalipsis dicitur id est re-
velatio. In hoc continentur que deus revelat Iohanni, Iohannes vero ecclesie, quanta scilicet ec-
clesia passura sit in tempore primitivo et unde pati et in tribus novissimis
antichristi. Quanta passura sit in tanta tribulatione et tunc ut si fieri posset
etiam electi moveantur. Et que premia his et unde et in futuris premia
sit perpetua, ut quos denunciata supplicia terrent promissa premia
letificent. Ideo iste liber inter reliquas scripturas novi testamenti
prophetie nomine censetur et aliis est excellentior prophetiis. Hic enim non

testamentum fidem prestat veteri ewangelium legi / ita hec prophecia prophecijs

veteris testamenti. est enim de Christo et eciam magis aperte iam adimpleta

precepta denunciat / vel eciam eo quod cum alijs vniversa ista pre-

figurata data est scilicet de futuri prelio et subinfertur prophecia sue / ad confir-

mandam auctoritatem occurrit etiam auctoritas mittentis et deferentis

et accipientis / mittentis scilicet trinitatis, et deferentis scilicet angeli, accipien-

tis scilicet Johannis / Cum autem Johanni hec in visione fuerint revelata et tria

genera visionum sub quo genere continentur / videndum est / Visio enim alia

corporalis quando videlicet corporalibus oculis aliquid videmus / alia spiritua-

lis seu imaginaria est videlicet dormientes vel etiam vigilantes

imagines rerum cernimus quibus aliquid significatur sic vidit pharao

spicas / moyses rubum ardentem / ille dormiens / iste vigilans / alia

intellectualis quando videlicet spiritu sancto revelante intellectu mentis veri-

tatem misteriorum / sic est capiunt / qua vidit Johannes de quo liber iste

refertur / non enim vidit figuras tantum spiritu vidit / sed et earum significa-

ciones intellexit / Vidit autem Johannes et scripsit in pathmos

insula relegatus a domiciano in exilio [illegible] / Sic

enim ad scribendum compellente causa quod dum quidem tenerentur a domici-

ano in pathmos insula ecclesias quibus preerant multum pullula-

verunt atque voluerunt vicia, atque diverse hereses / fuerunt enim ibi

quidam heretici dicentes Christum non fuisse ante mariam quod traditur

de ea natus erat / quos Johannes in principio ewangelij sui redarguit

dicens In primo capitulo verbum et dicit liber ego sum alpha et o id est
principium et finis / dicebat eum etiam quasi posse tribulacionum
dare finem secundo despiciatur et per labores non primum eternum preceptum
tamen hoc quod errores voles deserere pastores audit Christum esse
principium et finem Nam propterea dicebat me non est fortius deus et per
me non erit et etiam per quoniam tribulacionum despice non sed
perfice et per hec eternum bravium recipe Habebit autem Johannes vii
capitulis ~~ab apice~~ vii epistolas despectas inspiciens et per eam totam ecclesiam
generalem doceris. Est itaque materia Johannis in hoc opere status presentis
ecclesie christiane eternitatis nec non videlicet bona que dominum pati patiatur et
infidelibus receptura sit. Intencio vero eius est monere ad pacientiam
qua fundata est bonum quod brevis labor bonum quod premium magnum
Modus tractandi talis est. primo premittit prologum et saluta
cionem vbi reddit auditores benivolos et attentos. Secundo pro
missis accedit ad narracionem. Ad narracionem audit Christum esse
ab eterno sunt primo et fine indicens ipsum loquentem Ego sum alpha
et o id est principium et finis per quam attentos ad narraciones dis
ponit visiones fiant quibus iste liber consumatur premittit autem prolo
gum dicens Apokalipsis ihesu christi. pro quo audis quod est sicut in
aliis verbis prius hoc est et parabole salomonis

Iohannes apostolus et evangelista a domino iesu christo electus atque dilectus in tanto amore dilectus ab eo est habitus ut in cena super pectus eius recumberet et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset ut quem nubere volentem ad amplexum virginitatis asciverat et ipsi etiam custodiendam virginem tradidisset. Hic itaque cum propter verbum dei et testimonium iesu christi exilio in pathmos insula portaretur et illic ab eo apocalipsis preostensa describitur ut sicut in principio canonis id est libro genesis incorruptibile principium prenotatur ita etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalipsi redderetur dicente Ego sum alpha et o id est inicium et finis. Hic est iohannes qui sciens supervenisse sibi diem recessionis de corpore convocatis in epheso discipulis descendit in defossum sepulture sue locum orationeque completa reddidit spiritum tam a dolore mortis factus extraneus quam a corruptione carnis invenitur alienus. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordinatio ideo a nobis non exponitur ut nescientibus inquirendi desiderium collocetur et querentibus fructus laboris a deo magisterii doctrina servetur amen

Apocalipsis iesu cristi, quam dedit illi deus
palam facere servis suis que oportet fieri
cito, et significavit, mittens per angelum suum, servo suo Iohanni
qui testimonium perhibuit verbo dei, et testimonium iesu cristi
in his quecumque vidit. Beatus qui legit et qui audit verba
prophecie libri huius et servat ea que in ea scripta sunt; tempus
enim prope est. Iohannes septem ecclesiis que sunt in Asia.
Gratia vobis et pax a deo qui est et qui erat et qui
venturus est et a septem spiritibus qui in conspectu throni
eius sunt et a iesu cristo qui est testis fidelis, primogenitus
mortuorum et princeps regum terre, qui dilexit nos
et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo et fecit nos
regnum et sacerdotes deo et patri suo, ipsi gloria et imperium
in secula seculorum amen. Ecce venit cum nubibus

Et videbit eum omnis oculus et qui eum pupugerunt

Et plangent se super eum omnes tribus terre. Etiam amen. Ego

sum alpha et o, principium et finis, dicit dominus deus,

qui est et qui erat et qui venturus est omnipotens. Ego

iohannes frater vester et particeps in tribulatione et regno et

patientia in Christo Iesu fui in insula que appellatur pathmos

propter verbum dei et testimonium Iesu Christi. Fui in

spiritu in dominica die et audivi post me vocem magnam

tamquam tube dicentis mihi: Quod vides scribe in libro et mitte

septem ecclesiis, Epheso et Smirne et Pergamo

et Thyatire et Sardis et Philadelphie et Lao-

dicie. Et conversus sum ut viderem vocem que loquebatur

mecum. Et conversus vidi septem candelabra aurea, et in

medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis

vestitum podere et precinctum ad mamillas zona aurea. Caput

autem eius et capilli erant candidi tamquam lana alba

et tamquam nix et oculi eius tamquam flamma ignis, et

pedes eius similes aurichalco sicut in camino ignis ardenti

et vox illius tamquam vox aquarum multarum et habebat in dex-

tera sua stellas septem et de ore eius gladius utraque parte acutus

exibat et facies eius sicut sol lucet in virtute

sua. Et cum vidissem eum cecidi ad pedes eius tamquam

mortuus et posuit dexteram suam super me dicens noli

timere ego sum primus et novissimus et qui vivus et fui

mortuus et ecce sum vivens in secula seculorum et habeo cla-

ves mortis et inferni. Scribe ergo que vidisti et que sunt et

que oportet fieri post hec. Sacramentum septem stellarum quas

vidisti in dextera mea et septem candelabra aurea. Septem

stelle angeli sunt septem ecclesiarum et septem candelabra septem ecclesie

sunt

Et angelo Ephesi ecclesie scribe. Hec dicit qui tenet
septem stellas in dextera sua qui ambulat in medio septem
candelabrorum aureorum. Scio opera tua et laborem tuum et patientiam
tuam et quia non potes sustinere malos et temptasti eos
qui se dicunt apostolos esse et non sunt et invenisti eos
mendaces et patientiam habes et sustinuisti propter nomen
meum et non defecisti. Sed habeo adversus te pauca quod
caritatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde
excideris et age penitentiam et prima opera fac. Sin autem venio
tibi cito et movebo candelabrum tuum de loco suo nisi
penitentiam egeris. Sed hoc habes quod odisti facta Nico
laitarum que et ego odi. Qui habet aures audiat quid
spiritus dicat ecclesiis. Vincenti dabo edere de ligno vite
quod est in paradiso dei mei. Et angelo Smirne ecclesie scribe
dicit primus et novissimus qui fuit mortuus et vivit

Scio tribulacionem tuam et paupertatem tuam sed dives es et

blasphemaris ab hiis qui se dicunt iudeos esse et non sunt

sed sunt synagoga sathane nichil horum timeas que pas[surus es]

Ecce missurus est dyabolus ex vobis aliquos in carcerem

ut temptemini et habebitis tribulacionem diebus decem esto fidelis

usque ad mortem et dabo tibi coronam vite qui habet

aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis qui vicerit

non ledetur a morte secunda et angelo pergami ecclesie

scribe hec dicit qui habet rompheam ex utraque parte acutam

Scio ubi habitas ubi sedes est sathane et tenes nomen

meum et non negasti fidem meam et in diebus

Antipas testis meus fidelis qui occisus est apud vos ubi

sathanas habitat sed habeo adversus te pauca quia

habes illic tenentes doctrinam balaam qui docebat

balach mittere scandalum coram filiis israel et fac[...]

// ydolatu

sic et fornicari. ita habes et tu tenentes doctrinam Nico

laitarum. Similiter penitenciam age. si quominus veniam tibi cito

et pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet aurem

audiat quid spiritus dicat ecclesiis. vincenti dabo man

na absconditum. et dabo illi calculum candidum. et in calculo

nomen novum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit. Et an

gelo thiatire ecclesie scribe. Hec dicit dei filius qui habet oculos

tamquam flammam ignis et pedes eius similes auricalco. Novi

opera tua et fidem et caritatem et ministerium tuum et patienciam

et opera tua novissima plura prioribus. Sed habeo adversus te

pauca quia permittis mulierem Jezabel que se dicit prophetam

docere et seducere servos meos fornicari et manducare de

idolaticis. et dedi illi tempus ut penitenciam ageret. et non vult

penitere a fornicatione sua. Ecce mitto eam in lectum. et

qui mechantur cum ea in tribulatione maxima erunt nisi

prima egrediat ab ore eius et filios eius interficiam in

morte et scient omnes ecclesie quia ego sum scrutans renes

et corda, et dabo unicuique vestrum secundum opera sua. Vobis autem

dico et ceteris qui Thiatire estis, quicumque non habent doctrinam

hanc qui non cognoverunt altitudines sathane, quemadmodum

dicunt, non mittam super vos aliud pondus, tamen id quod habetis te-

nete donec veniam. Et qui vicerit et custodierit usque in fi-

nem opera mea, dabo illi potestatem super gentes, et reget

eos in virga ferrea et tamquam vas figuli confringentur, sicut

et ego accepi a patre meo, et dabo illi stellam matu-

tinam. Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Et angelo Sardis ecclesie scribe. Hec dicit, qui habet septem spiritus

dei et septem stellas. Scio opera tua, quia nomen habes quod

vivas et mortuus es. Esto vigilans et confirma cetera, que

moritura erant; non enim invenio opera tua plena coram deo

meo

In mente ergo habe qualiter acceperis et audieris et
serva et penitenciam age. Si ergo non vigilaveris veniam
ad te tanquam fur, et nescies qua hora veniam ad te. Sed
habes pauca nomina in Sardis qui non coinquinaverunt ve-
stimenta sua et ambulabunt mecum in albis quia digni
sunt. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis, et non
delebo nomen eius de libro vite, et confitebor nomen eius
coram patre meo et coram angelis eius. Qui habet aures
audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo ecclesie
Philadelphie scribe: Hec dicit sanctus et verus qui habet clavem
David, qui aperit et nemo claudit, claudit et
nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te hostium
apertum, quod nemo potest claudere, quia modicam habes vir-
tutem, et servasti verbum meum, et non negasti nomen meum.

Ecce dabo tibi de sinagoga Sathane qui dicunt se

[illegible]

iudeos se, et non sunt, sed mentiuntur. Ecce faciam illos ut
veniant et adorent ante pedes tuos. Et scient quia ego dilexi te
quoniam servasti verbum patientie mee. Et ego te serva-
bo ab hora temptationis que ventura est in orbem universum
temptare habitantes in terra. Ecce venio cito; tene quod habes
ut nemo accipiat coronam tuam. Et qui vicerit faciam illum
columnam in templo dei mei et foras non egredietur amplius
Et scribam super eum nomen dei mei et nomen civitatis dei mei
nove Jerusalem que descendit de celo a deo meo. Et
nomen meum novum. Qui habet aures audiat quid spiritus
dicat ecclesiis. Et angelo Laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen
testis fidelis et verus qui est principium creature dei. Scio opera
tua quia neque frigidus es neque calidus. Utinam frigidus esses
aut calidus. Sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus incipiam
te evomere ex ore meo. Quia dicis quod dives sum et locuple-

[illegible]

et nullius egeo, et nescis quia tu es miser et miserabilis et

pauper et cecus et nudus. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum

probatum et ignitum ut locuples fias, et vestimentis

albis induaris, et non appareat confusio nuditatis tue,

et collirio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos amo

arguo et castigo. Emulare ergo et penitenciam age.

Ecce sto ad ostium et pulso. Si quis audierit vocem meam

et aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum et cenabo cum

illo et ipse mecum. Qui vicerit, dabo illi sedere mecum

in throno meo, sicut et ego vici et sedi cum patre

meo in throno eius. Qui habet aures audiat quid spiritus

P ost hec vidi et ecce ostium apertum in celo. Ca. iiii

et vox prima quam audivi tanquam tube lo-

quentis mecum dicens: Ascende huc et ostendam tibi que

oportet fieri cito post hec.

[illegible]

posita erat in celo et supra sedem sedens et qui sedebat similis

erat aspectui lapidis iaspidis et sardinis et iris erat in circuitu

sedis similis visioni smaragdine et in circuitu sedis

sedilia viginti quatuor et super tronos viginti quatuor

seniores sedentes circumamicti stolis albis et in capitibus

eorum corone auree et de trono procedebant voces et fulgura

et tonitrua et septem lampades ardentes ante tronum que sunt

septem spiritus dei et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile

cristallo et in medio sedis et in circuitu sedis quatuor animalia

plena oculis ante et retro et animal primum simile leoni et

secundum animal simile vitulo et tertium animal habens faciem quasi hominis

et quartum animal simile aquile volanti et quatuor animalia singula eorum

habebant alas senas et in circuitu et intus sunt plena

oculis et requiem non habebant die et nocte dicentia sanctus

sanctus sanctus dominus deus omnipotens qui erat et qui est et qui venturus

est et cum darent illa animalia gloriam et honorem

[illegible]

[illegible]

Et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum

[illegible]

Procidebant viginti quatuor seniores ante sedentem in throno et adorabant viventem in secula seculorum et mittebant coronas suas ante thronum dicentes

[illegible]

Dignus es domine deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem quia tu creasti omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt.

[illegible]

Capitulum quintum

Et vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem

[illegible]

Et vidi angelum fortem predicantem voce magna Quis est dignus aperire librum et solvere signacula eius Et nemo poterat

[illegible]

neque in celo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere illum. Et ego flebam multum quia nemo dignus inventus est aperire librum nec videre eum. Et unus de senioribus dicit mihi Ne fleveris ecce vicit leo de tribu Iuda radix David aperire librum et solvere septem signacula eius Et vidi et ecce in medio throni et quatuor animalium et in medio seniorum agnum stantem tamquam occisum

[illegible]

[illegible]

habentem cornua septem et oculos vii qui sunt spiritus dei missi

in omnem terram. Et venit et accepit de dextera sedentis in throno

librum. Et cum aperuisset librum quatuor animalia et xxiiii seniores

ceciderunt coram agno habentes singuli cytharas et phi-

alas aureas plenas odoramentorum que sunt orationes sanctorum

et cantabant canticum novum dicentes Dignus es domine accipere

librum et aperire signacula eius quoniam occisus es et redemisti

nos deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo

et natione et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes

et regnabimus super terram. Et vidi et audivi vocem angelorum

multorum in circuitu throni et animalium et seniorum et erat nu-

merus eorum milia milium dicentium voce magna Dignus est

agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et sapientiam

et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem. Et omnem

creaturam que in celo est et que super terram et sub terra et

que sunt in mari et que in eo sunt omnes audivi dicentes

sedenti in throno et agno benedictio et honor et gloria et

potestas in secula seculorum. Et quatuor animalia dicebant

amen. Et xxiiii seniores ceciderunt in facies suas et adoraverunt

VI Et vidi quod cum aperuisset agnus unum de septem sigillis

et audivi unum de quatuor animalibus

dicentem tamquam vocem tonitrui: Veni et vide. Et vidi

et ecce equus albus et qui sedebat super eum habebat arcum

et data est ei corona et exivit vincens ut vinceret.

Et cum aperuisset sigillum secundum audivi secundum animal dicens Ve-

ni et vide. Et exivit alius equus rufus et qui sedebat

super illum datum est ei ut sumeret pacem de terra et ut in-

vicem se interficiant. Et datus est illi gladius magnus.

Et cum aperuisset sigillum tertium audivi tertium animal dicens Veni

et vide. Et ecce equus niger et qui sedebat super eum

habebat stateram in manu sua. Et audivi tamquam vocem in me-

dio quatuor animalium dicentium Bilibris tritici denario uno et

Bilibris ad literam est vas capiens duos sextarios sive duas libras et significat sacram scripturam. Habentem duplicem intelligentiam scilicet hystoricam et misticam sive literalem et spiritualem. Igitur una libra est sensus spiritualis [illegible] ... nobilior quam novum significat testamentum. Bilibris quod tritici est intelligentia novi testamenti duos sensus ... quia duas libras scilicet literalem et spiritualem ... et nimietatem ... medulla interius dulcem significat vetus testamentum ... que data est rudibus ... duos sensus ... et novum scilicet literalem et spiritualem ... et tres bilibres ordei denario uno ...

[illegible]

tres bilibres ordei denario uno, et vinum et oleum ne

[illegible]

leseris. Et cum aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis

[illegible]

dicentis: Veni et vide. Et ecce equus pallidus, et qui sedebat

[illegible]

super illum nomen illi mors, et infernus sequebatur eum, et

[illegible]

data est ei potestas super quatuor partes terre, interficere gladio,

[illegible]

et fame, et morte, et bestiis terre. Et cum aperuisset sigil[lum quintum],

[illegible]

vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei

[illegible]

et propter testimonium quod habebant. Et clamabant voce magna, dicentes:

[illegible]

Usquequo Domine, sanctus et verus, non iudicas et non vindicas

[illegible]

sanguinem nostrum de his qui habitant in terra? Et date sunt

[illegible]

illis singule stole albe. Et dictum est illis, ut

[illegible]

requiescerent tempus adhuc modicum, donec impleantur conservi

[illegible]

eorum et fratres eorum, qui interficiendi sunt sicut et

[illegible]

illi. Et vidi cum aperuisset sigillum sextum, et ecce terremotus

[illegible]

factus est magnus, et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus, et

[illegible]

luna tota facta est sicut sanguis, et stelle de [celo]

[illegible]

celo ceciderunt super terram sicut ficus emittit grossos suos cum
a vento magno movetur. Et celum recessit sicut liber involutus.
Et omnis mons et insule de locis suis mote sunt.
Et reges terre et principes et tribuni et divites et fortes
Et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis et
in petris moncium. Et dicunt montibus et petris cadite super
nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et
ab ira agni quoniam venit dies magnus ire ipsorum et quis poterit stare

VII. Post hec vidi quatuor angelos stantes super
super quatuor angulos terre tenentes quatuor ventos terre ne
flaret super terram neque super mare neque super ullam arborem
Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis
habentem signum dei vivi et clamavit voce magna qua-
tuor angelis quibus datum est nocere terre et mari dicens
Nolite nocere terre et mari neque arboribus quousque
signemus servos dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum

signatorum centum xl iiii milia signati ex omni tribu filiorum [Israel]

Ex tribu Juda xii milia signati / Ex tribu Ruben

xii milia signati / Ex tribu Gad xii milia signati / Ex tribu

Aser xii milia signati / Ex tribu Neptalim xii milia

[signati] / Ex tribu Manasse xii milia signati / Ex tribu Simeon

xii milia signati / Ex tribu Levi xii milia signati / Ex tribu

Isachar xii milia signati / Ex tribu Zabulon xii milia

signati / Ex tribu Joseph xii milia signati / Ex tribu Beniamin

xii milia signati / Post haec vidi turbam magnam / quam

dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et populis

et linguis stantes ante thronum dei in conspectu agni amicti

stolis albis et palme in manibus eorum / et [clamabant] voce

magna dicentes Salus deo nostro / qui sedet super thronum

et agno / et omnes angeli stabant / in circuitu throni / et seniorum

et quatuor animalium et ceciderunt in conspectu throni in facies

suas / et adoraverunt deum dicentes Amen / Benedictio et

[illegible]

et claritas et sapientia et gratiarum actio honor et virtus et fortitudo [illegible]

[illegible]

deo nostro in secula seculorum amen. Et respondit unus de senioribus

[illegible]

dicens michi: hii qui amicti sunt stolis albis, qui sunt et unde venerunt?

[illegible]

Et dixi illi: domine mi, tu scis. Et dixit michi: hii

[illegible]

sunt qui venerunt ex magna tribulatione et laverunt stolas suas

[illegible]

et dealbaverunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum

[illegible]

dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius, et qui sedet

[illegible]

in throno habitat super illos. Non esurient neque sitient amplius

[illegible]

neque cadet super illos sol neque ullus estus, quoniam agnus

[illegible]

qui in medio throni est reget illos et deducet eos

[illegible]

ad fontes vite aquarum et absterget deus omnem lacrimam

[illegible]

ab oculis eorum. Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium

[illegible]

Capitulum viij

viij Et vidi septem angelos in conspectu dei stantes in medio hora [illegible]

[illegible]

angelos stantes in conspectu dei, et date sunt illis septem

[illegible]

tube. Et alius angelus venit et stetit ante altare habens

[illegible]

thuribulum aureum in manu sua, et data sunt ei incensa

[illegible]

[illegible]

multa ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum

quod est ante thronum. Et ascendit fumus incensorum de orationibus

sanctorum de manu angeli coram deo. Et accepit angelus thuribulum

et implevit illud de igne altaris et misit in terram et facta sunt toni-

trua et voces et fulgura et terremotus factus est magnus.

Et septem angeli qui habebant septem tubas preparaverunt se ut

tuba canerent. Et primus angelus tuba cecinit et facta est

grando et ignis mixta in sanguine et missum est in terram

et tertia pars terre combusta est et tertia pars arborum combusta est

et omne fenum viride combustum est. Et secundus angelus tuba cecinit

et tamquam mons magnus igne ardens missus est in ma-

re et facta est tertia pars maris sanguis et mortua est tertia

pars creature que habebat animas in mari et tertia pars navium interiit.

Et tertius angelus tuba cecinit et cecidit de celo stella

magna ardens tamquam facula et cecidit in tertiam partem flu-

minum et in fontes aquarum et nomen stelle dicitur absinthius.

[illegible]

Et tertia facta est pars aquarum in absinthium et multi homines mortui sunt de aquis quia amare facte sunt. Et quartus angelus tuba cecinit et percussa est tertia pars solis et tertia pars lune et tertia pars stellarum ita ut obscuraretur tertia pars eorum et diei non luceret tertia pars et noctis similiter. Et vidi et audivi vocem unius aquile volantis per medium celi dicentis voce magna Ve ve ve habitantibus in terra de ceteris vocibus trium angelorum qui erant tuba canituri.

Et quintus angelus tuba cecinit et vidi stellam de celo cecidisse in terram et data est ei clavis putei abyssi et aperuit puteum abyssi. Et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magne et obscuratus est sol et aer de fumo putei. Et de fumo putei exierunt locuste in terram et data est illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terre. Et preceptum est illis ne lederent fenum terre neque omne viride neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis. Et datum est illis ne occ[iderent] [illegible]

[illegible]

[illegible]

dent eas/ sed ut cruciarent mensibus v. et cruciatus eorum ut

cruciatus scorpii cum percutit hominem. Et in diebus illis querent homines

mortem et non invenient eam et desiderabunt mori et fugiet

et mors ab eis/ Et similitudines locustarum similes equis para[tis]

in prelium et super capita earum tamquam corone similes auro/ et facies

earum sicut facies hominum/ Et habebant capillos sicut capillos mulierum

[et] dentes earum sicut dentes leonum erant/ et habebant

loricas sicut loricas ferreas et vox alarum earum sicut vox curruum equorum

multorum currentium in bellum/ Et habebant caudas similes scorpio[num]

[et] aculei erant in caudis earum/ et potestas earum nocere ho[minibus]

[mensi]bus quinque/ et habebant super se regem angelum abyssi

cui nomen hebraice abaddon/ grece autem apollyon/ et latine

nomen habens exterminans/ Ve unum abiit et ecce veniunt adhuc

duo ve post hec/ Et sextus angelus tuba cecinit/ et audivi vo[cem]

[unam] ex quatuor cornibus altaris aurei/ quod est ante oculos dei

Dei dicentem sexto angelo qui habebat tubam solve quatuor an-
gelos qui alligati sunt in flumine magno eufraten. Et soluti
sunt quatuor angeli qui parati erant in horam et diem et
mensem et annum ut occiderent terciam partem hominum et numerus eq-
stris exercitus vicies milies dena milia. Et audivi numerum eorum
Et ita vidi equos in visione et qui sedebant super eos habebant
loricas igneas et iacinctinas et sulphureas et capita equo-
rum erant tanquam capita leonum et de ore eorum procedit ignis et fu-
mus et sulphur. Ab his tribus plagis occisa est tercia pars hominum
de igne et fumo et sulphure que procedebat de ore ipsorum. Potestas enim
equorum in ore eorum est et in caudis eorum nam caude eorum
similes serpentibus habentes capita et in his nocent. Et ceteri
homines qui non sunt occisi in his plagis neque penitenciam egerunt
de operibus manuum suarum ut non adorarent demonia et
simulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea

que neque videre possunt neque audire neque ambulare et non e-
gerunt penitentiam ab homicidiis suis neque a veneficiis suis neque
a fornicatione sua neque a furtis suis. Capitulum x

Et vidi alium angelum fortem descendentem de celo amictum
nube et iris in capite eius et facies eius erat ut sol
et pedes eius tamquam columna ignis et habebat in manu sua li-
bellum apertum et posuit pedem suum dextrum super mare sinistrum
autem super terram et clamavit voce magna quemadmodum cum
leo rugit et cum clamasset locuta sunt septem tonitrua voces
suas et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas et ego
scripturus eram et audivi vocem de celo dicentem signa que lo-
cuta sunt septem tonitrua et noli ea scribere et angelum quem
vidi stantem super mare et super terram levavit manum suam
ad celum et iuravit per viventem in secula seculorum qui creavit
celum et ea que in illo sunt et terram et ea que in ea sunt et mare

Apoc.

[illegible]

ut prophete dixit [illegible]

[illegible]

[illegible] sed in diebus [illegible]

vocis septimi angeli cum ceperit tuba canere consummabitur misterium [illegible]

[illegible]

dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas. Et vocem audivi

[illegible]

[illegible] de celo loquentem mecum et dicentem: vade accipe librum [illegible]

[illegible]

apertum de manu angeli stantis super mare et super terram. Et abii

[illegible]

ad angelum dicens ut michi daret librum. Et dixit michi: accipe librum

[illegible]

et devora illum et faciet amaricari ventrem tuum sed in ore tuo erit

[illegible]

dulce tamquam mel. Et accepi librum de manu angeli

[illegible]

et devoravi eum et erat in ore meo tamquam mel dulce et

[illegible]

cum devorassem eum amaricatus est venter meus. Et dixit michi: oportet

[illegible]

te iterum prophetare gentibus et populis et linguis et regibus multis.

[illegible]

Capitulum XI

Et data est michi calamus similis virge et dictum est michi:

[illegible]

surge et metire templum dei et altare et adorantes in eo.

[illegible]

atrium autem quod est foris templum eice foras et ne metieris illud quoniam

[illegible]

datum est gentibus et civitatem sanctam calcabunt

[illegible]

[illegible]

mensibus xl duobus et dabo duobus testibus meis

et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta amicti saccis

[illegible gloss]

hii sunt due olive et duo candelabra lucentia in conspectu domini terre stantes

[illegible gloss]

et si quis voluerit eos nocere ignis exiet de ore eorum et

[illegible gloss]

devorabit inimicos eorum et si quis voluerit eos ledere sic

[illegible gloss]

oportet eum occidi hii habent potestatem claudendi celum ne pluat

[illegible gloss]

diebus prophetie ipsorum et potestatem habent super aquas convertendi eas

[illegible gloss]

in sanguinem et percutere terram omni plaga quotienscumque voluerint

[illegible gloss]

et cum finierint testimonium suum bestia que ascendit de ma[ri]

[illegible gloss]

de abysso faciet adversus eos bellum et vincet illos et

[illegible gloss]

occidet eos et corpora eorum iacebunt in plateis civitatis magne

[illegible gloss]

que vocatur spiritualiter Sodoma et Egiptus ubi et dominus eorum

[illegible gloss]

crucifixus est et videbunt de tribubus et populis et linguis et genti

[illegible gloss]

bus et iacebunt corpora eorum per tres dies et dimidium

[illegible gloss]

et corpora eorum non sinent poni in monumentis et inhabitantes

[illegible gloss]

terram gaudebunt super illos et iocundabuntur et munera

[illegible]

mitte munera invicem quoniam hi duo prophete cruciaverunt illos qui habitant super

[illegible]

terram. Et post dies tres et dimidium spiritus vite a deo intravit

[illegible]

in eos. Et steterunt super pedes suos. Et timor magnus

[illegible]

cecidit super eos qui viderunt eos. Et audierunt vocem

[illegible]

magnam de celo dicentem illis ascendite huc. Et ascenderunt

[illegible]

in celum in nube. Et viderunt illos inimici eorum. Et in illa hora

[illegible]

factus est terremotus magnus. Et decima pars civitatis cecidit

[illegible]

et occisi sunt in terremotu nomina hominum septem milia. Et reliqui

[illegible]

in timorem missi sunt. Et dederunt gloriam deo celi. Ve secundum abiit.

[illegible]

Et ecce ve tertium veniet cito. Et septimus angelus tuba cecinit

[illegible]

et facte sunt voces magne in celo dicentes factum est

[illegible]

regnum huius mundi domini nostri et Christi eius et regnabit

[illegible]

in secula seculorum amen. Et viginti quatuor seniores qui in conspectu dei sedent

[illegible]

in sedibus suis ceciderunt in facies suas. Et adoraverunt deum di-

[illegible]

centes gratias agimus tibi domine deus omnipotens qui es et qui

[illegible]

eras et qui venturus es. Et quia accepisti virtutem tuam magnam

[illegible]

et signa et voces sui generis et advenit ira tua et tempus

mortuorum iudicari et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis

et timentibus nomen tuum pusillis et magnis

et exterminandi eos qui corruperunt terram. Capitulum xii

xii

Et apertum est templum dei et visa est archa testamenti eius

in templo eius et facta sunt fulgura et voces et terremotus

et grando magna et signum magnum apparuit in celo mulier

amicta sole et luna sub pedibus eius et in capite eius corona

stellarum xii et in utero habens clamabat parturiens et cruciatur

ut pariat et visum est aliud signum in celo et ecce

draco magnus rufus habens capita vii et cornua decem et in

capitibus suis vii diademata et cauda eius trahebat terciam

partem stellarum celi et misit eas in terram et draco stetit ante

mulierem que erat paritura ut cum peperisset filium eius devoraret

et peperit mulier filium masculum qui recturus erat omnes

[illegible]

gentes in virga ferrea. Et raptus est filius eius ad deum et ad
thronum eius, et mulier fugit in solitudinem ubi habet locum
paratum a deo, ut ibi pascant illam diebus mille ducentis
sexaginta. Et factum est prelium magnum in celo. Michael et angeli
eius preliabantur cum dracone et draco pugnabat et angeli
eius et non prevaluerunt neque locus inventus est eorum amplius
in celo. Et proiectus est ille draco magnus, serpens antiquus
qui vocatur diabolus et sathanas qui seducit universum orbem
Proiectus est in terram et angeli eius cum eo missi sunt. Et au-
divi vocem magnam in celo dicentem: Nunc facta est salus et
virtus et regnum dei nostri et potestas christi eius quia proiectus est
accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos ante conspectum
dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem
agni et propter verbum testimonii sui et non dilexerunt
animas suas usque ad mortem. Propterea letamini celi et

[illegible]

qui accusat illos ... ve terre et mari quia descendit dyabolus ad vos

habens iram magnam sciens quod modicum tempus habet. Et postquam

vidit draco quod proiectus esset in terram persecutus est mulierem que

peperit masculum et date sunt mulieri due ale aquile

magne ut volaret in desertum in locum suum ubi alitur

per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis. Et misit

serpens ex ore suo post mulierem tanquam aquam fluminis

ut eam faceret trahi a flumine et adiuvit terra mulierem et

aperuit terra os suum et absorbuit flumen quod misit

draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem et abiit facere

prelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata

dei et habent testimonium ihesu christi. Et stetit super arenam maris.

Capitulum xiii

Et vidi de mari bestiam ascendentem habentem

capita septem et cornua decem et super

cornua eius decem diademata et super capita eius nomina

blasphemie et bestia quam vidi similis erat pardo et

[illegible]

et pedes eius sicut pedes ursi et os eius sicut os leonis et

[illegible]

dedit illi draco virtutem suam et potestatem magnam et vidi unum

[illegible]

de capitibus suis quasi occisum in mortem et plaga mortis

[illegible]

eius curata est et admirata est universa terra post bestiam et

[illegible]

adoraverunt draconem qui dedit potestatem bestie et adoraverunt

[illegible]

bestiam dicentes quis similis bestie et quis poterit pugnare

[illegible]

cum ea et datum est ei os loquens magna et blasphemias

[illegible]

et data est illi potestas facere menses quadraginta duos et

[illegible]

aperuit os suum in blasphemias ad deum blasphemare nomen

[illegible]

eius et tabernaculum eius et eos qui in celo habitant et datum

[illegible]

est illi bellum facere cum sanctis et vincere illos et data est

[illegible]

illi potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem et

[illegible]

adorabunt eam omnes qui habitant terram quorum nomina non sunt scripta

[illegible]

in libro vite agni qui occisus est ab origine mundi

[illegible]

Si quis aures audiendi audiat qui in captivitatem duxerit

[illegible]

vadit qui in gladio occiderit oportet eum gladio occidi

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Hic est paciencia et fides sanctorum. Et vidi bestiam ascendentem

de terra et habebat cornua duo similia agni et loquebatur

sicut draco et omnem potestatem prioris bestie faciebat in conspectu

eius et facit terram et habitantes in ea adorare primam bestiam

cuius curata est plaga mortis et fecit signa magna ut etiam

faceret ignem de celo descendere in terram in conspectu hominum et sedu-

cit habitantes in terra propter signa que data sunt illi facere in conspectu

bestie dicens habitantibus in terra ut faciant imaginem

bestie que habet plagam gladii et vixit et datum est illi ut

daret spiritum imagini bestie et ut loquatur imago bestie

et faciat ut quicumque non adoraverint imaginem bestie occi-

dantur et faciet omnes pusillos et magnos et divites et

pauperes et liberos et servos habere caracterem in dextera manu

aut in frontibus suis et ne quis possit emere aut vendere nisi

qui habet caracterem nomen bestie aut numerum nominis eius

[illegible]

Qui habet intellectum computet numerum bestie. Numerus enim hominis est et numerus eius est sexcenti sexaginta sex

Capitulum xiiiim

Et vidi et ecce agnus stabat supra montem Syon et cum illo centum quadraginta quatuor milia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Et audivi vocem de celo tanquam vocem aquarum multarum et tanquam vocem tonitrui magni et vocem quam audivi sicut citharedorum citharizancium in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum ante sedem et ante quatuor animalia et seniores. Et nemo poterat dicere canticum nisi illa centum xliiii milia qui empti sunt de terra. Hii sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati virgines enim sunt. Hii sequuntur agnum quocumque ierit. Hii empti sunt ex omnibus primicie deo et agno et in ore eorum non est inventum mendacium. Sine macula enim sunt ante thronum dei. Et vidi alium angelum volantem per medium celi habentem evangelium eternum ut evangelizaret

[illegible]

Ezadi sedentibus sup terram et sup omnem gentem et tribum et

[illegible]

linguam et populum dicens magna voce timete deum et date

[illegible]

illi honorem quia venit hora iudicii eius et adorate eum

[illegible]

qui fecit celum et terram mare et om[illegible] q in eis sunt et fon

[illegible]

tes aquarum Et alius secutus est angelus dicens cecidit cecidit

[illegible]

babilon illa civitas magna que a vino ire fornicationis

[illegible]

sue potavit omnes gentes Et tercius angelus secutus est illos

[illegible]

dicens voce magna si quis adoraverit bestiam et imaginem

[illegible]

eius et acceperit caracterem in fronte sua aut in manu sua et

[illegible]

hic bibet de vino ire dei quod mixtum est mero in calice ire

[illegible]

ipsius et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum

[illegible]

suorum et fumus tormentorum eorum ascendit in secula seculorum nec

[illegible]

habent requiem die ac nocte qui adoraverunt bestiam et imaginem

[illegible]

eius et si quis acceperit caracterem nominis eius Hic est patiencia

[illegible]

sanctorum qui custodiunt mandata dei et fidem ihesu

[illegible]

[illegible]

Et audivi vocem de celo dicentem michi scribe beati mortui

qui in dno moriuntur. Amodo iam dicit sps ut requiescant

a laboribus suis opa enim illorum sequuntur illos. Et vidi et

ecce nubem candidam et sup nubem sedentem similem filio

hois habentem in capite suo coronam auream et in manu sua

falcem acutam. Et alter angelus exivit de teplo clamans

voce magna ad sedentem sup nubem mitte falcem tuam

et mete quia venit hora ut metat[ur] quia aruit messis terre.

Et misit qui sedebat sup nubem falcem suam in terram et messa

est terra. Et alius angelus exivit de teplo qd est in celo habens et

ipse falcem acutam. Et alius angelus exivit de altari

qui habet potestatem sup ignem et aquam et clamavit voce magna

ad eum qui habebat falcem acutam dicens mitte falcem

tuam acutam et vindemia botros vinee terre qm mature

sunt uve eius. Et misit angelus falcem suam in terram et vin

[illegible]

[illegible] educ me de lacu miserie [illegible] magnum [illegible]

[illegible]

Vindemiavit vineam terre et misit in lacum ire dei magnum

Et calcatus est lacus extra civitatem et exivit sanguis de lacu

usque ad frenos equorum per stadia sexcenta mille et sexcenta

Cap. xv.

Et vidi aliud signum in celo magnum et mirabile

Angelos vii habentes plagas vii novissimas quoniam in illis

consummata est ira dei. Et vidi tamquam mare vitreum mixtum

igne et eos qui vicerunt bestiam et imaginem eius et numerum

nominis eius stantes super mare vitreum habentes citharas dei et

cantantes canticum moysi servi dei et canticum agni dicentes

Magna et mirabilia sunt opera tua domine deus omnipotens

iuste et vere vie tue domine rex seculorum. Quis non

timebit te domine et magnificabit nomen tuum quia

tu solus pius es quoniam omnes gentes venient et adora-

bunt in conspectu tuo quoniam iudicia tua manifesta sunt

Et post hec vidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii

[illegible]

in celo et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo vestiti lapide mundo candido et precincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quatuor animalibus dedit vii angelis vii phialas aureas plenas iracundia dei viventis in secula seculorum. Et impletum est templum fumo a maiestate dei et de virtute eius et nemo poterat introire in templum donec consummarentur vii plage vii angelorum.

xvi

Capitulum xvi

Et audivi vocem magnam de templo dicentem vii angelis: ite et effundite vii phialas ire dei in terram. Et abiit primus angelus et effudit phialam suam in terram et factum est vulnus sevum et pessimum in homines qui habebant caracterem bestie et eos qui adoraverunt bestiam et imaginem eius. Et secundus angelus effudit phialam suam in mare et factus est sanguis tanquam mortui et omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius angelus effudit phialam

[illegible]

suam super flumina et super fontes aquarum et factus est

sanguis. Et audivi angelum aquarum dicentem: Iustus es qui

es et qui eras sanctus qui haec iudicasti, quia sanguinem sanctorum

et prophetarum effuderunt et sanguinem eis dedisti bibere, quia

digni sunt. Et audivi alterum ab altari dicentem: Etiam

Domine Deus omnipotens, vera et iusta iudicia tua. Et quartus

angelus effudit phialam suam in solem, et datum est illi aestu

affligere homines et igni. Et aestuaverunt homines aestu magno, et

blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super has pla-

gas. Et quintus angelus effudit phialam suam super sedem be- neque egerunt paenitentiam

stiae, et factum est regnum eius tenebrosum, et commanducaverunt ut darent illi gloriam.

linguas suas prae dolore, et blasphemaverunt Deum caeli prae

doloribus et vulneribus suis, et non egerunt paenitentiam ex operibus suis.

Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen

illud magnum Eufraten, et siccavit aquam eius, ut pararetur via

[illegible interlinear gloss]

via regibus ab ortu solis. Et vidi de ore draconis et

[illegible interlinear gloss]

de ore bestie et de ore pseudo prophete spiritus tres immun-

[illegible interlinear gloss]

dos in modum ranarum. Sunt enim spiritus demoniorum fa-

[illegible interlinear gloss]

cientes signa et procedunt ad reges totius terre congregare

[illegible interlinear gloss]

illos in prelium ad diem magnum omnipotentis dei. Ecce venio

[illegible interlinear gloss]

sicut fur. Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua

[illegible interlinear gloss]

ne nudus ambulet et videant turpitudinem eius. Et

[illegible interlinear gloss]

congregavit illos in locum qui dicitur hebrayce Hermagedon

[illegible interlinear gloss]

Et septimus angelus effudit phialam suam in aerem et exivit

[illegible interlinear gloss]

vox magna de templo a throno dicens factum est. Et facta sunt

[illegible interlinear gloss]

fulgura et voces et tonitrua et terremotus factus est magnus

[illegible interlinear gloss]

qualis nunquam fuit ex quo homines fuerunt super terram

[illegible interlinear gloss]

talis terremotus sic magnus. Et facta est civitas magna in tres

[illegible interlinear gloss]

partes et civitates gentium ceciderunt et Babilon magna

[illegible interlinear gloss]

venit in memoriam ante deum dare illi calicem vini

[illegible marginal glosses]

indignationis ire eius. Et omnis insula fugit et montes

non sunt inventi. Et grando magna sicut talentum de celo

descendit in homines. Et blasphemaverunt homines deum propter

plagam grandinis quoniam magna facta est vehementer.

Capitulum xvii

Et venit unus de septem angelis qui habebant septem phialas

et locutus est mecum dicens veni ostendam tibi dampnationem

meretricis magne que sedet super aquas multas cum

qua fornicati sunt reges terre et inebriati sunt qui inhabitant

terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit me in desertum

in spiritu. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam

nominibus blasphemie habentem capita septem et cornua decem.

Et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata

auro et lapide precioso et margaritis habens poculum

aureum in manu sua plenum abominatione et immunditia

fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum misterium

Babylon magna mater fornicationum et abominationum

terre / Et vidi eandem mulierem de sanguine sanctorum / et

de sanguine martirum Iesu / Et miratus sum cum vidissem illam mulierem

admiratione magna / Et dixit mihi angelus quare miraris

Ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestie que portat

eam que habet capita vii et cornua x / Bestia quam vidisti

fuit / et non est / et ascensura est de abysso / et in in-

teritum ibit / et mirabuntur inhabitantes terram quorum non

scripta nomina in libro vite a constitutione mundi / videntes

bestiam que erat et non est / Et hic est sensus qui habet sapi-

entiam / septem capita septem montes sunt super quos mulier

sedet / et reges septem sunt quinque ceciderunt / unus est et

alius nondum venit / et cum venerit oportet

illum breve tempus manere / Et bestia que erat et non est

Et ipsa octava est / et de septem est / et in interitum vadit

decem cornua que vidisti decem reges sunt qui regnum nondum acceperunt

sed potestatem tamquam reges una hora accipient post bestiam

Hii unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestie tradent

Hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos quoniam dominus dominorum

est et rex regum et qui cum illo sunt vocati electi et fideles

Et dixit michi aque quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt

et gentes et lingue et decem cornua que vidisti et bestia hii

odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam et

carnes eius manducabunt et ipsam igne concremabunt

Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod illi placitum

est ut dent regnum suum bestie donec consumentur verba dei Et

mulier quam vidisti est civitas magna que habet regnum super reges

terre.

xviii

Et post hec vidi alium angelum de-

scendentem de celo habentem potestatem magnam et terra illumi-

nata est a gloria eius. Et clamavit in forti voce dicens Cecidit

[illegible]

[illegible]

Cecidit babylon magna et facta est habitatio demoniorum et
custodia omnis spiritus immundi et custodia omnis volucris immunde
odibilis, quia de vino ire fornicationis eius biberunt omnes
gentes, et reges terre cum illa fornicati sunt et mercatores terre
de virtute deliciarum eius divites facti sunt. Et audivi aliam vo-
cem de celo dicentem: exite de illa populus meus et ne participes
sitis delictorum eius et de plagis eius non accipiatis, quia
pervenerunt peccata eius usque ad celum et recordatus est dominus iniquitatum
eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis et duplicate
duplicia secundum opera eius in poculo quo miscuit vobis
miscete illi duplum. Quantum glorificavit se et in deliciis fuit
et tantum date illi tormentum et luctum, quia in corde suo dicit
sedeo ut regina et vidua non sum et luctum non videbo.
Ideo in una die venient plage eius mors et luctus et
fames et igne comburetur quia fortis est deus qui iudicabit
illa[m]

[illegible]

Et flebunt et plangent se super illam reges terre, qui cum illa
fornicati sunt et in deliciis suis vixerunt. Et cum viderint
fumum incendii eius, longe stantes, propter timorem tormentorum
eius dicentes: Ve ve civitas illa magna Babilon, et civitas
illa fortis, quoniam una hora venit iudicium tuum. Et nego-
tiatores terre flebunt et lugebunt super illam, quoniam merces eorum
nemo emet amplius: merces auri et argenti et lapidis pre-
tiosi et margarite, et bissi et purpure et serici et coccini.
Et omne lignum thinum, et omnia vasa eboris, et omnia vasa
de lapide precioso et eramento et ferro et marmore et
cinamomum et amomum et odoramentorum et unguenti et
thuris et vini et olei et simile, et tritici et iumentorum
et ovium et equorum et redarum, et mancipiorum et animarum hominum.
Et poma desiderii anime tue discesserunt a te. Et omnia pi-
nguia et preclara perierunt a te, et amplius illa iam non invenient.

mercatores horum qui divites facti sunt ab ea longe

stabunt propter timorem tormentorum eius flentes et lugentes et

dicentes ve ve civitas illa magna que amicta erat bysso

et purpura et cocco et deaurata auro et lapide precioso

et margaritis quoniam una hora destitute sunt tante divi-

cie. Et omnis gubernator et qui in lacum navigat et nau-

te et qui in mari operantur longe steterunt et clamaverunt

videntes locum incendii eius et dicentes que similis civitati

magne. Et miserunt pulverem super capita sua et clamave-

runt flentes et lugentes atque dicentes ve ve civitas illa

magna in qua divites facti sunt omnes qui habent naves

in mari de preciis eius quoniam una hora desolata est.

Exulta super eam celum et sancti et apostoli et prophete quoniam

iudicavit deus iudicium vestrum de illa. Et sustulit unus

angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit

in mare dicens hoc impetu mittetur babilon civitas

illa magna et ultra iam non invenietur et vox citharedorum musicorum

et tibiis canentium et tuba non audietur

in ea amplius et omnis artifex omnis artis non invenietur

in ea amplius et vox mole non audietur

ea amplius et lux lucerne non lucebit in ea amplius

et vox sponsi et sponse non audietur amplius adhuc

amplius quia mercatores tui erant principes terre quia in veneficiis tuis

tuis erraverunt omnes gentes et in ea sanguis

prophetarum et sanctorum inventus est et omnium qui interfecti sunt in terra

xix

Post hec audivi quasi vocem magnam tubarum Capitulum xix

multarum in celo dicentium alleluia laus et gloria et virtus deo

nostro est quia vera et iusta iudicia sunt eius qui iudicavit

de meretrice magna que corrupit terram in prostitutione sua et

vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius et iterum

dixerunt alla Et fumus eius ascendit in secula seculorum Et ce-

ciderunt xxiiij seniores et quattuor alia adoraverunt deum

sedentem super thronum dicentes amen alla Et vox de throno

exivit dicens laudem dicite deo nostro omnes servi eius et

qui timetis deum pusilli et magni Et audivi quasi vocem

tube magne et sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem

tonitruum magnorum dicentium alla quoniam regnavit dominus deus

omnipotens Gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei

quia venerunt nuptie agni et uxor eius preparavit se Et

datum est illi ut cooperiat se byssino splendenti candido

byssinum enim iustificationes sanctorum sunt Et dixit mihi Scribe

beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt Et dixit mihi

hec verba dei vera sunt Et cecidi ante pedes eius ut adorarem

eum Et dixit mihi vide ne feceris conservus tuus sum

tuus et fratrum tuorum habentium testimonium iesu christi deum

De vindicta malorum et liberatione bonorum

Laudanti choro ... celebrat ... bonorum ... alla ... laudandum ... laus

... pusilli et magni qui ... xxiiij ... laudem

Quoniam nuptie agni ... venerunt ... ecclesie ... sponsi ... fiat ... vocati ... cena ...

... ad nuptias ... cena ... magna ... multos

[illegible]

adora / testimonium enim ihesu xpi est spiritus prophetie. Et vi
di celum apertum et ecce equus albus et qui sedebat super eum
vocabatur fidelis et verax et cum iusticia iudicat et pugnat.
Oculi autem eius sicut flamma ignis et in capite eius dya
demata multa habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse. Et
vestitus erat veste aspersa sanguine et vocatur nomen eius
verbum dei. Et exercitus qui sunt in celo sequebantur eum in
equis albis vestiti bisso albo et mundo. Et de ore ipsius
procedebat gladius utraque parte acutus ut in ipso percuciat gen
tes. Et ipse reget eos in virga ferrea. Et ipse cal
cavit torcular vini furoris ire dei omnipotentis. Et ha
bet in vestimento et in femore suo scriptum rex regum et dominus
dominancium. Et vidi unum angelum stantem in sole et clama
vit voce magna dicens omnibus avibus que volant per medi
um celi venite et congregamini ad cenam magnam dei ut

[illegible]

manducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes
fortium et carnes equorum et sedentium in ipsis et carnes
omnium liberorum et servorum et pusillorum et magnorum. Et vi-
di bestiam et reges terre et exercitus eorum congregatos ad facien-
dum prelium cum illo qui sedebat in equo et cum exercitu
eius. Et apprehensa est bestia et cum illa pseudopropheta
qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui
acceperunt caracterem bestie et qui adoraverunt imaginem
eius. Et vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ar-
dentis sulphure et ceteri occisi sunt gladio sedentis super
equum qui procedebat de ore ipsius et omnes aves saturate sunt carnibus eorum.

xx Capitulum xx

Et vidi angelum descendentem de celo habentem clavem abyssi et catenam magnam
in manu sua. Et apprehendit draconem serpentem antiquum
qui est diabolus et sathanas et ligavit eum per annos mille.

Et misit eum in abyssum / et clausit / et signavit / super illum / ut

non seducat / amplius / gentes / donec consummentur mille anni /

et post hec oportet / illum solvi / modico tempore / Et vidi /

sedes / et sederunt super eas / et iudicium datum est illis / et ani-

mas decollatorum / propter testimonium Iesu / et propter verbum dei / et

qui non adoraverunt bestiam / neque imaginem eius / neque

acceperunt caracterem eius / in frontibus suis / aut in manibus

suis / et vixerunt / et regnaverunt / cum Christo mille annis.

Et ceteri mortuorum / non vixerunt / donec consummentur mille anni /

Hec est resurrectio prima / Beatus / et sanctus / qui habet partem

in resurrectione / et in his secunda mors / non habet potestatem / sed

erunt sacerdotes dei et Christi / et regnabunt cum illo mille

annis / Et cum consummati fuerint mille anni / solvetur

Sathanas de carcere suo / et exibit / et seducet gentes.

[illegible]

que sunt super quatuor angulos terre / Gog et Magog / et

[illegible]

congregabit eos in prelium / quorum numerus est sicut arena maris

[illegible]

Et ascenderunt super latitudinem terre / et circuierunt / castra sanctorum

[illegible]

et civitatem dilectam / Et descendit a deo ignis de celo et de-

[illegible]

voravit eos / et diabolus qui seducebat eos missus est

[illegible]

in stagnum ignis et sulphuris / ubi bestia et pseudopropheta

[illegible]

cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum amen / Et vidi thronum

[illegible]

unum magnum candidum et sedentem super eum / a cuius conspectu

[illegible]

fugit terra et celum / et locus non est inventus eis / Et

[illegible]

vidi mortuos / magnos / et pusillos / stantes / in conspectu throni

[illegible]

et libri aperti sunt / et alius liber apertus est qui est

[illegible]

liber vite / et iudicati sunt mortui ex hiis que scripta

[illegible]

erant in libris secundum opera ipsorum / et dedit mare mortuos

[illegible]

qui in eo erant / et mors / et infernus dederunt mortuos

[illegible]

[illegible]

qui in ipsis erant / et iudicati sunt singuli secundum opera ipsorum

Et infernus et mors / missi sunt in stagnum ignis / Hec

est mors secunda / Et qui non est inventus in libro vite scriptus missus

Et vidi celum novum / est in stagnum ignis / Capitulum xxj

et terram novam / Primum enim celum et prima terra abiit / et

mare iam non est / Et ego Johannes vidi civitatem sanctam

Jerusalem novam descendentem de celo / a deo paratam sicut

sponsam ornatam / viro suo / Et audivi vocem magnam

de throno dicentem / Ecce tabernaculum dei cum hominibus

Et habitabit cum illis / Et ipsi populus eius erunt / Et ipse

deus / cum eis erit eorum deus / Et absterget deus omnem

lacrimam ab oculis eorum / Et mors ultra non erit / neque

luctus neque clamor neque dolor erit ultra quia prima

abierunt / Et dixit qui sedebat in throno / Ecce nova

[illegible]

[illegible]

Scribe quia et dixit mihi: Haec verba fidelissima sunt et vera.

[illegible]

Et dixit mihi: Factum est. Ego sum alpha et omega, initium et finis.

[illegible]

Ego sitienti dabo de fonte aquae vitae gratis. Qui vicerit possidebit

[illegible]

haec, et ero illi Deus et ille erit mihi filius. Timidis autem

[illegible]

et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et ve-

[illegible]

neficis et idolatris et omnibus mendacibus pars illorum

[illegible]

erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors secunda. Et venit

[illegible]

unus de septem angelis habentibus phialas plenas septem plagis no-

[illegible]

vissimis et locutus est mecum dicens: Veni et ostendam tibi sponsam

[illegible]

uxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum

[illegible]

et ostendit mihi civitatem sanctam Hierusalem descendentem de caelo a Deo

[illegible]

habentem claritatem Dei, et lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidi

[illegible]

iaspidis sicut cristallum. Et habebat murum magnum et altum

[illegible]

habentem portas duodecim et in portis angelos duodecim

[illegible]

filiorum israel. Ab oriente porte tres et ab aquilone porte tres

et ab austro porte tres et ab occasu porte tres. Et murus civitatis

habens fundamenta xii et in ipsis xii nomina xii apostolorum et agni.

Et qui loquebatur mecum habebat mensuram arundineam auream

ut metiretur civitatem et portas eius et murum. Et civitas

in quadrato posita est et longitudo eius tanta quanta et

latitudo. Et mensus est civitatem de arundine per stadia xii milia.

Longitudo et latitudo et altitudo eius equalia sunt.

Et mensus est murum eius cxliiii cubitorum mensura hominis

que est et angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide

ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo. Et fundamenta

muri civitatis omni lapide precioso ornata. Fundamentum

primum iaspis, secundum saphirus, tercium calcedonius, quartum

smaragdus, quintum sardonix, sextum sardius, septimum crisolitus,

octavum berillus, nonum thopasius, decimum crisopassus,

undecimum iacinctus, duodecimum amatistus. Et xii porte xii

[illegible]

Zaphirus ... celo ... Item calcedonius ...

Item smaragdus ...

[illegible]

Quintus sardonix [illegible]

Sextus sardius [illegible] Septimus crisolitus [illegible]

Octavus berillus [illegible]

margarite et singule porte erant ex singulis

margaritis et platea civitatis aurum mundum tanquam vitrum perlu-

cidum et templum non vidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum

illius est et agnus. Et civitas non eget sole neque luna

ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam et lu-

cerna eius est agnus. Et ambulabunt gentes per lumen eius et re-

ges terre afferent gloriam suam et honorem in illam. Et porte eius

Nonus topasius [illegible]

non claudentur per diem, nox enim non erit illic. Et afferent gloriam

et honorem gentium in illam. Non intrabit in illam aliquid coinqui-

natum et faciens abhominationem et mendacium nisi qui scripti sunt

Capitulum XXII

in libro vite et agni.

Et ostendit michi fluvium

aque vive splendidum tanquam cristallum procedentem

de sede dei et agni in medio platee eius. Et ex utraque

parte fluminis lignum vite afferens fructus duodecim per menses singulos

reddens fructum suum et folia ligni ad sanitatem gen-

Decimus crisopassus [illegible]

tium. Et omne maledictum non erit amplius. Et se-

Undecimus iacinctus [illegible]

Duodecimus amatistus [illegible]

[illegible]

[illegible]

des dei et agni illa sunt et servi eius servient illi et
videbunt faciem eius et nomen eius in frontibus eorum et nox
ultra non erit et non egebunt lumine lucerne neque lumine
solis quoniam dominus deus illuminabit eos et regnabunt in
secula seculorum amen. Et dixit michi hec verba fidelissima et vera
sunt et dominus deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere
servis suis que oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus qui
custodit verba prophetie libri huius. Et ego Iohannes qui audivi et
vidi hec. Et postquam audissem et vidissem cecidi ut adorarem ante pe-
des eius angeli qui michi hec ostendebat. Et dixit michi vide ne
feceris conservus enim tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui
servant verba prophetie libri huius deum adora. Et dixit michi ne signaveris
verba prophetie libri huius tempus enim prope est. Qui nocet noceat adhuc et qui in
sordibus est sordescat adhuc et iustus iustificetur adhuc et sanctus
sanctificetur adhuc. Ecce venio cito et merces mea
mecum est reddere unicuique secundum opera sua. Ego sum alpha et o

[illegible]

[illegible]

primus et novissimus, principium et finis. Beati qui lavant stolas suas in

[illegible]

sanguine agni, ut sit potestas eorum in ligno vite, et per portas in-

[illegible]

trent in civitatem. Foris autem canes et venefici et im-

[illegible]

pudici et homicide et ydolis servientes et omnis qui amat et

[illegible]

facit mendacium. Ego Iesus misi angelum meum testificari

[illegible]

vobis hec in ecclesiis. Ego sum radix et genus David, stella splendida

[illegible]

et matutina. Et sponsus et sponsa dicunt: Veni. Veni.

[illegible]

Et qui audit dicat: Veni. Et qui sitit veniat. Et qui vult

[illegible]

accipiat aquam vite gratis. Contestor enim omni audienti verba

[illegible]

prophetie libri huius: si quis apposuerit ad hec, apponet Deus super

[illegible]

illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis

[illegible]

libri prophetie huius, auferet Deus partem eius de libro vite et de

[illegible]

civitate sancta, et de his que scripta sunt in libro isto. Dicit qui

[illegible]

testimonium perhibet istorum: Etiam venio cito. Amen. Veni

[illegible]

domine Iesu. Gratia domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis.

[illegible]

Amen. Explicit liber apokalipsis beati Johannis apostoli

Lucas Anthiocensis natione syrus cuius laus in
evangelio canitur. apud anthiochiam medicine artis
egregius et apostolorum christi discipulus postea usque ad confessionem pau-
li secutus est apostolum sine crimine. nam virginitate permanens deo
maluit servire. qui octuaginta quatuor annos etatis agens
in bithinia obiit plenus spiritu sancto. hic spiritu sancto insti-
gatus in achaie partibus evangelium scribens gentibus fideliumque
incarnationem domini fideli narratione ostendit eumque ex
stirpe david descendisse monstravit. cui non merito potestas
scribendorum actuum apostolorum in ministerio datur ut deo pleno
et filio perditionis extincto oratione ab apostolis facta sorte
domini electionis numerus compleretur sic quod consummationem apostolicis paulus
actibus daret quem diu contra stimulum calcitrantem elegit
set dominus ostendit per legentibus et requirentibus deum breviter
volui aude simon qui plurimis fastidientibus ...

audisse scribit que extante agricola cum depuis fructibus esse

que ita sub spiritu sancti divina gratia ut non solum corporibus

sed etiam animabus eius proficeret medicina. Capitulum primum

Primum quidem sermonem feci de omnibus o Theophile que

cepit Iesus facere et docere usque in diem qua precipiens apostolis

per spiritum sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit

se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis per di-

es xl apparens eis et loquens de regno dei. Et conve-

scens precepit eis ab Ierosolimis ne discederent sed ex-

pectarent promissionem patris quam audistis inquit per os

meum. Quia Iohannes quidem baptizavit aqua, vos autem

baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur

qui convenerant interrogabant eum dicentes domine si

in tempore hoc restitues regnum Israel. Dixit autem eis non

est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in

sco quem accipietis virtute supervenientis spiritus sancti

in vos et eritis mihi testes in Ierusalem et in omni Iudea

et Samaria et usque ad ultimum terre. Et cum hec dixisset

videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab o-

culis eorum. Cumque intuerentur in celum euntem illum ecce duo

viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis qui et dixe-

runt. Viri galilei quid statis aspicientes in celum? Hic ie-

sus qui assumptus est a vobis in celum sic veniet quemadmodum

vidistis eum euntem in celum. Tunc reversi sunt Ierusalem a

monte qui vocatur oliveti qui est iuxta Ierusalem sabbati habens iter.

Et cum introissent cenaculum ascenderunt in superiora ubi

manebant Petrus et Iohannes, Andreas et Iacobus, Philippus

et Thomas, Bartholomeus et Matheus, Iacobus Alphei

et Simon zelotes et Iudas Iacobi. Hii omnes erant

perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et Maria.

matrem iesu et fratribus eius. In diebus illis exurgens petrus in
medio fratrum dixit. Erat autem turba hominum fere .c.xx. Viri
fratres oportet impleri scripturam quam predixit spiritus sanctus per os da
uid de iuda qui fuit dux eorum qui comprehenderunt iesum. Qui
connumeratus erat in nobis et sortitus est sortem ministerii huius.
Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis et suspensus
crepuit medius et diffusa sunt viscera eius. Et notum factum
est omnibus habitantibus in ierusalem ita ut appellaretur ager ille
lingua eorum acheldemach hoc est ager sanguinis. Scriptum est
enim in libro psalmorum. Fiat commoratio eius deserta et non
sit qui inhabitet in ea et episcopatum eius accipiet alter. Oportet
ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo
intravit et exivit inter nos dominus iesus incipiens a bapti
smate iohannis usque in diem qua assumptus est a nobis testem
resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis. Et statuerunt

duos Ioseph qui vocabatur Barnabas qui cognominatus est

Iustus et Mathiam. Et orantes dixerunt. Tu domine qui cor-

da nosti omnium ostende quem elegeris ex his duobus unum

accipere locum ministerii huius et apostolatus de quo prevaricatus

est Iudas ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis

et cecidit sors super Mathiam et annumeratus est cum xi apostolis.

Et dum complerentur dies pentecostes erant omnes discipuli

pariter in eodem loco et factus est repente sonus de celo tamquam

advenientis spiritus vehementis et replevit totam domum ubi

erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertite lingue tamquam

ignis seditque supra singulos eorum. Et repleti sunt omnes

spiritu sancto et ceperunt loqui variis linguis prout spiritus

sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in Ierusalem habitantes

Iudei viri religiosi ex omni natione que sub celo est. Facta

autem hac voce convenit multitudo et mente confusa est

quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes.

Stupebant autem omnes et mirabantur dicentes ad invicem Nonne ecce
omnes isti qui loquuntur galilei sunt Et quomodo nos audi-
vimus unusquisque linguam nostram in qua nati sumus Parthi
et medi et elamite et qui habitant mesopotamiam iu-
deam et capadociam ponthum et asiam frigiam et pamphili-
am egyptum et partes libie que est circa cyrenen et advene ro-
mani iudei quoque et proseliti cretes et arabes audivimus illos
loquentes nostris linguis magnalia dei Stupebant autem omnes
et mirabantur dicentes quidnam vult hoc esse Alii autem irri-
dentes dicebant quia musto pleni sunt isti Stans autem petrus
cum xi levavit vocem suam et locutus est eis Viri iudei et
qui habitatis Jerusalem universi hoc vobis notum sit et auribus
percipite verba mea Non enim sicut vos estimatis hii ebrii sunt
cum sit hora diei tercia Sed hoc est quod dictum est per prophetam Io-
hel Et erit in novissimis diebus dicit dominus Effundam de
spiritu meo super omnem carnem Et prophetabunt filii vestri et filie
vestre

Et iuvenes vestri visiones videbunt et seniores vestri som-

nia somniabunt et quidem super servos meos et super ancillas

meas in diebus illis effundam de spiritu meo et prophetabunt et

dabo prodigia in caelo sursum et signa in terra deorsum sanguinem

et ignem et vaporem fumi Sol convertetur in tenebras

et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et ma-

nifestus et omnis quicumque invocaverit nomen domini salvus erit

Viri israhelite audite verba hec Iesum nazarenum virum approba-

tum a deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis que fecit

per eum deus in medio vestri sicut vos scitis hunc diffinito con-

silio et prescientia dei traditum per manus iniquorum affligen-

tes interemistis quem deus suscitavit solutis doloribus infer-

ni iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo David enim dicit in eum

Providebam dominum coram me semper quoniam a dextris est mihi ne com-

movear propter hoc letatum est cor meum et exultavit lingua

mea insuper et caro mea requiescet in spe quoniam non dereli-

animas

animam meam in inferno nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas
mihi fecisti vias vite adimplebis me iocunditate cum facie tua.
Viri fratres liceat audacter dicere ad vos de patriarcha david quoniam defunctus
et sepultus est et sepulcrum eius apud nos est usque in hodiernum
diem. Propheta igitur cum esset et sciret quia iure iurando iurasset illi
deus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius providens lo
cutus est de resurrectione christi quia neque derelictus est in inferno neque caro
eius vidit corruptionem. Hunc iesum resuscitavit deus cuius omnes
nos testes sumus. Dextera igitur dei exaltatus et promissione spiritus
sancti accepta a patre effudit hunc quem vos videtis et auditis.
Non enim david ascendit in celum dicit autem ipse. Dixit dominus domino
meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos sca
bellum pedum tuorum. Certissime ergo sciat omnis domus israel quia et
dominum eum et christum deus fecit hunc iesum quem vos crucifixistis.
His auditis compuncti sunt corde et dixerunt ad petrum et ad
reliquos apostolos quid faciemus viri fratres. Petrus vero ait

ad illos / petrus inquit agite et baptizetur unusquisque ve
strum in nomine iesu christi in remissionem peccatorum vestrorum et accipietis
donum spiritus sancti vobis enim data est repromissio et filiis vestris
et omnibus qui longe sunt quoscumque advocaverit dominus deus noster aliis
quoque verbis pluribus testificatus est et exortabatur eos dicens sal
vamini a generatione ista prava qui ergo receperunt sermonem eius
baptizati sunt et apposite sunt in die illa anime circiter tria mi
lia erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communica
tione fractionis panis et orationibus fiebat autem omni anime timor
multa quoque prodigia et signa per apostolos in ierusalem fiebant et me
tus erat magnus in universis omnes etiam qui credebant erant
pariter et habebant omnia communia possessiones et substantias vendebant
et dividebant illas omnibus prout cuique opus erat cotidie
quoque perdurantes unanimiter in templo frangentes circa domos pa
nes sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis collaudantes
deum et habentes gratiam ad omnem plebem dominus autem augebat qui salvi fiebant
cotidie in idipsum

Petrus autem et Iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Ca. iii
Et quidam vir qui erat claudus ex utero matris
sue baiulabatur quem ponebant quotidie ad portam templi
que dicitur speciosa ut peteret elemosinam ab introeuntibus in templum.
Is autem cum vidisset Petrum et Iohannem incipientes introire
in templum rogabat ut elemosinam acciperet. Intuens autem in eum
Petrus cum Iohanne dixit respice in nos. At ille intendebat in
eos sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit
Argentum et aurum non est mihi. quod autem habeo hoc tibi do. In
nomine Iesu Christi nazareni surge et ambula. Et apprehensa
manu eius dextera levavit eum et protinus consolidate sunt ba-
ses eius et plante. Et exiliens stetit et ambulabat. Et
intravit cum illis in templum ambulans et exiliens et laudans
deum. Et vidit eum omnis populus ambulantem et laudantem deum.
Cognoscebant autem illum quoniam ipse erat qui ad elemosinam sede-
bat ad speciosa porta templi. Et repleti sunt stupore et

[illegible]

extasi in eo quod contigerat illi. Cum viderent tenentem petrum et

[illegible]

iohannem qui sanus effectus fuerat, cucurrit omnis populus ad eos ad por-

[illegible]

ticum que appellatur salomonis stupentes. Videns autem petrus respondit

[illegible]

ad populum. Viri israelite quid miramini in hoc aut nos quid intue-

[illegible]

mini quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare. Deus

[illegible]

abraham deus ysaac et deus iacob deus patrum nostrorum glorificavit

[illegible]

filium suum iesum quem vos quidem tradidistis et negastis

[illegible]

ante faciem pilati iudicante illo dimitti. Vos autem sanctum et

[illegible]

iustum negastis et petistis virum homicidam donari vobis. Au-

[illegible]

ctorem vero vite interfecistis quem deus suscitavit a mortuis

[illegible]

cuius nos testes sumus. Et in fide nominis eius hunc quem vos

[illegible]

videtis et nostis confirmavit nomen eius et fides que per eum

[illegible]

dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. Et

[illegible]

nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis sicut et principes vestri.

[illegible]

Deus autem qui prenunciavit per os omnium prophetarum pati christum

[illegible]

suum sic implevit. Penitemini igitur et convertimini ut deleantur

peccata ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini
et miserit eum qui predicatus est vobis Jesum Christum quem oportet
celum suscipere usque in tempora restitutionis omnium que locutus est Deus
per os sanctorum suorum a seculo prophetarum. Moyses quidem dixit quoniam
prophetam suscitabit vobis Dominus Deus de fratribus vestris tanquam me
ipsum audietis iuxta omnia quecumque locutus fuerit vobis. Erit
autem omnis anima que non audierit prophetam illum exterminabitur
de plebe. Et omnes prophete a Samuel et deinceps qui lo-
cuti sunt annuntiaverunt dies istos. Vos estis filii
prophetarum et testamenti quod disposuit Deus ad patres nostros di-
cens ad Abraham in semine tuo benedicentur omnes familie
terre. Vobis primum Deus suscitans filium suum misit eum bene-
dicentem vobis ut convertat se unusquisque a nequitia sua.
iiij Loquentibus autem illis ad populum supervenerunt Capitulum iiij
sacerdotes et magistratus templi et sadducei dolentes quod doce-
rent populum et annuntiarent in Jesu resurrectionem ex mortuis.

et iecerunt in eos manus et posuerunt eos in custodiam usque
in crastinum. Erat autem iam vespera. Multi autem eorum qui audie-
rant verbum crediderunt. Et factus est numerus virorum v milia. Fac-
tum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et
seniores et scribe in Jerusalem et Annas princeps sacerdotum et
Caiphas et Johannes et Alexander et quotquot erant de genere sacer-
dotali. Et statuentes eos in medio interrogabant: In qua vir-
tute aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc repletus Spiritu
sancto Petrus dixit ad eos: Principes populi et seniores audi-
te. Si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi, in
quo iste salvus factus est, notum sit omnibus vobis et omni
plebi Israel quia in nomine domini Jesu Christi Nazareni, quem vos
crucifixistis, quem deus suscitavit a mortuis, in hoc iste a-
stat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis
edificantibus qui factus est in caput anguli. Et non est in alio
aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus in quo

oportet nos salvos fieri. Videntes autem petri constantiam et Io-
hannis comperto quod homines essent sine litteris et ydiote admiraba-
ntur et cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant. Hominem quoque videntes
stantem cum eis qui curatus fuerat nil poterant contradicere. Iusse-
runt autem eos foras extra concilium secedere et conferebant ad invi-
cem dicentes Quid faciemus hominibus istis quoniam quidem notum signum
factum est per eos omnibus habitantibus Ierusalem. Manifestum est
et non possumus negare sed ne amplius divulgetur in populum
comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum
Et vocantes eos denunciaverunt eis ne omnino loquerentur neque
docerent in nomine Iesu. Petrus vero et Iohannes responderunt et di-
xerunt ad eos Si iustum est audire vos in conspectu dei po-
tius audire quam deum iudicate. Non enim possu-
mus que vidimus et audivimus non loqui. At illi comminan-
tes dimiserunt eos non invenientes quomodo punirent eos
propter populum quia omnes clarificabant deum in eo quod factum erat

toto populo contra nos

a eo quod acciderat. Annorum enim erat xl homo in quo factum
fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad
suos et annunciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdo-
tum et seniores dixissent. Qui cum audissent unanimiter levaverunt
vocem ad Deum et dixerunt. Domine tu fecisti celum et terram ma-
re et omnia que in eis sunt, qui Spiritu Sancto per os David
patris nostri pueri tui dixisti: Quare fremuerunt gentes
et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre et
principes convenerunt in unum adversus Dominum et adversus Christum
eius. Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum
tuum Iesum quem unxisti Herodes et Pontius Pilatus cum genti-
bus et populis Israel facere que manus tua et consilium tuum
decreverunt fieri. Et nunc Domine respice in minas eorum et da
servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum in eo quod
manum tuam extendas ad sanitates et signa et prodigia
fieri per nomen sancti filii tui Iesu. Et cum orassent motus est

locus in quo erant congregati et repleti sunt omnes spiritu sancto
et loquebantur verbum dei cum fiducia. Multitudinis autem credentium
erat cor unum et anima una, nec quisquam eorum que possi-
debat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.
Et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis
Jesu Christi domini nostri, et gratia magna erat in omnibus illis. Neque
enim quisquam egenus erat inter illos. Quotquot enim possesso-
res agrorum aut domorum erant vendentes afferebant pretia
eorum que vendebant et ponebant ante pedes apostolorum. Divide-
batur autem singulis prout cuique opus erat. Joseph autem qui cogno-
minatus est Barnabas ab apostolis quod est interpretatum filius
consolationis, levites cyprius genere, cum haberet agrum vendidit
illum et attulit pretium et posuit ante pedes apostolorum.

Vir autem quidam nomine Ananias cum Saphira uxore
sua vendidit agrum et fraudavit de pretio agri conscia
uxore sua et afferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit

Dixit autem petrus Anania cur temptavit sathanas cor tuum
mentiri te spiritui sancto et fraudare de pretio agri. Nonne manens
tibi manebat et venundatum erat in tua potestate. Quare posui
sti in corde tuo hanc rem. Et non es mentitus hominibus sed deo.
Audiens autem Ananias haec verba cecidit et expiravit. Et factus
est timor magnus in omnes qui audierant. Surgentes autem iuve
nes et amoverunt eum et efferentes sepelierunt eum. Factum est
autem quasi horarum trium spatium et uxor ipsius nesciens quod factum fuerat
introivit. Et ait petrus ei dic mihi mulier si tanti agrum vendidi
stis. At illa dixit etiam tanti. Petrus autem ad eam. Quid utique convenit
vobis temptare spiritum domini. Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum
tuum statim ad ostium. Et efferent te. Et confestim cecidit ante pe
des eius. Et expiravit. Intrantes autem iuvenes invenerunt illam
mortuam. Et extulerunt et sepelierunt ad virum suum. Et factus
est timor magnus in universa ecclesia. Et in omnes qui audierunt

~~Per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa~~

in plebe. et erant unanimiter omnes in porticu salomonis. Ceterorum
autem nemo audebat se coniungere illis, sed magnificabat eos populus
Magis autem augebatur in domino credentium multitudo virorum ac muli-
erum, ita ut in plateas eiicerent infirmos et ponerent in lectu-
lis et grabatis ut veniente petro saltem umbra illius obumbraret
quemquam illorum et liberarentur ab infirmitatibus suis. Concurrebat
autem multitudo vicinarum civitatum ierusalem afferentes egros et
vexatos a spiritibus immundis, qui curabantur omnes. Exurgens
autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant, que est heresis
saduceorum repleti sunt zelo et iniecerunt manus in apostolos et
posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem domini per no-
ctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit: Ite et
stantes loquimini in templo plebi omnia verba vite huius. Qui cum
audissent intraverunt diluculo in templum et docebant. Adveniens
autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant convocaverunt concilium
et omnes seniores filiorum israel et miserunt ad carcerem ut

adduxerunt. Sed cum venissent ministri et aperto carcere non
invenissent illos, reversi nuntiaverunt dicentes: carcerem quidem inveni-
mus clausum cum omni diligentia, et custodes stantes ad ianuas;
aperientes autem neminem intus invenimus. Ut autem audierunt hos
sermones magistratus templi et principes sacerdotum, ambigebant de
illis quidnam fieret. Adveniens autem quidam nuntiavit eis dicens:
Quia ecce viri quos posuistis in carcere sunt in templo stantes et
docentes populum. Tunc abiit magistratus cum ministris et adduxit illos
sine vi: timebant enim populum ne lapidarentur. Et cum adduxis-
sent illos, statuerunt in concilio. Et interrogavit eos princeps sa-
cerdotum dicens: Praecipiendo praecepimus vobis ne doceretis in nomine isto:
et ecce replestis Jerusalem doctrina vestra, et vultis inducere super
nos sanguinem hominis istius. Respondens autem Petrus et apostoli dixerunt:
Obedire oportet Deo magis quam hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit
Jesum, quem vos interemistis suspendentes in ligno. Hunc Deus
principem et salvatorem exaltavit dextera sua ad dandam

penitentiam israel et remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum
verborum et spiritus sanctus quem dedit deus omnibus obedientibus sibi.
Hec cum audissent dissecabantur et cogitabant interficere illos. Surgens
autem quidam in concilio phariseus nomine Gamaliel legisdoctor ho-
norabilis universe plebi iussit pusillum foras apostolos fieri
dixitque ad illos viri israelite attendite super hominibus istis
quid acturi sitis. Ante hos enim dies extitit Theodas dicens se
esse aliquem magnum cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum
qui occisus est et omnes qui credebant ei dissipati sunt et re-
dacti sunt ad nichilum. post hunc extitit iudas galileus in die-
bus professionis et avertit populum post se et ipse periit et omnes quot-
quot consenserunt ei dispersi sunt. Et nunc itaque dico vobis
discedite ab hominibus istis et sinite illos quoniam si est ex hominibus consi-
lium hoc aut opus dissolvetur si vero ex deo est non poteritis dissolvere
eos neque vos neque principes vestri ... ne for-
te et deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi et convo-
cantes

mandaverunt

apostolos cesis denunciaverunt eis ne amplius loquerentur in nomine Iesu
et dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii
quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Omni autem die
non cessabant in templo et circa domos docentes et evangelizantes

In diebus autem illis crescente numero
discipulorum factum est murmur Grecorum adversus Hebreos eo quod despicerentur
in ministerio quotidiano vidue eorum. Convocantes autem duodecim multi-
tudinem discipulorum dixerunt: Non est equum nos derelinquere verbum
Dei et ministrare mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis boni
testimonii septem plenos spiritu sancto et sapientia quos constituamus super
hoc opus. Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus. Et
placuit sermo coram omni multitudine et elegerunt Stephanum virum
plenum fide et spiritu sancto et Philippum et Prochorum et Nicanorem
et Parmenam et Timonem et Nicolaum advenam Antiochenum.
Hos statuerunt ante conspectum apostolorum et orantes im-
posuerunt eis manus. Et verbum Domini crescebat et multiplicabatur

nus discipulorum ihrlem valde. Multa etiam turba sacerdotum obe-

diebat fidei. Stephanus autem plenus gratia et fortitudine facie-

bat prodigia et signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam

de synagoga que appellatur libertinorum et cirenensium et eorum qui

erant a cilicia et asia disputantes cum stephano et non po-

terant resistere sapientie et spiritui qui loquebatur. Tunc summiserunt

viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemie in moy-

sen et deum. Commoverunt itaque plebem et seniores et scribas et concur-

rentes rapuerunt eum et adduxerunt in concilium et statuerunt falsos

testes dicentes homo iste non cessat adversus locum sanctum et legem

loqui verba. Audivimus enim eum dicentem quoniam ihesus nazarenus hic

destruet locum istum et mutabit traditiones quas tradidit nobis moy-

ses. Et intuentes in eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem

eius tamquam faciem angeli. Dixit autem princeps sacerdotum stephano si

vij Viri fratres et patres hec ita se habent. Qui ait. Capitulum vij

audite. Deus glorie apparuit patri nostro abrahe cum esset in me-

potamia priusquam moraretur in Charan. et dixit ad illum Exi de
terra et cognatione tua. et veni in terram quam monstravero tibi. Tunc exiit
de terra Caldeorum et habitavit in Charan. et inde postquam mortuus
est pater eius transtulit illum in terram istam in qua nunc vos habitatis et non
dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis. sed repromisit illi
dare eam in possessionem. et semini eius post ipsum cum non haberet filium.
Locutus est autem ei Deus. quia erit semen eius accola in terra aliena
et servituti eos subicient. et male tractabunt eos annis quadrin
gentis. et gentem cui servierint iudicabo ego dixit Dominus. et
post haec exibunt et deservient mihi in loco isto. et dedit illi testa
mentum circumcisionis. et sic genuit Isaac. et circumcidit eum die octava
et Isaac Iacob. et Iacob duodecim patriarchas. et patriarche emu
lantes Ioseph vendiderunt in Egyptum. et erat Deus cum eo et eripuit
eum ex omnibus tribulationibus suis. et dedit ei gratiam et sapientiam in
conspectu Pharaonis regis Egypti. et constituit eum prepositum super Egyp
tum et super omnem domum suam. Venit autem fames in universam terram

egipti et chanaan et tribulacio magna et non inveniebant pa
tres nostri cibos. Cum audisset autem Jacob esse frumentum in egipto
misit patres nostros primum, et in secundo cognitus est Joseph a fratribus suis
et manifestum est pharaoni genus eius. Mittens autem Joseph accersivit
Jacob patrem suum et omnem cognacionem suam in animabus lxxv. Et descen
dit Jacob in egiptum et defunctus est ipse et patres nostri. Et translati
sunt in Sychem et positi sunt in sepulcro quod emit Abraham precio argenti
a filiis Emor filii Sychem. Cum appropinquaret autem tempus repromis
sionis quam confessus erat deus Abrahe, crevit populus et multiplicatus est
in egipto quoadusque surrexit rex alius in egipto qui non sciebat
Joseph. Hic circumveniens genus nostrum afflixit patres nostros ut
exponerent infantes suos ne vivificarentur. Eodem tempore natus
est Moyses et fuit gratus deo. Qui nutritus est tribus mensibus
in domo patris sui. Exposito autem illo sustulit eum filia pharaonis
et nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est Moyses in
omni sapiencia egiptiorum. Et erat potens in verbis et operibus suis.

p(er) volens etatis — p(er) deo instigato

Cum autem impleretur ei xl annorum tempus, ascendit in cor eius ut
visitaret fratres suos filios israel. Et cum vidisset quendam iniuriam
pacientem, vindicavit illum, et fecit ulcionem ei qui iniuriam sustine=
bat percusso egipcio abscondit sabulo. Existimabat autem intelli=
gere fratres quoniam deus per manum ipsius daret salutem illis. At illi
non intellexerunt. Sequenti vero die apparuit illis litigantibus, et
reconciliabat eos in pace dicens: Viri fratres estis, ut quid nocetis
alterutrum? Qui autem iniuriam faciebat proximo suo, repulit eum di=
cens: Quis te constituit principem et iudicem super nos? Numquid interfi=
cere me tu vis quemadmodum interfecisti heri egipcium? Fugit
autem Moyses in verbo isto, et factus est advena in terra Madian, ubi
generavit duos filios. Et completis annis xl apparuit illi in de=
serto montis Syna angelus in igne flame rubi. Moyses autem
videns admirabatur visum. Et accedente illo ut consideraret, facta
est vox domini ad eum dicens: Ego sum deus patrum tuorum, deus Ab=
raham et deus Ysaac et deus Iacob. Tremefactus autem Moyses
non audebat considerare. Dixit autem illi deus: Solve calcia[mentum]

pedum tuorum locus enim in quo stas terra sancta est / videns vidi affli-
ctionem populi mei qui est in egipto / et gemitum eorum audivi / et de-
scendi liberare eos / et nunc veni / et mittam te in egiptum / hunc
moysen quem negaverunt dicentes / quis te constituit principem
et iudicem super nos / hunc deus principem et redemptorem misit
cum manu angeli / qui apparuit illi in rubo / hic eduxit illos
faciens prodigia et signa in terra egipti / et in rubro mari / et in
deserto annis xl / hic est moyses / qui dixit filiis israel / prophetam
suscitabit vobis deus de fratribus vestris / tanquam me ipsum audietis
hic est qui fuit in ecclesia in solitudine / cum angelo qui loque-
batur ei in monte syna / et cum patribus nostris / qui accepit verba vite
dare nobis / cui noluerunt obedire patres nostri / sed repulerunt
et aversi sunt cordibus suis in egiptum / dicentes ad aaron
fac nobis deos qui precedant nos / moysi enim huic qui e-
duxit nos de terra egipti / nescimus quid factum sit ei / et vi-
tulum fecerunt in illis diebus / et obtulerunt hostiam simulacro
et letabantur in operibus manuum suarum / convertit autem deus

et tradidit eos servire militie celi sicut scriptum est in libris prophetarum
numquid victimas et hostias obtulistis mihi annis xl in deserto domus
Israel Et suscepistis tabernaculum Moloch et sidus
dei vestri Rempham figuras quas fecistis adorare eas Et transferam
vos trans Babilonem Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in
deserto sicut disposuit illis deus loquens ad moysen ut
faceret illud secundum formam quam viderat Quod et induxerunt
suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem gentium quas expu-
lit deus a facie patrum nostrorum usque in diebus David qui in-
venit gratiam apud deum et petiit ut inveniret tabernaculum
deo Iacob Salomon autem edificavit illi domum Sed non
excelsus in manufactis habitat sicut propheta dicit Celum mihi
sedes est terra autem scabellum pedum meorum Quam domum edi-
ficabitis mihi dicit dominus aut quis locus requietionis mee
est Nonne manus mea fecit hec omnia Dura cervice et
incircumcisis cordibus et auribus vos semper spiritui sancto resistitis
sicut et patres vestri ita et vos Quem prophetarum non sunt persecuti

phetas non et occiderunt eos qui prenunciabant de aduentu Iusti
cuius nunc uos proditores et homicide fuistis qui accepi-
stis legem in dispositione angelorum et non custodistis Audientes
autem hec dissecabantur in cordibus suis et stridebant dentibus
in eum Cum autem esset plenus spiritu sancto Stephanus intendens in ce-
lum uidit gloriam dei et Iesum stantem a dextris dei Et ait
Ecce uideo celos apertos et filium hominis stantem a dextris dei
Exclamantes autem uoce magna continuerunt aures suas et
impetum fecerunt unanimiter in eum et eicientes eum extra ciui-
tatem lapidabant et testes deposuerunt uestimenta sua secus
pedes adolescentis qui uocabatur Saulus et lapidabant Ste-
phanum inuocantem et dicentem domine Iesu accipe spiritum meum
Positis autem genibus clamauit uoce magna dicens domine ne
statuas illis hoc ad peccatum et cum hoc dixisset obdormiuit in domino

viij Capitulum viij

Saulus autem erat consentiens neci eius
Factus est autem in illa die persecutio magna in ecclesia que
erat Ierosolimis et omnes dispersi sunt per regiones Iudee et

[illegible]

Samarie preter apostolos. Sepelierunt autem Stephanum viri timorati
et fecerunt planctum magnum super eum. Saulus vero devastabat
ecclesiam per domos intrans, et trahens viros ac mulieres tradebat
in custodiam. Igitur qui dispersi erant, pertransibant evangelizantes
verbum dei. Philippus autem descendens in civitatem Samarie predica
bat illis Christum. Intendebant autem turbe his que a Philippo diceba
tur unanimiter audientes, et videntes signa que faciebat. Multi
enim eorum qui habebant spiritus immundos clamantes voce magna
exibant. Multi autem paralitici et claudi curati sunt. Factum est ergo
gaudium magnum in illa civitate. Vir autem quidam nomine Simon, qui
ante fuerat magus seducens gentem Samarie, dicens se esse aliquem
magnum, cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum
dicentes: Hic est virtus dei que vocatur magna. Attendebant
autem eum propter quod multo tempore magiis suis dementasset eos.
Cum vero credidissent Philippo evangelizanti de regno dei, et
in nomine Iesu baptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon
et ipse credidit: et cum baptizatus esset, adherebat Philippo.

[illegible]

videns autem signa et virtutes maximas fieri stupens admirabatur [illegible]

Cum autem audissent apostoli qui erant Hierosolymis quia recepit Samaria [illegible]

verbum dei miserunt ad illos Petrum et Iohannem qui cum venis[sent] [illegible]

sent oraverunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum Nondum enim in que[m] [illegible]

quam illorum venerat sed baptizati tantum erant in nomine domini Ie[su] [illegible]

Tunc imponebant manus super eos et accipiebant spiritum [sanctum] [illegible]

Cum vidisset autem Simon quia per impositionem manuum [illegible]

apostolorum daretur spiritus sanctus obtulit eis pecuniam dicens Date [illegible]

et mihi hanc potestatem ut cuicumque imposuero manus accipiat spiritum [sanctum] [illegible]

Petrus autem dixit ad eum Pecunia tua tecum sit in perdi[tionem] [illegible]

tionem quia donum dei existimasti pecunia possideri Non est ti[bi] [illegible]

pars neque sors in sermone isto Cor enim tuum non est rectum coram [illegible]

deo Paenitentiam itaque age ab hac nequitia tua et roga deum [illegible]

si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui In felle enim [illegible]

amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse Respondens [illegible]

autem Simon dixit Precamini vos pro me ad deum ut nihil ve[niat] [illegible]

niat super me horum quae dixistis Et illi quidem testificati et locuti

ad samaritanos ... viij ...

viij quod redibat iherusalem et multis regionibus samaritanorum

evangelizabant. Angelus autem domini locutus est ad philippum

dicens. Surge et vade contra meridianum, ad viam que descendit

ab iherusalem in gazam, hec est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir

ethiops eunuchus, potens candacis regine ethiopum, qui erat

super omnes gazas eius, venerat adorare in iherusalem, et revertebatur

sedens super currum suum, legensque ysaiam prophetam. Dixit autem spiritus philippo

accede, et adiunge te ad currum istum. Accurrens autem philippus

audivit eum legentem ysaiam prophetam, et dixit: Putasne intelli-

gis que legis. Qui ait: Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit

mihi. Rogavitque philippum ut ascenderet et sederet secum. Locus

autem scripture quam legebat erat hic: Tamquam ovis ad occisionem

ductus est, et sicut agnus coram tondente se sine voce, sic non aperuit

os suum. In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem

eius quis enarrabit, quia tolletur de terra vita eius. Respondens

autem eunuchus philippo dixit: Obsecro te, de quo propheta dicit hoc? de se

aut de aliquo alio? Aperiens autem Philippus os suum et incipiens
et incipiens a scriptura ista evangelizavit ei iesum. Et dum irent per viam
venerunt ad quandam aquam. Et ait eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me
baptizari? Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde licet. Et re-
spondens ait: Credo filium dei esse iesum christum. Et iussit stare cur-
rum et descenderunt uterque in aquam Philippus et eunuchus et baptizavit
eum. Cum autem ascendissent de aqua, spiritus domini rapuit Philippum
et amplius non vidit eum eunuchus. Ibat enim per viam suam gau-
dens. Philippus autem inventus est in Azoto et pertransiens evangeliza-
bat civitatibus cunctis donec veniret Caesaream. Capitulum ix

Saulus autem adhuc spirans minarum et caedis in discipulos domini
accessit ad principem sacerdotum et petiit ab eo epistolas in Damascum
ad synagogas ut si quos invenisset huius viae viros ac mulieres vinctos
perduceret in Ierusalem. Et cum iter faceret contigit ut appropinquaret Dama-
sco et subito circumfulsit eum lux de caelo. Et cadens in terram audivit vocem
dicentem sibi: Saule Saule quid me persequeris? Qui dixit: Quis es domine?

Et ille: Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. Durum est tibi contra
stimulum calcitrare. Et tremens ac stupens dixit: Domine, quid me vis
facere? Et dominus ad eum: Surge et ingredere civitatem, et dicetur tibi quid te
oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stu-
pefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes qui loqueretur. Et
ait ad illos: Levate me de terra. Surrexit autem Saulus de terra, apertisque
oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes introduxerunt Dama-
scum. Et erat tribus diebus non videns, et non manducavit neque bibit.
Erat autem quidam discipulus Damasci nomine Ananias, et dixit ad illum in
visu dominus: Surge et vade. Anania. At ille ait: Ecce ego, domine. Et
dominus ad illum: Surge et vade in vicum qui vocatur rectus, et quaere in domo
Iudae Saulum nomine Tarsensem; ecce enim orat. Et vidit virum nomine
Ananiam introeuntem et imponentem sibi manus ut visum recipiat.
Respondit autem Ananias: Domine, audivi a multis de viro hoc quanta ma-
la fecit sanctis tuis in Ierusalem; et hic habet potestatem a principibus
sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum
dominus: Vade, quoniam vas electionis mihi est iste, ut portet nomen

meum coram gentibus et regibus et filiis israel. Ego enim ostendam illi
quanta eum oporteat pro nomine meo pati. Et abiit ananias et in
troivit in domum et imponens ei manus dixit saule frater dominus ie
sus misit me qui apparuit tibi in via qua veniebas ut vi
deas et implearis spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius
tamquam squame et visum recepit et surgens baptizatus est. Et
cum accepisset cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant
damasci per dies aliquot. Et continuo in synagogis predica
bat ihesum quoniam hic est filius dei. Stupebant autem omnes qui
eum audiebant et dicebant nonne hic est qui expugnabat in ierusalem
B. eos qui invocabant nomen istud et huc ad hoc venit ut vinctos eos
perduceret ad principes sacerdotum. Saulus autem multo magis convale
scebat et confundebat iudeos qui habitabant damasci affirmans quoniam hic est
christus. Cum autem implerentur dies multi consilium fecerunt
iudei ut eum interficerent. Note autem facte sunt saulo insidie
eorum. Custodiebant autem et portas die ac nocte ut eum inter
ficerent. Accipientes autem eum discipuli eius nocte per murum dimi
serunt eum

submittentes in sporta. Cum autem venisset in Jerusalem, temptabat se iungere

discipulis, et omnes timebant eum, non credentes quod esset discipulus. Bar-

nabas autem apprehensum illum duxit ad apostolos, et narravit illis

quomodo in via vidisset Dominum, et quia locutus est ei, et quomodo in Dama-

sco fiducialiter egerit in nomine Iesu. Et erat cum illis intrans et

exiens in Jerusalem, fiducialiter agens in nomine Domini. Loquebatur quoque et

disputabat cum Grecis; illi autem querebant occidere eum. Quod cum

cognovissent fratres, deduxerunt eum nocte Cesaream, et dimiserunt

Tarsum. Ecclesia quidem per totam Iudeam et Galileam et Samariam habebat

pacem, et edificabatur ambulans in timore Domini, et consolatione sancti Spiritus

replebatur. Factum est autem ut Petrus, dum pertransiret universos,

deveniret ad sanctos qui habitabant Lidde. Invenit autem ibi hominem

quendam nomine Eneam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat pa-

raliticus. Et ait illi Petrus: Enea, sanat te Dominus Iesus Christus;

surge et sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderunt illum omnes

qui habitabant Lidde et Sarone, qui conversi sunt ad Dominum. In Ioppe

autem fuit quedam discipula nomine Tabita, que interpretatur

Dorcas. Hec erat plena operibus bonis / et elemosinis quas faciebat.
Factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur / quam cum
lavissent posuerunt eam in cenaculo / Cum autem prope esset lidda ab iop-
pe / discipuli audientes quia petrus esset in ea / duos viros miserunt
ad eum / rogantes / ne pigriteris venire usque ad nos. Exurgens
autem petrus venit cum illis / Et cum advenisset duxerunt illum in
cenaculum / et circumsteterunt illum omnes vidue flentes et ostendentes
tunicas et vestes quas faciebat illis dorcas. Eiectis autem omnibus
foras / petrus ponens genua / oravit / Et conversus ad corpus dixit
Thabita surge / At illa aperuit oculos et viso petro resedit
Dans autem illi manum erexit eam / Et cum vocasset sanctos et viduas
assignavit eam vivam / Notum autem factum est per universam ioppen et
crediderunt multi in domino.

Capitulum decimum

E factum est autem ut dies multos moraretur in ioppe / apud
Simonem coriarium / Vir autem quidam erat in cesarea
Cornelius centurio cohortis que dicitur italica / religiosus et ti-
mens deum cum omni domo sua / faciens elemosinas multas

plebi / et deprecans deum semper / vidit in visu manifeste quasi hora
nona diei angelum dei introeuntem ad se / et dicentem sibi / Corneli
At ille intuens illum timore correptus dixit / Quid est domine
Dixit autem illi / Orationes tue et elemosine tue ascenderunt
in memoriam in conspectu dei / Et nunc mitte viros in Ioppen / et accer-
si Simonem quendam qui cognominatur Petrus / Hic hospitatur apud
Simonem quendam coriarium cuius est domus iuxta mare / Hic dicet
tibi quid te oporteat facere / Et cum discessisset angelus qui loque-
batur illi vocavit duos domesticos suos et militem metuen-
tem dominum ex hiis qui illi parebant / Quibus cum narrasset
omnia misit eos in Ioppen / Postera autem die / iter illis facien-
tibus et appropinquantibus civitati / ascendit Petrus in superiora do-
mus ut oraret circa horam sextam / Et cum esuriret / voluit
gustare / Parantibus autem illis / cecidit super eum mentis exces-
sus et vidit celum apertum / et descendens vas quoddam velut
linteum magnum iiijor initiis submitti de celo in terram
In quo erant omnia quadrupedia / et serpentia terre / et volatilia

celi

Et facta est vox ad eum surge petre et occide et manduca

Ait autem petrus absit domine quia numquam manducavi omne commune et

immundum. Et vox iterum ad eum secundo quod deus purificavit tu ne commune

dixeris. Hoc autem factum est per ter. Et statim receptum est vas in ce-

lum. Et dum intra se hesitaret petrus quid esset visio quam vidis-

set. Ecce viri qui missi fuerant a Cornelio inquirentes domum

Simonis astiterunt ad ianuam. Et cum vocassent interrogabant

si Simon qui cognominatur petrus illic haberet hospitium. Petro

autem cogitante de visione dixit spiritus ei. Ecce viri tres querunt

te. Surge itaque et descende et vade cum eis nihil hesitans

quia ego misi illos. Descendens autem petrus dixit ad viros. Ecce

ego sum quem queritis. Que causa est propter quam venistis. Qui di-

xerunt. Cornelius centurio vir iustus et timens deum et te-

stimonium habens ab universa gente iudeorum responsum ac-

cepit ab angelo sancto accersire te in domum suam et au-

dire verba abs te. Introducens ergo eos recepit hospitio. Seque-

ti autem die surgens profectus est cum illis et quidam ex fratribus

ab Ioppen comitati sunt eum. Altera autem die intra-

vit Caesaream. Cornelius vero expectabat eos con-

vocatis cognatis suis et necessariis amicis. Et factum est cum introis-

set Petrus, venit obviam ei Cornelius, et procidens ad pedes eius

adoravit eum. Petrus vero elevavit eum dicens: Surge, et ego

ipse homo sum sicut et tu. Et loquens cum illo intravit, et invenit

multos qui convenerant, dixitque ad illos: Vos scitis quomodo ab-

hominatum sit viro iudaeo coniungi aut accedere ad alienigenam. Sed

mihi ostendit Deus neminem communem aut immundum dicere hominem. Propter quod

sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo quam ob

causam accersistis me? Et Cornelius ait: A nudius quarta die

usque ad hanc horam orans eram hora nona in domo mea, et ecce

vir stetit ante me in veste candida et ait: Corneli, exau-

dita est oratio tua et elemosinae tuae commemoratae sunt in conspe-

ctu Dei. Mitte ergo in Ioppen et accersi Simonem qui cogno-

minatur Petrus; hic hospitatur in domo Simonis coria-

rii iuxta mare. Qui cum venerit loquetur tibi. Confestim ergo misi

ad te et tu bene fecisti veniendo ad nos. Nunc ergo omnes nos in conspectu
tuo adsumus audire omnia quaecumque praecepta sunt tibi a domino. Aperiens
autem Petrus os suum dixit: in veritate comperi quia non est personarum
acceptor deus, sed in omni gente qui timet deum et operatur iusti-
tiam acceptus est illi. Verbum suum misit deus filiis Israel, annun-
tians pacem per Iesum Christum: hic est omnium dominus. Vos scitis quod factum
est verbum per universam Iudaeam incipiens enim a Galilaea post
baptismum quod praedicavit Iohannes, Iesum a Nazareth quomodo un-
xit eum deus spiritu sancto et virtute, qui pertransiit benefaciendo
et sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam deus erat cum illo. Et
nos testes sumus omnium quae fecit in regione Iudaeorum et Hierusalem,
quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc deus suscitavit tertia
die et dedit eum manifestum fieri non omni populo sed testi-
bus praeordinatis a deo, nobis qui manducavimus et bibimus
cum illo postquam resurrexit a mortuis. Et praecepit nobis prae-
dicare populo et testificari quia ipse est qui constitutus est a deo iu-
dex vivorum et mortuorum. Huic omnes prophetae testimonium perhibent

remissionem accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum. Adhuc

loquente Petro verba haec cecidit spiritus sanctus super omnes qui au-

dierunt verbum. Et obstupuerunt ex circumcisione fideles qui erant

cum Petro, quia et in nationes gratia spiritus sancti effusa est. Audiebant

enim illos loquentes linguis et magnificantes deum. Tunc respon-

dit Petrus: Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur

hi qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos? Et iussit eos ba-

ptizari in nomine domini Iesu Christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret

Audierunt autem apostoli et apud eos aliquot diebus. Capitulum xim xi

fratres qui erant in Iudaea quoniam et gentes receperunt verbum dei et glorificabant deum.

Cum autem ascendisset Petrus Hierosolymam disceptabant adversus illum

qui erant ex circumcisione dicentes: Quare introisti ad viros

praeputium habentes et manducasti cum illis? Incipiens autem Petrus

exponebat illis ordinem dicens: Ego eram in civitate Ioppe

orans et vidi in excessu mentis visionem descendens vas quod-

dam velut linteum magnum quattuor initiis submitti de caelo

et venit usque ad me / in quod intuens considerabam et vidi qua

drupedia terre et bestias et reptilia et volatilia celi / audi

vi autem et vocem dicentem mihi / surge petre occide et manduca

Dixi autem nequaquam domine quia commune aut immundum numquam introivit

in os meum / respondit autem vox secundo de celo / que deus mun

davit tu ne commune dixeris / hoc autem factum est per ter / et recepta

sunt rursum omnia in celum / et ecce viri tres confestim astiterunt

in domo in qua eram missi a cesarea ad me / dixit autem spiritus

mihi ut irem cum illis nihil hesitans / venerunt autem mecum et sex fra

tres isti et ingressi sumus in domum viri / narravit autem quomodo

vidit angelum in domo sua stantem et dicentem sibi / mitte in ioppen

et accersi simonem qui cognominatur petrus qui loquetur verba tibi

in quibus salvus eris tu et universa domus tua / cum autem cepis

sem loqui cecidit spiritus sanctus super eos sicut et in nos in initio /

Recordatus sum autem verbi domini sicut dicebat / iohannes quidem

baptizavit aqua / vos autem baptizabimini spiritu sancto / si ergo

eandem gratiam dedit illis deus sicut et nobis qui credidimus in dominum
iesum christum ego quis eram qui possem prohibere deum ne da-
ret spiritum sanctum credentibus in nomine christi. His auditis tacuerunt
et glorificabant deum dicentes ergo et gentibus penitentiam dedit
deus ad vitam. Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione que fa-
cta fuerat sub Stephano perambulaverunt usque Phenicen et
Cyprum et Antiochiam nemini loquentes verbum nisi solis iudeis.
Erant autem quidam viri ex eis Cyprii et Cyrenei qui cum introis-
sent in Antiochiam loquebantur ad grecos annunciantes dominum iesum.
Et erat manus domini cum eis multusque numerus credentium conversus
est ad dominum. Pervenit autem sermo ad aures ecclesie que erat Ierosolimis
super istis et miserunt Barnabam usque ad Antiochiam. Qui
cum pervenisset et vidisset gratiam dei gavisus est et hortabatur
omnes in proposito cordis permanere in domino quia erat vir
bonus et plenus spiritu sancto et fide et apposita est turba
multa domino. Profectus est autem Barnabas Tarsum ut quereret Saulum

[Q]ue cum invenisset, perduxit Antiochiam. Et annum totum conversati
sunt in ecclesia, et docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur
primum Antiochie discipuli Christiani. In his autem diebus superveneru-
nt ab Ierosolimis prophete Antiochiam, et surgens unus ex eis nomine
Agabus significabat per spiritum famam magnam futuram in universo or-
be terrarum, que facta est sub Claudio. Discipuli autem, prout quis ha-
bebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Iudea
fratribus. Quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabe
et Sauli.

xvij [E]odem autem tempore misit Herodes rex [manus] Capitulum xij
manus ut affligeret quosdam de ecclesia. Occidit autem Iacobum
fratrem Iohannis gladio. Videns autem quia placeret Iudeis, apposuit
apprehendere et Petrum. Erant autem dies azimorum. Quem cum apprehendisset,
misit in carcerem, tradens quatuor quaternionibus militum
ad custodiendum, volens post pascha producere eum populo. Et Petrus
quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab
ecclesia ad deum pro eo. Cum autem producturus eum esset Herodes, ipsa

[illegible]

nocte / erat petrus dormiens inter duos milites vinctus dua-

bus catenis / et custodes custodiebant carcerem ante hostium / et

ecce angelus domini astitit / et lumen refulsit in habitaculo carceris

percussoque latere petri / excitavit eum dicens / surge velociter / et

ceciderunt catene de manibus eius / dixit autem angelus ad eum / pre

cingere / et calcia te caligas tuas / et fecit sic / et dixit illi cir

cumda tibi vestimentum tuum et sequere me / et exiens sequebatur

eum et nesciebat quia verum est quod fiebat per angelum / existima-

bat autem se visum videre / transeuntes autem primam et secundam

custodiam / venerunt ad portam ferream que ducit ad civitatem / que

ultro aperta est eis / et exeuntes processerunt vicum unum / et conti

nuo discessit angelus ab eo / et petrus ad se reversus dixit

nunc scio vere quia misit dominus angelum suum et eripuit me

de manu herodis / et de omni expectatione plebis iudeorum / con

siderans quoque venit ad domum marie matris iohannis qui cogno

minatus est marcus / ubi erant multi congregati / et orantes

pulsate vo eo ad hostiu ianue processit puella ad videdu no(min)e

Rode et ut cognovit voce(m) pet(ri) p(re) gaudio no(n) ap(er)uit ianua(m)

sed int(ro) c(ur)rens nu(n)ciavit petru(m) sta(re) a(n)te ianua(m) at illi dix(er)e(unt)

ad ea(m) insanis illa affirmabat sic se h(abe)re illi aut(em) dicebant

angelus ei(us) e(st) petrus aut(em) p(er)seu(er)abat pulsans cu(m) aut(em) ap(er)uissent

viderunt eu(m) et obstupuerunt annue(n)s aut(em) eis manu

ut tacerent narravit quo(modo) d(omin)us eduxisset eu(m) de carc(er)e dixit

n(u)nciate iacobo et fr(atri)b(us) h(ec) et egressus abiit i(n) aliu(m)

locu(m) facta aut(em) die e(ra)t no(n) p(ar)va t(ur)bacio int(er) milites q(ui)d na(m)

de pet(ro) f(ac)tu(m) e(sse)t herodes aut(em) cu(m) requisisset eu(m) et no(n) i(n)ve(n)isset

et inquisic(i)o(n)e facta de custodib(us) iussit eos duci desce(n)de(n)sq(ue)

a iudea i(n) cesarea(m) ibi co(m)moratus e(st) erat aut(em) iratus tiriis et

sidoniis at illi unanimes venerunt ad eu(m) et p(er)suaso blasto

q(ui) erat sup(er) cubiculu(m) regis postulabant pace(m) eo q(uod) ale(re)ntur

re(gi)o(n)es eo(rum) ab illo statuto aut(em) die herodes vestitus veste

regia sedit p(ro) tribunali et co(n)cionaba(tur) ad eos p(o)p(u)l(u)s aut(em) clamabat

dei voces et non hominis. Confestim autem percussit eum angelus domini eo quod

non dedisset honorem deo, et consumptus a vermibus expiravit.

Verbum autem domini crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem et

paulus reversi sunt ab hierusalem completo ministerio assumpto iohanne

qui cognominabatur marcus. Capitulum tercium

Erant autem in ecclesia que erat antiochie prophete et doctores in quibus barnabas et si-

mon qui vocabatur niger et lucius cirenensis et manahen qui

erat herodis tetrarche collactaneus et saulus. Ministrantibus autem illis

domino et ieiunantibus dixit spiritus sanctus illis: Segregate mihi barna-

bam et saulum in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes

et orantes imponentesque eis manus dimiserunt eos. Et ipsi

quidem missi a spiritu sancto abierunt seleuciam et inde navigaverunt

in cyprum. Et cum venissent salaminam predicabant verbum

dei in synagogis iudeorum. Habebant autem et iohannem in ministerio. Et

cum perambulassent universam insulam usque paphum invenerunt

virum quendam magum pseudoprophetam iudeum cui nomen erat

bariesu qui erat cum proconsule sergio paulo

qui eos secum ut viri
dei desiderabat

viro prudente. Hic accersitis Barnaba et Paulo desiderabat

audire verbum dei. Resistebat autem illis Elimas ma

gus. Sic enim interpretatur nomen eius, querens avertere proconsulem

a fide. Saulus autem qui et Paulus dicitur, repletus Spiritu Sancto

intuens in eum dixit: O plene omni dolo et omni fallacia

fili dyaboli, inimice omnis iusticie, non desinis subvertere vi

as domini rectas. Et nunc ecce manus domini super te, et eris ce

cus non videns solem usque ad tempus. Et confestim cecidit super eum

caligo et tenebre, et circuiens querebat qui ei manum daret.

Tunc proconsul cum vidisset factum credidit, admirans super doctrina

domini. Et cum a Papho navigassent Paulus et qui cum eo erant

venerunt Pergen Pamphilie. Iohannes autem discedens ab eis re

versus est Ierusalem. Illi vero pertranseuntes Pergen venerunt

Anthiochiam Pisidie, et ingressi sinagogam die sabbatorum

sederunt. Post lectionem autem legis et prophetarum miserunt prin

cipes sinagoge ad eos dicentes: Viri fratres, si quis est in vobis sermo

exortacionis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus et manu

silentium dicens ait | Viri israelite | et qui timetis deum audite

Deus plebis israel elegit patres nostros | et plebem exaltavit

cum essent incole in terra egypti | et in brachio excelso eduxit

eos ex ea | et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit

in deserto | et destruens gentes septem in terra chanaan sor-

te divisit eis terram eorum | quasi post quadringentos et quinquaginta annos

et post hec dedit iudices | usque ad samuel prophetam | et exinde postu-

laverunt regem | et dedit eis saul filium cis virum de tribu Be-

niamin annis xl | et amoto illo | suscitavit illis regem Da-

vid cui et testimonium dixit | inveni David filium Ies-

se | virum secundum cor meum | qui faciet omnes voluntates

meas | Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit israel sal-

vatorem Ihesum | predicante Iohanne ante faciem adventus eius baptismum

penitentie omni plebi israel | Cum autem impleret Iohannes cursum suum dice-

bat | quem me arbitramini esse non sum ego sed ecce venit

post me cuius non sum dignus solvere calciamenta pedum eius

Viri fratres filii generis Abraham | et qui in vobis timent deum vobis ver[bum]

salutis missum est. Qui enim habitabant Ierusalem et principes eius
hunc ignorantes et voces prophetarum que per omne sabbatum leguntur
iudicantes impleverunt. Et nullam causam mortis invenientes in
eo petierunt a Pilato ut interficerent eum. Cumque consummassent omnia
que de eo scripta erant deponentes eum de ligno posuerunt in
monumento. Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia die, qui visus
est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de Galilea
in Ierusalem, qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos
vobis annuntiamus eam que ad patres nostros repromissio facta est,
quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum,
sicut et in psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie
genui te. Quod autem suscitavit eum a mortuis amplius iam non
regressurum in corruptionem, ita dixit: Quia dabo vobis
sancta David fidelia. Ideoque et alias dicit: Non dabis sanctum tuum
videre corruptionem. David enim sua generatione cum administrasset
voluntati Dei dormivit et appositus est ad
patres suos et vidit corruptionem. Quem vero Deus suscitavit

a mortuis non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis viri fratres
quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur ab omnibus peccatis
quibus non potuistis in lege Moysi iustificari. In hoc omnis
qui credit iustificatur. Videte ergo ne superveniat vobis quod
dictum est in prophetis. Videte contemptores et admiramini et disperdimini
quia opus operor ego in diebus vestris opus quod non credetis
si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis rogabant
ut sequenti sabbato loquerentur sibi verba haec. Cum
que dimissa esset synagoga secuti sunt multi Iudaeorum et cole
ntium advenarum Paulum et Barnabam qui loquentes per
suadebant eis ut permanerent in gratia Dei. Sequenti vero
sabbato paene universa civitas convenit audire verbum Dei. Viden
tes autem turbas Iudaei repleti sunt zelo et contradicebant his quae a Pau
lo dicebantur blasphemantes. Tunc constanter Paulus et Bar
nabas dixerunt. Vobis oportebat primum loqui verbum Dei
sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicatis aeter
nae vitae ecce convertimur ad gentes. Sic enim praecepit nobis Dominus. Posui

te in lucem gentium | ut sis in salutem usque ad extremum terre | Audi-
entes autem gentes gavise sunt | et glorificabant verbum domini | et credi-
derunt quotquot erant preordinati ad vitam eternam | Disseminabatur
autem verbum domini per universam regionem | Iudei autem concitaverunt reli-
giosas mulieres et honestas et primos civitatis | et excitaverunt
persecutionem in paulum et barnabam | et eiecerunt eos de fini-
bus suis | At illi excusso pulvere pedum in eos | venerunt
Iconium | Discipuli vero replebantur gaudio et spiritu sancto
viiii Factum est autem Iconii ut simul introirent in Cap. xiiii
synagogam iudeorum | et loquerentur ita ut crederet iudeorum
et grecorum copiosa multitudo | Qui vero increduli fuerunt iudei
suscitaverunt et concitaverunt animas gentium adversus fratres | Multo igitur tempore
demorati sunt | fiducialiter agentes in domino | testimonium perhibente verbo
gratie sue | dante signa et prodigia fieri
per manus eorum | Divisa est autem multitudo civitatis | et quidam
quidem erant cum iudeis | quidam vero cum apostolis | Cum autem factus esset
impetus gentilium et iudeorum cum principibus suis | ut contumeliis

afficerent eos et lapidarent, et intelligentes confugerunt ad
civitates lycaonie listram et derben et universam in circuitu
regionem evangelizantes ibi erant. Et quidam vir listris in-
firmus pedibus sedebat claudus ex utero matris sue qui nunquam
ambulaverat. Hic audivit paulum loquentem qui intuens
eum et videns quia fidem haberet ut salvus fieret dixit magna
voce, surge super pedes tuos rectus. Et exilivit et ambu-
labat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat paulus levaverunt
vocem licaonice dicentes dii similes facti hominibus descenderunt ad
nos. Et vocabant barnabam iovem paulum vero mercurium
quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque iovis qui erat ante civi-
tatem tauros et coronas ante ianuas afferens cum populis volebat
sacrificare. Quod ubi audierunt apostoli barnabas et paulus
conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes et di-
centes viri quid hec facitis. Et nos mortales sumus similes
vobis homines annunciantes vobis ab his vanis converti ad deum
vivum qui fecit celum et terram et mare et omnia que in eis sunt.

in preteritis generacionibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem
nos non sine testimonio reliquit semetipsum benefaciens de celo
dans nobis pluvias et tempora fructifera implens cibo et
leticia corda vestra. Et hec dicentes vix sedaverunt turbas ne
sibi immolarent. Supervenerunt autem quidam ab Antiochia et
Iconio iudei et persuasis turbis lapidantes Paulum traxerunt
extra civitatem estimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem
eum discipulis surgens intravit civitatem et postera die profectus
est cum Barnaba in Derben. Cumque evangelizassent civitati
illi et docuissent multos reversi sunt Listram et Iconium et
Antiochiam confirmantes animas discipulorum exhortantesque
ut permanerent in fide et quoniam per multas tribulaciones oportet
nos intrare in regnum dei. Et cum constituissent illis per
singulas ecclesias presbiteros et orassent cum ieiuniis commenda-
verunt eos domino in quem crediderunt. Et transeuntes Pisidiam
venerunt in Pamphiliam et loquentes in Perge verbum domini
descenderunt in Attaliam. Et inde navigaverunt Antiochiam

[an]tiochiam unde erant traditi gratie dei in opus quod compleverunt

Cum autem venissent et congregassent ecclesiam retulerunt quanta fe-

cisset deus cum illis et quia aperuisset gentibus hostium fidei. Mora-

ti sunt autem tempus non modicum cum discipulis. Capitulum XV. xv

Et quidam descendentes de iudea docebant fratres. Quia ni-

si circumcidamini secundum morem moysi non potestis salvi fieri. Facta

autem seditione non minima paulo et barnabe adversus eos

statuerunt ut ascenderent paulus et barnabas et quidam alii ex

aliis ad apostolos et presbyteros in ierusalem super hac questione. Illi ergo

deducti ab ecclesia pertransibant feniciam et samariam nar-

rantes conversionem gentium et faciebant gaudium magnum omnibus

fratribus. Cum autem venissent ierusalem suscepti sunt ab ecclesia

et ab apostolis et senioribus annunciantes quanta deus fecisset

cum illis. Surrexerunt autem quidam de heresi phariseorum qui cre-

debant dicentes quia oportet circumcidi eos precipere quoque servare legem moysi.

Conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc.

Cum autem magna conquisitio fieret surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres

[illegible]

vos scitis quoniam ab antiquis diebus in vobis elegit deus per os meum

audire gentes verbum evangelii et credere. et qui novit corda deus

testimonium perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut et nobis et nihil dis-

crevit inter nos et illos fide purificans corda eorum. nunc ergo quid

temptatis deum imponere iugum super cervices discipulorum quod neque pa-

tres nostri neque nos portare potuimus sed per gratiam domini nostri iesu

christi credimus salvari quemadmodum et illi. tacuit autem omnis mul-

titudo et audiebant barnabam et paulum narrantes quanta

deus fecisset signa et prodigia in gentibus per eos. et postquam

tacuerunt respondit iacobus dicens viri fratres audite me. simon

narravit quemadmodum deus primum visitavit sumere ex gentibus

populum nomini suo et huic concordant verba prophetarum sicut scriptum est. post haec

revertar et reedificabo tabernaculum david quod decidit et

diruta eius reedificabo et erigam illud ut requirant ceteri

hominum dominum et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum

dicit dominus faciens haec. notum a saeculo est domino opus suum.

propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur

[illegible]

ad eos / sed scribere ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum

et fornicatione / et suffocatis et sanguine / Moyses enim a temporibus antiquis

habet in singulis civitatibus qui eum praedicent in synagogis ubi

per omne sabbatum legitur / Tunc placuit apostolis et senioribus

cum omni ecclesia / eligere viros ex eis / et mittere Antiochiam cum Paulo et

Barnaba Iudam qui cognominabatur Barsabas et Silam

viros primos in fratribus / scribentes per manum eorum / Apostoli et seniores

fratres his qui sunt Antiochiae et Syriae et Ciliciae fratribus

ex gentibus salutem / Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes

turbaverunt vos verbis / evertentes animas vestras / quibus non mandavimus

placuit nobis collectis in unum / eligere viros et mittere ad vos

cum karissimis nostris Barnaba et Paulo hominibus qui tradiderunt

animas suas pro nomine domini nostri Iesu Christi / Misimus ergo Iudam et Silam

qui et ipsi vobis referent verbis eadem / Visum est enim spiritui sancto

et nobis nihil ultra imponere vobis oneris / quam haec necessaria

ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum et sanguine

suffocato et fornicatione / a quibus custodientes vos bene agetis / valete

seniorum quod dicto est supra placuit apostolis — collecta
id est concilio

Illi ergo dimissi Antiochiam descenderunt et congregata multitudine tradi-
scilicet Barnabas et Paulus — scilicet sunt dimissi — scilicet Antiochie — scilicet fidelium — cui congruebat cum a lege discede-

derunt epistolam. Quam cum legissent gavisi sunt super consolatione. Judas
dono consolati a deo speciali — scilicet respondendo et concordando eorum consolationi

autem et Silas et ipsi cum essent prophete verbo plurimo consolati sunt
scilicet conside — scilicet in Antiochia

fratres et confirmaverunt. Facto autem ibi aliquanto tempore dimissi sunt
scilicet Judas et Silas — ad abire in Jerusalem — ad apostolos

cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Visum est autem Syle

ibi manere. Judas autem solus abiit Jerusalem. Paulus autem et Bar-
scilicet doctores et modicum perfectos — scilicet christum et regnum celorum

nabas demorabantur Antiochie docentes et evangelizantes
scilicet doctoribus — scilicet qui de salute eorum tractabant — de publicatione

cum aliis pluribus verbum domini. Post aliquos autem dies dixit ad Bar-

nabam Paulus: Revertentes visitemus fratres per universas civitates
scilicet ut videamus si in fide — scilicet fortiter stent

in quibus predicavimus verbum domini quomodo se habeant. Barnabas autem
consanguineum suum — scilicet eo quod erat sibi familiaris

volebat secum assumere Johannem qui cognominabatur Marcus. Paulus
scilicet Barnabas dicens non debere eum repelli — scilicet deserens Paulum et Barnabam

autem rogabat eum ut qui discessisset ab eis a Pamphilia et non isset cum eis
predicabat ad bonum — alia cum et quia

in opus non debere recipi. Facta est autem dissensio
fructus predicationis

ita ut discederent ab invicem et Barnabas assumpto Marco
scilicet ut confirmaret eos in fide — scilicet Paulo et Barnaba — scilicet ad predicandum

navigaret Cyprum. Paulus vero electo Sila profectus est
id est commendatus a fratribus per eorum devotas orationes

traditus gratie domini a fratribus. Perambulabat autem Syriam et Ci-
scilicet quas cum Barnaba — scilicet et Ciliciam — precepit ad unionem

liciam confirmans ecclesias precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum

Pervenit autem in Derben et Listram. Et ecce discipulus quidam
erat ibi nomine Thimotheus, filius mulieris viduae fidelis, patre gentili. Huic
testimonium bonum reddebant qui in Listris erant et Iconio fratres.
Hunc autem voluit Paulus secum proficisci, et assumens circumcidit
eum propter Iudeos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod
pater eius erat gentilis. Cum autem pertransirent civitates, tradebant eis
custodire dogmata quae erant decreta ab apostolis et senioribus
qui erant Ierosolimis. Et ecclesiae quidem confirmabantur fide, et abun-
dabant numero cottidie. Transeuntes autem Frigiam et Gala-
tiae regionem vetati sunt a Spiritu Sancto loqui verbum in Asia. Cum ve-
nissent autem in Misiam, tentabant ire in Bithiniam, et non per-
misit eos Spiritus Iesu. Cum autem pertransissent Misiam, descen-
derunt Troadem, et visio per noctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam
erat stans et deprecans eum et dicens: Transiens in
Macedoniam adiuva nos. Ut autem visum vidit, statim quaesivimus
proficisci in Macedoniam, certi facti quod vocasset nos Deus
evangelizare eis. Navigantes autem a Troade recto cursu

civitates sunt

venimus Samothraciam, et sequenti die Neapolim, et inde Philippis

quae est prima partis Macedoniae civitas colonia. Eramus autem

in hac urbe diebus aliquot conferentes. Die autem sabbatorum egressi

sumus foras portam iuxta flumen, ubi videbatur oratio esse, et se-

dentes loquebamur mulieribus quae convenerant. Et quaedam mulier nomine

Lydia purpuraria civitatis Thyatirenorum colens Deum audivit

cuius Dominus aperuit cor intendere his quae dicebantur

a Paulo. Cum autem baptizata esset et domus eius, depreca-

ta est dicens: Si iudicastis me fidelem Domino esse, introite in

domum meam et manete. Et coegit nos. Factum est autem eunti-

bus nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiritum pythonem obvia-

re nobis, quae quaestum magnum praestabat dominis suis divinando.

Haec subsecuta Paulum et nos clamabat dicens: Isti ho-

mines servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis.

Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus et con-

versus spiritui dixit: Praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea.

Et exiit eadem hora. Videntes autem domini eius quia exivit spes

quaestus eorum, apprehendentes Paulum et Silam, perduxerunt in forum
ad principes, et offerentes eos magistratibus dixerunt: hi homi-
nes conturbant civitatem nostram, cum sint Iudaei, et annuntiant morem
quem non licet nobis suscipere neque facere, cum simus Romani.
Et concurrit plebs adversus eos, et magistratus scissis tunicis eorum ius-
serunt eos virgis caedi. Et cum multas plagas eis imposuissent,
miserunt eos in carcerem, praecipientes custodi ut diligenter custo-
diret eos. Qui cum tale praeceptum accepisset, misit eos in inte-
riorem carcerem, et pedes eorum strinxit ligno. Media autem nocte
Paulus et Silas orantes laudabant Deum, et audiebant eos
qui in custodia erant. Subito vero terraemotus factus est magnus,
ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt
omnia ostia, et universorum vincula soluta sunt. Expergefactus
autem custos carceris, et videns ianuas carceris apertas, eva-
ginato gladio volebat se interficere, aestimans fugisse vinctos.
Clamavit autem Paulus voce magna dicens: nihil feceris
tibi mali, universi enim sumus hic. Petitoque lumine introgressus est

scilicet quorum comparacione fuerat factum miraculum / scilicet de carcere / et quia a morte fuerat liberatus per Pauli

Et tremefactus procidit Paulo et Sile ad pedes, et producens eos

quia de [illegible] sui audire et fideliter obedire

foras ait: domini quid me oportet facere ut salvus fiam? At illi dixerunt

scilicet non de multis diis ut nos [illegible] / scilicet salvatoris [illegible] / et illi quod probat

Crede in domino Iesu Christo, et salvus eris tu et domus tua tota.

Et locuti sunt ei verbum domini cum omnibus qui erant in domo eius.

scilicet de quibus [illegible] et eam multas plagas [illegible]

plagas

Et tollens eos in illa hora noctis lavit pedes eorum. Et baptizatus

[illegible] plagas [illegible]

familia

est ipse et omnis domus eius continuo. Cumque perduxisset eos

scilicet de custodia morte [illegible] Pauli et [illegible] fidem

in domum suam, apposuit eis mensam, et letatus est cum omni domo

quod portat / et [illegible]

sua credens deo. Et cum dies factus esset, miserunt magistratus lictores

officiales / scilicet ne plus [illegible]

dicentes: dimitte homines illos. Nunciavit autem custos carceris verba

haec Paulo, quia miserunt magistratus ut dimittamini. Nunc igitur exeun-

scilicet [illegible] / scilicet [illegible] publice

tes ite in pace. Paulus autem dixit eis: cesos nos publice homines

scilicet [illegible] / scilicet quibus [illegible] / [illegible] Paulus dicit omnibus [illegible]

indempnatos cives Romanos miserunt in carcerem, et nunc occulte

scilicet [illegible] / scilicet [illegible] et [illegible]

nos eiciunt? Non ita, sed veniant et ipsi nos eiciant. Nunciaverunt

scilicet [illegible]

autem magistratibus lictores verba haec. Timueruntque audito

[illegible]

quod Romani essent. Et venientes deprecati sunt eos, et educentes

scilicet [illegible] / scilicet [illegible]

rogabant eos ut egrederentur de urbe. Exeuntes autem de carcere

scilicet [illegible] / scilicet adventu [illegible] / [illegible]

introierunt ad Lydiam, et visis fratribus consolati sunt eos, et profecti sunt.

Cum autem perambulassent Amphipolim et Appoloniam, vene-
runt Thessalonicam, ubi erat synagoga Iudeorum. Secundum autem consue-
tudinem Paulus introivit ad eos, et per sabbata tria disserebat
eis de scripturis, et aperiens et insinuans, quia Christum oportuit pati
et resurgere a mortuis, et quia hic est Iesus Christus, quem ego an-
nuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt, et adiuncti sunt Paulo
et Sile, et de colentibus gentilibusque multitudo magna, et mulieres no-
biles non pauce. Zelantes autem Iudei, assumentesque de vulgo
viros quosdam malos, et turba facta concitaverunt civitatem, et assi-
stentes domui Iasonis, querebant eos producere in populum. Et cum
non invenissent eos, trahebant Iasonem et quosdam fratres ad prin-
cipes civitatis clamantes, quoniam hii qui urbem concitant, et huc
venerunt, quos suscepit Iason, et hii omnes contra decreta Cesa-
ris faciunt, regem alium dicentes esse Iesum. Concitaverunt autem ple-
bem et principes civitatis audientes hec. Et accepta
satisfactione ab Iasone et a ceteris, dimiserunt eos. Fratres
vero confestim per noctem dimiserunt Paulum et Silam in Beroeam.

in Beroeam. Qui cum advenissent in synagogam Iudaeorum introie-
runt. Hi autem erant nobiliores eorum qui sunt Thessalonicae, qui

susceperunt verbum cum omni aviditate, quotidie scrutantes scripturas, si

haec ita se haberent. Et multi quidem crediderunt ex eis, et gentilium muli-

erum honestarum, et viri non pauci. Cum autem cognovissent in Thessa-

lonica Iudaei, quia et Beroeae praedicatum est a Paulo verbum Dei, ve-

nerunt et illuc commoventes et turbantes multitudinem. Statimque tunc

Paulum dimiserunt fratres, ut iret usque ad mare; Silas autem et

Timotheus remanserunt ibi. Qui autem deducebant Paulum, perdu-

xerunt eum usque Athenas, et accepto mandato ab eo ad Silam

et Timotheum, ut quam celeriter venirent ad illum, profecti sunt. Pau-

lus vero cum Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus eius in ipso

videns idololatriae deditam civitatem. Disputabat igitur in synagoga

cum Iudaeis, et colentibus gentilibus, in foro per omnes dies ad eos qui

aderant. Quidam autem Epicurei et Stoici disserebant cum eo.

Et quidam dicebant: Quid vult seminiverbius hic dicere? Alii vero:

novorum daemoniorum videtur annuntiator esse: quia Iesum

et resurrectionem annuntiabat eis. Et apprehensum eum ad Ariopagum

duxerunt dicentes: possumus scire quae est haec nova quae a te dicitur doctrina?

Nova enim quaedam infers auribus nostris. Volumus ergo scire quid velint

haec esse. Athenienses autem omnes et advenae hospites ad nihil

aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid novi. Stans autem Paulus

in medio Ariopagi ait: Viri Athenienses, per omnia quasi super-

stitiosos vos video. Praeteriens enim et videns simulacra vestra, inveni et

aram in qua scriptum erat: Ignoto Deo. Quod ergo ignorantes colitis,

hoc ego annuntio vobis. Deus qui fecit mundum et omnia quae in eo

sunt, hic caeli et terrae cum sit Dominus, non in manufactis templis habitat,

nec manibus humanis colitur indigens aliquo, cum ipse det omnibus

vitam et inspirationem et omnia. Fecitque ex uno omne genus hominum

inhabitare super universam faciem terrae, diffiniens statuta tempora et terminos

habitationis eorum, quaerere Deum si forte attrectent eum aut inveniant,

quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum. In ipso enim

vivimus et movemur et sumus, sicut et quidam vestrorum poetarum dixerunt:

Ipsius enim et genus sumus. Genus ergo cum simus Dei, non debemus

estimare aurum aut argentum aut lapidibus sculpture artis et co-

gitationis hominis divinum esse simile / et tempora quidem huius ignorantie de-

spiciens deus nunc annunciat hominibus ut omnes ubique

penitentiam agant / eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem

in equitate / in viro in quo statuit / fidem prebens omnibus suscitans

eum a mortuis. Cum audissent autem resurrectionem mortuorum quidam qui-

dem irridebant quidam vero dixerunt / audiemus te de hoc iterum. Sic

paulus exivit de medio eorum / quidam vero viri adherentes ei

crediderunt / in quibus et dionisius ariopagita / et mulier nomine

xviij Post hec egressus ab damaris et alij cum eis Capitulum xviij

athenis venit corinthum / et inveniens quendam iudeum nomine

aquilam / ponticum genere / qui nuper venerat ab ytalia / et priscil-

lam uxorem eius / eo quod precepisset claudius discedere omnes iu-

deos a roma / accessit ad eos et quia eiusdem artis erat mane-

bat cum eis et operabatur. Erat autem scenofactorie artis. Cum

autem venissent de macedonia silas et timotheus instabat

verbo paulus testificans iudeis esse christum ihesum / Contradicentibus

aut eis et blasphemantibus, excutiens vestimenta sua dixit
ad eos: Sanguis vester super caput vestrum, mundus ego, ex hoc ad gen-
tes vadam. Et migrans intravit in domum cuiusdam nomine Iusti
Titi colentis deum, cuius domus erat coniuncta synagoge. Crispus
autem archisynagogus credidit domino cum omni domo sua, et
multi Corinthiorum audientes credebant et baptizabantur. Dixit
autem dominus per visionem Paulo: Noli timere, sed loquere et ne
taceas, quia ego tecum sum et nemo apponetur tibi ut noceat
ad te, quoniam populus est mihi multus in hac civitate. Sedit autem ibi
annum et sex menses docens apud eos verbum dei. Gallione
autem proconsule Achaie insurrexerunt uno animo Iudei in
Paulum et adduxerunt eum ad tribunal dicentes: quia contra
legem hic persuadet hominibus colere deum. Incipiente autem Pau-
lo aperire os, dixit Gallio ad Iudeos: Si quidem esset iniquum
aliquid aut facinus pessimum, o viri Iudei, recte vos susti-
nerem. Si vero questiones sunt de verbo et nominibus legis vestre, vos
ipsi videritis; iudex ego horum nolo esse. Et minavit

eos a tribunali. Apprehendentes autem omnes Sosthenem principem synagoge

percutiebant eum ante tribunal, et nihil eorum Gallioni cure

erat. Paulus vero cum adhuc sustinuisset dies multos, fratribus

vale faciens navigavit Syriam, et cum eo Priscilla et Aquila,

qui sibi totonderat in Cenchris caput; habebat enim votum. Devenitque

Ephesum, et illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus synagogam

disputabat cum Iudeis. Rogantibus autem eis ut ampliori tempore apud

eos maneret, non consensit, sed vale faciens et dicens: Iterum

revertar ad vos, oportet me sollempnem diem facere advenientem

Ierosolimis etc. Deo volente, profectus est ab Epheso. Et descen-

dens Cesaream, ascendit et salutavit ecclesiam, et descendit Antiochi-

am. Et facto ibi aliquanto tempore, profectus est perambulans per or-

dinem Galaticam regionem et Frigiam, confirmans omnes discipulos.

Iudeus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir

eloquens, devenit Ephesum, potens in scripturis. Hic erat edo-

ctus viam Domini, et fervens spiritu loquebatur, et docebat diligenter

ea que sunt Iesu, sciens tantum baptisma Iohannis. Hic ergo cepit fiducialiter agere in synagoga.

Cum audissent eum Priscilla et Aquila, assumpserunt

eum

eum, et diligentius exposuerunt ei viam domini. Cum autem vellet ire Acha-
iam, exhortati fratres scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum
venisset, contulit multum his qui crediderunt. Vehementer enim Iudaeos revin-
cebat publice, ostendens per scripturas esse Christum Iesum. Capitulum xix. xix

Factum est autem cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis su-
perioribus partibus veniret Ephesum, et inveniret quosdam discipu-
los, dixitque ad eos: Si Spiritum Sanctum accepistis credentes? At illi
dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus Sanctus est audivimus. Ille vero ait:
In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Iohannis baptismate.
Dixit autem Paulus: Iohannes baptizavit baptismo poenitentiae populum, di-
cens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent, hoc est in Iesum.
His auditis baptizati sunt in nomine domini Iesu. Et cum imposuisset
illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos, et loquebantur
linguis et prophetabant. Erant autem omnes viri fere xii. Introgressus autem
in synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans
et suadens de regno Dei. Cum autem quidam indurarentur et non
crederent, maledicentes viam domini coram multitudine, discedens

ab eis, segregavit discipulos, quotidie disputans in scola cuius-
dam tyranni. Hoc autem factum est per biennium, ita ut omnes qui habitabant
in Asia, audirent verbum domini, iudei atque gentiles, virtutesque non
modicas deus faciebat per manum Pauli, ita ut etiam super
languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicinctia, et re-
cedebant ab eis languores et spiritus nequam egrediebantur. Tenta-
verunt autem quidam de circuientibus iudeis exorcistis invocare super
eos qui habebant spiritus malos, et nomen domini Iesu dicentes: Adiuro
vos per Iesum quem Paulus predicat. Erant autem quidam iudei Sce-
ve iudei principis sacerdotum septem filii qui hoc faciebant.
Respondens autem spiritus nequam dixit eis: Iesum novi, et Paulum scio, vos
autem qui estis? Et insiliens homo in eos in quo erat demonium
pessimum, et dominatus amborum, invaluit contra eos, ita ut nudi et vulne-
rati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus
iudeis atque gentilibus qui habitabant Ephesum, et cecidit timor super
omnes illos, et magnificabatur nomen domini Iesu. Multique credentium
veniebant, confitentes, et annunciantes actus suos. Multi autem eorum

qui fuerant curiosa sectati contulerunt libros et combusserunt coram

omnibus et computatis preciis illorum invenerunt pecuniam denariorum

quinquaginta milium. Ita fortiter crescebat verbum dei et confirmabatur.

His autem expletis proposuit paulus in spiritu transita macedonia et

achaya ire ierusalem dicens quoniam postquam fuero ibi oportet me et Ro-

mam videre. Mittens autem in macedoniam duos ex ministrantibus sibi thimo-

theum et erastum, ipse remansit ad tempus in asia. Facta est autem illo

tempore turbacio non minima de via domini. Demetrius enim quidam nomine

argentarius faciens edes argenteas dyane prestabat artificibus

non modicum questum quos convocans et eos qui eiusmodi erant opi-

fices dixit: Viri scitis quia de hoc artificio acquisicio est nobis et

videtis et auditis quia non solum ephesi sed pene tocius asie

paulus hic suadens avertit turbam multam dicens quoniam non sunt

dii qui manibus fiunt. Non solum autem hec periclitabitur

nobis pars in redargucionem venire sed et magne dyane

templum in nichilum reputabitur sed et destrui incipiet maie-

stas eius quam tota asia colit et orbis. His auditis repleti

sunt ira et exclamaverunt dicentes magna diana ephesiorum. Et
impleta est tota civitas confusione. Et impetum fecerunt uno animo
in theatrum rapto gaio et aristarcho macedonibus comitibus
pauli. Paulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli.
Quidam autem et de asie principibus qui erant amici eius miserunt
ad eum rogantes ne se daret in theatrum. Alii autem aliud cla-
mabant. Erat enim ecclesia confusa et plures nesciebant qua ex causa
convenissent. De turba autem detraxerunt alexandrum propellentibus eum
iudeis. Alexander autem manu silentio postulato volebat
reddere rationem populo. Quem ut cognoverunt iudeum esse vox facta
est una omnium quasi per horas duas clamantium magna dia-
na ephesiorum. Et cum sedasset scriba turbas dixit viri ephesii
quis enim est hominum qui nesciat ephesiorum civitatem
cultricem esse magne diane iovisque prolis. Cum ergo his contradi-
ci non possit oportet vos sedatos esse et nihil temere agere. Ad-
duxistis enim homines istos neque sacrilegos neque blasphemantes
deam vestram. Quod si demetrius et qui cum eo sunt artifices

habent adversus aliquem causam, conventus forenses aguntur et proconsules sunt

ibi accusent invicem. Si quid autem alterius rei quaeritis in legitima

ecclesia poterit absolvi. Nam et periclitamur argui seditionis hodi-

ernae, cum nullus obnoxius sit de quo possimus reddere rationem concursus

istius. Et cum haec dixisset dimisit ecclesiam. Capitulum vicesimum

Post quam autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis et ex-

hortatus eos, et valedixit et profectus est ut iret in Macedoniam.

Cum autem perambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo

sermone, venit ad Graeciam, ubi cum fecisset menses tres, factae sunt illi

insidiae a Iudaeis navigaturo in Syriam, habuitque consilium ut rever-

teretur per Macedoniam. Comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Beroeensis.

Thessalonicensium vero Aristarchus et Secundus et Gaius Derbeus

et Timotheus, Asiani vero Tychicus et Trophimus. Hi cum praecessissent su-

stinuerunt nos Troade. Nos vero navigavimus post dies azymorum

a Philippis et venimus ad eos Troadem in diebus quinque, ubi

demorati sumus septem diebus. Una autem sabbati cum conve-

nissemus ad frangendum panem Paulus disputabat cum eis

ut supra quod perdet dicebat / multos sollicitus de cibo spirituali et pane corporali
[illegible]

/ profecturus in crastinum, protraxitque sermonem usque ad mediam noctem. / Erant

autem lampades copiose in cenaculo ubi eramus congregati. / Sedens autem

quidam adulescens nomine Euthicus super fenestram, / cum mergeretur somno

gravi disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio cena

culo deorsum, et sublatus est mortuus. / Ad quem cum descendisset

Paulus, incubuit super eum, et complexus dixit: Nolite turbari,

anima enim ipsius in eo est. / Ascendens autem / frangensque panem et

gustans, satisque allocutus est usque in lucem, et sic profectus est.

Adduxerunt autem puerum viventem, et consolati sunt non minime. / Nos

autem ascendentes navem, navigavimus in Asson, / inde suscepturi Paulum;

sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus. / Cum autem in

venisset nos in Asson, assumpto eo venimus in Mitilenen, / et in

de navigantes, sequenti die venimus contra Chium, / et alia die appli

cuimus Samum, et sequenti die venimus in Miletum.

Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, ne qua mora

fieret ei in Asia. / Festinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem

Pentecosten faceret Ierosolimis. / A Mileto autem mittens Ephesum, vo-

vit maiores natu ecclesie. Cum venissent ad eum et simul essent,
dixit eis: Vos scitis a prima die qua ingressus sum in Asiam, qua-
liter vobiscum per omne tempus fuerim, serviens Domino cum omni humilitate
et lacrimis multis et temptationibus que mihi acciderunt
ex insidiis Iudeorum; quomodo nihil subtraxerim utilium quominus
annunciarem vobis et docerem vos publice et per domos, testifi-
cans Iudeis atque gentilibus in Deum penitentiam et fidem in Dominum nostrum
Iesum Christum. Et nunc ecce ego vado alligatus spiritu in Ierusalem,
que in ea ventura sint mihi ignorans, nisi quod Spiritus Sanctus per omnes
civitates protestatur mihi dicens quoniam vincula et tribulationes me
manent Ierosolimis. Sed nihil horum vereor, nec facio animam me-
am preciosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum et mi-
nisterium verbi Dei quod accepi a Domino Iesu, testificari evangelium gratie
Dei. Et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam
vos omnes per quos transivi predicans regnum Dei. Quapropter conte-
stor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium. Non enim

subterfugi quominus annunciarem vobis omne consilium dei. Attendi-
te vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos
regere ecclesiam dei quam acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam intra-
bunt post discessionem meam lupi rapaces in vos non parcentes
gregi. et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa ut abdu-
cant discipulos post se. Propter quod vigilate memoria retinentes quoniam
per triennium nocte et die non cessavi cum lacrimis monens unum-
quemque vestrum. Et nunc commendo vos deo et verbo gratie ipsius qui
potens est edificare et dare hereditatem in sanctificatis omnibus. Ar-
gentum aut aurum aut vestem nullius concupivi sicut ipsi scitis
quoniam ad ea que mihi opus erant et his qui mecum sunt ministra-
verunt manus iste. Omnia ostendi vobis quoniam sic laborantes
oportet suscipere infirmos ac meminisse verbi domini ihesu quoniam
ipse dixit beatius est magis dare quam accipere. Et cum hec
dixisset positis genibus suis oravit cum omnibus illis. Magnus autem fletus
factus est omnium et procumbentes super collum pauli osculabantur eum do-

lentes maxime in verbo quod dixerat quoniam amplius faciem eius

non erant visuri et deducebant eum ad navem. Capitulum xxi primum

Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis recto

cursu venimus Choum et sequenti die Rodum et inde Pata-

ram deinde Mirram Achaiam. Et cum invenissemus navem transfreta-

tem in Phenicen ascendentes navigavimus. Cum autem apparuis-

semus Cipro relinquentes eam ad sinistram navigavimus in Syri-

am et venimus Tyrum. Ibi enim navis erat expositu-

ra onus. Inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem

qui Paulo dicebant per spiritum ne ascenderet Hierusalem. Et

expletis diebus profecti ibamus deducentibus nos omnibus cum

uxoribus et filiis usque foras civitatem et positis genibus

in litore oravimus. Et cum valefecissemus invicem ascendimus

navem. Illi autem redierunt in sua. Nos vero navigatione

expleta a Tyro descendimus Ptolomaidam et saluta-

tis fratribus mansimus die una apud illos. Alia autem die

profecti venimus Cesaream et intrantes domum Philippi.

Evangeliste qui erat unus de septem / mansimus apud eum. Huic
autem erant iiij^or filie virgines prophetantes. Et cum morare-
mur ibi per dies aliquot / supervenit quidam vir a iudea pro-
pheta nomine agabus. Is cum venisset ad nos tulit zonam pauli et
alligans sibi pedes et manus dixit. Hec dicit spiritus sanctus. Virum
cuius est zona hec sic alligabunt in ierusalem iudei et tradent
eum in manus gentium. Quod cum audissemus rogabamus nos et pau-
lum et qui loci illius erant ne ascenderet ierusalem. Tunc
respondit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes
cor meum. Ego autem non solum alligari sed et mori in ierusalem
paratus sum propter nomen domini iesu. Et cum ei suadere non possemus
acquievimus dicentes. Domini voluntas fiat. Post dies autem istos
preparati ascendebamus in ierusalem. Venerunt autem quidam ex discipulis
a cezarea nobiscum adducentes secum apud quem hospitaremur
mnasonem quendam cyprium antiquum discipulum. Et cum
venissemus ierusalem libenter exceperunt nos fratres. Sequenti
autem die introibat paulus nobiscum ad iacobum omnesque collecti

eti sunt seniores. Quos cum salutasset, narrabat per singula que
deus fecisset in gentibus per ministerium illius. At illi cum audissent
magnificabant deum, dixeruntque ei: Vides frater quot milia sunt
in iudeis qui crediderunt deo, et omnes emulatores sunt legis.
Audierunt autem de te, quia discessionem doceas a moyse eorum qui
per gentes sunt iudeorum, dicens non debere eos circumcidere filios
suos, neque secundum consuetudinem ingredi debere. Quid ergo est? utique
oportet convenire multitudinem; audierunt enim te supervenisse.
Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri iiii^or vo-
tum super se habentes. His assumptis sanctifica te cum illis, et
impende illis ut radant capita sua, et sciant omnes que de
te audierunt falsa sunt, sed ambulas et ipse custodiens
legem. De his autem qui crediderunt ex gentibus, nos scripsimus
iudicantes ut abstineant se ab ydolis immolato et san-
guine et suffocato et fornicatione. Tunc paulus assumptis
viris, postera die purificatus cum illis, intravit templum,
annuncians expletionem dierum purificationis donec offer-

[illegible] Cum autem septem dies consummarentur, hii qui
de Asia erant iudei, cum vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum
et iecerunt ei manus clamantes: Viri israhelite adiuvate. Hic
est homo qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique
docet, insuper et gentiles induxit in templum, et violavit sanctum lo-
cum istum. Viderunt enim Trophimum ephesium in civitate cum ipso
deambulare, quem estimaverunt quoniam in templum introduxisset Pau-
lus. Commotaque est civitas tota, et facta est concursio populi, et ap-
prehendentes Paulum trahebant eum extra templum, et statim clau-
se sunt ianue. Querentibus autem eum occidere, nunciatum est
tribuno cohortis quia tota confunditur Ierusalem. Qui statim
assumptis militibus et centurionibus decurrit ad illos. Qui
cum vidissent tribunum et milites, cessaverunt percutere Pau-
lum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum, et iussit alli-
gari catenis duabus, et interrogabat quis esset, et
quid fecisset. Alii autem aliud clamabant in turba. Et cum
non posset certum cognoscere pre tumultu, iussit eum duci in castra.

Et cum venisset paulus ad gradus contigit ut portaretur a mi

litibus propter vim populi. Sequebatur enim multitudo populi clamans

Tolle eum. Et cum cepisset induci paulus in castra dicit tribuno

Si licet mihi loqui aliquid ad te. Qui dixit Grece nosti. Nonne

tu es egyptius qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti

in desertum quatuor milia virorum sicariorum. Et dixit ad eum pau

lus. Ego homo sum quidem iudeus a Tarso cilicie non ignote

civitatis municeps. Rogo autem te permitte me loqui ad populum.

Et cum ille permisisset paulus stans in gradibus annuit manu

ad plebem. Et magno silentio facto allocutus est lingua hebrea dicens

Viri fratres et patres audite quam ad vos // Capitulum xxii

nunc reddo rationem. Cum audissent autem quia hebrea lingua lo

queretur ad eos magis prestiterunt silentium. Et dixit. Ego sum

vir iudeus natus in Tarso cilicie nutritus autem in civitate

ista secus pedes gamaliel eruditus iuxta veritatem paterne

legis emulator legis sicut et vos estis

hodie. Qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem alligans

et tradens in custodias viros ac mulieres sicut princeps sacerdotum
[illegible] cum litteris sibi datis a principe sacerdotum [illegible] qui sibi erant [illegible]
mihi testimonium reddit et omnes maiores natu a quibus et epistolas
[illegible]
accipiens ad fratres damascum pergebam ut adducerem inde vinctos
in hierusalem ut punirentur. Factum est autem eunte me et appro-
pinquante damasco media die subito circumfulsit me de celo lux copiosa
[illegible]
de celo et decidens in terram audivi vocem de celo dicentem mihi Sau-
le Saule quid me persequeris durum est tibi contra stimulum cal-
[illegible]
citrare. Ego autem respondi quis es domine. Dixit ad me ego sum
iesus nazarenus quem tu persequeris. Et qui mecum erant
[illegible] solum [illegible] vocem pauli [illegible] qui paulo loquebatur
lumen quidem viderunt vocem autem non audierunt eius qui loquebatur
[illegible] obedientia
mecum. Et dixi quid faciam domine. Dominus autem dixit ad me
Surgens vade damascum et ibi dicetur tibi de omnibus que te
[illegible]
oportet facere. Et cum non viderem pre claritate luminis illius
[illegible]
ad manum deductus a comitibus veni damascum. Ananias
[illegible] testimonium [illegible] a deo [illegible] iudeis
autem quidam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus cohabitanti-
bus iudeis veniens ad me et astans dixit mihi Saule frater
[illegible] in actibus pauli [illegible]
respice in me. Et ego eadem hora respexi in eum. Et ille

dixit Deus patrum nostrorum preordinavit te ut cognosceres volun-
tatem eius et videres iustum et audires vocem ex ore eius quia eris
testis illius ad omnes homines eorum que vidisti et audisti. Et nunc
quid moraris? Exurge et baptizare et ablue peccata tua in-
vocato nomine ipsius. Factum est autem revertenti mihi in Jerusalem et o-
rante in templo fieri me in stupore mentis et videre illum dicentem
mihi Festina et exi velociter de Jerusalem quoniam non recipient
testimonium tuum de me. Et ego dixi Domine ipsi sciunt quia
ego eram concludens in carcerem et cedens per sinagogas eos qui
credebant in te. Et cum funderetur sanguis Stephani testis tui
ego astabam et consentiebam et custodiebam vestimenta inter-
ficientium eum. Et dixit ad me Vade quoniam ego ad nationes longe mittam
te. Audiebant autem eum usque ad hoc verbum et levaverunt
vocem suam dicentes Tolle de terra huiusmodi non enim fas
est eum vivere. Vociferantibus autem illis et proicientibus vesti-
menta sua et pulverem iactantibus in aerem iussit tribunus
induci eum in castra et flagellis cedi et torqueri eum ut sciret

propter quam causam sic acclamaret ei. Et cum astrinxissent eum loris
dixit astanti sibi centurioni Paulus. Si hominem Romanum et indemp-
natum licet vobis flagellare? Quo audito centurio accessit
ad tribunum et nunciavit ei dicens. Quid acturus es? hic enim
homo civis Romanus est. Accedens autem tribunus dixit illi. Dic
mihi si tu Romanus es. At ille dixit etiam. Et respondit tribu-
nus. Ego multa summa pecunie civilitatem hanc consecutus sum.
Et Paulus ait. Ego autem et natus sum. Protinus ergo discesserunt
ab illo qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquam re-
scivit quia civis Romanus esset et quia alligasset eum. Postera
autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a Iu-
deis solvit eum et iussit sacerdotes convenire et omne concilium
xxiii Intendens autem // et producens Paulum statuit inter illos. Capitulum xxiii
concilium Paulus ait. Viri fratres ego omni conscientia bona
conversatus sum ante deum usque in hodiernum diem. Princeps autem
sacerdotum Ananias precepit astantibus sibi percutere os eius. Tunc
Paulus dixit ad eum. Percutiet te deus paries dealbate. Et tu

sedens iudicas me secundum legem et contra legem iubes me percuti

Et qui astabant dixerunt summum sacerdotem dei maledicis? Dixit

autem Paulus nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum. Scriptum est

enim principem populi tui non maledices. Sciens autem Paulus quia

una pars esset Sadduceorum et altera Phariseorum exclamavit

in concilio viri fratres ego Phariseus sum filius Phariseorum. De spe

et resurrectione mortuorum ego iudicor. Et cum hec dixisset facta est

dissensio inter Phariseos et Sadduceos et soluta est multi-

tudo. Sadducei enim dicunt resurrectionem non esse neque

angelum neque spiritum. Pharisei autem utraque confitentur. Factus est

autem clamor magnus et surgentes quidam Phariseorum pugna-

bant dicentes nichil mali invenimus in homine isto. Quid si spiri-

tus locutus est ei aut angelus. Et cum magna dissensio fa-

cta esset timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis

iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum et

ducere in castra eum. Sequenti autem nocte assistens ei dominus

ait: constans esto. Sicut enim testificatus es de me in Ierusalem

sic te oportet et Rome testificari. Facta autem die collegerunt se quidam ex

iudeis et devoverunt se dicentes neque manducaturos neque

bibituros donec occiderent paulum. Erant autem plus quam xl viri

qui hanc coniurationem fecerant. Qui accesserunt ad principes sacer-

dotum et seniores et dixerunt: Devotione devovimus nos nihil

gustaturos donec occidamus paulum. Nunc ergo vos notum facite

tribuno cum concilio ut producat illum ad vos tamquam certius

aliquid cognituri de eo. Nos vero priusquam appropiet parati sumus

interficere illum. Quod cum audisset filius sororis pauli insidias, ve-

nit et intravit castra nuntiavitque paulo. Vocans autem unum

paulus ad se de centurionibus ait: Adolescentem hunc duc ad

tribunum, habet enim aliquid indicare ei. Et ille quidem assumens

eum duxit ad tribunum et ait: Vinctus paulus rogavit me

hunc adolescentem perducere ad te habentem aliquid loqui tibi.

Apprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo seorsum

et interrogavit illum: Quid est quod habes indicare mihi? Ille autem

dixit: Iudeis convenit rogare te ut crastina die paulum

ſ. volentes perducere cunde eum

perducas in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo. Tu

vero ne credideris illis. insidiantur enim ei ex eis viri amplius

quam xl. qui se devoverunt non manducare neque bibere donec

interficiant eum. Et nunc parati sunt expectantes promissum tuum. Tri

bunus igitur dimisit adolescentem precipiens ne cui loqueretur quoniam hec

nota sibi fecisset. Et vocatis duobus centurionibus dixit illis.

Parate milites ducentos, ut eant usque Cesaream et equites septua

ginta et lancearios ducentos a tertia hora noctis. et iumenta prepara

te. ut imponentes Paulum salvum perducerent ad Felicem

presidem. Timuit enim ne forte raperent eum Iudei et occide

rent. et ipse postea calumniam sustineret tamquam accepturus pecuniam.

Scribens et epistolam continentem hec. Claudius Lisias o

ptimo presidi Felici salutem. Virum hunc comprehensum a Iudeis et

incipientem interfici ab eis supervenientes cum exercitu eripui. co

gnito quia Romanus est. Volens quoque scire causam quam obiciebant

tiuis ſ. paulo

ei deduxi eum in concilium eorum. Quem inveni accusari de questionibus

legis eorum, nichil vero dignum morte aut vinculis habentem cri

men. Et cum michi perlatum esset de insidiis quas paraverant ei, mi

si ad te eum, denuncians et accusatoribus ut dicant que sunt adversus

eum apud te. Vale. Milites ergo secundum preceptum sibi assumentes Pau

lum duxerunt illum per noctem in Antipatridem. Et postera die

dimissis equitibus ut irent cum eo, reversi sunt ad castra. Qui cum

venissent Cesaream et tradidissent epistolam presidi, statuerunt ante eum

et Paulum. Cum legisset autem epistolam et interrogasset de qua

provincia esset, et cognoscens quod de Cilicia, Audiam te inquit

cum accusatores tui venerint. Jussitque in pretorio Herodis custodiri eum. Capitulum xxiiii

xxiiii Post quinque autem dies descendit princeps

sacerdotum Ananias cum senioribus quibusdam et Tertullo quodam

oratore, qui adierunt presidem adversus Paulum. Et citato

Paulo cepit accusare Tertullus dicens: Cum in multa pace aga

mus per te, et multa corrigantur per tuam providentiam, semper et ubique sus

cipimus, optime Felix, cum omni graciarum actione. Verum ne diutius

protraham te, oro te breviter audias nos pro tua clementia.
Invenimus hunc hominem pestiferum, et concitantem seditiones omnibus
Iudaeis in universo orbe terrarum, et auctorem seditionis sectae
Nazarenorum: qui etiam templum conatus est violare, quem et apprehen-
sum voluimus secundum legem nostram iudicare. Superveniens autem tri-
bunus Lysias cum vi magna eripuit eum de manibus no-
stris, iubens accusatores eius ad te venire: a quo poteris ipse
iudicans de omnibus istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum.
Adiecerunt autem et Iudaei dicentes haec ita se habere. Respondit
autem Paulus, annuente sibi praeside dicere: Ex multis annis te
esse iudicem genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam.
Potes enim cognoscere, quia non plus sunt mihi dies quam xii, ex
quo ascendi adorare in Ierusalem: et neque in templo invenerunt
me cum aliquo disputantem, aut concursum facientem turbae, neque
in synagogis, neque in civitate: neque probare possunt tibi de quibus nunc
me accusant. Confiteor autem hoc tibi, quod secundum sectam quam dicunt
haeresim, sic deservio Deo patri, credens omnibus quae in lege

et prophetis scripta sunt / spem habens in deum / quam et hii ipsi expectant

resurrectionem futuram iustorum et iniquorum / In hoc et ipse studeo sine

offendiculo conscientiam habere ad deum et ad homines semper / Post annos autem

plures / elemosinas facturus in gentem meam / veni et obla

tiones et vota / in quibus invenerunt me purificatum in templo

non cum turba neque cum tumultu et apprehenderunt me clamantes

et dicentes / tolle inimicum nostrum / Quidam autem ex asia

iudei / quos oportebat apud te presto esse et accusare si quid ha

berent adversum me / aut hii ipsi dicant si quid invenerunt in me

iniquitatis cum stem in concilio / nisi de una hac solummodo vo

ce qua clamavi inter eos stans / quoniam de resurrectione mortuorum ego

iudicor a vobis hodie / Distulit autem illos felix / certissime sciens

de via dicens / cum tribunus lysias venerit / audiam vos / Ius

sitque centurioni custodire eum et habere requiem / nec quemquam

de suis prohibere ministrare ei / Post aliquot autem dies veniens felix

cum drusilla uxore sua que erat iudea / rogavit ut videret

paulum et audivit ab eo fidem que est in christo ihesu / Disputante

turba neque cum tumultu ... venerunt me sed ... oblationes meas ...

aut illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro tremefa-
ctus felix respondit quod nunc attinet vade tempore autem op-
portuno accersiam te simul et sperans quod pecunia ei daretur a Pau-
lo propter quod et frequenter accersens eum loquebatur cum eo Biennio
autem expleto accepit successorem Felix Porcium Festum volens autem
gratiam prestare iudeis reliquit Paulum vinctum Actuum vicesimum quintum

Festus ergo cum venisset in provinciam post triduum ascendit Hierosolymam
a Cesarea adieruntque eum principes sacerdotum et primi iudeorum ad-
versus Paulum et rogabant eum postulantes gratiam adversus
eum ut iuberet perduci eum in Hierusalem insidias tendentes ut
eum interficerent in via Festus autem respondit servari Paulum
in Cesarea se autem maturius profecturum Qui ergo in vobis ait po-
tentes sunt descendentes simul si quod est in viro crimen accusent
eum Demoratus autem inter eos dies non plus quam octo
aut decem dies descendit Cesaream et altera die sedit
pro tribunali et iussit Paulum adduci Qui cum perdu-
ctus esset circumsteterunt eum qui ab Hierosolymis descenderant iudei

multas et graves causas obicientes quas non poterant probare pau-
lo rationem reddente quoniam neque in legem iudaeorum neque
in templum neque in caesarem quicquam peccavi Festus autem volens
iudaeis gratiam praestare respondens paulo dixit Vis hierosoly-
mam ascendere et ibi de his iudicari apud me Dixit autem paulus
Ad tribunal caesaris sto ibi me oportet iudicari iudaeis non nocui
sicut tu melius nosti Si enim nocui aut
dignum morte aliquid feci non recuso mori si vero nihil
est eorum quae hi accusant me nemo potest me illis donare
caesarem appello Tunc festus cum consilio locutus respondit caesarem appel-
lasti ad caesarem ibis Et cum dies aliquot transacti essent
Agrippa rex et Beronice descenderunt caesaream ad sa-
lutandum festum et cum dies plures ibi demorarentur fe-
stus regi indicavit de paulo dicens Vir quidam est dere-
lictus a felice vinctus de quo cum essem hierosolymis adierunt me princi-
pes sacerdotum et seniores iudaeorum postulantes adversus
illum damnationem ad quos respondi quia non est romanis consue-
tudo damnare aliquem hominem prius quam is qui accusatur

Iudicia cum Romanis confert Iudeis ad cognitionem veritatis

presentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat ad
s. cezarem
abluenda crimina que ei obiciuntur. Cum ergo huc convenis-
sent sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali
iussi virum adduci. De quo cum stetissent accusatores nullam
s. Paulum — *s. vel de homicidio vel de aliis*
causam de quibus ego suspicabar malum deferebant. Questio-
s. de religione iudaica quam bene vocat superstitionem quia et superstitio ipse loquendo communiter superstitiosa religio que tunc vigebat apud iudeos magis malos quam bonos [illegible]
nes vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum
s. in presentia iudicum — *[illegible] ut de circumcisione [illegible]*
et de quodam Iesu defuncto quem affirmabat Paulus vi-
s. que gerebat cum [illegible] de Iudeorum ritu et lege — *s. Paulus*
vere. Hesitans autem ego de huiusmodi questione dicebam si vellet
ire Ierusalem et ibi iudicari de istis. Paulo autem appel-
s. imperatoris [illegible] Cezares a Iulio Cezare [illegible] augusti et [illegible] ab Augusto Cezare [illegible] imperium
lante Cezarem ut servaretur Augusti cognitioni iussi serva-
ri eum donec mittam eum ad Cezarem. Agrippa autem ad Festum di-
[illegible] — *s. Agrippa iudeus erat et multa de Paulo audiebat*
xit: Volebam et ipse hominem hunc audire. Cras inquit
sequenti die
audies eum. Altera autem die cum venisset Agrippa et Be-
cum multo apparatu et cultu vestium et preciositatis — *s. [illegible] ubi causa iudicatur*
ronice cum multa ambitione et introissent in auditorium cum
principibus
tribunis et viris principalibus civitatis iubente Festo ad-
s. iudeorum
ductus est Paulus. Et dixit Festus: Agrippa rex et omnes qui
simul adestis nobiscum viri videtis hunc de quo omnis multitudo Iudeorum

rogavit me

me Iudeis interpellavit petens et acclamans ut traderem eum

morti inculpabilem; non potui tradere eum propter mandata que

habemus cesaris, ubi custodiretur. Cum eo venisset clamavit

fuit tradendum morti

petentes et ac[clamantes]

Tolle eum et hic, clamantes non oportere eum vivere amplius.

Ego vero comperi nichil dignum morte commisisse. Et eo dixisse

fratrem si vis iudicari coram eis, Iudeis cesarem appellavit. Ipso

autem hoc appellante ad augustum iudicavi mittere. De quo quid certum

scribam domino non habeo. Propter quod produxi eum ad vos et maxime

ad te, rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid scribam.

Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare.

Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur tibi loqui pro temetipso. Capitulum xxvj. Tunc Paulus extenta manu cepit

rationem reddere. De omnibus quibus accusor a Iudeis, rex Agrippa,

estimo me beatum apud te, cum sim defensurus me hodie,

maxime te sciente omnia que apud Iudeos sunt consuetudi

nes et questiones. Propter quod obsecro te patienter ut me audias.

Et quidem vitam meam a iuventute que ab initio fuit in

gente mea hierusalem noverunt omnes iudei praescientes me ab i-
nitio si velint testimonium perhibere quoniam secundum certissimam sectam
nostrae religionis vixi phariseus. Et nunc in spe repromissionis
quae ad patres nostros facta est a deo adsto iudicio subiectus
in qua duodecim tribus nostrae die ac nocte servientes sperant de-
venire. De qua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile
iudicatur apud vos si deus mortuos suscitat. Et ego quidem
me existimaveram adversus nomen iesu nazareni debere multa
contraria agere quod et feci hierosolimis et multos sanctorum in carce-
ribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accepta et cum
occiderentur detuli sententiam et per omnes synagogas frequenter
puniens eos compellebam blasphemare nomen eius et amplius
insaniens in eos persequebar usque in exteras civitates in
quibus dum irem damascum cum potestate et permissu principum
sacerdotum die media in via vidi rex de caelo supra splendorem
solis circumfulsisse me lumen et eos qui mecum simul erant.
Omnesque nos cum decidissemus in terram audivi vocem dicentem mihi

de celo hebraica lingua Saule Saule quid me persequeris durum
est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi quis es do-
mine. Dominus autem dixit ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. Sed
surge et sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi ut con-
stituam te ministrum et testem eorum que vidisti et eorum quibus appa-
rebo tibi eripiens te de populo et gentibus in quas ego nunc mit-
to te aperire oculos eorum ut convertantur a tenebris ad lucem et
de potestate sathane ad deum ut accipiant remissionem peccatorum et
sortem inter sanctos per fidem que est in me. Unde rex Agrippa
non fui incredulus celesti visioni sed hiis qui sunt Dama-
sci primum et Ierosolimis et in omnem regionem Iudee et gentibus annun-
ciabam ut penitenciam agerent et converterentur ad deum digna penitencie
opera facientes. Hac ex causa me Iudei cum essem in templo compre-
hensum temptabant interficere. Auxilio autem dei adiu-
tus usque in hodiernum diem sto testificans minori atque ma-
iori nichil extra dicens quam ea que prophete locuti sunt futura et
Moyses si passibilis Christus si primus ex resurrectione mortuorum

lumen annunciaturus est populo et gentibus. Hec loquente eo et ratione[m]
reddente Festus voce magna dixit: Insanis Paule, multe te
littere ad insaniam convertunt. Et Paulus: Non insanio inquit optime
Feste, sed veritatis et sobrietatis verba eloquor, latere enim eum nichil horum
arbitror. Scit enim de his rex ad quem et constanter loquor,
neque enim in angulo quicquam horum gestum est. Credis rex Agrippa
prophetis? Scio quia credis. Agrippa autem dixit ad Paulum: In modico
suades me christianum fieri. Et Paulus ait: Opto apud deum et in modico
et in magno non tantum te sed et omnes qui audiunt me hodie
fieri tales qualis et ego sum, exceptis vinculis his. Et exurrexit
rex et preses et Beronice et qui assidebant eis. Et cum secessissent
loquebantur ad invicem dicentes: Quia nichil dignum morte aut vinculis
fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit: Dimitti poterat homo
hic, si non appellasset Cesarem. Ut autem iudicatum est navigare
eum in Italiam et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurio-
ni nomine Iulio cohortis Auguste. Capitulum xxvii

Ascendentes autem navem Adrumetinam et incipientes

i. sed non ad ipsa sed iuxta Asie loca ad aquilonem incipiebat navigare / i. a terra recessimus ad altitudinem maris / i. qui alias cum Paulo venerat Jerusalem et postea Rome [illegible] alias [illegible] ad loca sua

navigare circa Asie loca sustulimus perseverante autem nobiscum

i. qui de illa civitate erat et Paulus cum predicaverat

Aristarcho Macedone Thessalonicense. Sequenti autem die deve-

i. in Macedonia

nimus Sydonem. Humane autem tractans Julius Paulum permisit

i. ad eos salutandum et in fide firmandum / i. procedentes navigando / i. a Sydone / i. sursum elevavimus a terra recessimus ad altitudinem maris

ad amicos ire et curam sui agere. Et inde cum sustulissemus sub-

i. aliquanto tempore sed non ibi descendendo / scilicet qui non permittebant navem ire recte versus Italiam et declinabant ad latus / scilicet circuivimus evagando

navigavimus Cyprum propterea quod essent venti contrarii. Et pelagus Cilicie

nomen civitatis / que est provincia Licie

et Pamphilie navigantes venimus Listram que est Licie urbs. Et

ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam

ut perveniremus citius Romam / i. prope desertum venti

transposuit nos in eam. Et cum multis diebus tarde navigaremus

nomen insule vel [illegible] / qui ventorum [illegible] debili [illegible] et contrarii et fortiorum

et vix devenissemus contra Gnidum prohibente nos vento naviga-

i. prope terram que est insula / nomen loci / i. Salmonem

vimus Crete iuxta Salmonem. Et vix iuxta navigantes veni-

i. in Creta non loco dicto a bonitate sed quia aptus erat ad yemandum

mus in quendam locum qui vocatur Boni portus cui iuxta civitas erat

non quod portus quia ibi non invenerunt ut dictum est / aliqui dicunt quod ieiunium fuit [illegible] circa [illegible] nativitatem Domini vel inde [illegible] morte [illegible] sed et tempestas [illegible] non tuta sed [illegible] ipsorum [illegible] unde [illegible] et multi

Tessala. Multo autem tempore peracto et cum iam non esset tuta navigacio

i. dies cum Romam citius pervenire voluissent

tes et etiam navis [illegible] per maris [illegible] cadit [illegible] tem- mia non [illegible] magis unde quod [illegible] ieiunium fuit [illegible] ra- [illegible] tempestates non vacabat navis [illegible] navis regimen et a- [illegible] timore [illegible] navis debiliores [illegible] / i. et [illegible] qui [illegible] peritia navica [illegible] video [illegible] signis tempestatis

eo quod ieiunium iam preterisset. Consolabatur eos Paulus dicens eis Viri

a cum periculo magno rerum et corporum nostrorum

video quoniam cum iniuria et multo dampno non solum honeris hone-

ris et navis sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigacio. Cen-

i. navicularie [illegible] est autem nauclerus dominus navis possessor vel conductor et dicitur a nave et clerus quod est sors

turio autem gubernatori et navicularie (naucleri) magis credebat quam his

cum hiemandum veniret

que a Paulo dicebantur. Et cum non aptus esset portus ad hie-

inde plurimi statuerunt consilium navigare si quomodo possent

devenientes Fenicen hiemare portum Crete respicientem ad

Affricum et ad Chorum. Aspirante autem austro estimantes propositum se

tenere, cum sustulissent de Asson legebant Cretam. Non post multum

autem misit se contra ipsam ventus typhonicus qui vocatur Euro

aquilo. Cumque arrepta esset navis et non posset conari in

ventum, data nave flatibus ferebamur. In insulam autem quamdam

decurrentes que vocatur Cauda, vix potuimus obtinere scapham.

Qua sublata, adiutoriis utebantur accingentes navem, et timen-

tes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. Vali-

da autem tempestate nobis iactatis, sequenti die iactum fecerunt

et tertia die suis manibus armamenta navis proiecerunt. Neque

autem sole neque sideribus apparentibus per plures dies et tem-

pestate non exigua imminente, iam ablata erat spes omnis

salutis nostre. Et cum multa ieiunatio fuisset, stans Paulus in

medio eorum dixit: Oportebat quidem, o viri, audito me, non

tollere a Creta lucrique facere iniuriam hanc et iacturam. Et

nunc suadeo vobis bono animo esse. Amissio enim nullius anime

[illegible]

est ꝯ vos ꝓpterquam navis. Astitit enim michi hac nocte
[illegible]

angelus dei cuius sum ego, et cui deservio dicens, ne timeas paule cesari
[illegible]

te oportet astare. Et ecce donavit tibi deus omnes qui navigant tecum. Propter quod
[illegible]

bono animo estote viri. Credo enim deo quia sic erit
[illegible]

quemadmodum dictum est michi. In insulam autem quandam oportet
[illegible]

nos devenire. Sed posteaquam quartadecima nox supervenit navigantibus
[illegible]

nobis in Adria circa mediam noctem suspicabantur naute apparere sibi aliquam regionem. Qui et submittentes bolidem inve-
[illegible]

nerunt passus xx. Et pusillum inde separati in-
[illegible]

venerunt passus xv. Timentes autem ne in aspera loca incide-
[illegible]

remus, de puppi mittentes anchoras iiij^or, optabant diem fieri.
[illegible]

Nautis vero querentibus fugere de navi, cum misissent scapham
[illegible]

in mare sub obtentu quasi inciperent a prora anchoras extendere,
[illegible]

dixit paulus centurioni et militibus, nisi hii in navi manserint,
[illegible]

vos salvi fieri non potestis. Tunc absciderunt milites funes
[illegible]

scaphe, et passi sunt eam excidere. Et cum lux inciperet fieri,
[illegible]

rogabat paulus omnes sumere cibum dicens, quartadecima die

[illegible gloss: i. modicum ... comedere ...]

est hodie expectantes ieiuni permanentes nichil accipientes
[gloss: sicut facere solent ... naufragio imminenti ... de mari]

Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra quia nullius vestrum
[gloss: sicut alias ...]

capillus de capite peribit. Et cum dixisset sumens panem gratias
[gloss: sicut modicum ... comedendo et pro salute navigantium]

egit deo in conspectu omnium. Et cum fregisset cepit manducare
[gloss: i. ... animi ... Pauli ...] [gloss: i. ... bona ... nobilior]

Animequiores autem facti omnes et ipsi sumpserunt cibum. Eramus vero
[gloss: i. fortiores facti]

universe anime in navi ducente lxxvi et saciati cibo allevi

abant navem iactantes triticum in mare. Cum autem dies factus
[gloss: sicut litus maris] [gloss: ... quendam ...]

esset terram non agnoscebant sinum vero quendam considerabant
[illegible gloss]

habentem litus in quem cogitabant si possent eicere navem. Et cum
[gloss: i. de mari ...] [illegible gloss]

anchoras sustulissent committebant se mari laxantes simul
[illegible gloss]

iuncturas gubernaculorum et levato artemone secundum aure fla
[illegible gloss]

tum tendebant ad litus. Et cum incidissemus in locum
[gloss: i. ... ad terram illam ...]

dithalassum ubi duo maria conveniebant impegerunt navem
[illegible gloss]

et prora quidem fixa manebat immobilis puppis vero solvebatur
[illegible gloss]

a vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent

ne quis cum enatasset effugeret. Centurio autem volens

servare Paulum prohibuit fieri iussitque eos qui possent natare

mittere se primos et evadere et ad terram exire / et ceteros alios in tabulis ferebant quosdam autem super ea que de navi erant. Et sic factum est ut omnes anime evaderent ad terram. Capitulum xxviii

xxviii Et cum evasissemus tunc cognovimus quia Militene insula vocabatur. Barbari vero prestabant non modicam humanitatem nobis / accensa enim pyra reficiebant nos omnes propter imbrem qui imminebat et frigus. Cum congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem / et imposuisset super ignem vipera a calore cum processisset invasit manum eius / ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius dicebant ad invicem utique homicida est homo hic qui cum evaserit de mari ultio non sinit eum vivere. At ille quidem excutiens bestiam in ignem / nihil mali passus est. At illi existimabant eum in tumorem convertendum / et subito casurum et mori. Diu autem illis expectantibus et videntibus nihil mali in eo fieri convertentes se dicebant eum esse deum. In locis autem illis erant predia principis insule nomine Publii / qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit. Contigit autem patrem Publii febribus et dissenteria

vexatum iacere. Ad quem paulus intravit. Et cum imposuisset ei ma-
nus et orasset sanavit eum. Quo facto omnes qui in insula
habebant infirmitates accedebant et curabantur. Qui etiam multis
honoribus honoraverunt nos, et navigantibus imposuerunt que ne-
cessaria erant. Post menses autem tres navigavimus in navi alexan-
drina que in insula hiemaverat cui erat insigne castorum. Et
cum venissemus siracusam mansimus ibi triduo. Inde circumlegentes
devenimus regium. Et post unum diem flante austro secunda die ve-
nimus puteolos ubi inventis fratribus rogati sumus ibi manere
apud eos dies septem. Et sic venimus romam. Et inde cum audis-
sent fratres occurrerunt nobis usque ad forum et tres tabernas.
Quos cum vidisset paulus gratias agens deo accepit fiduciam. Cum
autem venissemus romam concessum est paulo manere sibimet cum
custodiente se milite. Post tertium autem diem convocavit primos iu-
deorum. Cumque convenissent dicebat eis. Ego viri fratres nichil
adversus plebem faciens aut morem paternum vinctus ab ierosolimis

traditus sum in manus Romanorum qui cum interrogationem de me habuissent

voluerunt me dimittere eo quod nulla esset causa mortis in me

Contradicentibus autem Iudaeis coactus sum appellare Caesarem

non quasi gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam

rogavi vos videre et alloqui. Propter spem enim Israel catena hac

circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum. Nos neque litteras ac-

cepimus de te a Iudaea neque adveniens aliquis fratrum nunti-

avit aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem a te audire

quae sentis. Nam de secta hac notum est nobis quia ubique

ei contradicitur. Cum constituissent autem illi diem venerunt ad eum

in hospitium plurimi quibus exponebat testificans regnum Dei suadens-

que eis de Iesu ex lege Moysi et prophetis a mane

usque ad vesperam. Et quidam credebant his quae dicebantur a Paulo quidam

vero non credebant. Cumque invicem non essent consentientes

discedebant dicente Paulo unum verbum quia bene spiritus sanctus

locutus est per Isaiam prophetam ad patres nostros dicens. Vade

ad populum istum et dic ad eos. Aure audietis et non intelligetis

et videntes videbitis et non perspicietis. Incrassatum est enim

est cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos

suos compresserunt ne forte videant oculis et auribus

audiant et corde intelligant et convertantur et sanem eos. No

tum ergo sit vobis quoniam gentibus missum est hoc salutare dei

et ipsi audient. Et cum haec dixisset exierunt ab eo iudei multam

habentes inter se questionem. Mansit autem paulus biennio to

to in suo conducto et suscipiebat omnes qui ingrediebantur

ad eum predicans regnum dei et docens que sunt de domino ihesu

christo cum omni fiducia sine prohibitione. Amen quia iste est

ihesus filius dei per quem incipiet totus mundus iu

dicari amen. Incipit prologus in epistolas canonicas.

Non ita est ordo apud grecos qui integre sapiunt et

fidem rectam sectantur epistolarum septem que canonice

nuncupantur ut in latinis codicibus invenitur quia

ut petrus primus est in ordine apostolorum primae sint

etiam eius epistole in ordine ceterarum. Sed sicut evangelistas dudum ad veritatis lineam correximus

[illegible]

Ita has proprio ordini deo nos iuvante reddidimus. Est enim una

earum prima Iacobi, due Petri, Iohannis tres et Iude una. Que

sicut ab eis digeste sunt ita quoque ab interpretibus fideliter in latinum

eloquium verterentur nec ambiguitatem legentibus facerent

nec sermonum sese varietas impugnaret, illo precipue loco

ubi de unitate trinitatis in prima Iohannis epistola positum legimus,

in qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fi-

dei veritate comperimus, trium tantum vocabula hoc est aque

sanguinis et spiritus in ipsa editione ponentibus et patris ver-

bique ac spiritus testimonium omittentibus, in quo maxime et fi-

des katholica roboratur et patris et filii et spiritus sancti una

divinitatis substantia comprobatur. In ceteris vero epistolis quantum a nostra ali-

orum distet editio lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo Christi Eu-

stochium dum a me impensius scripture veritatem inquiris meam quodammodo sene-

tutem invidorum dentibus corrodendam exponis, qui me falsarium corrup-

toremque sanctarum pronunciant scripturarum. Sed ego in tali opere nec emulorum

meorum invidentiam pertimesco nec sancte scripture veritatem poscentibus denegabo.

[illegible]

Iacobus dei et domini nostri ihesu christi servus duodecim tribubus
que sunt in dispersione salutem. Omne gaudium fratres mei exi-
stimate cum in temptationes varias incideritis scientes quod pro-
batio fidei vestre pacienciam operatur. Pacientia autem opus perfectum habet ut sitis perfe-
cti et integri in nullo deficientes. Si quis autem vestrum indiget
sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluenter et non impro-
perat et dabitur ei. Postulet autem in fide nichil hesitans. Qui
enim hesitat similis est fluctui maris qui a vento movetur et circum-
fertur. Non ergo estimet homo ille quod accipiat aliquid a domino.
Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur
autem frater humilis in exaltatione sua, dives autem in humilitate sua,
quoniam sicut flos feni transibit. Exortus est enim sol cum ardore
et arefecit fenum et flos eius decidit et decor vultus eius
deperiit. Ita et dives in itineribus suis marcescet. Beatus
vir qui suffert temptationem quoniam cum probatus fuerit accipiet
coronam vite quam repromisit deus diligentibus se. Nemo
cum temptatur dicat quoniam a deo temptatur. Deus enim intemptator

p ut decipiat uel probat ... producere ...

malorum est ipse autem neminem temptat unusquisque vero temptatur

a concupiscentia sua abstractus et illectus deinde concupiscentia

cum conceperit parit peccatum peccatum vero cum consummatum fuerit generat

mortem nolite itaque errare fratres mei dilectissimi omne datum

optimum et omne donum perfectum desursum est descendens

a patre luminum apud quem non est transmutatio nec vicissitu

dinis obumbratio voluntarie enim genuit nos verbo veri

tatis ut simus initium aliquod creature eius scitis fratres

mei dilectissimi sit autem omnis homo velox ad audiendum tar

dus autem ad loquendum et tardus ad iram ira enim viri iu

sticiam dei non operatur propter quod abicientes omnem immun

dicitiam et abundantiam malicie in mansuetudine suscipite insitum verbum

quod potest salvare animas vestras estote autem factores verbi et non

auditores tantum fallentes vosmetipsos quia si quis auditor

est auditor et non factor hic comparabitur viro consideranti

vultum nativitatis sue in speculo consideravit enim se et a

biit et statim oblitus est qualis fuerit qui autem perspexerit

in lege perfecte libertatis et permanserit in ea, non auditor obli-
viosus factus sed factor operis, hic beatus in facto suo erit. Si quis
autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam sed
seducens cor suum, huius vana est religio. Religio munda et
immaculata apud deum et patrem hec est, visitare pupillos
et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab
hoc seculo. Fratres mei, nolite in personarum acceptione
habere fidem domini nostri iesu christi glorie. Etenim si
introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens
in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, et
intendatis in eum qui indutus est veste preclara, et dixeritis ei,
Tu sede hic bene, pauperi autem dicatis, Tu sta illic, aut
sede sub scabello pedum meorum, nonne iudicatis apud vosmetipsos
et facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres
mei dilectissimi, nonne deus elegit pauperes in hoc mundo
divites in fide et heredes regni quod repromisit
deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem.

[illegible]

Nonne divites per potentiam opprimunt vos et ipsi trahunt vos ad

[illegible]

iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos?

[illegible]

Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas: Diliges

[illegible]

proximum tuum sicut teipsum, bene facitis. Si autem personas accipitis,

[illegible]

peccatum operamini, redarguti a lege quasi transgressores. Quicumque

[illegible]

autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.

[illegible]

Qui enim dixit Non mechaberis, dixit et Non occides. Quod si

[illegible]

non mechaberis, occides autem, factus es transgressor legis. Sic

[illegible]

loquimini et sic facite sicut per legem libertatis incipientes iu-

[illegible]

dicari. Iudicium enim sine misericordia fiet illi qui non fecit misericordiam.

[illegible]

Superexaltat autem misericordia iudicium. Quid proderit fratres

[illegible]

mei si fidem dicat quis se habere, opera autem non habeat?

[illegible]

Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater et soror nudi sint

[illegible]

et indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis

[illegible]

illis: Ite in pace, calefacimini et saturamini, non dederitis

[illegible]

autem eis que necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic

[illegible]

et fides si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed dicit

quis tu fidem habes et ego habeo opera ostende mihi fidem tuam sine
operibus et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam Tu credis quoniam
unus est deus bene facis et demones credunt et contremiscunt
Vis autem scire o homo inanis quoniam fides sine operibus mortua
est Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens ysaac
filium suum super altare Vides quoniam fides cooperabatur
operibus illius et ex operibus fides consumata est et impleta
est scriptura dicens Credidit abraham deo et reputatum est illi ad
iustitiam et amicus dei appellatus est Videtis quoniam ex operibus
iustificatur homo et non ex fide tantum Similiter autem et raab meretrix
nonne ex operibus iustificata est suscipiens nuntios et alia
via eiciens Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est ita et fides
Nolite plures magistri fieri sine operibus mortua est
fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis In multis
enim offendimus omnes Si quis in verbo non offendit hic perfectus
est vir potest etiam freno circumducere totum corpus Si autem frena
equorum in ora mittimus ad consentiendum nobis et omne corpus circum

Vincat aliud fortitudine et sic maior operum a fortibus

circumferuntur. Ecce naves cum magne sint et a ventis validis mi-

voluntas gubernantis que bene dirigit impetus

nentur, circumferuntur autem a modico gubernaculo ubi impetus dirigen-

tis voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum est, sed magna

exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit. Et lin-

gua ignis est, et universitas iniquitatis. Lingua constituitur

in membris nostris, que maculat totum corpus et inflammat rotam nativitatis

nostre inflammata a gehenna. Omnis enim natura bestiarum et vo-

lucrum et serpentium et ceterorum domantur et domita sunt a natura huma-

na. Linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum

malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus deum et patrem

et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem dei facti sunt.

Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet fratres

mei hec ita fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat

dulcem et amaram aquam? Numquid potest fratres mei ficus uvas facere

aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem facere

potest aquam. Quis sapiens et disciplinatus inter vos? Ostendat

ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientie. Quod si zelum

amarum habetis et contentiones sint in cordibus vestris nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem. Non est enim ista sapientia desursum descendens sed terrena animalis dyabolica. Ubi enim zelus et contentio ibi inconstantia et omne opus pravum. Que autem desursum est sapientia primum quidem pudica est deinde pacifica modesta suadibilis bonis consentiens plena misericordia et bonis fructibus non iudicans sine dissimulatione. Fructus autem iusticie in pace seminatur facientibus pacem.

Capitulum quartum

iiii

Unde bella et lites in vobis? Nonne ex concupiscentiis vestris que militant in membris vestris? Concupiscitis et non habetis, occiditis et zelatis et non potestis adipisci. Litigatis et belligeratis et non habetis propter quod non postulatis. Petitis et non accipitis eo quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis. Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Deo? Quicumque ergo voluerit amicus esse seculi huius inimicus Dei constituitur. An putatis quia inaniter dicit scriptura: Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam. Subditi estote Deo, resistite autem dyabolo et fugiet a vobis. Propter quod dicit: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

[illegible]

Appropinquate deo et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores

et purificate corda duplices animo. Miseri estote et lugete

et plorate. Risus vester in luctum convertatur et gaudium in merorem.

Humiliamini in conspectu domini et exaltabit vos. Nolite de-

trahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri aut qui iudicat

fratrem suum detrahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas

legem non es factor legis sed iudex. Unus est enim legislator

et iudex qui potest perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudicas

proximum? Ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino

ibimus in civitatem illam et faciemus ibi quidem annum et mercabimur et

faciemus lucrum, qui ignoratis quid erit in crastino.

Que est enim vita vestra? Vapor est ad modicum parens et deinceps ex-

terminabitur. Pro eo ut dicatis si dominus voluerit et si vixerimus

faciemus hoc aut illud. Nunc autem exultatis in superbiis vestris.

Omnis exultatio talis maligna est. Scienti igitur bonum facere et

non facienti peccatum est illi. Capitulum quintum.

Agite nunc divites,

et plorate ululantes in miseriis vestris que advenient vobis.

[illegible]

[illegible]

Diuicie vestre putrefacte sunt et vestimenta vestra a tineis co[mesta sunt]

[illegible]

Aurum et argentum vestrum eruginauit et erugo eorum

[illegible]

in testimonium vobis erit et manducabit carnes vestras sicut ignis

[illegible]

Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus. Ecce merces

[illegible]

operariorum qui messuerunt regiones vestras que fraudata

[illegible]

est a vobis clamat et clamor eorum in aures domini sabaoth

[illegible]

introiuit. Epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda

[illegible]

vestra in die occisionis. Addixistis et occidistis iustum et non

[illegible]

resistit vobis. Pacientes igitur estote fratres usque ad aduentum

[illegible]

domini. Ecce agricola expectat preciosum fructum terre pacienter ferens

[illegible]

donec accipiat temporaneum et serotinum. Pacientes estote vos

[illegible]

et confortate corda vestra quoniam aduentus domini appropinquauit

[illegible]

Nolite ingemiscere fratres in alterutrum ut non iudicemini.

[illegible]

Ecce iudex ante ianuam assistit. Exemplum accipite

[illegible]

fratres laboris exitus mali et longanimitatis et paciencie

[illegible]

prophetas qui in nomine domini locuti sunt. Ecce beatificamus eos

[illegible]

qui sustinuerunt. Sufferenciam Iob audistis, et finem domini vidistis, quoniam

misericors est dominus, et miserator. Ante omnia autem, fratres mei, nolite

iurare neque per celum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum.

Sit autem sermo vester est est, non non, ut non sub iudicio

decidatis. Tristatur aliquis vestrum? oret. Aequo animo est?

psallat. Infirmatur aliquis vestrum? inducat presbiteros ecclesie

ut orent super eum, ungentes eum oleo in nomine domini, et oratio fidei

salvabit infirmum, et alleviabit eum dominus, et si in peccatis

sit, remittentur ei. Confitemini alterutrum peccata vestra et orate

pro invicem, ut salvemini; multum enim valet deprecatio iusti

assidua. Helyas homo erat similis nobis passibilis, et oratione oravit

ut non plueret super terram, et non pluit annos tres et menses

sex. Et rursum oravit, et celum dedit pluviam et terra dedit fructum

suum. Fratres mei, si quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis

eum, scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore vie

sue salvabit animam suam illius a morte, et operiet multitudinem

peccatorum. Sequitur capitulum primum petri primo cum prologo

Discipulus salvatoris Christi toto orbe diffusos et peregrinos

[illegible] et [illegible] Petrum [illegible] et nova

vita [illegible] tota ad sollicitudinem exercitat prima Petri [illegible]

[illegible]

Petrus apostolus Iesu Christi [illegible] Galilee

[illegible]

electis advenis dispersionis Ponti Galatiae Cappadociae et Asie

[illegible]

et Bithinie secundum prescientiam Dei Patris in sanctificationem spiritus

[illegible]

in obedientiam et aspersionem sanguinis Iesu Christi gratia vobis et

[illegible]

pax multiplicetur. Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi

[illegible]

qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vivam per

[illegible]

resurrectionem Iesu Christi ex mortuis in hereditatem incorruptibilem

[illegible]

et incontaminatam et immarcescibilem conservatam in celis

[illegible]

in vobis qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem paratam

[illegible]

revelari in tempore novissimo. In quo exultabitis modicum nunc

[illegible]

si oportet contristari in variis tribulationibus ut probatio vestre

[illegible]

fidei multo preciosior sit auro quod per ignem probatur inve

[illegible]

niatur in laudem et honorem et gloriam in revelatione Iesu Christi

[illegible]

quem cum non videritis diligitis in quem nunc quoque non videntes

[illegible]

[illegible]

credite / credentes autem / exultabitis / letitia inenarrabili / et glorificata /

[illegible]

reportantes / finem fidei / vestre salutem animarum / de qua salute /

[illegible]

exquisierunt / atque scrutati sunt / prophete / qui de futura in vobis

[illegible]

gratia prophetaverunt / scrutantes / in quod vel quale tempus / significaret in eis

[illegible]

spiritus christi / prenuntians eas que in christo sunt passiones et posteriores

[illegible]

glorias / quibus revelatum est / quia non sibimet ipsis / vobis autem ministrabant

[illegible]

ea que nunc nuntiata sunt vobis / per eos qui evangelizaverunt

[illegible]

spiritu sancto / misso de celo / in quem desiderant angeli prospicere / propter quod

[illegible]

succincti lumbos mentis vestre / sobrii / perfecte sperate / in eam que

[illegible]

offertur vobis gratiam / in revelatione iesu christi / quasi filii obedientie /

[illegible]

non configurati prioribus ignorantie vestre desideriis / sed

[illegible]

secundum eum / qui vocavit vos / sanctum / et ipsi in omni conversatione

[illegible]

sancti sitis / quoniam scriptum est / sancti eritis / quoniam ego sanctus sum / et si

[illegible]

patrem invocatis / eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus / in timore

[illegible]

incolatus vestri tempore conversamini / scientes

[illegible]

quod non corruptibilibus / auro vel argento / redempti estis / de

[illegible]

vana vestra conversatione / paterne traditionis / sed pretioso sanguine / quasi agni

[illegible]

immaculati et incontaminati Christi / precogniti quidem / ante constitutionem
mundi manifestati autem novissimis temporibus / propter vos / qui per ipsum
fideles estis / in Deo qui / suscitavit eum a mortuis / et dedit ei
gloriam / ut fides vestra et spes / esset in Deo / animas vestras
castificantes / in obedientia caritatis / et fraternitatis / amore
simplici ex corde / invicem diligite / attentius renati / non ex semine
corruptibili / sed incorruptibili per verbum Dei vivi / et permanentis in eternum
quia omnis caro ut fenum / et omnis gloria eius tanquam flos feni / exaruit
fenum / et decidit flos eius / verbum autem Domini manet
in eternum / hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vos

Deponentes / omnem malitiam / et omnem dolum / et si Capitulum secundum
mulationes et invidias / et detractiones / sicut modo geniti
infantes / rationabiles / sine dolo lac concupiscite / ut in eo crescatis
in salutem / si tamen gustastis / quoniam dulcis est Dominus / ad quem / accedentes
lapidem vivum / ab hominibus quidem / reprobatum / a Deo autem / electum
et honorificatum / et ipsi tanquam lapides / vivi superedificamini

domus spirituales, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias acceptabiles

deo per iesum christum. propter quod continet scriptura. Ecce pono in syon

lapidem summum et angularem, electum, preciosum, et qui crediderit in eum non

confundetur. Vobis igitur honor credentibus, non credentibus autem

lapis quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in caput

anguli, lapis offensionis et petra scandali his qui offendunt

verbo, nec credunt, in quo et positi sunt. Vos autem genus electum,

regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisicionis, ut virtutes

annuncietis eius qui vos de tenebris vocavit in admirabile lumen suum.

Qui aliquando non populus, nunc autem populus dei, qui non

consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. Karissimi obsecro vos tamquam

advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis

que militant adversus animam, conversacionem vestram inter gentes habentes

bonam, ut in eo quod detrectant de vobis tamquam de malefactoribus

ex bonis operibus vos considerantes, glorificent deum

in die visitacionis. Subiecti estote omni humane creature propter

deum

sive regi quasi precellenti / sive ducibus tamquam ab eo missis / ad vin

dictam malorum / laudem vero bonorum / quia sic est voluntas dei / ut

benefacientes obmutescere faciatis / imprudentium hominum ignorantiam

quasi liberi / et non quasi velamen habentes malicie libertatem / sed sicut

servi dei / omnes honorate / fraternitatem diligite / deum timete

regem honorificate / servi / subditi estote / in omni timore dominis

non tantum bonis et modestis / sed etiam discolis / hec est enim gratia

si propter conscientiam dei / sustinet quis / tristicias / paciens iniuste / que enim

enim gratia est / si peccantes / et colaphizati / suffertis / sed si benefa-

cientes et pacienter sustinetis / hec est gratia / apud deum / in hoc enim

vocati estis / quia et christus passus est pro nobis / vobis relinquens ex-

emplum / ut sequamini vestigia eius / qui peccatum non fecit / nec inve-

ntus est dolus / in lingua eius / qui cum malediceretur / non maledice-

bat / cum pateretur / non comminabatur / tradebat autem se iudicanti in-

iuste / qui peccata nostra / ipse pertulit / in corpore suo / super lignum / ut

peccatis mortui / iustitie vivamus / cuius livore sanati sumus / fratres

…trat cum sit sicut oves errantes sed conversi estis nunc ad pastorem

Cap. iii

Similiter et mulieres subdite sint viris suis ut et si qui non credunt verbo per mulierum conversationem sine verbo lucri fiant. Considerantes in timore sanctam conversationem vestram quarum non sit extrinsecus capillatura aut circumdatio auri aut indumenti vestimentorum cultus sed qui absconditus est cordis homo in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus qui est in conspectu dei locuples. Sic enim et aliquando sancte mulieres sperantes in deum ornabant se subiecte propriis viris sicut Sara obediebat Abrahe dominum eum vocans cuius estis filie benefacientes et non timentes ullam perturbationem. Viri similiter cohabitantes secundum scientiam quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem tamquam et coheredibus gratie vite ut non impediantur orationes vestre. In fine autem omnes unanimes compatientes fraternitatis amatores misericordes modesti humiles non reddentes malum pro malo nec maledictum pro maledicto…

sed e contra benedicentes quia in hoc vocati estis ut benedictionem

hereditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere et videre

dies bonos coerceat linguam suam a malo et labia eius

ne loquantur dolum. Declinet a malo et faciat bonum, inquirat

pacem et sequatur eam. Quia oculi domini super iustos et aures eius

ad preces eorum. Vultus autem domini super facientes mala. Et quis est qui vobis noceat

si boni emulatores fueritis. Sed et si

patiamini propter iustitiam beati. Timorem autem eorum ne timueritis

et non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus

vestris parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea

que in vobis est fide et spe sed cum modestia et timore conscientiam habentes

bonam ut in eo quod detrahunt vobis confundantur qui calumniantur

vestram bonam in Christo conversationem. Melius est enim benefacientes

si velit voluntas Dei pati quam malefacientes. Quia et Christus

semel pro peccatis nostris mortuus est iustus pro iniustis ut nos offerret

Deo mortificatus quidem carne vivificatus autem spiritu in quo et

Sic enim archa fuit de lignis levigatis et dolatis per certa ... et angustias et tribulationes dolatos ... per archa fuit de lignis imputribilibus ... [illegible] ... baptisma quod salvat nos ... [illegible]

his qui in carcere conclusi erant spiritu adveniens praedicavit, qui increduli fuerant aliquando quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe cum fabricaretur arca in qua pauca id est viii^o animae salvae factae sunt per aquam. Quod et vos nunc similis formae salvos facit baptisma, non carnis depositio sordium sed conscientiae bonae interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi, qui est in dextera Dei deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficiamur, profectus in caelum, subiectis sibi angelis et principatibus et virtutibus.

iiij

Christo igitur passo in carne, et vos eadem cogitatione armamini, quia qui passus est in carne desiit a peccatis, ut iam non hominum desideriis sed voluntati Dei quod reliquum est in carne vivat temporis. Sufficit enim praeteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam, qui ambulaverunt in luxuriis, desideriis, vinolentiis, comessationibus, potationibus et illicitis idolorum cultibus. In quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem, blasphemantes, qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos et mortuos.

Capitulum iiii^m prime Petri

[illegible]

et mortuis [illegible] euangelizatum est ut iu-
dicentur [illegible] secundum homines [illegible] uiuant autem secundum deum in spiritu.
Omnium autem finis appropinquauit. Estote itaque prudentes et ui-
gilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam in uobismetipsis ca-
ritatem continuam habentes quia caritas operit multitudinem peccatorum. Hospitales inuicem
sine murmuratione unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam ad-
ministrantes sicut boni dispensatores multiformis gratie dei. Si quis
loquitur quasi sermones dei. Si quis ministrat tamquam ex uirtute quam
administrat deus ut in omnibus honorificetur deus per iesum christum cui est
gloria et imperium in secula seculorum amen. Karissimi nolite
peregrinari in feruore qui ad temptationem uobis fit quasi noui aliquid
uobis contingat sed communicantes christi passionibus
gaudete ut et in reuelatione glorie eius gaudeatis exultantes. Si ex-
probramini in nomine christi beati eritis quoniam quod est honoris glorie et ui-
rtutis dei et qui est eius spiritus super uos requiescit. Nemo autem
uestrum patiatur ut homicida aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor

Si autem ut christianus, non erubescat, glorificet autem deum in isto nomine. Quoniam
tempus est ut incipiat iudicium a domo dei. Si autem primum a nobis,
quis finis eorum qui non credunt evangelio dei? Et si iustus vix salvabitur,
impius et peccator ubi parebunt? Itaque et hii qui patiuntur
secundum voluntatem dei, fideli creatori commendent animas suas in benefactis.

Capitulum quintum

Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro, consenior et
testis passionum Christi, qui et eius que in futuro est revelanda glorie
communicator: pascite qui in vobis est gregem dei, providentes non
coacte sed spontanee secundum deum, neque turpis lucri gratia sed volun-
tarie; neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo.
Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis inmarcescibilem
glorie coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes
autem invicem humilitatem insinuate, quia deus superbis resistit, humili-
bus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu dei, ut vos
exaltet in tempore visitationis, omnem sollicitudinem vestram pro-
icientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et vigi-

late quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit querens
quem devoret. Cui resistite fortes in fide scientes eandem passionem
ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui
vocavit nos in eternam suam gloriam in Christo Iesu modicum passos
ipse perficiet et confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et imperium in
secula seculorum amen. Per Silvanum fratrem fidelem vobis ut arbitror
breviter scripsi obsecrans et contestans hanc esse veram
gratiam dei in qua statis. Salutat vos ecclesia que est in Babilone
collecta et Marcus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto.
Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Iesu qui est dominus noster amen. Sequitur prologus secunde petri

Symon petrus per fidem hortatur illos sapientes mortuos esse deo
declarat eis quanta sit pietatis magnitudo lucis ipsa claudus. Capitulum primum

Symon petrus servus et apostolus ie[su] ... manifestat
Iesu Christi his qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia
dei nostri et salvatoris Iesu Christi. Gratia vobis et pax adimpleatur
in cognitione dei nostri Iesu Christi domini nostri. Quomodo omnia vobis divine virtutis sue
que ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius qui vocavit

[illegible]

vos propria gloria et virtute per quem maxima et preciosa vobis promis-

sa donavit ut per hec efficiamini divine consortes nature fugie-

tes eius que in mundo est concupiscentie corruptionem vos autem curam omnem

subinferentes ministrate in fide vestra virtutem in virtute autem scien-

tiam in scientia autem abstinentiam in abstinentia autem patientiam in patientia autem pietatem

in pietate autem amorem fraternitatis in amore autem caritatem. Si enim

hec vobis adsint et superent non vacuos nec sine fructu vos con-

stituet in domini nostri Jesu Christi cognitione. Cui enim non presto sunt hec

cecus est et manu temptans oblivionem accipiens purgationis veterum

suorum delictorum. quapropter fratres magis satagite ut per bona opera

certam vestram vocationem et electionem faciatis. hec enim facientes non pec-

cabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in eternum

regnum domini nostri et salvatoris Jesu Christi. Propter quod incipiam vos semper com-

monere de his et quidem scientes et confirmatos vos in presenti veritate.

Justum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos

in commonitione. certus quod velox est depositio tabernaculi

mei secundum quod et dominus noster Jesus Christus significavit mihi. Dabo autem

[illegible]

operam et frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis.
Non enim indoctas fabulas secuti, nota fecimus vobis domini nostri iesu christi virtu-
tem et presentiam, sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens
enim a deo patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum huiuscemodi
a magnifica gloria: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi com-
placui, ipsum audite. Et hanc vocem de celo nos audivimus al-
latam, cum eo essemus in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum
sermonem, cui attendentes bene facitis quasi lucerne lucenti in caliginoso
loco, donec dies illucescat et lucifer oriatur in cordibus vestris.
Hoc primum intelligentes, quod omnis prophetia scripture propria interpretatione non fit.
Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia,
sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. Capitulum secundum

Fuerunt vero et pseudoprophete in populo, sicut et in vobis erunt
magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, et eum qui emit
eos dominum negant, superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur
eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur, et in avaritia
fictis verbis de vobis negociabuntur, quibus iudicium iam olim

non cessat, et perdicio eorum non dormitat. Si enim deus angelis pec-
cantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tra-
didit cruciandos, in iudicium reservari. Et originali mundo non pepercit,
sed octavum Noe iusticie preconem custodivit, diluvium mundo im-
piorum inducens; civitates sodomorum et gomorreorum in cinerem redi-
gens eversione dampnavit, exemplum eorum qui impie acturi sunt po-
nens; et iustum loth oppressum a nefandorum iniuria ac luxuriosa
conversacione eripuit; aspectu enim et auditu iustus erat, habitans
apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant.
Novit igitur dominus pios de temptacione eripere, iniquos vero in diem iudicii
cruciandos reservare; magis autem eos qui post carnem in concupiscencia
inmundicie ambulant, dominacionemque contempnunt, audaces, sibi placen-
tes, sectas non metuunt introducere blasphemantes; ubi angeli
fortitudine et virtute cum sint maiores non portant adversus se
execrabile iudicium. Hii vero velut irracionabilia pecora
naturaliter in capcionem et in perniciem, in hiis que ignorant blasphe-
mantes, in corrupcione sua peribunt, percipientes mercedem iniusticie

voluptatem existimantes diei delicias coinquinationes et macule

deliciis affluentes in conviviis suis luxuriantes vobiscum oculos ple-

nos habentes adulterio et incessabilis delicti pellicientes animas

instabiles cor exercitatum avaritia habentes maledictionis filii

derelinquentes rectam viam erraverunt secuti viam Balaam ex Bosor

qui mercedem iniquitatis amavit correptionem vero habuit

sue vesanie subiugale mutum animal hominis voce loquens prohibuit

prophete insipientiam hi sunt fontes sine aqua et nebule

turbinibus exagitate quibus caligo tenebrarum reservatur superba enim

vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis carnis luxurie eos

qui paululum effugiunt qui in errore conversantur libertatem illis promittentes

cum ipsi servi sint corruptionis a quo enim quis superatus est huius et servus est

si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri

et salvatoris Iesu Christi his rursus implicati superantur facta

sunt eis posteriora deteriora prioribus melius enim erat illis non cognoscere

viam iustitie quam post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis

[illegible]

Accidit est eis illud veri proverbii. Canis reversus ad vomitum suum, et sus lota in volutabro luti.

[illegible]

iij Capitulum iij

Hanc ecce vobis karissimi secundam scribo epistolam, in quibus vestram excito in commonitione sinceram mentem, ut memores sitis eorum que predixi verborum a sanctis prophetis, et apostolorum vestrorum, preceptorum domini et salvatoris. Hoc primum scientes, quod venient in novissimis diebus in deceptione illusores, iuxta proprias concupiscentias ambulantes, et dicentes: ubi est promissio aut adventus eius? Ex quo enim patres dormierunt, sic omnia perseverant ab initio creature. Latet enim eos hoc volentes, quod celi erant prius, et terra de aqua, et per aquam consistens dei verbo: per que ille tunc mundus aqua inundatus periit. Celi autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem iudicii et perdicionis impiorum hominum. Unum vero hoc non lateat vos karissimi, quia unus dies apud dominum sicut mille anni, et mille anni sicut dies unus. Non tardat dominus promissionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire.

[illegible]

Ra pet iiijo

dierum quas et mille anni sicut unus q. d. non credatis eis qui sic dicunt quia mille anni sicut unus dies non plus sufficiunt ... ad penitentiam ... sicut unus dies non sufficit ... [illegible]

[illegible]

sed omnes ad penitentiam venire | Adveniet autem dies domini ut fur in quo

celi | magno impetu | transient | elementa vero calore solventur

terra autem et que in ipsa sunt opera exurentur | Cum hec igitur

omnia dissolvenda sint | quales oportet vos esse | in sanctis conversationibus

et pietatibus expectantes | et properantes in adventum diei domini

per quem celi ardentes | solventur

et elementa ignis ardore tabescent | Novos vero celos et novam

terram secundum promissa ipsius expectamus | in quibus iustitia habitat

Propter quod karissimi hec expectantes | satagite immaculati et inviolati ei inveniri

in pace | et domini nostri longanimitatem

salutem arbitremini sicut et karissimus frater noster Paulus secundum datam sibi

sapientiam | scripsit vobis | sicut et in omnibus epistolis | loquens in eis de his

in quibus sunt quedam difficilia intellectu | que indocti et instabiles

depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem | Vos

igitur fratres prescientes custodite | ne insipientium errore traducti ex-

cidatis a propria firmitate | Crescite vero in gratia

[illegible]

et cognoscentes deum vivum verum et quem misit Iesum Christum salvatorem nostrum cui gloria et imperium

Prologus

Nunc et in diem eternitatis amen

Quod deus noster sit karitas manifestat et affectus ...

... potest eo usque deserit ut ... quilibet ...

... sit ... occasio

Capitulum primum

Quod fuit ab initio quod audivimus et vidimus oculis nostris quod
perspeximus et manus nostre contrectaverunt de verbo vite et vita
manifesta est et vidimus et testamur et annuntiamus vobis vitam eternam
que erat apud patrem et apparuit nobis quod vidimus et audivimus
et annuntiamus vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum et so-
cietas nostra sit cum patre et filio eius Iesu Christo et hec scribimus
vobis ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum et hec est annun-
tiatio quam audivimus et annuntiamus vobis quoniam deus lux est et tenebre
in eo non sunt ulle si dixerimus quoniam societatem habemus cum illo et
in tenebris ambulamus mentimur et non facimus veritatem
Si autem in luce ambulamus sicut et ipse est in luce societatem habemus

[illegible]

emundat nos ab omni pcto

Si dixerimus quoniam pctm non habemus ipsi nos seducimus et veritas

in nobis non est. Si confiteamur pcta nra fidelis est et iustus

ut remittat pcta nra et emundet nos ab omni iniquitate

Si dixerimus quoniam non peccavimus mendacem facimus eum et

verbum eius non est in nobis. Filioli mei hec scribo vobis ut non

peccetis. Sed et si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem Iesum

Christum iustum et ipse est propiciacio pro peccatis nris non pro nris tantum

sed etiam pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum si man-

data eius observemus. Qui dicit se nosse eum et mandata eius non

custodit mendax est et in hoc veritas non est. Qui autem servat ver-

bum eius vere in hoc caritas Dei perfecta est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus

Qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambula-

vit et ipse ambulare. Carissimi non mandatum novum scribo vobis sed mandatum ve-

tus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis

Iterum mandatum novum scribo vobis quod verum est et in ipso et in vobis

quia tenebrae transierunt et lumen verum iam lucet. Qui dicit se in

luce esse et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc. Qui dili

git fratrem suum in lumine permanet et scandalum in eo non est. Qui

autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit quo eat

quia tenebrae obcaecaverunt oculos eius. Scribo vobis filioli quia

remittuntur vobis peccata propter nomen eius. Scribo vobis patres quia cognovi

stis eum qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes quia vicistis ma

lignum. Scribo vobis infantes quia cognovistis patrem. Scribo vobis

iuvenes quia fortes estis et verbum dei in vobis permanet et vi

cistis malignum. Nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt.

Si quis diligit mundum non est caritas patris in eo. Quia omne quod est

in mundo concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum est et super

bia vitae quae non est ex patre sed ex mundo est. Et mundus transibit

et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem dei permanet in aeternum.

Scribo vobis patres quia cognovistis eum qui ab initio est

[illegible]

qui deus manet in eternum / Filioli mei / novissima hora est.

[illegible]

Et sic audistis quia antichristus venit / nunc autem antichristi multi facti

[illegible]

sunt / unde scimus quia hora novissima est / ex nobis prodierunt sed ex

[illegible]

nobis non erant / nam si ex nobis fuissent / permansissent utique nobiscum.

[illegible]

sed ut manifesti sint / quia non sunt omnes ex nobis / sed et vos

[illegible]

unctionem habetis a sancto et nostis omnia / non scripsi vobis quasi ignorantibus

[illegible]

veritatem / sed quasi scientibus eam / et quia omne mendacium ex veritate

[illegible]

non est / quis est mendax / nisi is qui negat quoniam

[illegible]

et filium / hic est antichristus / qui negat patrem

[illegible]

et filium / omnis qui negat filium / nec patrem habet / qui autem confitetur

[illegible]

filium et patrem habet / vos quod audistis ab initio in vobis permaneat

[illegible]

si autem in vobis permanserit quod audistis ab initio / et vos in filio

[illegible]

et patre manebitis / et hec est repromissio quam ipse pollicitus est

[illegible]

nobis vitam eternam / hec scripsi vobis de his qui seducunt vos / et vos

[illegible]

unctionem quam accepistis ab eo permaneat in vobis et non necesse

[illegible]

habetis ut aliquis doceat vos / sed sicut unctio eius docet vos de omnibus

[illegible]

et verum est, et non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete
in eo. Et nunc filioli mei manete in eo, ut cum apparuerit, habea-
mus fiduciam et non confundamur ab eo in adventu eius. Si scitis quoniam
iustus est, scitote quoniam et omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est.

Capitulum iii

Videte qualem caritatem dedit nobis deus pater, ut filii dei no-
minemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum.
Karissimi, nunc filii dei sumus, et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum appa-
ruerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc
spem in eo, sanctificat se, sicut et ille sanctus est. Et omnis qui facit peccatum, et
iniquitatem facit, et peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut
peccata nostra tolleret, et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non
peccat: et omnis qui peccat, non videt eum, nec cognovit eum.
Filioli, nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus est, sicut et ille iustus est.
Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat.
In hoc apparuit filius dei, ut dissolvat opera diaboli.
Omnis qui natus est ex deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius

[illegible glosses]

deo manet, et non potest peccare quoniam ex deo natus est. In hoc ma-

nifesti sunt filii dei et filii diaboli. Omnis qui non est iustus non

est ex deo, et qui non diligit fratrem suum. Quoniam haec est annuntiatio

quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain

qui ex maligno erat, et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum?

Quoniam opera eius maligna erant, fratris autem bona et iusta. Nolite

mirari fratres si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati

sumus de morte ad vitam quoniam diligimus fratres. Qui non diligit

manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum homicida est. Et scitis

quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in semetipso manentem. In

hoc cognovimus caritatem dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, et nos

debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi

et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit viscera sua

ab eo, quomodo caritas dei manet in eo? Filioli mei, non diligamus verbo neque

lingua, sed opere et veritate. In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, et

in conspectu eius suadebimus corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos

[illegible glosses]

[illegible]

Car maior est deus corde nostro et novit omnia. Karissimi si cor

[illegible]

nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum, et quodcumque pet-

[illegible]

cumque acciperemus ab eo, quoniam mandata eius custodimus, et ea

[illegible]

que sunt placita coram eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus

[illegible]

in nomine filii eius Iesu Christi, et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum

[illegible]

nobis. Et qui servat mandata eius in illo manet, et ipse in eo. Et

[illegible]

in hoc scimus quoniam manet in nobis de spiritu quem dedit nobis.

[illegible]

Capitulum iiii

iiii

Karissimi nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex deo

[illegible]

sint, quoniam multi pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cognoscitur

[illegible]

spiritus dei: omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne

[illegible]

venisse ex deo est. Et omnis spiritus qui solvit Iesum ex deo non est,

[illegible]

et hic est antichristus de quo audistis quoniam venit et nunc iam in mundo

[illegible]

est. Vos ex deo estis filioli, et vicistis eum quoniam maior est qui

[illegible]

in vobis est quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt, et ideo de mundo

[illegible]

loquuntur et mundus eos audit. Nos ex deo sumus. Qui novit deum

[illegible]

audit nos. Qui non est ex deo non audit nos. In hoc cognoscimus

[illegible]

spiritum veritatis et spiritum erroris. Karissimi diligamus invicem quia caritas
ex deo est et omnis qui diligit fratrem suum ex deo natus est et cognoscit
deum. qui non diligit non cognovit deum quoniam deus
caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis quoniam filium suum
unigenitum misit deus in mundum ut vivamus per eum. In hoc
est caritas non quasi nos dilexerimus deum sed quoniam ipse prior
dilexit nos et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris.
Karissimi si sic deus dilexit nos et nos debemus invicem diligere.
Deum nemo vidit umquam. si diligamus invicem deus in nobis manet
et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo ma-
nemus et ipse in nobis quoniam de spiritu suo dedit nobis. et nos
vidimus et testificamur quoniam pater misit filium suum salvatorem
mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam iesus est filius dei deus
in eo manet et ipse in deo. Et nos cognovimus et credidimus
caritati quam habet deus in nobis. Deus caritas est et qui manet in cari-
tate in deo manet et deus in eo. In hoc perfecta est caritas dei
nobiscum ut fiduciam habeamus in die iudicii quia sicut ille est et nos

ſimus in hoc mundo. Timor non est in caritate ſed perfecta karitas
foras mittit timorem quoniam timor penam habet. Qui autem timet non
est perfectus in caritate. Nos ergo diligamus deum quoniam ipse prior dile-
xit nos. Si quis dixerit quoniam ego diligo deum et fratrem ſuum ode-
rit mendax est. Qui enim non diligit fratrem ſuum quem videt quo-
modo deum quem non videt potest diligere. Et hoc mandatum habemus ab eo ut
qui diligit deum diligat et fratrem ſuum.

Cap. v

Omnis qui credit quoniam iesus est christus ex deo natus est. Et omnis
qui diligit eum qui natus est ex eo. In hoc cognoſcimus quoniam dili-
gimus natos dei cum deum diligimus et mandata eius faciamus.
Hec est enim karitas dei ut mandata eius custodiamus
et mandata eius gravia non ſunt. Quoniam omne quod natum est ex deo
vincit mundum et hec est victoria que vincit mundum fides
nostra. Quis est autem qui vincit mundum niſi qui credit quoniam
iesus est filius dei. Hic est qui venit per aquam et ſanguinem
iesus christus non in aqua ſolum ſed in aqua et ſanguine. Et
ſpiritus est qui teſtificatur quoniam christus est veritas. Quoniam tres ſunt qui

qui genuit diligit et eum

testimonia dant / sp[iritu]s aqua et sang[ui]s Et hi tres unu[m] s[un]t

Sic tres sunt qui testimoniu[m] dant de celo / pat[er] verbu[m] et sp[iritu]s s[an]c[tu]s

Et hi tres unu[m] sunt / Si testimoniu[m] ho[min]u[m] accipi[mu]s testimoniu[m] dei maius

est / q[uonia]m hoc est testimoniu[m] dei q[uo]d maius est q[uonia]m testificatus

est de filio suo / Qui credit in filiu[m] dei testimoniu[m] dei h[ab]et i[n] se

Qui no[n] credit filio / mendace[m] facit eu[m] / quia no[n] credit i[n]

testimoniu[m] q[uo]d testificatus est deus de filio suo / Et hoc est testimoniu[m]

q[uonia]m vita[m] eterna[m] dedit deus nob[is] / Et hec vita in filio eius est

Qui habet filiu[m] dei / h[ab]et vita[m] eterna[m] / Qui no[n] h[ab]et filiu[m]

dei no[n] h[ab]et vita[m] / Hec scribo vob[is] ut sciatis / q[uia] vita[m] h[ab]etis

eterna[m] qui creditis / in no[m]i[n]e filii dei / Et hec est fiducia / qua[m]

h[ab]em[us] ad eu[m] / q[uia] q[uo]dcu[m]q[ue] pecierim[us] s[e]c[un]d[u]m volu[n]tate[m] ei[us] audit

nos / Et scim[us] q[uia] audit nos quicq[ui]d pecierim[us] / scim[us] q[uia] h[ab]em[us]

peticiones / quas postulam[us] ab eo / Qui scit f[rat]re[m] suu[m] peccare

peccatu[m] no[n] ad morte[m] petat / et dabit ei vita[m] / peccanti

no[n] ad morte[m] / Est aut[em] peccatu[m] ad morte[m] / no[n] p[ro] illo dico

ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est et est peccatum ad mortem.

Scimus quoniam omnis qui natus est ex deo non peccat sed generatio dei conservat eum et malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex deo sumus et mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam filius dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum deum et simus in vero filio eius. Hic est verus deus et vita eterna. Filioli custodite vos a simulacris. Amen.

libero arbitrio cooperante

Prologus secunde Iohannis

Scribit ut eam quam non dubitat bene applicare cum filiis.

Senior electe domine et natis eius quos ego diligo in veritate et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem propter veritatem que permanet in nobis et nobiscum erit in eternum. Sit vobiscum gratia misericordia et pax a deo patre et a Christo Iesu filio patris in veritate et caritate. Gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te domina non tanquam mandatum novum scribens tibi sed quod habuimus ab initio.

ut diligamus alterutrum. et hec est caritas, ut ambulemus secundum mandata
eius. hoc est enim mandatum, ut quemadmodum audistis ab initio,
in eo ambuletis. quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non
confitentur Iesum Christum venisse in carne: hic est seductor et anti-
christus. videte vosmetipsos, ne perdatis que operati estis, sed ut
mercedem plenam accipiatis. omnis qui recedit et non permanet
in doctrina Christi, deum non habet. qui permanet
in doctrina, hic et patrem et filium habet. si quis venit
ad vos et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum nec ave
ei dixeritis. qui enim dicit ei ave, communicat operibus eius malignis.
ecce predixi vobis, ut in die domini Iesu Christi non confundamini. plura
habens vobis scribere, nolui per cartam et atramentum. spero enim
me futurum apud vos et os ad os loqui, ut gaudium vestrum
plenum sit. salutant te filii electe tue sororis. amen

G Gaium pietatis causa extollit, ut in ea pietate maneat
cohortatur, dyotrepem de pietatis et superbie causa obiurgat, de-
metrio ad bonum testimonium cum fratribus reddidit

Senior Gaio

Senior Gaio karissimo quem ego diligo in veritate. Karissime

de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere sicut prospere agit anima tua

Gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati

tue, sicut tu in veritate ambulas. Maiorem horum non habeo

gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. Karissime

fideliter facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos, qui testimonium

reddiderunt caritati tue in conspectu ecclesie. Quos benefaciens de-

duces digne deo. Pro nomine enim eius profecti sunt nichil accipientes a

gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi ut cooperatores simus veritatis.

Scripsissem forsitan ecclesie, sed is qui amat primatum gerere in eis

Diotrepes non recipit nos. Propter hoc si venero commoveam eius

opera que facit verbis malignis garriens in nos, et quasi non ei ista sufficiant,

neque ipse suscipit fratres, et eos qui suscipiunt prohibet et de

ecclesia eicit. Karissime, noli imitari malum sed quod bonum est.

Qui benefacit ex deo est, qui malefacit non videt deum. Demetrio

testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa veritate, sed et nos

testimonium perhibemus, et nosti quoniam testimonium nostrum verum est.

habui scribere tibi, sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi. Spero autem protinus te videre, et os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta tu amicos nominatim. Sequitur prologus Iude apostoli

Iudas apostolus, quem Zelotem dicit evangelista Lucas, fratrem Iacobi scribit epistolam, ita correpti ut illicitum esse disputat de publicis (?) scripturis ...

Iudas Iesu Christi servus, frater autem Iacobi, his qui sunt in Deo Patre dilectis et Christo Iesu conservatis, et vocatis. Misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur. Karissimi, omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel traditae sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines impii, qui olim praescripti sunt in hoc iudicium, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum dominatorem et Dominum nostrum Iesum Christum negantes. Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Iesus populum de terra Aegypti salvans, secundo eos qui non crediderunt perdidit. Angelos vero, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reservavit. Sicut Sodoma et Gomorra, et finitimae civitates, simili modo exfornicatae et abeuntes post carnem ...

Sub caligine: id est, sine aliqua cognitione ... in aeternum ... ignorancia ... reservavit ... sub caligine ...

Magni diei: ... ad aliquid ... magnum ... et ... ignis ... qui habet duo, lucem et ardorem ... lucem ... ardorem ... pena ... ardebit ...

ad quos putans malas nec corrigit ad futuram ...

Aliter isti sunt exemplum ignis eterni penam sustinentes. Similiter et hii

carnem quidem maculant / dominacionem autem spernunt / et maiestatem blaspheme-

mant. Cum michael archangelus cum diabolo disputans altercaret de

corpore moysi non est ausus iudicium inferre blasphemie sed dixit

Imperet tibi dominus / Hii autem quecumque quidem ignorant blasphemant. Que-

cumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt in his

corrumpuntur. Ve illis qui in via kaym abierunt et errore

Balaam mercede effusi sunt et contradictione Chore perierunt. Hii sunt

in epulis suis macule convivantes sine timore semetipsos pascentes

nubes sine aqua que a ventis circumferuntur / arbores autumpnales

infructuose bis mortue eradicate / fluctus feri maris despu-

mantes suas confusiones sidera errancia quibus procella tenebrarum in e-

ternum servata est. Prophetavit autem et de his septimus ab adam enoch

dicens / Ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes

et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus im-

pie egerunt / et de omnibus duris que locuti sunt contra deum peccatores

impii. Hii sunt murmuratores querulosi secundum desideria sua ambulantes

[illegible]

Et os illorum loquitur superba admirantes personas questus causa. Vos autem

[illegible]

karissimi memores estote verborum que predicta sunt ab apostolis domini

[illegible]

nostri Iesu Christi qui dicebant vobis quoniam in novissimis temporibus venient

[illegible]

illusores secundum sua desideria ambulantes in impietatibus. Hii sunt

[illegible]

qui segregant semetipsos animales spiritum non habentes. Vos autem karissimi

[illegible]

superedificantes vosmetipsos sanctissime fidei vestre in spiritu sancto orantes

[illegible]

vos ipsos in dilectione dei servate expectantes misericordiam domini nostri Iesu Christi in

[illegible]

vitam eternam. Et hos quidem arguite iudicatos, illos vero

[illegible]

salvate de igne rapientes, aliis autem miseremini in timore dei

[illegible]

odientes et eam que carnalis est maculatam tunicam. Ei autem qui po-

[illegible]

tens est vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum glorie

[illegible]

sue immaculatos in exultatione in adventu domini nostri Iesu Christi, soli deo salvatori

[illegible]

nostro per Iesum Christum dominum nostrum gloria et magnificentia, imperium

[illegible]

et potestas ante omne seculum et nunc et in omnia secula seculorum. Amen

[illegible]

Osculetur me osculo oris sui quia meliora sunt ubera tua
vino fragrantia unguentis optimis, oleum effusum nomen tuum ideo
adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te curremus in odore
vox sponse ad adolescentulas — vox adolescentularum ad sponsum
unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua. Exulta-
bimus et letabimur in te memores uberum tuorum super vinum. Recti
ecclesia de suis sponsis
diligunt te. Nigra sum sed formosa filie Jerusalem sicut tabernacula
cedar, sicut pelles salomonis. Nolite me considerare quod fusca
sim quia decoloravit me sol. Filii matris mee pugnaverunt contra
me, posuerunt me custodem in vineis. Vineam meam non custo-
vox ecclesie ad xpm
divi. Indica michi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cu-
bas in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.
vox xpi ad ecclesiam
Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere et abi post
vestigia gregum tuorum et pasce hedos tuos iuxta tabernacula pa-
storum. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilavi te
amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut turturis collum tuum sicut
vox amicorum — illuminabimus te ad ... — vox ecclesie
monilia. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Dum esset
rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus

Et vox sponsi ad virtutem ... fiat ... aureas ... murenulas fiant

mirre dilectus meus mihi inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri
dilectus meus mihi in vineis engaddi. Ecce tu pulcra es amica
mea ecce tu pulcra oculi tui columbarum. Ecce tu pulcer es dilecte
mi et decorus. lectulus noster floridus. tigna domorum nostrarum cedri
na. laquearia nostra cypressina. Ego flos campi et lilium convalli
um. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Sic
ut malus inter ligna silvarum sic dilectus meus inter filios. Sub
umbra illius quem desideraveram sedi et fructus eius dulcis gut
turi meo. Introduxit me rex in cellam vinariam.
Ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus stipate me
malis quia amore langueo. Leva eius sub capite meo et dex
tera eius amplexabitur me. Adiuro vos filie hierusalem per ca
preas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis
dilectam donec ipsa evigilare velit. Vox dilecti mei. Ecce
iste venit saliens in montibus transiliens colles. Similis est dilectus
meus capree hinnuloque cervorum. En ipse stat post parietem

num respiciens per fenestras prospiciens per cancellos En dilectus meus
loquitur mihi Surge propera amica mea columba mea formosa mea
et veni Iam enim hiems transiit imber abiit et recessit flo
res apparuerunt in terra nostra tempus putacionis advenit vox tur
turis audita est in terra nostra ficus protulit grossos suos vinee flo
rentes dederunt odorem suum Surge propera amica mea speciosa mea
et veni columba mea in foraminibus petre in caverna macerie osten
de mihi faciem tuam sonet vox tua in auribus meis vox enim tua
dulcis et facies tua decora Capite nobis vulpes parvulas que
demoliuntur vineas nam vinea nostra floruit Dilectus meus
mihi et ego illi qui pascitur inter lilia donec aspiret dies et
inclinentur umbre Revertere similis esto dilecte mi capree hinnu
loque cervorum super montes Bethel Ca. iii

vox ecclesie de gentibus

iiij In lectulo meo

per noctes quesivi quem diligit anima mea quesivi illum et non
inveni Surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas queram
quem diligit anima mea quesivi et non inveni illum Invenerunt

dactores ecclesie [illegible] qui ad vos plateas [illegible]

me vigiles qui custodiunt civitatem. Num quem diligit anima mea

vidistis? Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima

mea; tenui illum nec dimittam donec introducam illum in domum

matris mee et in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie Jerusalem

per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis

Sinagoga de ecclesia

dilectam donec ipsa velit. Que est ista que ascendit per desertum sicut

virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et universi pulve

ris pigmentarii? En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt

ex fortissimis Israel omnes tenentes gladios et ad bel

la doctissimi. Uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores no

vox synagoge

cturnos. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani;

columnas fecit eius argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpu

reum, media caritate constravit propter filias Jerusalem. ca lm tertiu

vox ecclesie de Xristo

Egredimini et videte filie Syon regem Salomonem in dya

demate quo coronavit illum mater sua in die solemnitatis illi

et in die leticie cordis illius. Quam pulcra es amica mea, quam

iiij

pulcra es et decora oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet
capilli tui sicut greges caprarum que ascenderunt de monte galaad dentes
tui sicut greges tonsarum que ascenderunt de lavacro omnes gemellis fe-
tibus et sterilis non est inter eas sicut vitta coccinea labia tua et elo
quium tuum dulce sicut fragmen mali punici ita et gene tue absque
eo quod intrinsecus latet sicut turris david collum tuum que edificata
est cum propugnaculis mille clypei pendent ex ea omnis armatura
fortium duo ubera tua sicut duo hinnuli capree gemelli qui pa
scuntur in liliis donec aspiret dies et inclinentur umbre vadam ad
montem myrre et collem thuris tota pulcra es amica mea et
macula non est in te veni de libano sponsa mea veni de liba
no veni coronaberis de capite amana de vertice sanir et hermon
de cubilibus leonum de montibus pardorum vulnerasti cor meum so-
ror mea sponsa mea vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum
et in uno crine colli tui quam pulcre sunt mamme tue soror mea
sponsa pulcriora sunt ubera tua vino et odor unguentorum tuorum

sicut omnia aromata. Favus distillans labia tua sponsa mel et
lac sub lingua tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris.
Ortus conclusus fons signatus. Emissiones tue paradisus malorum soror mea sponsa ortus conclusus
punicorum cum fructibus pomorum. Cipri cum nardo, nardus et
crocus fistula et cinamomum cum universis lignis libani. Mir
ra et aloe cum omnibus primis unguentis. Fons ortorum puteus aquarum
viventium que fluunt impetu de libano. Surge aquilo et veni
auster perfla ortum meum et fluant aromata illius. Capitulum v
Veniat dilectus meus in ortum suum ut comedat fructum pomorum
suorum. Veni in ortum meum soror mea sponsa messui mir
ram meam cum aromatibus meis comedi favum cum melle meo.
Bibi vinum meum cum lacte meo comedite amici mei et bibite
et inebriamini karissimi. Ego dormio et cor meum vigilat. Vox
dilecti mei pulsantis aperi michi soror mea amica mea columba
mea immaculata quia caput meum plenum est rore et cincinni
mei guttis noctium. Expoliavi me tunica mea quomodo induar illa.

lavi pedes meos quomodo inquinabo illos. Dilectus meus misit ma-

num suam per foramen et venter meus intremuit ad tactum eius. Surrexi

ut aperirem dilecto meo; manus mee stillaverunt mirram, et digiti mei

pleni mirra probatissima. Pessulum ostii mei aperui dilecto meo; at

ille declinaverat atque transierat. Anima mea liquefacta est ut dilectus

locutus est. Quesivi et non inveni illum; vocavi et non respondit michi.

Invenerunt me custodes qui circumeunt civitatem; percusserunt

me et vulneraverunt me; tulerunt pallium meum custodes murorum.

Adiuro vos filie Ierusalem, si inveneritis dilectum meum, ut nun-

Qualis est dile- tietis ei quia amore langueo. Capitulum quintum

ctus meus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum? Qualis est dilectus tuus

ex dilecto, quia sic adiurasti nos? Dilectus meus candidus et rubicundus,

electus ex milibus. Caput eius aurum optimum; come eius sicut elate pal-

marum, nigre quasi corvus. Oculi eius sicut columbe super rivulos aqua-

rum, que lacte sunt lote, et resident iuxta fluenta plenissima. Gene

illius sicut areole aromatum consite a pigmentariis. Labia eius distillantia lilia

[...]tia mirram primam / Manus eius tornatiles aureae plenae iacinctis

/ Venter eius eburneus distinctus saphiris / Crura illius columnae marmo-

reae quae fundatae sunt super bases aureas / Species eius ut Libani

electus ut cedri / Guttur illius suavissimum et totus desiderabilis /

Talis est dilectus meus et iste est amicus meus filiae Ierusalem. Ca. vi^m vi

~~Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum~~ / quo declinavit

dilectus tuus sicut monilia quae fabricata sunt manu artificis / Umbilicus tuus

crater tornatilis numquam indigens poculis / Venter tuus sicut acervus

tritici vallatus liliis / Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli cap-

reae / Collum tuum sicut turris eburnea / Oculi tui sicut piscinae in Esebon quae

sunt in porta filiae multitudinis / Nasus tuus sicut turris Libani quae respi-

cit contra Damascum / Caput tuum ut Carmelus / et comae capitis tui

sicut purpura regis vincta canalibus / Quam pulchra es et quam

decora carissima in deliciis / Statura tua assimilata est palmae et

ubera tua botris / Dixi / ascendam in palmam et apprehendam fructus

eius et erunt ubera tua sicut botri vineae / et odor oris tui sicut malorum

et quaeremus eum tecum / Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatum / ut pascatur in hortis
et lilia colligat / Ego dilecto meo et dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia / Pulchra
es amica mea suavis et decora sicut Ierusalem / terribilis ut castrorum acies ordinata / A-
verte oculos tuos a me quia ipsi me avolare fecerunt / Capilli tui sicut grex caprarum
quae apparuerunt de Galaad / Dentes tui sicut grex ovium quae ascenderunt de lavacro / omnes gemellis
fetibus et sterilis non est in eis / Sicut cortex mali punici sic genae tuae absque occultis tuis
Sexaginta sunt reginae et octoginta concubinae et adulescentularum non est numerus / Una est colum-
ba mea perfecta mea / una est matris suae electa genetrici suae / Viderunt eam filiae et
beatissimam praedicaverunt reginae et concubinae laudaverunt eam / Quae est ista quae progreditur
quasi aurora consurgens pulchra ut luna electa ut sol terribilis ut castrorum

acies ordinata / descendi in ortum meum Canticum ut viderem poma convallium et inspicerem
si floruisset vinea / et germinassent mala punica / nescivi / anima mea conturbavit me
propter quadrigas aminadab / revertere sunamitis / revertere revertere ut intueamur te
c. 1 quid videbis in sunamite nisi choros castrorum / quam pulcri sunt gressus tui in calciamentis
filia principis / iunctura feminum tuorum sicut monilia etc.

guttur tuum sicut vinum optimum / dignum dilecto meo ad potandum labiisque
et dentibus illius ad ruminandum / ego dilecto meo et ad me conversio eius / ve-
ni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur in villis / mane surgamus
ad vineas / videamus si floruit vinea / si flores fructus parturiunt / si floruerunt flores
runt mala punica / ibi dabo tibi ubera mea / mandragore dede-
runt odorem in portis nostris / omnia poma nova et vetera dilecte mi ser-
viii Quis mihi det te fratrem meum vavi tibi Capitulum octavum septimum
sugentem ubera matris mee / ut inveniam te foris et deosculer
te / ut iam me nemo despiciat / apprehendam te et ducam in domum matris
mee / ibi me docebis et dabo tibi poculum ex vino condito et
mustum malorum granatorum meorum / leva eius sub capite meo / et dexte-
ra illius amplexabitur me / adiuro vos filie ierusalem ne susci-
tetis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit / que
est ista que ascendit de deserto deliciis affluens / innixa super dilectum
suum / sub arbore malo suscitavi te / ibi corrupta est mater tua
/ ibi violata est genitrix tua / pone me ut signaculum super cor tuum

ut signaculum super brachium tuum. Quia fortis est ut mors dilectio dura sicut
infernus emulacio/ Lampades eius lampades ignis atque flammarum aque
multe non potuerunt extinguere caritatem, nec flumina obruent illam
si dederit homo omnem substanciam domus sue pro dilectione. quasi nichil de
spiciet eam/ Soror nostra parva et ubera non habet/ quid faciemus
sorori nostre in die quando alloquenda est. Si murus est edificemus super eum
propugnacula argentea/ si hostium est compingamus illud tabulis cedri-
nis. Ego murus et ubera mea sicut turris/ ex quo facta sum coram eo
quasi pacem reperiens/ vinea fuit pacifico in ea que habet populos tradidit
eam custodibus/ vir affert pro fructu eius mille argenteos/ vinea
mea coram me est. mille tui pacifici et ducenti his qui custodiunt fru-
ctus eius/ que habitas in ortis amici auscultant te. fac me au-
dire vocem tuam/ et fuge dilecte et assimilare capree hinnuloque
cervorum super montes aromatum. Explicit canticum canticorum

Officium vi^a Epla ad Ephesios iiij^o Rogo vos ego vinctus ... Evangelium luce xiiij^o ...

Dominica prima de adventu | Epla ro^m xiij^o Scientes quia hora est finis induimini ihesum xpm
| Evangelium math xxi Cum appropinquasset ihesus finis qui venit in nomine domini

Dominica ii^a | Epla ro^m xv^o Quecumque scripta sunt finis virtute spiritus sancti
| Evangelium luce xxi Erunt signa in sole finis mea non transibunt

Dominica iii^a | Epla i^a cor iiij^o Sic nos existimet homo finis unicuique a deo
| Evangelium math xi Cum audisset iohannes finis viam tuam ante te

Feria iiij^a quatuor temporibus | Officium ysaie ij^o Erit in novissimis finis dei nostri
| Epla ysa vij^o Locutus est dominus ad achaz finis reprobare malum et eligere bonum
| Evangelium luce i^o Missus est angelus finis fiat michi secundum verbum tuum

Officium vi^a

Sabbato quatuor temporibus | Lectio i^a ysaie xxxv^o In die illa clamabunt finis deus dominus noster
| Lectio ii^a ysaie xxxv Letabitur deserta finis ait dominus omnipotens
| Lectio iii^a ysaie xl Dixit moyses ... finis dominus deus noster
| Lectio iiii^a ysaie xlv Hec dicit dominus xpo meo finis ... clamavit eum
| Lectio v^a Danielis iij^o Angelus domini descendit finis in fornace dicentes
| Epla ii^a Thessalonicenses ij^o Rogamus vos fratres finis adventus eius
| Evangelium luce iij^o Anno quintodecimo imperii finis salutare dei nostri

Dominica iiij^a | Epla philippenses iiij^o Gaudete in domino semper finis ihesu domino nostro
| Evangelium iohannis i^o Miserunt iudei finis iohannes baptizans

In vigilia nativitatis xpi | Lectio ysaie lxij^o Propter syon non finis complacuit domino deo
| Epla ro^m i^o Paulus servus ihesu xpi finis domino nostro ihesu xpo
| Evangelium math i^o Cum esset desponsata mater finis vocabis nomen eius ihesum
| Officium ysaie ix^o Populus gentium qui ambulabat finis non erit finis

In prima missa | Epla ad titum ij^o Apparuit gratia salvatoris finis zelo bonorum operum
| Evangelium luce ij^o Exiit edictum a cesare finis bone voluntatis
| Lectio ysaie lxj^o Spiritus domini super me finis a domino deo nostro

In ii^a missa | Epla ad titum iij^o Apparuit benignitas finis domini nostri
| Evangelium luce ij^o Pastores loquebantur finis dictum est ad illos
| Lectio ysaie lij^o Propter hoc sciet populus meus finis dei nostri salutare

In summa missa | Epla ad hebreos i^o Multipharie multisque finis non deficient
| Evangelium iohannis i^o In principio erat verbum finis gratie et veritatis

Dominica infra octavas | Epla galatas iiij^o Quanto tempore heres finis heres per deum
| Evangelium luce ij^o Erant ioseph et maria finis dei erat in illo

In circumcisione | Epla ad titum ij^o Apparuit gratia salvatoris finis ihesu xpo domino nostro
| Evangelium luce ij^o Postquam consummati sunt finis vocatum est ab angelo

In epiphania | Epla ysaie lx Surge illuminare ierusalem finis laudem annunciantes
| Evangelium math ij^o Cum natus esset ihesus finis in regionem suam

In vigilia epiphanie | Epla ro^m ... Dico enim ... finis ...
| Evangelium math ij^o Defuncto herode ecce finis nazarenus vocabitur

Dominica prima post epiphaniam | Epla ro^m xij^o Obsecro vos fratres finis alter alterius membra
| Evangelium luce ij^o Cum factus esset ihesus finis deum et homines

In octava epiphanie | Epla ysaie lx Domine deus meus honorificabo finis ait dominus omnipotens
| Evangelium math iij^o Venit ihesus a galilea finis michi complacui

Dominica ii^a post octavas epiphanie | Epla ro^m xij^o Habentes donationes finis consentientes
| Evangelium iohannis ij^o Nuptie facte sunt finis discipuli eius

Dominica iii^a | Epla ro^m xij^o Nolite esse prudentes finis in bono malum
| Evangelium math viij^o Cum descendisset ihesus finis in illa hora

Dominica iiij^a | Epla ro^m xiij^o Nemini quicquam debeatis finis est dilectio
| Evangelium math viij^o Ascendente ihesu in naviculam finis et mare obediunt ei

Dominica quinta | Epla colossenses iij^o Induite vos sicut finis agentes deo patri per ihesum
| Evangelium math xiij Simile est regnum celorum homini finis in horreum meum

Officium quarta | Epla ro^m x^o Videte vocationem finis qui gloriatur in domino glorietur
| Evangelium math xij Accesserunt ad ihesum pharisei ... finis benedicebat eos

Officium iiij^a
Officium vi^a

Officium quarta | Epla ad romanos ... ... finis ... Evangelium math ...

Officium vi^a | Epla ad romanos ... Si unum delicto multi finis regnabunt per unum ... Evangelium luce ... regnum dei

Feria iiij^a malachie iij^o Ecce ego mitto angelum finis eorum ... Evangelium math xi Cum audisset ... finis ... Feria vi^a ad romanos viij^o ... Evangelium iohannis ... Iohannes testimonium perhibet ...

Epla ysaie xl Egredietur virga ... finis ... Evangelium luce i^o Exurgens maria finis ... in domino

Feria iiij^a ij pet ... vigilate ... Evangelium math iij^o Audiens ... Feria vi^a iacobi v^o ... Evangelium math ... iohannes de deserto finis baptizabit vos spiritu sancto

Officium quarta infra octavas epiphanie Epla ysaie ... Evangelium marci i^o Fuit iohannes in deserto finis ... Officium vi^a Epla colossenses ... Evangelium iohannis i^o Vidit iohannes ihesum venientem ad se finis filius dei

Officium quarta Epla ad romanos ... Evangelium iohannis ... Feria vi^a ... Evangelium ...

Feria iiij^a Colossenses i^o ... Evangelium ... Feria vi^a ad romanos ... Evangelium luce ... Evangelium math ...

Officium et Ewangelium ... sic

Dnica vacat — Epla videte vocacionem vestram — Evangelium Math. Simile est regnum celorum homini qui seminavit

Feria 4a — Epla ad Hebreos 10 — Conspectu angelorum … fratres …

Feria 6a — Eum ascendisset iesus …

[illegible]

Feria 6a — Epla ad Ephe. — Cum audisset … — Evangelium Luce — Abscondite …

Dnica in lxx — Epla 1a Cor. 9o Nescitis quia hii qui in stadio currunt fi pet at cat — Evangelium Math. 20 Simile est regnum celorum homini fi pauci vero electi

Dnica in lx — Epla 2a Cor. 11 Libenter suffertis fi ultra 9

Evangelium Luce 8o Cum turba plurima … fi appendit in paciencia

Dnica in l — Epla 1a Cor. 13o Si linguis hominum loquar fi maior autem horum est caritas — Evangelium Luce 18o Assumpsit iesus 12 fi laude deo

In capite ieiunii — Epla Iohel 2o Convertimini ad me in toto fi dns omnipotens — Evangelium Math. 6o Cum ieiunatis nolite fi fur cor tuum

Feria 5a — Epla Ysaie 38o Egrotavit Ezechias fi dns omnipotens — Evangelium Math. 8o Cum introisset iesus … fi in regno celorum

Feria 6a — Epla Ysaie 58o Clama ne cesses fi … — Evangelium Math. 5o Audistis quia dictum est antiquis fi reddet tibi

Sabbato — Epla Ysaie 58o Si abstuleris de medio fi locutum est — Evangelium Marci 6o Cum sero factum esset fi salvi fiebant

Dnica in xl — Epla 2a Cor. 6 Hortamur vos ne in vacuum fi possidentes — Evangelium Math. 4 Ductus est iesus in desertum fi ministrabant ei

Feria 2a — Epla Ezechielis 34o … fi dns omnipotens — Evangelium Math. 25 Cum venerit filius hominis fi vitam eternam

Feria 3a — Epla Ysaie 55 Querite dominum dum inveniri potest fi ad que misi … — Evangelium Math. 21 Cum intrasset iesus Ierosolimam fi in regno dei

Feria 4a quatuor temporum — Lectio Exodi 24o Dixit dns ad Moysen fi 40 noctibus — Epla 3 Reg. 19o Venit Helias in Bersabee fi Dei Oreb — Evangelium Math. 12 Accesserunt ad iesum fi soror et mater est

Feria 6a — Epla Ezechiel 18o Si impius egerit … fi dns omnipotens — Evangelium Iohis 5o Erat dies festus iudeorum fi surge tolle grabatum

Sabbato quatuor temporum — Lectio 1a Deut. 26 … — Lectio 2a Deut. 11 … — Lectio 3a Machabeorum 1o … — Lectio 4a Ecclesiastici 36o … — Lectio 5a Danielis 3o Angelus domini descendit fi … — Epla 1a Thessalonicenses 5 Rogamus vos fi … — Evangelium Math. 17 Assumpsit iesus Petrum fi a mortuis resurgat

Dnica 2a in xl — Epla 1a Thessalonicenses 4o Rogamus vos fratres fi … — Evangelium Math. 15 Egressus iesus secessit fi ex illa hora

Feria 2a — Epla Danielis 9 Oravit Daniel ad dominum fi … — Evangelium Iohis 8o Dixit iesus turbis iudeorum fi facio

Feria 3a — Epla 3 Regum 17 Factum est verbum domini ad Heliam fi … — Evangelium Math. 23o Super cathedram Moysi fi exaltabitur

Feria 4a — Epla Hester 13o Oravit Hester ad dominum fi … — Evangelium Math. 20 Ascendens iesus fi redempcionem pro multis

Feria 5a — Epla Ieremie 17o Maledictus homo qui fi dns omnipotens — Evangelium Luce 16 Homo quidam erat dives fi a mortuis resurrexerit

Feria 6a — Epla Gen. 37 Dixit Ioseph fratribus fi … — Evangelium Math. 21 Homo erat paterfamilias fi eum habebant

Sabbato — Epla Gen. 27 Dixit Rebecca filio suo fi benedictione tua — Evangelium Luce 15 Homo quidam habebat duos filios fi inventus est

Dnica 3a in xl — Epla Ephe. 5 Estote imitatores fi veritate — Evangelium Luce 11 Erat iesus eiciens demonium fi custodiunt illud

Feria 2a — Epla 4 Regum 5o Naaman princeps fi … — Evangelium Luce 4o Quanta audivimus … fi … ibat

Epla videte vocacionem … 1 Cor. 1o

Feria 3a — Epla iiii Regum iiiio Mulier quedam clamabat ad heliseum f. venite de reliquis
Evangm Math xviiio Si autem peccaverit in te frater tuus f. usque septuagies septies
Feria 4a — Epla Exo xx Honora patrem tuum f. ... eum
Evangm Math xvo Tunc accesserunt ad iesum f. hominem
Feria 5a — Epla ... viio Factum est verbum domini ad me dicens f. ... dicit dominus omnipotens ... in perpetuum ...
Evangm Luce iiiio Surgens autem de synagoga f. synagogis galilee / aut Johannis vio Operamini non cibum f. ...
Feria 6a — Epla Num xx Convenerunt filii israel f. est deus
Evangm Johannis iiiio Venit ergo iesus in civitatem samarie f. salvator mundi
Sabbato — Epla Daniel xiiio Erat vir in babilonia f. [struck] a die illa et deinceps
Evangm Johannis viiio Perrexit iesus in montem oliveti f. noli peccare
Doma iiii xle — Epla Galat iiiio Scriptum est quoniam abraham f. [struck] nos liberavit
Evangm Johannis vio Abiit iesus trans mare f. in mundum
Feria 2a — Epla iii Regum iiio Venerunt due mulieres f. iudicium
Evangm Johannis iio Prope erat pascha iudeorum f. quid esset in homine
Feria 3a — Epla Exo xxxiio Locutus est dominus f. deus noster
Evangm Johannis vii Jam die festo mediante f. crediderunt in eum
Feria 4a — [struck] Ezechiel xxxvi Sanctificabo nomen meum f. dicit dominus omnipotens
Evangm Johannis ixo Preteriens iesus vidit hominem f. adoravit eum
Epla Isaie io Lavamini et mundi estote f. dicit dominus omnipotens
Feria 5a — Epla iiii Regum iiiio Venit mulier f. est ... [struck] Galgala
Evangm Johannis iiiio Dixit iesus ... f. de morte ad ... f. de resurrectione iudicii
vel evangm Luce viio Ibat iesus in civitatem que vocatur naim f. plebem suam / aut Johannis vo Pater meus ...
Epla iii Regum xvii Egrotavit filius mulieris f. tuo verum est
Feria 6a — Evangm Johannis xi Erat quidam languidus lazarus f. crederent in eum
Sabbato — Epla Isaie xlix In tempore placito exaudivi te [struck] f. tui d.d.o.
Evangm Johannis viiio Ego sum lux mundi qui sequitur me [struck: f. de templo] f. nondum venerat hora eius
Dominica de passione — Epla Hebr ixo Christus assistens pontifex futurorum f. ... iesu domino nostro
Evangm Johannis viiio Quis ex vobis arguet me f. de templo
Feria 2a — Epla Jone iiio Factum est verbum domini ad jonam f. dominus deus noster
b Evangm Johannis viio Ambulabat iesus in galileam f. ... in eum manus
Epla Daniel xiiiio Congregati sunt babilonii f. de lacu leonum
Feria 3a — a Evangm Johannis viio Miserunt principes et pharisei f. crederent in eum
Epla Levit xixo Ego dominus deus vester f. ego sum dominus deus vester
Feria 4a — Evangm Johannis xo Facta sunt encenia hierosolimis f. eo ipso
Feria 5a — iiii Epla Daniel iiio Oravit daniel ad dominum dicens domine deus f. [struck] ... super orbem terrarum
Evangm Johannis viio Ex illo ergo tempore f. et venit sub ... aut Luce viio Rogabat iesum quidam f. vade in pace
Feria 6a — Epla Jeremie xviio Domine omnes qui te derelinquunt f. dominus deus noster
Evangm Johannis xio Collegerunt pontifices et pharisei f. cum discipulis suis
Sabbato — Epla Jeremie xviiio Dixerunt impii f. dominus deus noster
Evangm Johannis xviio Sublevatis oculis iesus f. ... aut Johannis xiio Cogitaverunt ... f. viii de xii
Epla Philipen iio Hoc sentite in vobis f. dei patris
Dominica in ramis palmarum — Evangm Math xxi Cum appropinquasset iesus hierosolimam f. ...
Passio Math xxvio Scitis quia post biduum pascha fiet f. custodibus et xxvii
Epla Isaie l Dixit ysaias dominus deus aperuit f. deo suo
Feria 2a — [struck: Eva m Math xxvi ... Johannis xii Maria xxvi sed ... tenet]
Evangm Johannis xii Ante sex dies pasche f. abscondit se ab eis
Feria 3a — Epla Jeremie xi Domine demonstrasti michi f. causam meam dominus deus noster
Evangm passio Marci xiiii Erat pascha f. ad hostium monumenti et xvo
Lectio Isaie lxii Dicite filie syon f. dominus deus noster et lxiiio
Feria 4a — Epla Isaie liii Domine quis credidit auditui nostro f. [struck] ... dominus
Passio Luce xxii Appropinquabat dies festus f. ... et xxiiio
Feria 5a — Epla i Cor xi Convenientibus vobis in unum f. iudicemini
Evangm Johannis xiii Ante diem festum pasche f. vos faciatis
Lectio Osee vio In tribulatione sua mane f. holocausta
Feria vi magna — Epla Exo xii Mensis iste vobis f. ... dixit dominus ad moysen f. ...
Passio Johannis xviiio Egressus iesus cum discipulis suis f. ... posuerunt iesum

feria iiij ... accessistis ... f. ... Marci xvi Surgens iesus mane f. ... [illegible]
feria vj i. ad thessalonicenses vo De temporibus autem f. ... Mathei xxviijo Vespere autem sabbati f. ... [illegible]
feria iiij i Petri ... [illegible] non corruptibilibus f. ... Luce xxiiijo Una sabbati ... feria vj ... [illegible]

Lectio 1a Gen. 1o In principio creavit deus celum et terram f. quod placeret
Lectio Exo. xiiij Factum est in vigilia f. et dixit
Sabbato in vigilia pasche — Lectio 3a Ysaie iiijo Apprehendent vij mulieres f. ~~apparuit~~ a turbine et a pluvia
Lectio 4a Ysaie lv Hec est hereditas servorum domini f. ad que misi illud dicit dominus
Epistola Colocenses iijo Si consurrexistis cum Christo f. in gloria
Evangelium Mathei xxviijo Vespere autem sabbati f. ecce predixi vobis

In die pasche — Epistola 1a Cor. vo Expurgate vetus fermentum f. et veritatis
Evangelium Marci xvjo Maria Magdalena f. sicut dixit vobis
feria 2a — Epistola Actuum xo Stans petrus in medio f. credit in eum
Evangelium Luce xxiiijo Duo ex discipulis iesu ibant f. in fractione panis
feria iij — Epistola Actuum xiijo Surgens petrus f. Christum ihesum dominum nostrum
Evangelium Luce ultimo Stetit iesus in medio f. in omnes gentes
feria 4a — Epistola Actuum iijo Aperiens petrus os suum f. vita vestra
Evangelium Johannis ultimo Manifestavit se iesus f. resurrexit a mortuis
feria v — Epistola Actuum viijo Angelus domini locutus est f. illi iesum Christum
Evangelium Johannis xx Maria stabat ad monumentum f. dixit michi
feria vj — Epistola i Petri iijo Christus semel pro peccatis mortuus est f. ... in dextera dei ...
Evangelium Mathei ultimo Undecim discipuli abierunt f. consummacionem seculi
Sabbato — Epistola i Petri ijo Deponentes omnem maliciam f. dominum nostrum
Evangelium Johannis xx Una sabbati Maria Magdalene f. resurgere
In octava pasche — Epistola i Johannis vo Omne quod natum est ex deo f. testimonium ... filio dei
Evangelium Johannis xx Cum esset sero f. in nomine eius
Dominica 2a — Epistola 1a Petri ijo Christus passus est pro nobis f. animarum vestrarum
Evangelium Johannis xo Ego sum pastor bonus f. et unus pastor
Dominica 3a — Epistola 1a Petri ijo Obsecro vos tanquam f. ~~[illegible]~~ [illegible]
Evangelium Johannis xvj Modicum et iam non videbitis me f. tollet a vobis
Dominica 4a — Epistola Jacobi 1o Omne datum optimum f. animas vestras
Evangelium Johannis xvj Vado ad eum qui me misit f. annunciabit vobis
Dominica 5a — Epistola Jacobi 1o Estote factores verbi f. ab hoc seculo
Evangelium Johannis xvjo Amen amen dico vobis f. a deo exivi
feria ij — Epistola Jacobi vo Confitemini alterutrum peccata f. multitudinem peccatorum
Evangelium Luce xj Quis vestrum habet amicum f. petentibus se
In vigilia ascensionis domini — Epistola Actuum iiijo Multitudinis credentium erat f. ... erat
Evangelium Johannis xvij Sublevatis iesus oculis f. a seculo ...
feria vj post ascensionem — Epistola Ephesios iiij Unicuique nostrum data est gratia f. plenitudinis Christi
In die ascensionis — Epistola ~~1a Petri iiijo~~ Actuum 1o Primum quidem sermonem feci f. euntem in celum
Evangelium Marci ultimo Recumbentibus xj discipulis f. sequentibus signis
Dominica infra ascensionem — Epistola 1 Petri iiijo Estote prudentes et vigilate f. dominum nostrum
Evangelium Johannis xvo Cum venerit paraclitus spiritus f. dixi vobis
Lectio Gen. xxij Temptavit deus Abraham f. habitabat ibi
Lectio Deut. xxxi Scripsit moyses ~~f. ...~~
In vigilia pentecostes — Lectio Ysaie iiijo Apprehendent vij mulieres f. a turbine et a pluvia
Lectio Baruch iijo Audi israel mandata f. conversatus est
Epistola Actuum xix Factum est cum Apollo f. regno dei
Evangelium Johannis xiiijo Si diligitis me mandata f. in me ...
In die pentecostes — Epistola Actuum ijo Cum complerentur dies f. magnalia dei
Evangelium Johannis xiiijo Si quis diligit me f. sic facio
feria ij — Epistola Actuum x Aperiens petrus os suum f. iesu Christi
Evangelium Johannis iijo Sic deus dilexit mundum f. in deo sunt facta
feria iij — Epistola Actuum viijo Cum audissent apostoli qui erant f. accipiebant spiritum sanctum
Evangelium Johannis xo Amen amen dico vobis f. habeant
feria iiij — Epistola Actuum ijo Stans petrus cum xj f. ... Actuum vo Per manus apostolorum f. ... [illegible]
Evangelium Johannis vjo Nemo potest venire ad me f. ... [illegible]
... [illegible] ... dixit salvator discipulis suis ... diligite ... f. ... [illegible] vos

(Marginal notes: "f. quod petrus fuerat"; "feria iiij i Johannis ... feria vj ... [illegible] ... loquor"; "feria iiij ... feria vj Jacobi ... [illegible]"; "Evangelium Luce ultimo ... [illegible]"; "feria iiij Actuum ... Luce ... feria v ... [illegible] ... epistola")

Feria iiiia Coll. iiio Mortificate membra vestra f. que est idolorum servitus. Evangelium Matthei xiio Respondit Iesus dixit amicis f. iudicium quem ...
" Feria vi ii Cor. iiiio Si aperti sumus et evangelium ut supra f. Marie Iesus Matthei xii Abiit Iesus sabbato per sata f. iudicium ... " demonstrasset incredibiles

	~~Epistola Actus vo Per manus autem apostolorum f.~~
Feria v	Epistola Actus viiio Philippus descendens f. in illa civitate
	Evangelium Luce ixo Convocatis Iesus xii f. et curantes ubique
Feria vi	Epistola Actus iiio Aperiens Petrus os suum f. faciem tuam
	Evangelium Luce vo Factum est in una dierum f. mirabilia hodie
	Lectio prima Iohel iio Effundam de spiritu meo f. salvus erit
	Lectio 2a Levitici xxiiio Cum ingressi fueritis terram f. deus vester
	Lectio 3a Deuteronomii xxvio Tolle ipse que ego f. dedit tibi
Sabbato	Lectio 4a Levitici xxvio Si in preceptis meis ambulaveritis f. et vos erectos
	Lectio Danielis iiio Angelus domini descendit f. in fornace dicentes
	Epistola Actus viiio Convenit universa f. de spiritu sancto
	Evangelium Luce iiiio Surgens Iesus de synagoga f. regnum dei
In die Trinitatis	Epistola Romanorum xi O altitudo divitiarum f. in secula seculorum amen
	Evangelium Iohannis iiio Erat homo ex phariseis f. vitam eternam
	Item aliud evangelium Iohannis xv Cum venerit paraclitus f. dixi vobis
Dominica i post Trinitatem	Epistola i Iohannis iiiio Deus caritas est f. fratrem suum
	Evangelium Luce xvio Homo quidam erat dives f. resurgent
"	Epistola i Iohannis iiio Nolite mirari fratres si odit vos f. opere et veritate
Dominica ii	Evangelium Luce xiiiio Homo quidam fecit cenam magnam f. cenam meam
2a feria	Epistola prima Cor. xv Si autem Christus predicatur f. in Christo omnes vivificabuntur
	Evangelium Luce xx Accesserunt ad Iesum quidam f. omnes enim vivunt ei
Feria 3a	Epistola i Iohannis iio Novissima hora est f. tenuit et filium et patrem habet
	Evangelium Luce xii Nolite solliciti esse anime vestre f. hec omnia adicientur vobis
Dominica 3a	Epistola prima Petri vo Humiliamini sub potenti manu dei f. imperium in secula seculorum amen
	Evangelium Luce xvo Erant appropinquantes ad Iesum f. penitentiam agente
Feria 4a	Epistola Collossenses iiio Omne quodcumque facitis f. reddit Christo Iesu domino nostro
	Evangelium Matthei vo Estote consentientes adversario tuo f. tuum mittatur in gehennam
Feria 6a	Epistola i Iohannis iiio Omnis qui natus est ex deo f. operibus autem bona et iusta
	Evangelium Marci xio Cum introisset Iesus Ierusalem f. quodcumque dixerit fiet ei
Dominica 4a	Epistola Romanorum viiio Existimo enim quod non sunt condigne f. in Christo Iesu domino nostro
	Evangelium Luce vio Estote misericordes f. de oculo fratris tui
Feria iiii	Epistola ad Ephesios f. non cesso gratias agens pro vobis f. non solum in hoc seculo sed in futuro
	2a Collossenses iiio Induite vos sicut electi f. deo et patri per ipsum
	Evangelium Luce xiio Cum autem inducent vos in synagogas f. et non est in eo dives
	2a Matthei xxi Cum venisset Iesus in templum f. in qua potestate hec facio
Feria 6a	Epistola Romanorum xiiiio In fide autem in fide f. non manducavit gratias enim agit
	Evangelium Matthei xviiio Interrogaverunt Iesum discipuli f. et sanatus est puer ex illa hora
Dominica va	Epistola prima Petri iiio Omnes unanimes in oratione estote f. sanctificate in cordibus vestris
	Evangelium Luce vo Cum turbe irruerent in Iesum f. relictis omnibus secuti sunt eum
Feria iiii	Epistola prima ad Corinthios vo Expurgate vetus fermentum f. in sinceritate et veritate
	Evangelium Marci iio Egressus Iesus ad mare f. vocare iustos sed peccatores
	2a Luce xviiio Afferebant autem ad illum infantes f. apud deum possibilia sunt
Feria 6a	Epistola ii Petri iiio Carissimi unus enim dies apud dominum f. et promissa ipsius expectamus
	Evangelium Marci xo Afferebant illi parvulos f. benedicebat eos
	2a Marci vi Abiit Iesus in desertum f. quasi milia virorum
Dominica vio	Epistola Romanorum vio Quicumque baptizati sumus f. autem deo in Christo Iesu domino nostro
	Evangelium Matthei vo Amen dico vobis nisi abundaverit f. offeres munus tuum
Feria 4a	Epistola Romanorum xiiiio Nemo enim vestrum sibi vivit f. et omnis lingua confitebitur deo
	Evangelium Marci vo Videt Iesus principem synagoge f. et omnes mirabantur
	~~2a Marci xo Cum egressus esset Iesus f. sed apud deum omnia~~
Feria 6a	Epistola Hebreos xiiio Optimum gratia stabilire cor f. ipsi gloria in secula seculorum amen
	Evangelium Marci xo Cum egressus esset Iesus f. veni et sequere me
Dominica viia	Epistola Romanorum vio Humanum dico propter infirmitatem f. eterna in Christo Iesu domino nostro
	Evangelium Marci viiio Cum turba multa esset cum Iesu f. et dimisit eos
Feria iiii	Epistola Romanorum viiio Nihil ergo dampnationis f. prudentia autem spiritus vita et pax
	Evangelium Matthei xxiio Accesserunt ad Iesum pharisei et saducei f. doctrina eius phariseorum et saduceorum
Feria 6a	Epistola Romanorum xvo Deus autem spei repleat vos f. et gaudium in spiritu sancto
	Evangelium Matthei xiio Abiit Iesus sabbato per sata f. filius hominis etiam sabbati
Dominica viiio	Epistola Romanorum viiio Debitores sumus f. coheredes autem Christi
	Evangelium Matthei viio Attendite a falsis prophetis f. intrabit in regnum celorum
Feria iiii	Epistola Romanorum vo Si enim cum inimici f. in deo per Iesum Christum dominum nostrum
	Evangelium Marci ixo Dixit Iohannes ad Iesum magister f. et ignis non extinguitur

Feria iiii Marie Audi[illegible] ... Luce xxo Accesserunt ad Iesum quidam saduceorum f. ... interrogare

Offerta 6a — Epla Roman xv° Obsecro vos fratres per ihesum christum ... ut adiuvetis me
Evang Math xxiij Ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui clauditis ... oportuit facere et illa non obmittere
Gradual xa — Epla pa Cor x° Non simus concupiscentes malorum ... ut possitis sustinere
Evang luce xvj Homo quidam erat dives qui habebat ... eterna tabernacula
Offerta iiija — Epla Roman vj° An nescitis quia quicumque baptizati ... fructum vestrum in sanctificationem
Evang luce xviij° Qui fidelis est in minimo ... abhominatio est apud deum
Offert 6a — Epla pa Cor v° Scripsi vobis in epistola ne commisceamini ... deus iudicabit
Evang luce xi Rogabat ihesum quidam phariseus ... digito non tangitis sarcinas
Gradua x° — Epla pa Cor xij° Scitis quoniam cum gentes essetis ... dividens singulis prout vult
Evang luce xix° Cum appropinquasset ihesus iherusalem ... docens in templo dei
Offerta pa — Epla pa Cor xv° Non omnis caro eadem caro ... deinde quod spirituale est
Evang luce xxj Cum videritis circumdari ab exercitu ... que supervenient universo orbi
Offerta 6a — Epla pa Cor x° Differte malum ... ad iudicandum
Evang luce xxj Attendite vobis ne forte ... stare ante filium hominis
Gradua xj — Epla pa Cor xv Notum vobis facio evangelium ... et gratia eius in me vacua non fuit
Evang luce xviij Dixit ihesus ad quosdam qui ... et qui se humiliat exaltabitur
Offerta iiija — Epla pa Cor vj° Nescitis quia corpora vestra ... et portate deum in corpore vestro
Evang Math xxij Dixit ihesus phariseis qui non est mecum ... et ego vobis tunc reddere habetis
Offert vja — Epla Roman xviij° Omne patres sub ... tenentes [illegible] coram deo
Evang luce xvij° Interrogatus ihesus a phariseis ... illic congregabuntur et aquile
Gradua xij — Epla ija Cor iij° Fiduciam talem ... ministerium iustitie in gloria
Evang Marci vij° Exiens ihesus de finibus tyri ... et mutos loqui
Offerta iiija — Epla ij Cor iiij° Non nosmetipsos predicamus ... in cordibus nostris manifeste
Evang Math vj° Attendite ihesu ... et deinceps fuit tecum

Offert vja — Epla Rom xiiij° Unus qui non manducat ... placeat ad edificationem
Evang Math vj° ~~Dixit ihesus~~ Nolite putare quia veni ... magnus vocabitur in regno celorum
Gradua xiija — Epla galath iij° Abrahe dicte sunt promissiones ... semen ipsius dicit et debitis
Evang luce luce x° Beati oculi qui vident ... vade et tu fac similiter
Offert iiija — Epla 2a Cor v° Scimus enim quoniam si terrestris ... nos et
Evang Math xij° Accedentes pharisei ... cui gentes sperabunt
Offert vja — Epla Rom xv° Certus sum et ego ... in hac ... spiritu sancto
Evang luce xiiij° Abiit ihesus et ... et sunt primi qui erunt novissimi
Gradua xiiija — Epla galatas v° Spiritu ambulate ... cum vitijs et concupiscentijs
Evang luce xviij° Dum iret ihesus in iherusalem ... te salvum fecit
Offert pa — Epla lectio pa Amos ultimo Ecce dies veniunt ... deus tuus
maior temporis — Epla Esdre viij° Congregatus est omnis populus ... fortitudo mea
... 2a Cor viij° Nolite ... videre ... sanctificatus ... dicit dominus
Evang Marci ix° Videns unus de turba ... elevavit eum et surrexit
... Marci ... Venerunt ad ihesum leprosi ... et conveniebant ad eum undique
... Epla Osee xiiij° Convertere israel ad dominum ... dicit
... ad Ephesios v° Estote ... qui ... custodi
Offert vja — Evang luce viij° Rogabat ihesum quidam phariseus ... fecit vade in pace
... luce viij° Homo quidam nobilis abijt ... per sollempnitates
Lectio pa levitici xxiij° Locutus est dominus ad moyse ... dicit dominus omnipotens
Lectio ija ibidem xxiij° Die mensis huius ...
Lectio iija Micha ultimo Dominus deus noster ...
Sabbato maior temporis — Lectio iiija Zacharie viij° Factum est verbum domini ... deus omnipotens
Lectio va danielis iij° Angelus domini ... de forti ...
Epla hebreos ix Tabernaculum factum est ...
Evang luce xiij° Dicebat ihesus hanc similitudinem arborem fici habebat ...
Gradua xva — Epla Galat v° Si spiritu vivimus spiritu et ambulemus ... maxime autem ad domesticos fidei
Evang Math vj Nemo potest duobus dominis servire ... adijcientur vobis
Offert iiija — Epla Collocenses j° Gratias agentes deo et patri ... in [illegible]
Evang Math v° Audistis quia dictum est antiquis ... non ... ne auditis
Offert vja — Epla galath iiij° Scitis quia per infirmitatem ... pridie sum apud vos
... hebreos iiij° Considerate apostolum et pontificem ... usque ad finem simul vineam
Evang luce xx ... ... in una dierum ... in qua potestate hec facis
Gradua xvja — Epla Ephesios iij° Obsecro vos ne deficiatis ... quando ... sermo dominis ... amici
Evang luce viij° Ibat ihesus in civitatem que vocatur naym ... visitavit plebem suam
Offert iiija — Epla Colossenses ij° Videte ne quis vos decipiat ... donans vobis omnia delicta
Evang Math xviij° Cum venisset ihesus ad ... et iciunijs

Offert vj — Epla Colloucen i° Vas cum vas pac f. in illo ingratiarum actione
Coica xvij — Evā Marci viij° Venit Jesus a Bethsaida f. in vicum introieris nemini dixeris
Epla Ephes iiij° Obsecro vos ego vinctus f. et per omnia in omnibus vobis qui est benedictus in secula
Offert iiij — Evā Luce xiiij° Cum intraret Jesus in domum ... q. se humiliat exaltabitur
Epla ij Cor vi° Nolite jugum ducere f. dicit dominus omnipotens
ij dns — i Cor vi Nescitis quia corpora vestra membra Xpi sunt f. et portate deum in corpore vestro
Evā Marci i° Venit ad Jesum leprosus f. et conveniebant ad eum undique
ij dns — Matt xiij Simile factum est regnum celorum homini qui seminavit f. in orreum meum
Offert vj — Epla i Cor ... Pro ... f. bonum ... custodi
ij dns — Coloss iij° Qui diviciam facit ... voluntatem dei qui misit f. vivificat ... vincit
Evā Matt xj Amen dico vobis non surrexit inter f. et iustificata est sapientia a filiis suis
ij dns — Matt xiij° Simile est regnum celorum grano sinapis f. abscondita a constitucione mundi
Coica xviij — Epla pa Cor i° Gratias ago deo meo semper pro vobis f. in die adventus domini nostri Jesu Xpi
Evā Matt xxij Accesserunt ad eum pharisei et rogabant eum unus f. eum amplius interrogare
Epla pa Cor ij° Cum venissem ad vos f. hominum sed in virtute dei
Offert iiij — ij dns ij Thessalonicen ij° Fratres state et tenete ... ij° de celo fratres ... dei et pacia
Evā Matt xiij° Simile factum est regnum celorum ... f. congregate in orreum meum
Epla Colossen iij° Cum enim divina fat ... iij° ... f. sub lege redimeret
Offert vj — ij dns Galath v° Vos enim in libertate vocati estis f. ad invicem consumamini
Evā Matt xiij° Simile est regnum celorum grano sinapis f. abscondita a constitucione mundi
ij dns Marci xiiij° Cum videritis abhominacionem desolacionis f. ecce predixi vobis omnia
Coica xix — Epla Ephes iiij° Renovamini spiritu mentis vestre f. ... vivat ... pariendi
Evā Matt xx° Ascendens Jesus Jerosolimam f. qui dedit pater ... ij° ... dicit dominus
Epla ij Thessalonicen ij° Fratres state et tenete ... ij° de celo fratres f. ... et pacia xp
Offert iiij — ij dns ij Thessal iij° Fratres denunciamus vobis in nomine domini nostri f. nolite deficere benefacientes
Evā Matt x° Accesserunt ad Jesum discipuli ... f.
ij dns Evā ij Luce xiiij° Dicebat Jesus ... pharisseorum cum fratres predicant f. pa
Epla Galath v° Vos in libertate vocati estis f. ad invicem consumamini
Offert vj — ij dns i Cor ij Spiritus enim omnia scrutatur f. a deo donata sunt nobis
Evā Luce xiiij° Cum dicebat Jesus ... cum fuisse predicant f. panem in regno dei
ij dns Luce vj° ... cum vos ... f. ... copiosa in celo
Epla Ephes vj° Videte quomodo caute ambuletis f. in viam ... xpi
Coica xx — Evā Matt xxij Simile est regnum celorum homini regi f. pauci vero electi
Epla i Thim vj° Mecum ... f. pauca vero electi
Offert ij — Evā Luce vj° ... in sabbato ut ... Jesus in sinagoga f. ... domini nostri Jesu Xpi
Epla ij Thessalon iij° Fratres denunciamus vobis in nomine domini f. que non faciunt de ipsa
Offert vj — ij dns Rom v° Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen f. nolite deficere benefacientes
Evā Matt viij° Cum venisset Jesus in domum Petri f. ... Jesus ...
Coica xxj — Epla Ephes vj° Confortamini in domino f. qui est verbum dei ... nos partamini
Evā Johis iiij° Erat quidam regulus f. et domus eius tota
Epla i Thim i° Finis precepti est caritas f. qui me confortavit in ...
Offert iiij — Evā Marci xj Amen dico vobis quicumque dixerit f. dimittet vobis peccata vestra
Epla i Thim v° Magna cito nemo inponens f. abscondi non possunt
Offert vj — Evā Marci Videte quid audiatis f.
Coica xxij — Epla Philipen i° Confidimus de vobis f. et laudem dei
Evā Matt xviij° Simile est regnum celorum homini regi f. de cordibus vestris
Offert iiij — Epla i Thim v° Deprecor ... f. ad agnicionem veritatis venire
Evā Marci x iij° Interrogatus Jesus a discipulis de consummacione seculi ... dic nobis quod f. in mundo dolorum
Offert vj — Epla ... Thim v° Magna cito nemo inponens f. abscondi non possunt
Evā Luce xx Attendite a scribis qui f. accipient damnacionem maiorem
Coica xxiij — Epla Philipen iij° Imitatores mei estote f. subicere omnia
Evā Matt xxij° Abeuntes pharisei consilium f. et que sunt dei deo
Offert iiij — Epla ij Thim i° Noli itaque erubescere f. sed non confundar
Evā Matt xvij Cum venisset Jesus et discipuli eius Capharnaum f. pro me et te
Offert vj — Epla i Thim iiij° Exercere ipsum ad pietatem f. et eos qui tradunt
Evā Marci vij ... ad Jesum pharisei f. et exhortacioni et lectioni
Coica xxiiij — Epla Colossen i° Non cessamus pro vobis f. et ... vocem Jesu Xpi
Evā Matt ix° Loquente Jesu ad turbas f. in universam terram illam
Offert iiij — Epla Rom xj Nolo vos ignorare fratres f. ut omnium misereatur
Evā Matt xxj Interrogabat Jesus unus de scribis
Offert vj — Epla Rom viij° Spiritus adiuvat infirmitatem f. ... in vos
Evā Matt xxj Dicebat Jesus turbis ... duos f. ut crederetis ei
Coica xxv — Epla Jere xxiij° Ecce dies veniunt f. dominus ... patres
Evā Johis vj° Cum sublevasset oculos f. in mundum

magnus q^o dies viij ad iesum dominus et unus vnus ex quibus

254

	Epla ij thessalo^c j^o gratias agere debemus f. revelacione domini nostri iesu christi
feria iiij	Evang. Marci viij interrogabat iesus discipulos suos f. cum venerit in gloria
feria vj	Epla j cor. j^o Gracias ago deo meo f. ... christo loquimini
	Evang. Marci xiij Videte vigilate et orate f. omnibus dico vigilate
In dedicacione	Epla apoc. xxj vidi civitatem sanctam f. nova facio omnia
	Evang. luce xix^o Ingressus iesus perambulabat f. quod perierat
Dedicacio altaris	Epla j cor. iij^o ... f. ...
	Evang. luce vj Non est arbor bona que facit f. ~~...~~ domus illius magna
In vigilia andree	Eccli xliiij^o Benedictio domini super caput iusti f. gloria eius
	vel Ephes. j^o Benedictus deus et pater domini nostri f. ...
	Evang. Johannis j^o Stabat iohannes et ex discipulis eius duo f. super filium hominis
In die sancto	Epla Rom. x^o Corde creditur ad iusticiam f. terre verba eorum
	Evang. Math. iiij^o Ambulans iesus iuxta mare f. secuti sunt eum
Barbare	Epla sapie viij^o Sapientia vincit maliciam f. disciplina dei
	Evang. Math. xxv^o Simile est regnum celorum x virginibus f. diem neque horam
Nicolai	Epla Eccli xliiij^o Ecce sacerdos magnus f. odore suavitatis
	Evang. luce xij Sint lumbi vestri precincti f. filius hominis veniet
Lucie virg.	Epla ij cor. x^o Qui gloriatur in domino f. ... f. exhibere christo
	Evang. Math. xiij^o Simile est regnum celorum sagene misse f. nova et vetera
Thome apli	Epla Ephes. ij^o Iam non estis hospites f. dei in spiritu sancto
	Evang. Johannis xx Thomas unus ex xij f. viderunt et crediderunt
Stephani	Epla act. vj Stephanus plenus fide vij^o ... obdormivit in domino
	Evang. Math. xxiij^o Dixit iesus turbis iudeorum f. in nomine domini
Johannis apli et evangeliste	Epla Eccli xv Qui timet deum faciet bona f. dominus deus noster
	Evang. Johannis ult. Dixit iesus petro f. testimonium eius
Innocentum	Epla apoc. xiiij^o Vidi supra montem syon agnum f. thronum dei
	Evang. Math. ij^o Angelus domini apparuit f. quia non sunt
Thome martiris	Epla Eccli xiiij^o Beatus vir qui in sapientia f. illum deus noster
	Evang. Johannis xij^o Nisi granum frumenti f. pater meus ... est
Silvestri	Epla Eccli xliiij^o Ecce sacerdos magnus f. odore suavitatis
	Evang. Math. xxv^o Homo quidam peregre f. gaudium domini tui
Felicis	Epla Hebreorum xiij^o Doctrinis variis et pe. f. promeretur deus
	Evang. luce x^o Qui vos audit me audit f. scripta sunt in celis
Ormarij	Epla Eccli xlv^o Dilectus deo f. vite et discipline
	Evang. luce xj Nemo accendit lucernam f. illuminabit te
Gerhardi	Epla sapie x Iustum deduxit f. dominus deus noster
	Evang. luce x viij^o Intravit quoddam f. auferetur ab ea
Marcelli	Eccli xxxix^o Iustus cor suum f. generaciones
	Evang. Math. xxv^o Homo quidam peregre f. gaudium domini tui
Prisce ut lucie	Epla Hebreorum xj Sancti per fidem vicerunt regna f. ... in christo iesu
Fabiani et Sebastiani	Evang. luce vj^o Descendens iesus f. copiosa est in celo
Anthonij	Epla sapie x^o Iustum deduxit dominus f. dominus deus noster
	Evang. luce xj Nemo accendit lucernam f. illuminabit te
Agnetis	Epla Eccli ult. Confitebor tibi domine f. angustie domine deus noster
	Evang. Math. xxv^o Simile est regnum celorum x v. f. neque horam
Vincencij	Epla Eccli xxxj^o Beatus vir f. deus noster
	Evang. Johannis xij^o Nisi granum f. erit pater meus
In conversione pauli	Epla act. ix^o Saulus adhuc spirans f. quia hic est christus
	Evang. Math. xix^o Ecce nos reliquimus omnia f. eternam possidebit
In octava agnetis	Epistola sapie viij^o Sapientia vincit maliciam f. disciplina dei
	Evang. Math. xiij^o Simile est regnum celorum thesauro f. nova et vetera
In purificacione	Epla Malachie iij^o Ecce ego mitto ... antiquis dicit dominus omnipotens
	Evang. luce ij^o Postquam impleti sunt ~~sunt~~ dies f. plebis tue israel
Blasij	Epla Hebreorum xiij^o ... qui venit f. quasi tristes; vel Eccli xiiij^o Beatus vir qui in sapientia morabitur f. illum dominus deus noster
	vel Ebreorum ult. Doctrinis variis f. promeretur deus
Agathe? agnetis	Evang. Math. xvj^o Si quis vult venire post me f. venientem in regno suo
Dorothee	Epla sapie viij^o Sapientia vincit f. disciplina dei
	Evang. Math. xxv^o Simile regnum celorum x virginibus f. diem neque horam
Scolastice	Epla j cor. vij^o De virginibus preceptum non habeo f.
Valentini	Epla Hebreorum xiij^o Beatus qui invenit sapientiam f. ... ; Evang. ut in octava agnetis
	Evang. Math. x^o Nolite arbitrari f. non perdet mercedem suam

Kathedra petri	Epla j^a pet' j^o Petrus aplus iesu xpi f Jn reuelacione iesu xpi
	Ewang matth xvj^o Venit iesus in ptes f solutum et in celis
Mathie	Epla actuu j^o Surgens petrus in medio fratrum f cum xj aplis
	Ewang matth xj Respondens iesus dixit Confiteor f prt f leue est
Gregorij	Epla eccl^a xlv^o dedit dns confessori f glie hrditz vel Sapie vij optaui et datus est f leue
Benedicti abbatis	Epla eccl^a xlv^o dilectus deo et hominibus f et disciplie
	Ewang luce xj Nemo accendit lucernam f illuminabit te
Annunciacio dni	Epla ysaie vij^o et je x^o egredie^r virga f regnum eius
	Epla alia je vij locutus est dns f eligere bonum
	Ewang luce j^o Missus est angelus f verbum tuum
Ambrosij	Epla eccl^a xliiij^o Ecce sacerdos magnus f in odorem suauitatis
	Ewang matth xxiiij^o Vigilate quia nescitis f constituet eum
Tiburcij et valeriani	Epla Sapie v Justi autem in ppetuum f debuit illos dns deus noster
	Ewang matth xxiij^o Ecce ego mitto ad vos f in noie dni
Georgij	Epla eccl^a xv Beatus vir qui inuentus est f dns deus noster
	Ewang matth xvj Si quis vult venire post me f regnum dei
Adalberti	Epla Sapie x^o Justum deduxit dns f eterna dns deus noster
	Ewang Johis xv^o Ego sum vitis vera f et gaudium vestrum impleatur
Marci	Epla sic ut feria iiij^a post Beatus vir ewang sic adalberti Ego sum vitis etc
Philippi et Jacobi	Epla Sapie v^o Stabunt iusti in magna constancia f sorte illorum est
	Ewang Johis xiiij^o Non turbetur cor vestrum f hoc faciam
Inuencio scte crucis	Epla galat v^o Confido de vobis in dno f et ego nemo
	Ewang Johis iij^o Erat homo ex phariseis f vitam eternam
Johis ante portam latinam	Epla eccl^a xv^o Qui timet deum faciet bona f illum dns
	Ewang Johis vlt^o Dixit iesus petro sequere me f testimonium eius
Gordiani et Epimachij	Epla hebreorum xj^o Sancti per fidem vicerunt regna f inuenti sunt in xpo
	Ewang luce xxj Cum audieritis prelia et sediciones f animas vestras
Eustachij etc	Epla ij Thess^a iiij^o Debemus gracias deo f aduentum eius
	Ewang matth v^o Vos estis sal terre f vocabitur in regno celorum
Nerei et Achillei etc	Epla Sapie v^o Justi in ppetuum viuent f deus noster illos dns deus noster
	Ewang luce vj^o Descendens iesus de monte f multa est in celo
Urbani	Epla Proverb iij^o Beatus homo qui inuenit f raro proferit
	Ewang matth xxv^o Homo quidam pegre f in gaudium dni tui
Primi et feliciani etc	Epla Proverb x^o Exspectacio iustorum f exaltabit iustos
	Ewang matth v^o Videns iesus turbas f copiosa est in celis
Barnabe	Epla ephes ij^o Iam non estis hospites f in spiritu sancto
	Ewang matth j^o xv^o Hoc est preceptum meum f in noie meo det vobis
Baptiste	Epla Proverb xv^o Lingua sapientium f diligatur a dno
	Ewang luce xviij Attendite a fermento phariseorum f coram angelis dei
Viti et Modesti cum socijs eius	Epla hebreorum xj^o Sancti per fidem vicerunt regna f inuenti sunt in xpo iesu dno nro
	Ewang matth x^o Nolite arbitrari f mercede sua
Geruasij et Prothasij	Epla Sapie iiij^o Justorum aie f iusti in ppetuum
	Ewang Marci xvj^a Egrediente iesu de templo f saluus erit
Vigilia Johis baptiste	Epla Jeremie j^o Priusquam te formarem f liberes ut deo
	Ewang luce j^o Fuit in diebus Herodis f plebem pfectam
In die prima missa etc	Epla ysaie xlij^o Ecce filius meus etc f populi expectabunt
	Ewang luce j^o Dixit zacharias ad angelum f iohannes
	Epla ysaie xlix^o Audite insule f qui elegit te
In summa missa etc	Ewang luce j^o Elizabet impletum est f plorans bene
Johis et pauli	Epla Rom viij^o Sciuimus nos separabit f in xpo iesu dno nro
	Ewang luce xij Attendite a fermento phariseorum f coram angelis dei
In vigilia petri et pauli	Epla actuum iij^o Petrus et iohannes ascenderunt f constringat illos
	Ewang Johis vlt^o Dixit iesus petro Simon Johis diligis f clarificabit deum
In die petri et pauli	Epla actuum xij Misit herodes f plebis iudeorum
	Ewang matth xvj^o Venit iesus in ptes cesaree f solutum et in celis
Commemoracio sancti pauli	Epla galat j^o Notum vobis facio f coram deo quia non mencior
	Ewang matth xix^o Ecce nos reliquimus oia f eternam possidebitis
In octava aplorum	Epla Rom viij^o Scimus quoniam diligentibus deum f que est in xpo iesu dno nro
	Ewang Johis xv^o Hoc est preceptum meum f nomine det vobis
Margarethe	Epla ij^a Cor x^o Qui gloriatur in dno glorietur f consilio xpo
	Ewang matth xiij^o Simile est regnum celorum thesauro f noua et vetera
Praxedis	Epla eccl^a xlv^o dilectus deo et hominibus f et disciplie
	Ewang luce xij Sint lumbi vestri precincti f filius hominis veniet

Divisio aplorum	Epla Rom x° Corde enim creditur ad iusticiam f orbis terre verba eorum Evang Marci ult° Recumbentibus undecim f confirmante sequentibus signis
Praxedis	Epla Sapie viij° Sapientia vincit maliciam f complacuit deo Evang Matt xxv° Simile est regnum celorum x virginibus f diem neque horam
Magdalene	Epla Prov ult° Mulierem fortem quis f in portis opera eius Evang Luce vij° Rogabat iesum quidam phariseus f vade in pace
Apolinaris	Epla Eccli a° xiiij° Beatus vir qui in sapientia f dominus deus meus Evang Luce xxij Facta est contentio inter eos f xij tribus israel
Jacobi	Epla Ephes ij° Iam non estis hospites f spiritu sancto Evang Matt xx Accesserunt ad iesum f a patre meo
Anne	Epla Prov ult° Mulierem fortem quis f in portis opera eius Evang Matt j° Liber generationis f qui vocatur xpus
Vincula petri	Epla Act xij Misit herodes rex f expectatio [?] plebis Evang Matt xvj° Venit iesus in partes f erit solutum et in celis
Stephani	Epla Hebr xiij° Doctrinis variis f hostiis promeretur deus Evang Luce xix° Homo quidam nobilis f [illegible]
Inventio sancti Stephani	Epla Act vi° Stephanus plenus gratia f obdormivit in domino Evang Matt xxiij° Ecce ego mitto ad vos f in nomine domini
[?]	Epla ij Thess iiij° [illegible] deo f conventu eius Evang Matt v° Vos estis sal terre f magnus vocabitur in regno celorum
Sixti	Epla Prov iij° Beatus homo qui invenit f [illegible] Evang Matt xxv° Homo quidam peregre f gaudium domini tui
Donati	Epla Sapie x° Reddidit deus iustis f [illegible] domine deus meus Evang Luce xix° Erant appropinquantes f [illegible] angelis
In vigilia Laurentij	Epla Eccli a° li Confitebor tibi domine f angustie domine deus meus Evang Luce ix Si quis vult venire post me f in regno suo
In die Laurentij	Epla Eccli a° xxxi Beatus vir qui inventus est f omnis ecclesia sanctorum Evang Si quis venit ad me f ubi ego sum ibi et minister meus
2a missa	Epla ij Cor ix Qui parce seminat parce f fructus iusticie vestre Evang Johis xij Nisi granum frumenti f honorificabit eum pater meus
Ypoliti et sociorum eius	Epla Hebr xj Sancti per fidem vicerunt f fidei probati in xpo iesu domino nostro Evang xij Luce Attendite a fermento phariseorum f coram angelis dei
Vigilia assumptionis	Epla Eccli a° xxiiij° [illegible] f de terris mea Evang Luce xj Loquente iesu ad turbas f et custodiunt illud
In die assumptionis	Epla Eccli a° xxiiij° In omnibus requiem quesivi f plenitudine sanctorum detentio mea Evang Luce x° Intravit iesus in quoddam castellum f non auferetur ab ea
Bernardi	Epla Eccli a° xlv° Dilectus deo et hominibus f et complacuit Evang Luce xj Nemo accendit lucernam f et illuminabit te
Bartholomei	Epla Ephes ij° Iam non estis hospites f spiritu sancto Evang Luce x[xij] Facta est contentio — Quere de barnaba quere supra [illegible]
Rufi	Epla Sapie v° Iusti in perpetuum f decorum illos dominus deus meus Evang Matt v° Videns iesus turbas copiosa est in celis

Decollacio Johis baptiste	Epla puerb x° Expectacio iusti f exaltabit timitas
	Evang Marci vj° Misit herodes rex f illud in monumento
Augustini	Epla eccl'ci xliiij° Ecce sacerdos magnus f et datus est
	Evang luc xij° Sint lumbi vri precincti f hora veniat
Felicis et Aucti	Epla puerb xv° lingua placabilis f diligitur a dno
	Evang Math x° nichil opertum f patre meo q in celis est
Egidii	Epla [illegible] xxiiij° Rigabo ortum f amor proximorum
	Evang luc xj Nemo accendit lucernam f illuminabit te
Nativitas Marie	Epla puerb viij° Dominus possedit me f et hauriet salutem a dno al' eccl'ci xxiiij ego quasi vitis fruct
	Evang Math j° liber generationis Jhesu f qui vocatur xpus
Exaltacio sce crucis	Epla philippen ij° hoc sentite in vobis f in gloria est dei patris fili luc pt
	Evang Johis xij Nunc iudicium est mundi f al' Johis xij ego si exaltatus fuero f
Nicomedis	Epla eccl'ci xxxj beatus vir qui inventus est f omnis ecclesia sanctorum
	Math xvj° Dixit [illegible] venire post me f regnum dei
Ludmille	Epla eccl'ci li° [illegible] dne deus meus f et laudabo nomen
	Evang Math xiij° Simile est regnum celorum the f nova et vetera
Lamperti	Epla eccl'ci xlvij dedit dns confessionem f gl'e in ipso
	Evang Math v° Vos estis sal terre f vocabitur in regno celorum
In vigilia Mathei apli	Epla ezechiel iiij° Similitudo vultus f [illegible] plenitudinis x
	Evang Math ix Cum transiret Jhesus vidit f peccatores ad penitentiam
Mauricii	Epla hebreorum xj Sancti per fidem vicerunt regna f fidei probati inventi in xpo ihesu d n
Cosme	Epla puerb xxv° [illegible] dns f hereditabit illud
	Evang Johis xv° hec mando vobis f habuit in me glorificata
Wenceslai	Epla et Evang vt de vno martire nec non [illegible] sup
Michaelis	Epla apoc xij Factum est prelium magnum f [illegible] sctorum
	Math xviij accesserunt ad ihesum discipuli f patris mei q in celis
Jeronimi	Epla sapie x° Sapientiam antiquorum f
	Evang luc xj nemo accendit f illuminabit te
Remigii	Epla hebreorum vij° plures facti sunt sacerdotes f offerendo hostias
	Evang luc xij Sint lumbi vri p f filius hominis veniet
Francisci	Epla eccl'ci xlv° dilectus deo et hominibus f et exaltavit
	Evang luc x° designavit dns f mercede sua
Marcelli	Epla hebreorum vij plures facti sunt sacerdotes f offerendo hostias
	Math xxv° homo quidam peregre f gaudium dni tui
Dionisii	Epla sapie iij° Benedictus deus et pater f consolamur x ie d n
	Evang luc vj° Ecce ego mitto vos f regnum dei
Severini	Epla sapie x° reddet deus mercedem f pre dne deus nr
	Evang in Math x° Cum persequentur f meus qui in celis
Calixti	Epla eccl'ci xliiij° Ecce sacerdos magnus f et in odorem suavitatis
	Evang Math xxiiij° vigilate quia nescitis f constituit eum
Hedwigis	Epla puerb vlto mulierem fortem f in portis opera eius
	Evang Math xiij° Simile est regnum celorum sagene f nova et vetera
Galli	Epla [illegible] xxiiij Rigabo ortum meum f ad proximum [illegible]
	Evang luc xi Nemo accendit lucernam f illuminabit te

	Epla Ezechiel ..° Filius hominis vlti f — vel Eccli ..° Qui timet deum
Luce	Ewam Luce x° Designavit dominus f operarius mercede sua
Undecim mi-	Epla Sapie ..° Reddet deus mercede f ...t dns deus nr
lia virginum	Ewam Matt xxv° Simile est regnum celorum f neque horam
Severi et	Epla Hebreorum v° Omnis pontifex f ordinem melchisedech
Severini	Ewam Luce xix° Homo quidam nobilis f ante me
Crispini	Epla Cor ... Benedictus deus et pr f consolacionem ... x° ...
	Ewam Johis xv° Hoc est preceptum meum f meo dabit vobis
In vigilia S.	Epla Sapie v° Stabunt iusti in magna f sorte illorum est
Omnium sanctorum	Ewam Johis xv° Amen hoc mandatum f qui misit me pr
In festo S.	Epla Cor viii° Sciunt quum diligentibus deum f ...
	Ewam Matth x° Convocatis ihesus xii disc f gratis date
In vigilia	Epla Apoc vii° Ecce ego Johes vidi f ... seculorum amen
Omnium sanctorum	Ewam Matt v° Videns ihesus turbas f copiosa est in celis
In die Omnium	Epla Apoc vii° Ecce ego Johes vidi f in secula seculorum amen
sanctorum	Ewam Luce vi° Descendens ihesus f multa est in celis
Leonardi	Epla Eccli xlv° Dilectus deo et hominibus f vite et discipline
	Ewam Matt x° Similis est ... vel Luce xi° Nemo accendit lucernam
Theodori	Epla ii Thimo ii° Nemo militans deo f ... eternam
	Ewam Luce xii Sint lumbi vestri ... f
Quatuor coronatorum	Epla Eccli ... Quam magnificata f et laudabimus nomen tuum
	Ewam Matt xiii° Simile est regnum celorum thesauro f nova et vetera
Martini	Epla Eccli xliiii° Ecce sacerdos magnus f ...
	Ewam Luce xi Sint lumbi vestri f ... venit
...	Epla Eccli xl iiii° ... f ...
	Ewam Luce xv ... f coram angelis dei
Bricci	Epla Hebreorum ... Multifarie multisque modis f promeretur deus — f ... ab eo
	Ewam Matt v° Vos estis sal terre f qui est in celis vel Luce xix Homo quidam nobilis
Othmari	Epla Sapie x° Iustum deduxit f claritatem eternam dns deus nr
	Ewam Luce xi Nemo accendit lucernam f illuminabit te
Elizabeth	Epla Prov ... Mulierem fortem f in portis eius
	Ewam Matt xiii° Simile est regnum celorum thesauro f nova et vetera — v exultatu gabitaar [illegible]
Cecilie	Epla i Cor vii° De virginibus preceptum dni f ... corpore et spiritu vel Eccli ...
	Ewam Matt xxv° Simile est regnum celorum x virginibus f diem neque horam
Clementis	Epla Eccli xlv° Dedit dns confessionem f glorie ...
	Ewam Luce xix° Homo quidam nobilis f ante me
Crisogoni	Epla ii Cor x° ... f ...
	Ewam Johis xv° Hoc mando vobis f me gratis
Katherine	Epla Eccli ... dne deus meus f et laudare ...
	Ewam Matt xxv° Simile est regnum celorum x virginibus f diem neque horam
De omnibus sanctis	Epla ii Cor xiii° Gaudete perfecti estote f omnibus vobis
pro defunctis	Ewam Johis xv° ... venient ... f ego dico vobis
De sancto spiritu	Epla Actuum viii° Cum audissent f spiritum sanctum
	Ewam Johis xiiii° Si quis diligit me f pater ...
De corpore Christi	Epla i Cor xi Ego enim accepi a domino f non diiudicans corpus domini
	Ewam ... Johis vi° Caro mea vere est cibus f vivet in eternum
De sancta cruce	Epla Philippen ii° ... f dei patris
	Ewam Matt xx ... f tercia die resurget
In adventu	Epla Ysaie vii° Locutus est dns f eligere bonum
	Ewam Luce i° Missus est angelus f ... verbum tuum
De beata virgine	Epla Eccli xxiiii° Ab inicio f ... vel ... xxiiii° Ego quasi vitis
	Ewam Luce xi Loquente ihesu ad f custodiunt illud
De angelis	Epla Apoc xii° ... f ...
In vigilia	Ewam Johis x° ... f ...
apostolorum	Eccli xliiii Beatus vir qui inventus est f ... f
	Eccli xliiii° Benedictio dni super caput f corona glorie
	Ewam Johis xv° Ego sum vitis vera f ut gaudium vestrum impleatur
	Ewam Johis xv° Ego sum vitis vera et pater meus f fiat vobis
In diebus apo-	Epla Ephes ii° Iam non estis hospites f in habitaculum dei in spiritu
stolorum communes	Rom viii° Scimus quoniam diligentibus deum f ...
epistole	Rom x° Corde creditur ad iusticiam f ...
ewangelia	Matt x° Ecce ego mitto vos f ...
	f qui misit me pr vel Matt x° ... f ... vel Johis xv° ... mandata mea
	... f et ... vel Matt x ... f ... vel Matt xix
	vel Johis xv° ... mando vobis f ... vel Johis xv° ... dabit vobis
	ad ihesum f possidebit ... Matt xix° dixit Simon petrus

xi° Facilius est camelum f. vero eciam

vel Luce — x° Lucae xii Sint lumbi f. et vos similes hominibus vel Luce x° Designavit dominus f. in die (?) quia Jhesus

Epistole de martiribus — Sapie Iustorum autem f. et de d in vel Hebr. x° Rememoramini pristinos dies f. et obsecro dum vestri per vos facta f. sicut in festo Fabiani et Sebastiani vel Ecclesiastici xlvi Laudemus viros gloriosos f. diligit a deo vel Hebreorum xi° Sancti per fidem vicerunt regna vel Apocalypsis vii° Vidi turbam magnam vel Iusti autem in perpetuum vivent vel Apocalypsis xxi° Audivi vocem magnam vel Sapientie x° Reddet deus mercedem sicut in festo Fabiani vel Quis est hic et laudabimus eum sicut in festo Iohannis et Pauli vel Eccle. xxxix Iustus cor suum tradet vel Sapie. xxxi° Beatus vir qui inventus est f. sicut in festo Gervasii et Prothasii vel Sapientie v° Stabunt iusti f. et conturbabuntur vel Rom. viii Expectatio creature f. et exaltabo civitas vel Apocalypsis v° Vidit unus de senioribus f. ab oriente

Cor. ix° Spectaculum facti sumus f. in Christo Jhesu domino nostro

Ewangelia de martiribus — Ewangelium videns Jhesus turbas sicut in festo Maximi vel Desiderio desideravi sicut in festo Nerei et Achillei vel Luce xxi Cum audieritis prelia f. possidebitis animas vestras vel Mat. xxiiii° Sedente Jhesu super montem f. palmas erit vel Mat. x° Ecce ego mitto vos f. qui ad vos vel Mat. xxii° Accesserunt ad Jhesum pharisei f. Iesu dato (?) vel Luce xii° Attendite a fermento f. angelis dei

Marci xiii° Egrediente Jhesu de templo f. salvus erit vel Mat. x° Nolite arbitrari f. recipit mercedem suam Mat. xxiiii° Loquente Jhesu ad turbas f. et mater mea

De uno martire epistole — Que in festo Antonii (?) Iustum deduxit / Beatus vir / In Laurencii / Scio enim per passionem / In Blasii / Beatus vir qui in sapientia / Blasii Ecclesiastici xxxvii° Iustus cor suum tradet / A quo in Quatuor / Sapientie iiii° Iustus si morte preoccupatus f. aliud / Nemo militans deo / Theodori / Beatus vir qui inventus est sapientia / Valentini ii Timothei ii° Memor esto dominum Jhesum f. repromissionis / Benedictus deus et pater domini nostri Ihesu Christi

Sapientia Hagen (?) vide de martiribus / prime (?) — Orant te (?) sacerdotes f. ego sum dominus deus / Ecclesiastici xiiii° Gaudebit (?)

Ewangelia de martire — Nisi granum frumenti que in Laurencii / Si quis vult venire // Vigilate quia nescitis f. suscipiet corona (?) templo dei et qui me in angelis Laurencii Luce xiiii° Si quis venit ad me f. non potest esse meus discipulus

Mat. xiii° Si quis vult me sequi f. veniet in gloria / Si ad vult / Blasii

De confessoribus epistole — Ecce sacerdos magnus que in festo Nicolai / Plures facti sunt sacerdotes / Remigii / Hebreorum v° Omnis pontifex f. secundum ordinem Melchisedech / Dedit dominus / Lamberti / Sapientiam (?) coram deo / Dilectus (?) sint lumbi que in festo Remigii / Vigilate / Dilectus deo Bernardi

Ewangelia de confessoribus — Homo quidam peregre / Homo quidam nobilis / Senceri (?) et Saturnini / Nemo accendit lucernam / Beati servi quos cum venerit que in festo Katherine / Mat. xxv Vos estis sal terre / Lamberti

De virginibus epistole — Pro(verbiorum) xxxi° Sapientia laudabit animam f. honoris et gratie / Qui gloriatur in domino / Lucie / Confitebor tibi domine / Mulierem fortem / Elizabeth / De virginibus preceptum / Cecilie

Ewangelia de virginibus — Mat. xxv Simile est regnum celorum decem virginibus f. nescitis horam / Mat. xiii Simile est regnum celorum thesauro f. nova et vetera

De ewangelistis — Ezechiel i° Similitudo vultus f. / Apocalypsis iiii° Ecce ego Iohannes f. / Luce x° Designavit Jhesus Luce x° Convocatis Jhesus xii Mat. x° Misit Jhesus xii

Pro peccatis — Epistola Ier. xiiii° Si iniquitates nostre / Ewangelium Marci xi Habete fidem dei

De caritate — Epistola i Cor. xiii° Karitas patiens / Ewangelium Iohannis xiiii° Filioli mei

Contra paganos (?) — Epistola Gen. xlvi° Prostratus est Ihesus / Ewangelium Luce x° Ite ecce ego mitto vos

Pro sapientia — Epistola Sapientie vii° Locutus est Salomon deus patrum / Ewangelium Mat. xi Exultavit Jhesus in spiritu

Pro salute vivorum — Ad Ephesios vi° Confortamini / Marci xi Amen dico vobis quia quicumque dixerit / Confitebor

Pro infirmis — Jacobi ultimo Tristatur aliquis vestrum f. ut salvemini / Luce iiii° Intrant (?) Jhesus Capharnaum

Pro pace — ii Machabeorum i Ewangelium fiebat / Ewangelium Iohannis xvi° Amen amen dico vobis

Pro pluvia — Ier. xiiii° Numquid sunt in sculptilibus f. Dominus deus noster / Ewangelium Marci viii° Cum turba multa / Vel misereor

Pro serenitate — Ier. x° Dominus locutus est / Vel Ewangelium Luce viii° Locutus est Ihesus discipulis suis Assurge f. domine deus meus / Ewangelium Luce viii° Ascendit in una dierum f. et mare obedivit ei

Pro tribulatione — Hester xiii° Oravit Hester / Luce xviii° Oportet semper orare / Turbe

In nuptiis — i Cor. vii / Mat. xix° Accesserunt ad Jhesum pharisei

De bello — Sapientie viii° Nunc quidem audit / Luce xii Nolite

Ecclesiastici xxxiii° Miserere mei

Pro rege — Hebreorum xiii° Obedite prepositis / Luce xvi° Interrogabat Jhesum quidam princeps / Iudex quidam

Pro defunctis — Epistole et ewangelia — Feria ii Machabeorum xii in diebus illis vir fortissimus Iudas f. ut a peccatis solverentur / Iohannis v° Sicut pater suscitat mortuos f. de morte ad vitam

Feria ii — Epistola prima Thessalonicensis iiii° Nolumus vos ignorare f. itaque consolamini invicem in verbis istis / Ewangelium Iohannis v° Amen amen dico vobis quia venit hora et nunc est f. mala egerunt in resurrectionem

i Cor. xv° Sicut portavimus imaginem f. qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum dominum nostrum

Feria iiii — Ewangelium Iohannis vi° Omne quod dat mihi pater f. resuscitabo eum in novissimo die

Feria v — Epistola Apocalypsis xiiii° In diebus illis audivi vocem de celo dicentem f. sequuntur illos / Novissimo die / Ewangelium Iohannis vi° In illo tempore dixit Jhesus turbis f. Ego sum panis vivus f. in novissimo die

Feria vi — Ezechiel xxxvii In diebus illis facta est super me manus domini f. quia ego dominus / Ewangelium Iohannis vi° In illo tempore dixit Jhesus turbis Iudeorum Amen dico vobis nisi manducaveritis f. in novissimo die

Sabbato — Epistola i Cor. xv Christus resurrexit a mortuis primicie f. in adventu eius / Ewangelium Iohannis vi° Caro mea f. vivet in eternum

De placabo — Iohannis xi Dixit Martha ad Jhesum f. qui in mundum venisti / Mat. vi (?) Quid est dominus Venite (?) f. non derelinquet eos (?)

In solemnitate lancee et clavorum domini — Epistola Zacharie xiii° Hec dicit dominus Effundam super domum David et super habitatores Ierusalem f. ut dicant ei quid sunt plage iste f. percute pastorem et dispergentur oves gregis / Ewangelium Iohannis xix° Rogaverunt Iudei Pilatum f. videbunt in quem transfixerunt

p̄tito ꝑfc̄o amati eēt ul' amati fuiſſet p̄ti
plꝗ̄ ꝑfc̄o amati eēt ul' amati fuiſſet Futuro
amabit Impꝑatīuo mo tp̄e p̄ſn̄ti amet Futuro ama
Optatīuo mo tp̄e p̄ſn̄ti ꝛ p̄t̄ito īꝑfc̄o ut ama
p̄tito ꝑfc̄o ꝛ plꝗ̄ ꝑfc̄o ut amati eēt ul' ama
fuiſſet Futuro ut amet Coniūctīuo mo tp̄e p̄ſn̄
amet p̄tito īꝑfc̄o cū amaret p̄tito ꝑfc̄o cū
amati ſit ul' cū amati fuit p̄tito plꝗ̄ ꝑfc̄o c
amati eēt ul' cū amati fuiſſet Futuro cū ama
erit ul' cū amati fuit Infinitīuo mo ſine nūis
ꝛ ꝑſonis tp̄e p̄ſn̄ti ꝛ p̄tito īꝑfc̄o amari p̄tito
ꝑfc̄o ꝛ plꝗ̄ ꝑfc̄o amatū eē ul' amatū fuiſſe
Futuro amatū iri Gerundia ul' ꝑticipalia uer
ba ſūt hec amandi amando amandū Supina ama
amatu Duo ꝑticipia trahūtur a uerbo actīuo p̄ſn̄
tis p̄ſn̄s ut amans futuri ut amaturus
... amor amaris ul' amare amatur ꝛ plr̄ ama
mur amamini amantur p̄tito īꝑfc̄o amabar
... ul' amabare amabatur ꝛ plr̄ amabamur
amabantur p̄tito ꝑfc̄o amatus ſum
... eſt ul' fuit ꝛ plr̄ amati ſumus
... ul' fuiſtis ſūt fuit ul' fuere p̄ti
amatus eram ul' fueram eras ul'
... ꝛ plr̄ amati eramus ul' fueramus eratis

audies audiet ꝛ plr̄ cū audiemus audietis au
dient p̄tito ꝑfc̄o cū audiuerim audiueris audi
ꝛ plr̄ cū audiuerimus audiueritis audiuerint p̄tito
plꝗ̄ ꝑfc̄o cū audiuiſſem audiuiſſes audiuiſſ
ꝛ plr̄ cū audiuiſſemus audiuiſſetis audiuiſſe
Futuro cū audiuero audiueris audiuerit ꝛ plr̄
cū audiuerimus audiueritis audiuerint Infini
mo ſine nūis ꝛ ꝑſonis tp̄e p̄ſn̄ti ꝛ p̄tito īꝑ
audire p̄tito ꝑfc̄o ꝛ plꝗ̄ ꝑfc̄o audiuiſſe Fut
auditū ire ul' auditurū eſſe Sequitur in pſona
li mo tp̄e p̄ſn̄ti auditur p̄tito īꝑfc̄o audiebatur
p̄tito ꝑfc̄o auditū eſt ul' auditū fuit p̄tito
plꝗ̄ ꝑfc̄o auditū erat ul' auditū fuerat Futuro
audietur Impꝑatīuo mo tp̄e p̄ſn̄ti audiatur Futuro
auditor Optatīuo mo tp̄e p̄ſn̄ti ꝛ p̄tito īꝑfc̄o
ut audiretur p̄tito ꝑfc̄o ꝛ plꝗ̄ ꝑfc̄o ut auditū eēt
ul' auditū fuiſſet Futuro ut audiatur Coniūctīuo
mo tp̄e p̄ſn̄ti cū audiatur p̄tito īꝑfc̄o cū audi
retur p̄tito ꝑfc̄o cū auditū ſit ul' cū auditū fuit
p̄tito plꝗ̄ ꝑfc̄o cū auditū eēt ul' cū auditū fu
iſſet Futuro cū auditū erit ul' cū auditū fuit
Infinitīuo mo ſine nūis ꝛ ꝑſonis tp̄e p̄ſn̄ti ꝛ p̄
tito īꝑfc̄o audiri p̄tito ꝑfc̄o ꝛ plꝗ̄ ꝑfc̄o au
ditū eē ul' auditū fuiſſe Futuro auditū iri

[illegible] pluraliter [illegible]
[illegible] audiendi audiendo Supina auditum auditu
[illegible] Participia duo trahuntur a uerbo actiuo presentis
[illegible] ut audiens futuri ut auditurus
Audior audiris uel audire auditur et pluraliter
audimur audimini audiuntur Preterito imperfecto
audiebar audiebaris uel audiebare audiebatur
et pluraliter audiebamur audiebamini audiebantur Preterito
perfecto auditus sum uel fui es uel fuisti est uel fuit
et pluraliter auditi sumus uel fuimus estis uel fuistis
sunt fuerunt uel fuere Preterito plusquamperfecto auditus eram
uel fueram eras uel fueras erat uel fuerat et pluraliter audi-
ti eramus uel fueramus eratis uel fueratis erant
uel fuerant Futuro audiar audieris audietur et pluraliter
audiemur audiemini audientur Imperatiuo modo
tempore presenti ad secundam et tertiam personam audire audi-
atur et pluraliter audiamur audimini audiantur Futuro
auditor tu auditor ille et pluraliter audiamur audi-
mini audiuntor Optatiuo modo tempore presenti
et preterito imperfecto utinam audirer audireris uel au-
direre audiretur et pluraliter utinam audiremur au-
diremini audirentur Preterito perfecto et plusquamperfecto utinam au-
ditus essem uel fuissem esses uel fuisses esset
uel fuisset et pluraliter utinam auditi essemus uel fuissemus
essetis uel fuissetis essent uel fuissent Futuro
utinam audiar audiaris uel audiare audiatur

amauimus amauistis amauerunt uel amauere
Preterito plusquamperfecto amaueram amaueras amauerat et
pluraliter amaueramus amaueratis amauerant Futuro
amabo amabis amabit et pluraliter amabimus amabitis
amabunt Imperatiuo modo tempore presenti ad se-
cundam personam ama amet et pluraliter amemus amate
ament Futuro amato tu amato ille et pluraliter
amemus amatote amanto uel amantote Optatiuo modo
tempore presenti et preterito imperfecto utinam amarem amares
amaret et pluraliter utinam amaremus amaretis amarent
Preterito perfecto et plusquamperfecto utinam amauissem amauisses
amauisset et pluraliter utinam amauissemus amauissetis
amauissent Futuro utinam amem ames amet et
pluraliter utinam amemus ametis ament Coniunctiuo modo tempore
presenti cum amem ames amet et pluraliter cum amemus
ametis ament Preterito imperfecto cum amarem amares amaret
et pluraliter cum amaremus amaretis amarent
Preterito perfecto cum amauerim amaueris amauerit
et pluraliter cum amauerimus amaueritis amauerint
Preterito plusquamperfecto cum amauissem amauisses amauisset
et pluraliter cum amauissemus amauissetis amauissent
Futuro cum amauero amaueris amauerit
et pluraliter cum amauerimus amaueritis amauerint
Infinitiuo modo numeris et personis tempore
presenti amare Preterito perfecto et plusquamperfecto [illegible]